

Berg-Ordnung
Erinnerung
Dr. Izsó István

**A MONTANISZTIKA MAGYARORSZÁGI
TÖRTÉNETÉNEK LEVÉLTÁRI FORRÁSAI
II.**

A Központi Bányászati Múzeum Közleményei 7.

2009.

Dr. Izsó István

A montanisztika magyarországi történetének levéltári forrásai II.

Központi Bányászati Múzeum közleményei 7.

A Központi Bányászati Múzeumot a
Központi Bányászati Múzeum Alapítvány tartja fenn.

Az Alapítvány munkáját az Oktatási és Kulturális Minisztérium
valamint a
Magyar Bányászati és Földtani Hivatal támogatja

Sorozatszerkesztő:
Bircher Erzsébet

A kötet megjelenését támogatta:

Magyar Bányászati és Földtani Hivatal

© Dr. IZSÓ ISTVÁN
©KÖZPONTI BÁNYÁSZATI MÚZEUM

Kiadó: Központi Bányászati Múzeum Alapítvány, 2009.
Minden jog fenntartva!
ISBN 978-963-88271-1-1
ISSN 1589-9799

Tördelés:
Schuller Balázs

Borító:
Petró Dávid

Készült:
FORENO Nonprofit Kft. Digitális nyomdájában
9400, Sopron, Fraknói u. 22.

Felelős vezető:
Földes Tamás
ügyvezető igazgató

Előszó

Törvények... Az általuk érintett szakembereket kivéve, vajon hányunknak jutna eszünkbe, hogy olvasgatásukkal mulassuk az időt. Nyelvezetük különösségei, hivatkozásaik bonyolult szövevénye nem is teszi egyszerűvé értelmezésüket. Ugyanakkor, talán semmi nem árulkodik jobban egy-egy történelmi korszak sajátosságairól, mint annak jogi környezete, vagy épp a jogi szabályozás hiányosságai. A jogtörténet különös műfaj. Bizonyos szempontból önállóbb ítéletalkotásra buzdít, mint a történetírás, melynek sokszor ideológiákkal átitatott értelmezéseihez képest a törvények tényszerű mondatai a történetíró helyett ránk bízák az értelmezést.

A jogtörténet és a köztörténet természetesen elválaszthatatlanok egymástól. Nem lehet történetírással foglalkozni a kor jogi kereteinek ismerete nélkül, de a törvények értelmezése sem létezik a törvényt megszülő hatalmi viszonyok ismeretének hiányában.

A magyar montanisztikum történetére különösen igaz a két feltétel. Bányászatunknak, ércfeldolgozásunknak, pénzverésünknek évszázadokon át kiemelt jelentősége volt az ország gazdaságában. Állításunk különösen igaz a középkori- és az újkori magyar ércbányászatra, melynek törvényi szabályozása – jelentőségéhez illően –, alapos és minden területre kiterjedő volt. A most megjelent könyv válogatás a magyar állam montanisztikára vonatkozó hatalmas joganyagából, áttekintve több mint nyolc évszázad ide vágó jogforrásait. Kötetünk szerzője abból a Franz Anton Schmidt által szerkesztett, 39 kötetnyi terjedelmű okmánytárból válogatott, mely a mai napig a legteljesebb összefoglalása a bányászatunkkal összefüggő jogoknak és köteleességeknek. Az eredeti, a 19. század első felében megjelent okmánytár német nyelvű volt, magyar fordítása csak kéziratban létezett múzeumunk gyűjteményében. Dr. Izsó István ebből a hatalmas anyagból válogatott: az általa közzétételre kiválasztott okmányok a születésük idejének montanisztikumáról teljes képet adnak. Megismerhetjük belőle az uralkodók viszonyát a kincstárunk megtöltésében oly fontos szerepet játszó ércbányászattal, bányavárosaikkal. Évszázadok montanisztikumának adminisztrációs, igazságszolgáltatási, közigazgatási, nemzetiségi és szociális modellje is feltárul előttünk az okmánytár kiválóan szerkesztett anyagát tanulmányozva.

A feudális magyar királyságban különös, az általános jogrendtől szinte minden elemében különböző volt a montanisztikum jogrendje. A Dr. Izsó István szerkesztette kötet a vonatkozó szabályozások sajátosságait, azok változásait mutatja be könnyen áttekinthető, de rendkívül szakszerű formában.

Olvassuk tehát a királyi dekrétumok, kincstári leiratok, s egyéb jogszabályba öntött utasítások tömör összefoglalóját, hogy segítségükkel árnyalni tudjuk azt a képet, mely bányászatunk történetéről él bennünk.

Sopron, 2009. április 2.

Bircher Erzsébet
múzeumigazgató

Bevezetés

Két évvel ezelőtt egy kis kötetben¹ kísérletet tettem arra, hogy a montanisztika² középkori magyarországi történetének levéltári forrásanyagát a szakirodalmi feldolgozások és hivatkozások alapján tematikus és kronologikus csoportosításban összefoglaljam. Már e kötet összeállításakor is egyértelmű volt számomra, hogy egy ilyen jellegű összefoglaló munka nem lehet teljes a Franz Anton Schmidt szerkesztésében feldolgozott és német nyelven kiadott hatalmas terjedelmű levéltári forrásanyag ismerete nélkül.

Ez az okmánytár hármас csoportosításban, összesen 39 kötetben, mintegy 20000 oldalnyi terjedelemben, időrendbe szedve adta közre a bécsi levéltárakban található, bányászatra, kohászatra és erdészetre vonatkozó és ezen belül is elsősorban e szakterületek kincstári igazgatásával összefüggő, máig kevésbé ismert és csak részben feldolgozott korabeli törvényeket, rendeleteket, utasításokat, illetve egyéb okiratokat.

1. kép: Franz Anton Schmidt: Berggesetze című könyvének főcímlapja (1832)

¹ Lásd az irodalomjegyzékben szereplő „Izsó 2006.” címszó alatt.

² A kifejezés alatt a bányászat, kohászat, erdészet és pénzverés együttesen értendő.

Az okmánytár főcíme és megjelenésének adatai a következők:

Franz Anton Schmidt: Chronologisch-systematische Sammlung der Berggesetze der Österreichischen Monarchie.

I-III. Abteilung, J. P. Sollinger Wien, 1832 - 1839.

A hármas csoportosításon belül az egyes kötetek főbb adatait az alábbiakban foglalom össze. A kötetadatok a következőket tartalmazzák: az okmányok keletkezésének időszaka, sorszámozás szerinti darabszáma, az egyes kötetek oldalterjedelme, illetve zárójelben az egyes kötetek megjelenésének éve.

I. Abteilung: Chronologisch-systematische Sammlung der Berggesetze des Königreiches Böhmen, der Markgrafschaft Mähren und des Herzogthumes Schlesien.

1. kötet: 1248-1547, 33 db, 391 oldal (1832.)
2. kötet: 1548-1561, 49 db, 464 oldal (1832.)
3. kötet: 1562-1585, 69 db, 594 oldal (1832.)
4. kötet: 1586-1670, 117 db, 587 oldal (1833.)
5. kötet: 1670-1716, 52 db, 529 oldal (1833.)
6. kötet: 1716-1756, 114 db, 559 oldal (1833.)
7. kötet: 1756-1772, 205 db, 479 oldal (1833.)
8. kötet: 1772-1783, 212 db, 514 oldal (1833.)
9. kötet: 1783-1789, 163 db, 528 oldal (1833.)
10. kötet: 1790-1807, 251 db, 424 oldal (1833.)
11. kötet: 1808-1812, 91 db, 520 oldal (1833.)
12. kötet: 1813-1820, 173 db, 407 oldal (1834.)
13. kötet: 1821-1832, 180 db, 316 oldal (1834.)

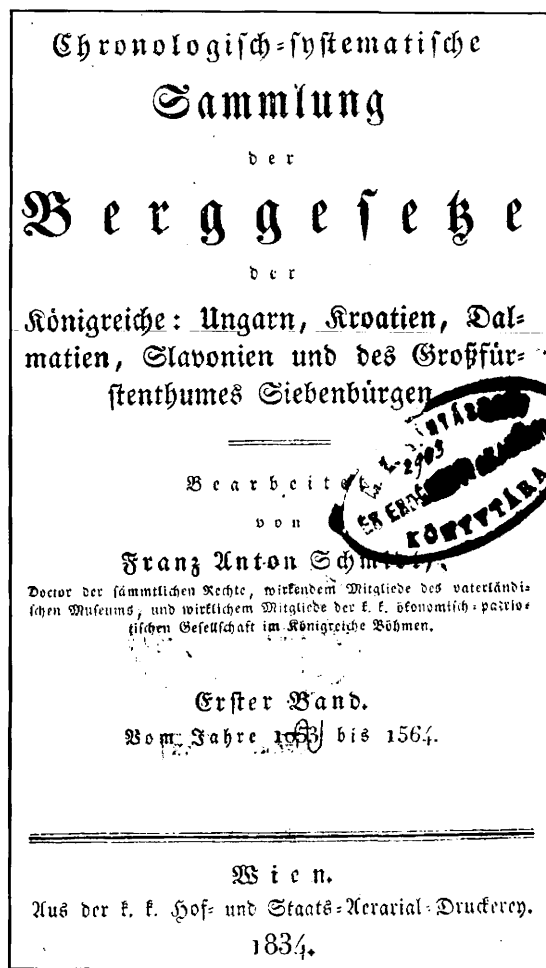
II. Abteilung: Chronologisch-systematische Sammlung der Berggesetze der Königreiche: Ungarn, Kroatien, Dalmatien, Slavonien und des Grossfürstenthums Siebenbürgen.

1. kötet: 1053-1564, 114 db, 461 oldal (1834.)
2. kötet: 1565-1578, 34 db, 496 oldal (1834.)
3. kötet: 1579-1606, 67 db, 566 oldal (1834.)
4. kötet: 1607-1655, 102 db, 803 oldal (1835.)
5. kötet: 1656-1708, 93 db, 817 oldal (1835.)
6. kötet: 1709-1740, 90 db, 558 oldal (1834.)
7. kötet: 1741-1748, 64 db, 588 oldal (1834.)
8. kötet: 1749-1750, 53 db, 423 oldal (1834.)
9. kötet: 1751, 2 db, 634 oldal (1835.)
10. kötet: 1751-1758, 67 db, 541 oldal (1835.)
11. kötet: 1759-1763, 36 db, 513 oldal (1835.)
12. kötet: 1764-1767, 39 db, 496 oldal (1835.)
13. kötet: 1768-1774, 93 db, 462 oldal (1836.)
14. kötet: 1775-1780, 108 db, 359 oldal (1836.)
15. kötet: 1780-1782, 52 db, 583 oldal (1836.)
16. kötet: 1782-1785, 83 db, 424 oldal (1836.)
17. kötet: 1786-1788, 74 db, 607 oldal (1837.)
18. kötet: 1788-1794, 201 db, 563 oldal (1837.)
19. kötet: 1795-1806, 304 db, 536 oldal (1837.)
20. kötet: 1807-1808, 79 db, 490 oldal (1837.)
21. kötet: 1809-1813, 179 db, 424 oldal (1837.)

22. kötet: 1814-1818, 162 db, 563 oldal (1838.)
 23. kötet: 1819-1823, 140 db, 424 oldal (1838.)
 24. kötet: 1823-1827, 119 db, 410 oldal (1838.)
 25. kötet: 1828-1834, 162 db, 336 oldal (1838.)

III. Abteilung: Chronologisch-systematische Sammlung der Berggesetze von Oesterreich, Steiermark, Kärnten und Krain.

1. kötet: 1182-1553, 594 oldal (1839.)³

2. kép: Franz Anton Schmidt: Berggesetze című munkájából
 a II. Abteilung címlapja (1834)

³ Az eredetileg tervezett sorozat további kötetei tudomásom szerint nem jelentek meg.

Az okmánytáron belül a montanisztika magyarországi története iránt érdeklődőket elsősorban a II. Abteilung 25 kötetének több mint 13000 oldalán található 2570 dokumentum érdekelteti, amelyek között a korszak számos fontos jogforrása is megtalálható. Ebben a kézikönyvben e forrásanyag tematikus csoportosítását és rövid tárgyszerinti ismertetését adom közre.

Az okmányok számát tekintve meg kell jegyezni, hogy a kötetek szerkesztői az eredeti szerkesztési elvek szerint minden közölt okiratot sorszámmal láttak el, de az egyes kötetek nem sorrendben történt megjelenése miatt több sorszám is kimaradt⁴, ugyanakkor az is előfordul, hogy egy adott sorszám alatt több különböző dokumentum is található⁵. Ennek köszönhetően a szerkesztő által 2564-ig sorszámozott okmánnyal szemben valójában 2570 jogszabály található a kötetekben.

Ismereteim szerint mind a 25 kötet ma is hozzáférhető a Miskolci Egyetem Selmeci Műemlék Könyvtárában, az Országos Széchenyi Könyvtárban, az ELTE Könyvtárában, valamint a soproni Központi Bányászati Múzeum Könyvtárában. Emellett egyes kötetek más könyvtárakban (pl. Országgyűlési Könyvtár, Szegedi Tudomány Egyetem Könyvtára) is megtalálhatók.

Az okmánytárban a Habsburg-Magyarország⁶ bányászatára, kohászatára, erdészetére és pénzverésére, illetve ezek kincstári igazgatására, kezelésére vonatkozó korabeli jogszabályok és egyéb dokumentumok teljes szövege található német nyelven, illetve az 1-36. sorszám alatt közzétett okmányok az 1526-ot megelőző időszakból származnak.

A jogforrások tartalmi és formai szempontból is nagyon sokfélék, a királyi dekrétumokon, pátenseken és leiratokon, stb. át a központi kincstári szervezet főhivatalai által kibocsátott egyéb jogszabályokig és utasításokig. A leginkább jellemző okirat-típusokat Szabó Béla kimerítően ismertette „A bányajog forrásai és szabályozásának tárgya a 16. században“ c. tanulmányában⁷, így ettől itt eltekintek. Mindössze annyit tartok érdemesnek megjegyezni, hogy kezdetben főleg a királyi leiratok jellemzőek, az 1579. és 1625. közötti időszakból az Alsó-ausztriai Kamara rendeletei meghatározóak, ezt követően pedig túlnyomó részük kibocsátója a bécsi Udvari Kamara volt. A jogszabályok címzettje általában az egyes bányakerületek kincstári igazgatásának élén álló valamelyik főhivatal vagy a hivatalok összessége volt.

A következőkben az egyes jogszabályokat, tartalmuk alapján 5 tematikus főcsoportba sorolom be és a főcsoportokon belül további 34 fejezetbe és alfejezetbe gyűjtve igyekszem megkönnyíteni az egyes jogforrások tárgykör szerinti áttekintését. Az egyes fejezeteken belül a jogszabályokat emelkedő sorszámozás szerint, a kibocsátás időrendjében szerepeltetem. A főcsoportok és fejezetek rendszerét a tartalomjegyzék szemlélteti.

Az egyes jogforrások esetében az alábbi adatokat tüntetem fel:

- a jogforrás sorszáma⁸,
- a jogszabály kibocsátásának dátuma,
- a jogszabály tárgykörének, tartalmának rövid meghatározása,

⁴ P. o. a 6. kötet korábbi megjelenése miatt a 411-453. sorszáмок hiányoznak, de kimaradt az 544-545. és az 1108. sorszám is.

⁵ Ezeket /1, /2, stb. jelöléssel különböztettem meg, pl. a 262, 350, 594, stb. sorszáмок esetében, illetve leginkább a 748. sorszám alatt, ahol tulajdonképpen 31 különböző dokumentum szerepel.

⁶ E megnevezés alatt a történelmi Magyarország Habsburg királyok mindenkor fennhatósága alatt álló területeit értem.

⁷ Lásd az irodalomjegyzékben „Szabó 1994.” címszó alatt.

⁸ A sorszámozásnál a szerkesztő által adott sorszáमत vettem alapul. Ez alól kivételt képeznek azok az esetek, amikor egy sorszám alatt több különböző jogforrás található, ezek esetében ugyanis a másodiktól kezdve /1, /2, stb. megkülönböztetést alkalmaztam és önálló jogszabályként soroltam be.

- a kötettség/oldalszám megjelölése (zárójelben),
- végül az adott dokumentumra hivatkozó vagy annak szövegét lefordító, feldolgozó általam ismert szakirodalmi adatok közlése⁹.

Befejezésül meg kell jegyezni, hogy a jogforrásgyűjtemény legteljesebb feldolgozása Becht Rezső érdeme, aki 1958. és 1960. között elkészítette valamennyi dokumentum rövid tartalmi kivonatát, továbbá az okmánytár név-, hely- és tárgymutatóját is. Sajnálatos módon munkája ma is csak kéziratban áll rendelkezésünkre¹⁰ és terjedelmét tekintve¹¹ kevésbé valószínű, hogy a közeljövőben megjelenhet. Emiatt gondolom, hogy ez a kézikönyv hasznos lehet a témakör után érdeklődők számára. Felhívom azonban a figyelmüket arra, hogy a kötetben nem a Becht Rezső által megfogalmazott tartalmi kivonatok találhatók, célom ugyanis csupán az egyes jogforrások tematikus csoportosítására korlátozódott, melyhez elegendőnek bizonyult az egyes kötetek eredeti tartalomjegyzékei alapján a legfontosabb tartalmi jellemzők összefoglalása, lehetőleg egy-egy mondat terjedelemben.

Miskolc, 2008. szeptember

⁹ A hivatkozott szakirodalmi források adatait a kötet végén található irodalomjegyzékben tüntettem fel.

¹⁰ A kéziratot a soproni Központi Bányászati Múzeum őrzi, illetve a mutatókönyvek megtalálhatók a Miskolci Egyetem Levéltárában is.

¹¹ Csak a három mutatókönyv több mint 200 oldal terjedelmű.

I. A bányászat, kohászat, erdészet és pénzverés jogforrásai

Az okmánytárban 523 olyan dokumentum található, amely a montanisztika egyes szakterületeinek jogi szabályozásával foglalkozik. Ezek túlnyomó többsége a bányászatra és azon belül is elsősorban az ércbányászatra vonatkozik, de találhatunk közöttük a kohászat, illetve erdészet viszonyait tárgyaló jogszabályokat is.

3. kép: Körmöcbánya látképe

1. Királyi dekrétumok

Királyi dekrétumok alatt az 1848. előtt tartott országgyűlések uralkodó által szentesített határozatait értjük. Többségük vegyes ügyekkel foglalkozik, ezért célszerűnek tartottam önálló fejezetbe gyűjtésüket, bár így előfordul, hogy a következő fejezetek valamelyikébe is besorolható jogforrást itt szerepeltetek.

1. 1035. - Szent István dekrétuma a regálék és a kincstári javak csorbitatlanságáról (1/1).
2. 1222. - II. András dekrétumának artikulusai az új pénzről, a zsidók és izmaeliták pénzverő-, illetve sókamrai hivatalviselési tilalmáról, valamint a sóraktárakról (1/2) - Izsó 2006. 12.

3. 1349. - I. Károly dekrétuma a királyi adóról, az urburáról, valamint a királyi jövedelmek bérbeadásáról (1/3).
5. 1405. - Zsigmond I. dekrétumának artikulusai az ércxiviteli és sóbehozatali tilalomról, valamint a veretlen arany és ezüst kiviteli tilalmáról (1/23) - Péch I. 35, Izsó 2006. 20-21.
6. 1405. - Zsigmond III. dekrétumának 7-8. és 13. artikulusai az arany értékéről, a só behozatalának tilalmáról, valamint arról, hogy a nemesi birtokon talált ércet a király nem veszi el, továbbá az urbura mértékét is csökkenti (1/30).
9. 1458. - Szilágyi Mihály kormányzó dekrétumának artikulusa az új pénz veréséről és annak értékállandóságáról (1/39) - Péch I. 57.
10. 1462. - I. Mátyás I. dekrétumának artikulusa a pénzhamisítás büntetéséről (1/39).
11. 1464. - I. Mátyás II. dekrétumának artikulusai a külföldi só árusításának tilalmáról, az új pénz veréséről és a pénzhamisítás büntetéséről (1/40) - Péch I. 60.
12. 1471. - I. Mátyás III. dekrétumában elrendeli, hogy a sókamarak ott legyenek, ahol Zsigmond király idejében voltak (1/42) - Izsó 2006. 24.
14. 1482. - I. Mátyás V. dekrétuma elrendeli, hogy 1 aranyforintért az országban mindenütt 100 dénárt kell elfogadni (1/44).
16. 1490. - II. Ulászló dekrétuma előírja, hogy a jelenlegi pénzt csak az országgyűlés változtathatja meg (1/49).
17. 1492. - II. Ulászló dekrétuma szerint a király a magánbirtokon talált érceket és ásványokat - a só kivételével - nem veheti igénybe, csak bányavámot követelhet (1/49) - Péch I. 73-74., Izsó 2006. 25-26.
20. 1495. - II. Ulászló király II. dekrétuma a pénzhamisítás büntetéséről (1/61).
23. 1498. - II. Ulászló III. dekrétumában úgy rendelkezik, hogy "a királyi sókat a régi kamarákban, ne pedig újonnan felállított helyeken rakják le" (1/72) - lásd az 1498. évi 37. törvénycikket.
24. 1500. - II. Ulászló IV. dekrétuma a városi szabadságjogok megerősítéséről (1/73) - lásd az 1500. évi 24. törvénycikket.
25. 1504. - II. Ulászló V. dekrétuma a királyi javak és birtokok adományozásának szabályozásáról (1/74).
26. 1507. - II. Ulászló VI. dekrétuma a külföldi pénzek országba hozatalának tilalmáról (1/77) - lásd az 1507. évi 11. törvénycikket.
27. 1514. - II. Ulászló VII. dekrétuma a kincstári jövedelmekről és a regáléjogokról (1/78).
28. 1518. - II. Lajos dekrétuma a királyi bányászok szabadságjogairól (1/81) - Mihalovits 1934. 153.
29. 1519. - II. Lajos dekrétuma elrendeli, hogy a körmöci kamarai tisztek saját részükre aranyat és ezüstöt nem bányászhatnak, hússzéket és kocsmát nem tarthatnak, továbbá az arany és ezüst csak a kamaráknál váltható be (1/84).
31. 1522. - II. Lajos dekrétuma előírja, hogy a tárnokmester hiteles embere és az esztergomi érsek pisetáriusa a pénzverésnél mindig legyenek jelen (1/88) - Péch I. 108-109.
32. 1523. - II. Lajos dekrétuma az általános bányaszabadság elvének deklarálásáról (1/89) - Péch I. 111, Molnár 1986.
35. 1525. - II. Lajos dekrétuma elrendeli, hogy "mindazok, akik idegen pénzt hoznak be az országba, megégettessenek" (1/94) - Péch I. 112, Molnár 1986.
36. 1526. - II. Lajos dekrétuma a kincstárnokról és az új pénzek veréséről (1/95) - Péch I. 119.
45. 1536. 11. 19. - I. Ferdinánd III. dekrétuma a városok szabadságjogainak tiszteletben tartásáról és a kincstári jövedelmek kezeléséről (1/116) - Molnár 1986.
47. 1537. - I. Ferdinánd IV. dekrétumának artikulusa a körmöci finomságban vert magyar pénz kötelező elfogadásáról (1/119) - Molnár 1986.
48. 1538. - a Szlavón Királyság dekrétumának artikulusa az új pénz elfogadásáról és értékének megtartásáról (1/120).
51. 1542. - I. Ferdinánd VI. dekrétuma a szabad városok javainak védelme tárgyában (1/148).
53. 1543. - I. Ferdinánd király VII. dekrétuma kincstári pénzügyi kérdésekben (1/153).

56. 1545. - I. Ferdinánd VIII. dekrétuma az ércbeváltási ár felemeléséről (1/159) - Péch I. 195.
60. 1546. - I. Ferdinánd IX. dekrétuma a bányavárosok szabadságairól (1/179).
64. 1547. - I. Ferdinánd X. dekrétuma elrendeli, hogy a pénz újra a korábbi finomságban verendő és a hamispénz-verők megbüntetéséről (1/187).
66. 1548. - I. Ferdinánd XI. dekrétumában elrendeli, hogy a batka nevű cseh pénzeket mindenütt el kell fogadni és megtiltja a lengyel pénzek elfogadását, illetve rendelkezik a hamis pénzt verők megbüntetéséről (1/192) - Péch I. 207-208.
72. 1550. - I. Ferdinánd XII. dekrétuma elrendeli, hogy a magyar pénzt a németországgal azonos tartalommal verjék és 1 magyar dénár legyen egyenlő 3 bécsi aprópénzzel, melyet magyarul fillérnek neveznek (1/207) - Péch I. 212.
76. 1552. - I. Ferdinánd XIII. dekrétuma a bányászok szabadságai és a pénz finomsága tárgyában (1/216) - Péch I. 217.
80. 1553. - I. Ferdinánd XIV. dekrétuma elrendeli, hogy a kiveretendő ezüst feléből tallérokat, másik feléből pedig dénárokat és filléreket verjenek (1/227) - Péch I. 218.
81. 1554. - I. Ferdinánd XV. dekrétuma elrendeli, hogy a tallérok 14, a dénárokat pedig 8 latosok legyenek és 1 tallér értéke 93 dénár legyen (1/230) - Péch I. 218.
84. 1555. - I. Ferdinánd XVI. dekrétumában engedélyezi, a tallérok verésének folytatását és rendelkezik az országból történő kivitelük megakadályozásáról (1/246) - Péch I. 220.
89. 1556. - I. Ferdinánd XVII. dekrétumában megtiltja a tallérok verését, mert azt az országra nézve károsnak találja (1/254) - Péch I. 220.
90. 1557. - I. Ferdinánd XVIII. dekrétuma a dénárnál nagyobb értékű garasok veretéséről és arról, hogy az esztergomi érsek pisetáriusa mindig legyen jelen az arany és ezüst beváltásánál (1/258) - Péch I. 221.
97. 1559. - I. Ferdinánd XIX. dekrétuma a pénzverés és a pénz finomsága tárgyában (1/1318) - Péch I. 225.
130. 1567. - I. Miksa II. dekrétuma a szénégetőket és a bányamunkásokat felmenti a "dica" nevű adó fizetése alól, továbbá határoz arról, hogy a magyar pénzt Bécsben is teljes értékben elfogadják (2/158) - Péch I. 257.
134. 1569. - I. Miksa III. dekrétuma a szénégetők és vájárok adómentességéről, a magyar pénz ausztriai használatáról, valamint a bányavárosok szabadságjogainak tiszteletben tartásáról (2/188).
143. 1574. 03. 21. - I. Miksa VI. dekrétuma betiltja a lengyel pénz elfogadását, deklarálja a vállalkozók és vájárok adómentességét, valamint a bányavárosok szabadságainak tiszteletben tartását (2/457) - Péch I. 292, Molnár 1986.
145. 1575. - I. Miksa király VII. dekrétuma a bányavárosok szabadságjogairól (2/463).
148. 1578. - I. Rudolf I. dekrétuma a lengyel pénz ellen felhozott panaszok miatt ismét megtiltja annak behozatalát és elfogadását (2/496) - Péch I. 295.
185. 1596. - I. Rudolf VII. dekrétumának artikulusa a magyar pénz Bécsben történő elfogadásának szabályozásáról (3/278) - Molnár 1986.
196. 1600. - I. Rudolf XI. dekrétuma a kamarákhoz kiküldött személyek fizetéséről és a lengyel pénz használatának megtiltásáról (3/335).
225. 1608. - II. Mátyás I. dekrétuma engedélyezi, hogy a bányavárosokban a magyarok és tótok is bírjanak házakat, de a város terhehez a polgárokhoz hasonlóan hozzá kell járulniuk (4/114) - Péch II. 61.
227. 1609. - II. Mátyás II. dekrétuma elrendeli, hogy a bányavárosokban a bíróválasztás nemzeti vagy vallási különbség nélkül történjen, és ismét megtiltja a nyers arany és ezüst országból történő kivitelét (4/125) - Péch II. 82.
238. 1613. - II. Mátyás III. dekrétuma Besztercebánya városát pénzbüntetéssel sújtja, mert nem tartotta be azt a törvényt, amely lehetővé tette a bányavárosokban a birtokszerzést (4/317) - Péch II. 144.
240. 1618. - II. Mátyás IV. dekrétuma jobb minőségű dénárak veréséről rendelkezik és elrendeli, hogy a kincstári tisztviselők tartsák tiszteletben a bányavárosok szabadságait (4/326) - Péch II. 150.
247. 1622. - II. Ferdinánd I. dekrétuma elrendeli, hogy a bányavárosok külföldi hatóság alá rendeltségét meg kell szüntetni és az ügyeket a városok bírái tárgyalják újra (4/375) - Péch II. 172.

254. 1625. - II. Ferdinánd II. dekrétuma elrendeli, hogy a magyar dénárokat 5 latos ezüsből verjék (4/445) - Péch II. 204.
269. 1630. - II. Ferdinánd III. dekrétuma arról rendelkezik, hogy a bányavárosok ügyei külföldi hatóság alá nem tartozhatnak és a külföldi tisztek felett is a belföldi bíróságok ítélkezzenek (4/557) - Péch II. 263.
288. 1635. - II. Ferdinánd IV. dekrétuma a pénzügyi számadásokról, a bíraskodásról, a szabad városokról és a tengeri só behozatalának engedélyezéséről, stb. (4/641).
292. 1638. - III. Ferdinánd I. dekrétuma a szabad városok kiváltságairól, a beszercebányai kamarai tisztek feladatairól (4/658).
296. 1646/1647. - III. Ferdinánd II. dekrétuma eltiltja a kamarai tiszteket a hatalmaskodástól, Bakabányára állandó őrséget rendel, melynek költségeit a bányavárosokra hárítja (4/684) - Péch II. 458.
303. 1649. - III. Ferdinánd III. dekrétuma a városok kiváltságjogainak megerősítéséről, a királyi kincstár és a városok közötti vitás kérdésekről (4/719).
317. 1655. - III. Ferdinánd IV. dekrétuma a Magyar Kamara jogállásáról, a beszercebányai kamara feladatairól, stb. (4/799).
321. 1659. - I. Lipót I. dekrétuma a hatalmaskodási ügyek megyei bíróságra tartozásáról, a hatalmaskodó tisztviselőkkel szembeni eljárásról, a magyarországi kamarák bíraskodásáról (5/7).
350. 1662. - I. Lipót II. dekrétuma egyes büntetőjogi előírások kiterjesztéséről a bányavárosokra (5/195).
371. 1681. - I. Lipót III. dekrétuma a Magyar Kamara jogállásának szabályozásáról, a kamarai bíraskodásról, a szabad városok kiváltságairól (5/398).
463. 1715. - III. Károly I. dekrétuma a lengyel só használatának engedélyezéséről, a Magyar Kamara jogállásáról, a királyi fiscus eljárásáról, stb. (6/57).
483. 1723. - III. Károly II. dekrétuma a Magyar Királyi Kamara jogköréről, a kamarai javak iránt folytatandó perekről, stb. (6/217).
510. 1729. - III. Károly III. dekrétuma a sóügyről és a sótiszték visszaéléseinek megszüntetéséről (6/404).
549. 1741. - Mária Terézia I. dekrétuma a Magyar Királyi Kamaráról, a sóügyről, a bányavárosok szabadságairól és sérelmeik orvoslásáról (7/37).
668. 1751. - Mária Terézia II. dekrétuma a bányavárosokban lakó nemesek kiváltságairól, Nagybánya és más városok panaszainak orvoslásáról (10/33).
1276. 1790. - II. Lipót I. dekrétuma a só áráról, a bányaugy igazgatásáról, a bányavárosok kiváltságainak megtartásáról, a Magyar Kamaráról, stb. (18/296).

4. kép: I. Mátyás aranyforintja, 1485 (elő- és hátlap)

2. Általános bányajogi előírások

A számos bányajogi előírás közül kiemelésre érdemesnek tartom a Miksa-féle bányarendtartás megalkotására és az ország területén történő fokozatos hatályosulására vonatkozó jogforrásokat.

4. 1351. - I. Lajos elrendeli, hogy a nemesi birtokokon talált ércelőfordulások kisajátítása csak megfelelő ellenérték ellenében történhet (1/22) - Péch I. 22, 35., Izsó 2006. 19.
7. 1439. - II. Albert úgy rendelkezik, hogy a regálejvédelmek csak az ország lakosainak adhatók bérbe, a pénz értékét csak az országgyűlés változtathatja meg, továbbá megtiltja a külföldi só behozatalát (1/34) - Péch I. 44., Izsó 2006. 22.
15. 1486. - I. Mátyás szabályozza, hogy a király a nemesi birtokon lelt aranyérc esetében a birtokot csak megfelelő térítés ellenében sajátíthatja ki (1/45) - lásd az 1486. évi 49. törvénycikket.
68. 1549. 09. 06. - I. Ferdinánd utasítja az Alsó-ausztriai Kamarát, hogy állítson össze az alsó-magyarországi bányavárosok részére egy új bányarendtartást (1/196) - Wenzel 1880. 195, Szabó 1994.
74. 1551. 08. 18. - Thurzó János szepesi földbirtokos - egy büntetést elkerülendő - az ország törvényeként elismeri a király regáléjogát (1/212).
82. 1555. 04. 05. - I. Ferdinánd elrendeli, hogy az alsó-ausztriai kamara által elkészített bányarendtartás átdolgozott javaslatát a következő országgyűlés elé kell terjeszteni (1/232) - Péch I. 220, Wenzel 1880. 196, Eckhart 1914. 203, Szabó 1994.
116. 1565. 02. 20. - I. Miksa meghagyja, hogy új bányarendtartását mindenütt hirdessék ki (2/5) - Péch I. 244, Szabó 1994.
119. 1565. 07. 07. - I. Miksa utasítja az alsó-magyarországi bányavárosokat, hogy válasszanak egy bizottságot, amely összegzi az új bányarendtartással kapcsolatos kifogásaikat (2/135) - Eckhart 1914. 206, Szabó 1994.
137. 1571. 04. 30. - I. Miksa utasítja a hét alsó-magyarországi bányavárost az új bányarendtartásban foglaltak betartására (2/207).
138. 1571. 07. 18. - I. Miksa elrendeli, hogy azoknak a birtokoknak, melyeken bányát nyitnak, cserebirtokkal való kicserélése megszűnik és a Magyar Királyság területén a bányászati jogosítvány megszerzése és a bányavám megfizetése ellenében mindenki folytathat bányászatot (2/208) - Péch I. 279, Szabó 1994.
142. 1573. - I. Miksa véglegesen kihirdeti a hét bányaváros beleegyezésével megalkotott, un. Miksa-féle bányarendtartást (2/224) - Péch I. 282, Eckhart 1914. 206, Molnár 1986.
232. 1611. 08. 31. - a bányarészesek eltiltása az érc- és színpor felhasználásától (4/227).
233. 1611. 09. 16. - a kutatások időztetésének megtiltása (4/228).
309. 1653. - az Erdélyi Fejedelemség "Approbatae Constitutiones" c. jogszabálygyűjteménye (4/751).
324. 1660. 06. 12. - az 1659. évi pozsonyi diétán hozott határozatok magyarázata a királyt megillető bányaregálé-jogokról (5/19).
326. 1660. 12. 31. - szabályzat a selmeci Kamara kohászati üzemére (5/26).
- 350/1. 1665. 03. 10. - a kutatások időztetésének szabályozása (5/198).
352. 1665. 03. 24. - a bányatársak vagy társulatok túl sok bányajogosítvánnyal nem rendelkezhetnek és nem hagyhatják azokat kihasználatlanul (5/201).
391. 1698. 07. 18. - a Miksa-féle bányarendtartás kihirdetése Nagybányán és Felsőbányán (5/477) - Wenzel 1866. 49, Molnár 1986.
403. 1702. 01. 28. - a Miksa-féle bányarendtartás ideiglenes kihirdetése Erdélyben és utasítás az erdélyi bányászat kamarai igazgatásának átszervezésére (5/705) - Trócsányi 1988. 258, Wenzel 1866. 48.
476. 1722. 04. 13. - az Udvari Kamara rendelete a Miksa-féle bányarendtartás erdélyi bevezetéséről, főbányabíró kinevezéséről, a bányászok privilégiumairól, az ércbeváltásról, stb. (6/161) - Wenzel 1866. 48, Wenzel 1880. 229, Balkay 1902. 37.

523. 1733. 06. 16. - az 1723. évi 108. törvénycikk magyarázata (6/453).
548. 1741. 07. 31. - a Miksa-féle bányarendtartás kihirdetése a Bánságban (7/33) - Balkay 1902. 40.
563. 1746. 06. 23. - utasítás a Miksa-féle bányarendtartás mintájára egy új erdélyi bányarendtartás kidolgozására, mellékelve Mária Terézia 1746. június 7-i leirata (7/96).
570. 1746. 11. 01. - a főkamagróf utasítása, hogy kobalttermelésre senkinek se adjanak engedélyt, mert a kobalt festékké feldolgozásának jogát Ő Felsége magának tartotta fent (7/130) - Péch III/3. 1051.
586. 1747. 07. 01. - az Erdélyi Fejedelemség bányarendtartás-tervezete, továbbá Mária Terézia királyi leirata (7/321).
704. 1755. 10. 23. - a bányahivatalok utasítása a Miksa-féle bányarendtartás előírásainak betartására (10/272).
770. 1764. 06. 26. - a vájástérdemlőnek nem minősített telérek ingyenes átengedése a vájároknak, a nemesfém-beváltási kötelezettség fenntartásával (12/7) - Mihalovits 1934. 132.
830. 1770. 03. 30. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy az ásványtelepek felfedezését a bányahivatalokhoz kell bejelenteni és a bányatisztek kötelesek a lelőhelyet a lehető legalaposabban felülvizsgálni (13/152).
845. 1771. 01. 11. - ítélethirdetés Gömör Vármegye vasércbányájának ügyében (13/302).
902. 1775. 03. 24. - a bányászatra vonatkozó 1747. évi határozat cikkelyeinek értelmezése (14/5).
917. 1776. 04. 19. - előírások az úriszékek részére a bányafelségjogok gyakorlásáról (14/60).
935. 1776. 11. 29. - rendelet a magasparti erdőségben lévő ércbánya műveléséről (14/118).
956. 1777. 10. 24. - a bányamérők jogállásának és felelősségének szabályozása (14/180).
996. 1779. 12. 24. - a bányászatban közreműködők szabad királyi hűbéreseknak tekintendők, akikre a bányák, bányarészek átruházásánál, átengedésénél, öröklésénél, stb. a polgári törvények nem vonatkoznak, hanem esetükben a Miksa-féle bányarendtartás alkalmazandó (14/292).
1002. 1780. - 02. 25. - a Miksa-féle bányarendtartás kihirdetése Horvátországban és a kapcsolt részekben (14/328) - Wenzel 1866. 47.
1008. 1780. 07. 14. - a zsidók bányabirtoklásának megtiltása (15/1).
1046. 1781. 10. 18. - rendelet az örökös tartományokban működő és a kincstár által fizetett bányatársasági megbízottak működésének megszüntetéséről és helyettük bányatársulati ügyvédek állításáról (15/230).
1048. 1781. 11. 09. - II. József 1781. október 28-án kelt "Constitutiones circa exercitium Regalis metalli fodinarum" c. rendeletének végrehajtásáról Magyarországon, Horvátországban, Szlavóniában és a kapcsolt részekben (15/235) - Wenzel 1866. 54, Wenzel 1880. 246, Heckenast 1986. 1041, Heckenast 1991. 77.
1050. 1781. 11. 17. - a Főkamagrófi Hivatal utasítása, hogy az ülepítőket ugyanazon törvények szerint kezelje, mint az ásvány- és ércmosókat (15/257).
1056. 1782. 02. 20. - a per alatt álló bányát, a bírói ítélet jogerőre emelkedéséig egy pártatlan bányatiszt irányítása alatt továbbra is üzemben kell tartani (15/266) - Mihalovits 1934. 131.
1066. 1782. 10. 25. - minden üzem, valamennyi kutatási területét köteles a legközelebbi bányahivatalnak bejelenteni és csak ezt követően végezhet feltárást (16/9).
1103. 1784. 04. 07. - az ingatlanok adásvételének szabályozása, melyen bányanyitást terveznek, vagy bányát művelnek (16/85).
1117. 1784. 07. 06. - a bányatársulati ügyek intézésében közreműködő bányügyi meghatalmazottak jogállásának szabályozása (16/323).
1127. 1785. 04. 19. - a bányatársulatok szövetségének és a bányarészesek magánösszejöveleiteinek szabályozása az alsó-magyarországi bányavárosokban (16/350).
1212. 1788. 06. 20. - a köszénbányászat bányajogi szabályozása (17/445) - Bán 1953.

1223. 1788. 11. 21. - a zalatnai Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy a tűzkőbányák nem képezik a bányaadományozás tárgyát (18/35).
1237. 1789. 04. 30. - az Udvari Kamara dekrétuma a salak- és törecshányók adományozásáról (18/231).
1333. 1792. 11. 20. - a királyi bányatársulati mű-jogosítvány mindig közös jogosítvány, melyet a kincstári ügyvivő képvisel (18/382).
1346. 1793. 04. 30. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy az "összeházasított" és "egyesített" bányák közötti törvényben szabályozott különbségeket vegye figyelembe (18/424).
1355. 1793. 07. 29. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása a királyi és királyi-bányatársulati jogosítványok bányabírószági okmányok útján történő érvényesítésére (18/437).
1397. 1794. 04. 04. - a bánsági Bányagazgatóság utasítása, hogy ha valamely bányarészes hátralékos üzemköltség-hozzájárulása bányarészjegyei értékéből nem fedezhető, akkor a hiányt az adós egyéb vagyonából kell pótolni (18/531).
1446. 1796. 02. 19. - a bányahatár-viták elbírálására vonatkozó 1747. évi novelláris cikkek alkalmazása Erdélyben (19/87).
1452. 1796. 05. 19. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy a bányarészek adásvételénél az egyes bányatársak tulajdonrészeit egyeztesse a bányakönyv adataival (19/97).
1456. 1796. 08. 12. - a bánsági Bányagazgatóság utasítása a bányarészesek üzemi költség-hozzájárulásának behajtására (19/102).
1462. 1796. 10. 21. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása a földbirtokos képviselőjének meghívására a külszíni vizek levezetése, illetve a telekátengedés ügyében tartandó helyszíni szemlékre (19/122).
1476. 1797. 04. 07. - a bánsági Bányagazgatóság utasítása, hogy az egyes bányabirtokok az áttörésig és bányabírószági egyesítésükig külön-külön tartandók üzemben és kiterjedésüket kicövekeléssel is külön meg kell jelölni (19/151).
1499. 1797. 12. 16. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása, hogy a bányarészek felhagyásánál az üzemi költségeket a felhagyás napjáig fizettesse meg (19/181).
1545. 1799. 09. 27. - a horgany bányászata és termelése éppúgy királyi regálejog és a bányabíráskodás alá tartozik, mint más fémek vagy félfémek bányászata (19/263).
1548. 1799. 10. 18. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása, hogy a csiszolópor bányászata uralkodói regálét képez, ezért bányaadományozáshoz kötött (19/267).
1560. 1800. 01. 31. - az erdélyi Kincstári Hivatal utasítása, hogy az ásványi nyersanyagok kutatásával foglalkozók a bányabírószág kutatási engedélyét kötelesek a föld tulajdonosának bemutatni (19/287).
1570. 1800. 05. 09. - a bányatársulatok szabályos és törvényes bányaművelésére vonatkozó előírások (19/300).
1597. 1800. 12. 12. - a bányák hűbérbe vagy más módon történő bérbeadásának megtiltása, továbbá a főbányahivatalok felhatalmazása, hogy engedélyezhetik a tőkeszegény bányatársulatoknak, hogy - amíg vagyonra tesznek szert - bányájukat un. időztetési munkával tartsák üzemben (19/334) - Mihalovits 1934. 114, 131.
1607. 1801. 04. 18. - a Miksa-féle bányarendtartáshoz csatolt felvilágosító szabályok országos érvényű előírásokká nyilvánítása (19/343) - Mihalovits 1934. 108.
1672. 1804. 01. 25. - a bányák hűbérbe vagy más módon történő bérbeadásának ismételt megtiltása (19/448) - Mihalovits 1934. 114.
1757. 1808. 01. 20. - a bányarészek megszerzéséhez a bányabírószág elismerése szükséges, e nélkül az új bányabirtokos nem kaphat bírószági jogvédelmet (20/108).
1771. 1808. 03. 09. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása a bányászati célokra szükséges ingatlanok megváltásának szabályozásáról (20/137).
1803. 1809. 01. 11. - a bányarészesek és meghatalmazottjaik jogállásáról (21/1).
1804. 1809. 01. 11. - a vasolvasztó kohók létesítésének bányajogi szabályozásáról (21/2).
1808. 1809. 02. 08. - a bányák, bányarészek bérbeadásáról (21/11) - Mihalovits 1934. 114.
1831. 1810. 01. 10. - a bányatársulatok eltiltása attól, hogy egymásnak adják át a termelt ércet, színport vagy zúzóaranyat (21/60).

- 1952. 1813. 02. 25. - a kőzetjövesztés szabályozásáról, valamint az italmérési joggal rendelkező bányapolgárok bányaművelésének ellenőrzéséről (21/370).
- 2022. 1815. 01. 12. - a bányaművelési kérdések szabályozásáról (22/125).
- 2451. 1829. 07. 11. - az altáró-tulajdonosok ércjövesztési és oldalvágat-hajtási jogosultságának szabályozásáról (25/84).
- 2551. 1834. 06. 14. - a bányák időztetésére vonatkozó 1832. szeptember 22-i rendelet végrehajtásáról (25/316).

3. A királyi ércmonopóliumra és érckereskedelemre vonatkozó előírások

A nemesérc-monopólium jogintézményét I. Károly vezette be 1325-ben Magyarországon, nyugat-európai minták alapján. Intézkedésének lényege, hogy megtiltotta a nemesércek szabad kivitelét és a királyi kamarákat a nemesércek kizárólagos beváltásának jogával ruházta fel. Az ércmonopóliumhoz szervesen kapcsolódott az idegen országokból származó ércek behozatalának szigorú szabályozása is.

- 71. 1550. 09. 20. - I. Ferdinánd elrendeli a cseh és egyéb idegen országból származó ón behozatalának tilalmát (1/204).
- 108. 1563. - I. Ferdinánd megtiltja a nyers arany, illetve ezüst országból történő kivitelét és tanácskozásokat rendel el arról, hogy a magyar pénzt az osztrák pénzzel egyenlő értékűre veressék (1/386).
- 121. 1565. 12. 30. - I. Miksa megtiltja a nemesércek, valamint az ólom és réz csempészését vagy titokban történő eladását és elrendeli az érceknek a beszerce-, körmöc- vagy selmecbányai kamaránál történő kötelező beváltását (2/138) - Molnár 1986., Szabó 1994.
- 122. 1565. 12. 30. - I. Miksa ismét elrendeli az arany és ezüst kiviteli tilalmát és e tilalmat általános érvénnyel minden egyéb fémre kiterjeszti (2/141) - Péch I. 251, Szabó 1994.
- 125. 1566. - I. Miksa I. ismét megtiltja az aranynak és ezüstnek az országból történő kivitelét (2/148) - Péch I. 255.
- 132. 1569. 01. 13. - I. Miksa elrendeli, hogy a Magyarországon bányászott aranyat és ezüstöt eladni, elcserélni, az országból kivinni tilos, és kötelezően be kell szolgáltatni a selmeci-, körmöci- vagy beszercebányai Királyi Kamarához (2/161).
- 146. 1577. 09. 12. - I. Rudolf megújítja az arany és ezüst forgalmazásának korlátozását és kivitelének tilalmát (2/464) - Péch I. 295, Szabó 1994.
- 209. 1604. 10. 25. - I. Rudolf megtiltja a veretlen arany és ezüst országból történő kivitelét (3/483).
- 357. 1672. 05. 16. - az Udvari Kamara megtiltja mind a "régi", mind az újonnan termelt réz országból történő kivitelét (5/214).
- 366. 1680. 02. 12. - I. Lipót a legszigorúbb büntetés terhe mellett megtiltja az ércek, ércristályok és olvasztott fémek, továbbá az arany és ezüst elutalajdonítását, kivitelét vagy eladását (5/385).
- 377. 1690. 08. 04. - I. Lipót a zsidóknak az egész országban megtiltja az arany és ezüst vásárlását továbbá elrendeli, hogy minden tört ezüstárút a pozsonyi harmincadosnál lehet értékesíteni (5/418) - Péch III/1. 87.
- 393. 1699. 07. 02. - rendelkezések a szomolnoki és beszercebányai réz, illetve malachit eladásáról (5/594).
- 472. 1720. 04. 09. - utasítás a réz kivitelének megakadályozására (6/140).
- 491. 1726. 12. 12. - magyarázatok az 1717. december 28-án kibocsátott rézkiviteli tilalmat szabályozó rendelet alkalmazásához (6/243).
- 811. 1768. 04. 18. - Rendelet a titokban végzett érc- vagy fémolvasztás általános tilalmáról (13/101) - Mihalovits 1934. 482.

4. Az ércék kincstári beváltását szabályozó jogszabályok

Az ércbeváltás a királyi ércmonopólium érvényesítésének legfontosabb eszköze volt. A bányavárosokban királyi finomító és beváltó műhelyeket állítottak fel, ahová mindenki köteles volt a kitermelt arany- és ezüstércet meghatározott fizetség ellenében leadni. Ezzel az intézkedéssel a királyi kincstár saját kezébe vette a nemesérc kereskedelmet és az ebből származó hasznok is oda folytak be. Mindez részletekbe menő jogi szabályozást feltételez, nem véletlen tehát, hogy az okmánytár e tárgykörből több mint száz jogforrást tartalmaz.

61. 1547. 01. 03. - Mária királyné tanácsosainak utasítása a Besztercebányán termelt ezüst Körmöcbányán történő beváltására (1/180) - Péch I. 204, Ember 351.
67. 1549. 01. 20. - I. Ferdinánd elrendeli, hogy a besztercebányai völgyben mosott aranyat a besztercebányai intézőnek adják át, aki azt Körmöcbányán köteles beváltani (1/194) - Péch I. 210, Ember 352, Szabó 1994.
102. 1561. 05. 07. - I. Ferdinánd magasabb ezüstbeváltási ár kifizetését engedélyezi a selmeci bányapolgárok részére, azzal a feltétellel, hogy a Glanzenbergen folyó bányászat költségeihez fizetett kincstári hozzájárulást csökkenti és előírja, hogy a magasabb ezüstbeváltási árból szerzett jövedelmet a bányapolgárok csak a bányák fejlesztésére fordíthatják (1/340).
120. 1565. 11. 14. - I. Miksa elrendeli, hogy az alsó-magyarországi bányapolgárság a kitermelt ércet csak Selmec-, Körmöc- vagy Besztercebánya kamaráiban válthatja be (2/137) - Relkovič 1944., Szabó 1994.
226. 1609. 11. 04. - az Alsó-ausztriai Kamara megtagadja az ezüst beváltási árának felemelését és megtiltja, hogy a bányapolgárok magasabb ellátmányt kapjanak (4/121) - Péch II. 95-96.
246. 1622. 10. 24. - II. Ferdinánd a beváltott ezüst árát felemeli, és elrendeli, hogy az ezüst egyik feléből kis dénárokat, másik feléből nagy dénárokat verjenek, míg a tallérok verését egyelőre szüntessék be (4/367) - Péch II. 179.
255. 1626. 03. 10. - II. Ferdinánd meghatározza az ércbeváltásnál alkalmazandó árakat Selmecbányán (4/450) - Péch II. 210.
- 262/1. 1629. 02. 18. - pátens a magánosok ezüstbeváltásának szabályozásáról (4/462).
266. 1629. 07. 05. - II. Ferdinánd elrendeli, hogy mindazok a magánosok, akiknek saját kohójuk nincs, terményeiket csak a kincstári kohókban válthatják be (4/483) - Péch II. 256.
270. 1631. 04. 10. - II. Ferdinánd elrendeli, hogy a selmeci bányákból termelt ezüstöt magasabb értékben váltsák be és a kifizetés 1/3 részben tallérokban, 2/3 részben pedig aprópénzben történjen (4/559) - Péch II. 293.
320. 1656. 07. 20. - III. Ferdinánd elrendeli, hogy azoknak a bányatársaságoknak, amelyek egyes tárók (pl. Pachen-táró) veszteséges művelését vállalják, minden márka kitermelt ezüstért 8 birodalmi tallért fizessenek (5/5) - Ember 313.
323. 1660. 06. 12. - I. Lipót ismét szabályozza az ércbeváltási árat Selmecbányán (5/17).
327. 1661. 01. 05. - a főkamagróf meghatározza a selmeci Kamaránál beváltott ezüst árát és elszámolásának szabályait (5/31).
330. 1661. 08. 12. - I. Lipót rendelkezik a veszteséggel dolgozó Felső-biebertároi bányatársaságnak fizetendő ércbeváltási árról (5/35).
349. 1662. 05. 10. - I. Lipót elrendeli, hogy a Pachen-, illetve Felső-biebertároi bányatársaságok csak a megszokott módon végezhetik a termelt ércet olvasztását és az olvasztási költségek számláit kötelesek benyújtani a Főkamagrófi Hivatalhoz, illetve az Udvari Kamarához (5/191).
351. 1665. 03. 20. - I. Lipót meghatározza a veszteséggel dolgozó körmöcbányai bányarészeseket megillető ércbeváltási árat (5/199).
354. 1665. 07. 12. - a főkamagróf elrendeli, hogy a magánosok az általuk üzemeltetett kohókban csak a saját bányáikból származó érceket dolgozthatják fel, akinek pedig saját kohója nincs, az ércet köteles a kamarai kohókba vinni beváltásra és olvasztásra (5/204) - Ember 332.

355. 1666. 08. 18. - I. Lipót ismét határoz a veszteséges bányatársaságok által termelt ezüst beváltási áráról (5/208).
361. 1676. 01. 14. - I. Lipót király meghatározza a Szentháromság-altárói bányatársaság ezüstitjéért fizetendő beváltási árat (5/235).
372. 1682. 08. 08. - I. Lipót meghatározza a selmeci Felső-Biebertárna bányatársaságainak ezüstbeváltásért fizetendő árat és egyidejűleg szorgalmazza további reményvágatok kihajtását (5/406).
397. 1700. 01. 19. - az arany- és ezüstbeváltás szabályzata és normái (5/649).
456. 1711. 03. 15. - az erdélyi aranybeváltás szabályzata (6/8).
489. 1725. 03. 28. - a termelt ezüst márkája után fizetendő beváltási ár meghatározása (6/232).
496. 1727. 08. 08. - a beszercebéányai és szomolnoki bányapolgárok utasítása a réztermelés és beváltás során vezetendő kimutatásokról (6/297).
501. 1728. 07. 12. - az erdélyi aranymosó cigányok aranybeváltásának szabályozása (6/347) - Wenzel 1880. 242, Mihalovits 1934. 133.
508. 1729. 05. 26. - a kapnikbányai bányarészesek utasítása a nagybányai beváltási árak alkalmazására (6/399).
524. 1733. 09. 26. - rendelet a réz és ezüst után a rozsnyói bányarészesek részére fizetendő beváltási árról (6/456).
527. 1733. 12. 11. - az arany- és ezüstbeváltás újabb szabályzata és normái (6/463).
540. 1739. 06. 24. - III. Károly elrendeli, hogy a bányaművelés élénkítése céljából 10 évig a beváltott ezüst márkájáért felemelt árat kell fizetni, cserébe viszont elvárja a királyi jogok és regáliák tiszteletben tartását (6/543) - Péch III/1. 191.
543. 1740. 02. 06. - a főkamagróff utasítása a veszteséges körmöci bányatársaságok részére magasabb beváltási ár fizetésére (6/549).
553. 1742. 08. 14. - szabályzat a bánsági földbirtokosok által termelt réz beváltásáról és a bányatársládai befizetések mértékéről (7/62).
556. 1744. 03. 20. - rendelet az erdélyi bányarészesek által kitermelt ezüst után fizetendő beváltási ár mértékéről (7/76).
561. 1746. 05. 06. - engedély az Olapina falu (Erdély) területén dolgozó aranymosók számára magasabb beváltási ár fizetésére (7/85).
565. 1746. 08. 30. - a zúzóaranyban lévő ezüst beváltási árának szabályozása magánosok esetében (7/107) - Péch III/1. 223.
596. 1747. 12. 09. - az arany- és ezüstbeváltás újabb szabályzata és normái (7/434).
609. 1748. 09. 16. - utasítás a felső-magyarországi bányarészesek által kitermelt arany és ezüst beváltási árának felemelésére (7/585).
662. 1750. 11. 13. - rendelet az új ércbeváltási árak meghatározásáról (8/423).
663. 1751. 01. 11. - újabb rendelet a kitermelt ezüst márkája után fizetendő beváltási ár meghatározásáról (9/1-8).
708. 1756. 02. 26. - rendelet a tisztított kovás-színpor beváltási normáiról (10/292).
718. 1757. 01. 14. - a főkamagróff utasítása a kovás-színpor és a nyers kéneskő beváltásának határozatlan időre történő felfüggesztésére (10/453).
766. 1763. 06. 28. - intézkedések az ércbeváltáskor történő olvasztás során az ezüstkihozatal növelésére (11/511).
835. 1770. 08. 17. - rendelet az arany- és ezüstbeváltási árakról olyan erdélyi bányarészesek esetében, akik tartósan végeznek kitermelést, illetve költségeiket kizárólag a termelésből fedezik (13/207).
850. 1771. 04. 12. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy az aranyércek beváltásakor a jövőben nem dukátokat, hanem ezüstforintot kell fizetni (13/310).
851. 1771. 04. 19. - dekrétum az újonnan bevezetett arany súlyra vonatkozó királyi rendelet alkalmazásáról (13/313).
920. 1776. 05. 03. - rendelet a nyersréz beváltási normáiról (14/68).

951. 1777. 07. 15. - a Kőrmöcbányán alkalmazandó ércbeváltási tarifák meghatározása (14/172).
962. 1778. 01. 30. - az Udvari Kamara rendelete az ezüsttartalmú és ezüstöt nem tartalmazó rézércek beváltási normáiról (14/195) - Zsámboki 270.
1010. 1780. 08. 11. - rendelet a kincstári vasércbányák által termelt bányatermékek beváltásának szabályozásáról (15/3).
1091. 1783. 12. 06. - utasítás az aranybeváltási ár felemelésére (16/49).
1113. 1784. 06. 01. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a nyersrész beváltása a Bánságban csak Rézbányán történhet (16/315).
1133. 1785. 06. 23. - a Főkamaragrófi Hivatal megtiltja a kőrmöcbányai Pénzverdei Hivatalnak, hogy a selmeci bányakerület aranymosói által termelt ércet is beváltsa (16/361).
1135. 1785. 08. 31. - új ércbeváltási díjszabás (16/363).
1140. 1785. 11. 12. - a mosott arany, az aranytörmelék és az aranytartalmú ezüstök beváltási normáinak szabályozása (16/401).
1151. 1786. 07. 04. - rendelet az aranybeváltási díjak szabályozásáról (17/59).
1157. 1786. 06. 23. - utasítás a mosott arany beváltási árának felemelésére (17/225).
1165. 1786. 10. 20. - újabb rendelet a mosott arany beváltási árának emeléséről (17/299).
1179. 1787. 03. 16. - intézkedések a pontatlan, illetve hamisított színpor és ércpróbák megszüntetésére (17/338).
1315. 1792. 05. 08. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása a magasabb fémbeváltási árak fizetésének feltételeiről (18/357).
1403. 1794. 06. 20. - az aranyércek, a színpor és a zúzottarany beváltásának szabályozása (18/539).
1418. 1794. 12. 12. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányatársulatok a termelt ércet a számukra elérhető legközelebbi kohóban kötelesek beváltani (18/560).
1568. 1800. 03. 28. - utasítás az arany- és ezüstbeváltási árak felemelésére (19/299).
1579. 1800. 08. 16. - utasítás az ércbeváltási árakkal kapcsolatos új előírások alkalmazására (19/311).
1666. 1803. 12. 21. - a szomolnokai Felügyeleti Főhivatal utasítása a salakfeldolgozás során termelt érc beváltására (19/430).
1696. 1805. 01. 09. - rendelet az arany- és ezüsttermékek beváltásáról (19/497).
1718. 1806. 09. 24. - utasítás az arany beváltási árának felemelésére (19/531).
1792. 1808. 08. 31. - határozat az arany- és ezüstbeváltási árak szabályozásáról (20/163).
1793. 1808. 08. 31. - rendelet az arany és ezüst beváltás szabályozásáról (20/165).
1817. 1809. 08. 02. - az erdélyi Kincstári Hivatal utasítása a cigányok által végzett aranymosás esetében alkalmazandó beváltási árakról (21/34).
1832. 1810. 01. 17. - utasítás a fejtett érc korábban alkalmazott elszámolási módjának, valamint a betegek és özvegyek fejtőbrigád általi támogatásának újbóli elrendelésére, továbbá az ércbeváltási árak felemelésére (21/61).
1844. 1810. 04. 30. - rendelet az ércbeváltás szabályozásáról (21/78).
1868. 1810. 12. 18. - rendelet az arany- és ezüstbeváltásnál alkalmazandó kifizetésekről (21/153).
1869. 1810. 12. 20. - rendelet a bánsági bányatársulatok ércbeváltása során alkalmazandó kifizetésekről (21/155).
1892. 1811. 09. 05. - rendelet az arany-, illetve ezüstércek és a mosottarany beváltásáról (21/204).
1898. 1811. 11. 01. - rendelet a higany beváltásának szabályozásáról (21/220).
1910. 1812. 01. 16. - magyarázatok az 1892. sorszámu rendeletben foglaltak alkalmazásához (21/238).
1916. 1812. 03. 17. - előírások a beszolgáltatott arany- és ezüsttartalmú érc-kristályok beváltásáról (21/249).

1930. 1812. 09. 22. - magyarázatok az arany és ezüst beváltását szabályozó rendelethez (21/290).
2034. 1815. 05. 11. - rendelet a bányarészesek ércbeváltási kötelezettségének szabályozásáról (22/145).
2037. 1815. 06. 01. - magyarázatok az arany és ezüst beváltásáról szóló 2034. sorszámú rendelethez (22/156).
2042. 1815. 08. 31. - a bányarészesek utasítása, hogy a kincstári beváltásra kötelezett bányatermékeiket egy hónapon belül szállítsák a beváltóhelyre (22/179).
2078. 1816. 05. 09. - utasítás a próbaolvasztások kincstári kohókban vagy beváltó hivatalokban történő végzésére (22/307).
2085. 1816. 07. 26. - rendelet az arany- és ezüstbeváltás szabályozásáról (22/333).
2109. 1817. 08. 16. - határozat az olvasztási próbák és beváltási normák szabályozásáról (22/433).
2110. 1817. 08. 26. - rendelet a rézércek beváltásának szabályozásáról (22/436).
2114. 1817. 12. 05. - magyarázatok a beváltási normák szabályozásáról szóló 2109. sorszámú rendelethez (22/444).
2121. 1818. 04. 21. - utasítás a kovás-színpor és az ólomtartalmú anyagok, illetve kohótermékek beváltására Alsó-Magyarországon (22/462).
2126. 1818. 06. 14. - rendelet az ezüstérc-kristályok beváltásának szabályozásáról és az ércvájárok kiszálláskor történő megmotozásának elrendeléséről (22/496) - Mihalovits 1934. 482.
2133. 1818. 09. 25. - rendelet a bányatársulatok nem nemesérc-beváltásainak szabályozásáról (22/509).
2136. 1818. 10. 24. - utasítás az erdélyi bánya-, zúzó- és mosottarany beváltási árának felemelésére (22/519).
2147. 1819. 02. 20. - rendelet a bánsági bányarészesek ércelőlegének szabályozásáról (23/10).
2182. 1820. 06. 24. - utasítás az ólomérc, kovaszínpor, kéneskő és zúzottarany beváltásának szabályozásáról Alsó-Magyarországon (23/108).
2183. 1820. 06. 24. - rendelet az arany- és ezüstércek beváltási árának meghatározásáról (23/110).
2209. 1821. 08. 06. - a kincstári beváltásra nem kötelezett bányatermékek felsorolása (23/177).
2360. 1826. 06. 06. - rendelet az ezüsttartalmú arany beváltásának szabályozásáról (24/223).
2368. 1826. 08. 31. - rendelet az amalgámgyölyök beváltásának szabályozásáról (24/236).
2370. 1826. 09. 23. - az Udvar elrendeli, hogy az érc-kristályokat kincstári beváltásra csak azoktól szabad elfogadni, akik a szerzés jogszerűségét igazolni tudják (24/239) - Mihalovits 1934. 482.
2372. 1826. 10. 28. - határozat az ezüsttartalmú arany beváltásának szabályozásáról (24/242).
2375. 1826. 12. 23. - magyarázatok a 2368. sorszámú rendelet alkalmazásához az alsó-magyarországi bányakerületben (24/248).
2384. 1827. 03. 31. - rendelet a bányabirtokosok arany- és ezüstbeváltásának szabályozásáról (24/369).
2460. 1829. 10. 24. - rendelet a mosott arany beváltási árának meghatározásáról (25/130).
2466. 1830. 07. 03. - rendelet a tört-, örlött- és mosottarany, illetve ezüst beváltásakor fizetendő tarifákról (25/149).
2468. 1830. 08. 07. - új beváltási normák bevezetése a nagybányai Felügyelőségi Főhivatal kerületében (25/151).
2473. 1830. 10. 09. - magyarázatok a 2466. sorszámú rendeletben foglaltak alkalmazásához az ezüst- és réztermékek beváltásánál (25/157).
2478. 1831. 01. 22. - rendelet a 2468. sorszámú rendeletben meghatározott beváltási normák módosításáról (25/169).

2486. 1831. 08. 08. - rendelet a mosott arany beváltási árának szabályozásáról (25/183) - Mihalovits 1934. 133.
2488. 1831. 10. 06. - rendelet a 2468. és 2478. sorszámú rendeletekben foglalt szabályozás további hatályban tartásáról (25/187).
2499. 1832. 03. 05. - magyarázatok a 2486. sorszámú rendeletben foglaltak végrehajtásához (25/212) - Mihalovits 1934. 133.
2501. 1832. 05. 12. - rendelet az örölt és mosott arany beváltásáról Erdélyben (25/217).
2504. 1832. 06. 30. - utasítás a 2501. sorszámú rendelet alkalmazására (25/223).
2529. 1833. 08. 24. - rendelet a mosott arany után fizetendő térítésről (25/266).
2558. 1834. 11. 14. - rendelet az ezüstérc és színpor beváltásánál alkalmazandó szétválasztási díj meghatározásáról (25/328).

5. kép: Köleséri Sámuel (1663-1732) orvos,
bányászati szakértő portréja

5. A kitermelt ásványi nyersanyag utáni bányavámfizetésre vonatkozó előírások

A bányavám, bányabér, bányatized (urbura, frohne), stb. kifejezés alatt a bányaművelők által kitermelt ásványi nyersanyagok mennyisége után a királyi kincstárt megillető részt vagy annak ellenértékét értjük. Kezdetben csak a nemesércek és a réz után kellett fizetni, később fokozatosan kiterjesztették a többi ércre és egyéb ásványi nyersanyagokra is. Az alább felsorolt jogszabályok szemléletesen mutatják be pl. a vasérc utáni bányavámfizetés magyarországi meghonosításának történetét.

75. 1551. 10. 11. - a szepesi vasércbányák után a bányavám a királyi kamarát illeti meg (1/214).
96. 1559. 04. 06. - I. Ferdinánd urbumentességet biztosít a Glanzenberg társulatnak, de elutasítja azt a javaslatot, hogy a kincstár a bányák művelését saját költségére átvegye vagy ellátmányt fizessen a bányatársulatnak (1/317) - Péch I. 226.
99. 1560. 07. 24. - I. Ferdinánd király a jászói prépostság bányapolgárait két évre minden királyi bányaadó fizetése alól mentesíti (1/331).
103. 1561. 07. 18. - I. Ferdinánd bányavám fizetésére utasítja a selmeci bányapolgárokat, továbbá előírja, hogy az új bányarendtartást kötelesek elfogadni (1/341) - Péch I. 231, Wenzel 1880. 196.
109. 1564. 01. 29. - I. Ferdinánd mindaddig mentesíti a selmecieket az urbura megfizetése alól, amíg a bányaművelés eredménye jobbra nem fordul (1/389) - Péch I. 239, Szabó 1994.
176. 1592. 04. 03. - Ernest főherceg utasítja Illésházy István lykavai földbirtokost, hogy a birtokán lévő Engelsberg nevű bánya művelőitől ne szedjen bányavámost, mert az a királyt illeti meg (3/230) - Péch I. 361-362, Szabó 1994.
480. 1723. 07. 04. - a Horvát Királyság minden előjárójának kötelezése a királyi urbura megfizetésére (6/183).
484. 1724. 04. 10. - utasítás a vasérctermelés után a királyt megillető urbura fizetésére (6/221) - Heckenast 1986. 1041, Heckenast 1991. 210.
558. 1745. 08. 05. - utasítás a Magyar Királyság területén az ércek és ásványok és különösen a vasérctermelés után a királyt megillető urbura fizetésére (7/79) - Heckenast 1986. 1041, Heckenast 1991. 76-77, 210.
572. 1746. 11. 10. - rendelet a bányatársulatok bányavám fizetési kötelezettségének szabályozásáról (7/139).
824. 1769. 08. 05. - a bányarészesek urbumentességének elintézésével kapcsolatos alapelvek szabályozása (13/144).
827. 1769. 11. 25. - utasítás a bányarészesek urbumentességi kérelmeinek felterjesztésére az Udvari Kamarához (13/150).
940. 1777. 03. 14. - rendelet a bányarészesek urbumentességi kérelmeihez csatolandó bányahivatali igazolás tartalmáról (14/138).
950. 1777. 06. 27. - rendelet az urbumentesség feltételeiről és intézéséről (14/171).
1020. 1780. 12. 01. - rendelet az ólom- és rézbányászat urbumentességéről (15/101).
1089. 1783. 11. 10. - rendelet a felső-magyarországi vasércbányák termelése után fizetendő urbura mértékének meghatározásáról (16/47) - Heckenast 1991. 77.
1097. 1784. 02. 20. - rendelet a kincstári vasércbányák és vasművek által fizetendő urbura mértékének szabályozásáról (16/69).
1104. 1784. 04. 17. - rendelet a cinóbertermelés után fizetendő urbura mértékéről (16/86).
1201. 1787. 12. 27. - rendelet az antimonérc után fizetendő urbura mértékéről (17/382).
1298. 1791. 10. 21. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy az uralkodó részére minden érc és fém után bányavám fizetendő (18/329).

1304. 1792. 02. 26. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása, hogy az urbura helyes megállapítása érdekében a bányatársulatok minden bányatelekről külön üzletelszámolást vezessenek (18/339).
1343. 1793. 03. 26. - rendelet az antimonbányák termékei után fizetendő urbura mértékének meghatározásáról (18/419).
1549. 1799. 10. 18. - rendelet az antimon után fizetendő urbura elszámolásáról a szomolnoki kerületben (19/267).
1554. 1799. 12. 24. - magyarázatok az antimon után fizetendő bányavámra vonatkozó 1799. november 13-án kelt rendelethez (19/281).
1581. 1800. 08. 22. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy azok a magán vasbánya-részesek, akik az urburát nem fizetik meg, a kamarai kerületekben sem faszenet, sem bányafát nem kaphatnak (19/313).
1596. 1800. 12. 12. - rendelet az urburamentességi kérelmek előterjesztéséről és azok elbírálásáról (19/333).
1643. 1803. 02. 09. - rendelet az urburamentességet élvező bányatársulatok éves elszámolásának szabályozásáról (19/402).
1646. 1803. 04. 06. - az urburamentességi kérelmek alapját képező bányajövedelem meghatározásának szabályozása (19/405).
1647. 1803. 04. 06. - a bánsági Bányagazgatóság utasítása a veszteséges bányák urburamentességi kérelmeinek elbírálására (19/406).
1667. 1803. 12. 28. - a vasércbányák és vaskohók kötelezése a bányavám fizetésére (19/434).
1681. 1804. 04. 18. - rendelet a timsó után fizetendő urbura mértékéről (19/462).
1756. 1807. 12. 23. - utasítás az újonnan adományozott vasércbányák urburafizetésének elrendelésére (20/107).
1799. 1808. 11. 30. - rendelet a cinkércet után fizetendő bányavám mértékéről (20/175).
2043. 1815. 09. 05. - utasítás a vasérc után a kincstárt megillető urbura haladéktalan megfizetésére (22/180).
2056. 1816. 01. 04. - utasítás az urbura bevételek elszámolására (22/219).
2068. 1816. 03. 06. - rendelet a vasércbánya-részesek által a vasérc után fizetendő bányavám mértékének felemeléséről (22/283).
2084. 1816. 07. 17. - magyarázatok a vasérc utáni bányavám fizetését szabályozó 2068. sorszámú rendelethez (22/331).
2100. 1817. 02. 26. - rendelet a vasérc után fizetendő urbura szabályozásáról (22/409).
2178. 1820. 04. 16. - rendelet a bányaművek bányavámfizetés halasztása iránti kérelmeinek elbírálásáról (23/97).
2201. 1821. 04. 17. - rendelet a salakhányók urburamentességének feltételeiről (23/155).
2292. 1823. 12. 16. - utasítás bírósági eljárások megindítására azokkal a bányarészesekkel szemben, akik a vasérc utáni urbura megfizetését megtagadják (24/81).
2392. 1827. 10. 06. - rendelet a kobalt után fizetendő urbura mértékéről (24/390).
2405. 1828. 01. 12. - újabb rendelet a kobalt után fizetendő urbura mértékéről (25/3).
2475. 1830. 11. 13. - rendelet az újbányai Bányabíróági Kirendeltség kerületében a tellur és bizmut után fizetendő urbura mértékének szabályozásáról (25/160).
2526. 1833. 07. 20. - rendelet a vasérctermelés után fizetendő urbura mértékének szabályozásáról (25/250).
2556. 1834. 09. 20. - udvari dekrétum az urburailleték megszüntetéséről az abrudbányai kerületben (25/326).

6. A bányák adományozását szabályozó jogforrások

Az adományozási eljárás a bányatulajdon és bányászati jogosultság megszerzésének alapvető bányajogi intézménye volt. Feltételét képezte, hogy az, aki valamely ásványi nyersanyag (a korszakban jellemzően érc) előfordulására bukkant vagy azt feltárta, egy ércminta bemutatásával az előfordulást a bányahatóságtól felkérje. A hatóság a felkérés szabályosságáról helyszíni szemle során győződött meg, majd meghatározott méretű bányatelek kijelölésével a felkérőt bányatulajdonnal ruházta fel.

22. 1496. 05. 17. - II. Ulászló megerősíti Thurzó János 1496. 04. 06-án kelt királyi szabadalomlevelét (1/65) - Péch I. 81, Wenzel 1880. 165-166.
46. 1537. 02. 03. - I. Ferdinánd megújítja a Szentgyörgyi grófok régi bányaprivilégiumait (1/118) - Wenzel 1880. 222.
62. 1547. 06. 26. - I. Ferdinánd Boskoviczi és Chernohovai Kristófnak a trencsényi vár birtokának területére bányaprivilégiumot adományoz (1/183) - Wenzel 1880. 222.
135. 1571. 02. 09. - I. Miksa bányaszabadalmat adományoz Batthyányi Boldizsárnak Németújvár és Zolnok várak birtokának egész területére, bármely érc kutatására és bányászatára (2/191) - Heckenast 1991. 112.
188. 1597. 05. 14. - I. Rudolf engedélyezi boroszlói Albertus Magnus részére a Magyar Királyság egész területén opálok és más drágakövek kutatását (3/283).
779. 1764. 12. 31. - a bánáti Bányagazgatóság utasítása az aranybányák adományozásánál a bányamérték csapásirányban 196 bányáigre történő növelésére (12/102)
856. 1771. 09. 28. - a szomolnoki bányakerületben lévő antimon-ércbánya adománylevele (13/343).
921. 1776. 05. 03. - a higanybányászat engedélyezésére vonatkozó előírások (14/71).
1139. 1785. 11. 04. - a higanybányák adományozásának és a higany kincstári beváltásának szabályozásáról (16/399).
1190. 1787. 07. 20. - a Miksa-féle bányarendtartás kutatótárók adományozására vonatkozó előírásainak magyarázata (17/362).
1199. 1787. 12. 07. - a nagybányai Felügyeleti Főhivatal utasítása a bányabíróságok által történő adományozások szabályozásáról (17/380).
1208. 1788. 03. 14. - utasítás a bányatelkek felmérésének bányabírósági bányamérővel történő végzésére (17/429).
1211. 1788. 06. 15. - a zalatnai Felügyeleti Főhivatal utasítása a bányák adományozásának és felmérésének rendjéről (17/442).
1217. 1788. 09. 30. - a salakhányók adományozásának szabályozása (18/1).
1224. 1788. 11. 25. - a salak- és meddőhányók adományozásának szabályozása (18/36).
1239. 1789. 05. 30. - a zalatnai Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy a tárójog alapján adományozott bányatelkek meghatározásánál a bányamértékeket nem szabad felcserélni az aknajog szerinti bányamértékekkel (18/235).
1244. 1789. 07. 15. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása a bányaadományozási ügyekben elkövetett bányabírósági tévedések orvoslására és a visszaélések felszámolására (18/244).
1246. 1789. 08. 01. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal és Bányabíróság utasítása a bányák, hányók, mosó- és torlatművek azonos módon történő adományozására, a Felső-Magyarországon hatályos rendeletek előírásainak betartásával (18/248).
1247. 1789. 08. 04. - a nagybányai Felügyeleti Főhivatal utasítása a bányák, hányók, mosó- és torlatművek azonos módon történő adományozására, a Felső-Magyarországon hatályos rendeletek előírásainak betartásával (18/249).
1250. 1789. 08. 17. - rendelet az opál-előfordulások adományozásának szabályozásáról és az ennek feltételét képező részletes helyszínrajz benyújtásáról (18/252).

1254. 1789. 09. 16. - a selmeci Kerületi Bányabíróság utasítása a kutatótörők, a telért vagy az eret felfedő kutatási- és bányaműveletek kérvényezésének és azok elbírálásának szabályairól (18/256).
1255. 1789. 09. 24. - a selmeci Kerületi Bányabíróság utasítása a bányaadományozási kérvények elbírálásának szabályozásáról (18/258).
1257. 1789. 10. 15. - a bányabíróságok utasítása, hogy csak akkor folytassák le az adományozási eljárást, ha a kérelmező a telérek vagy telepek kutatóaknával vagy kutatótörővel történt feltárását előtűk bizonyította (18/264).
1273. 1790. 09. 23. - utasítás a salakhányó-mosóművek bányamértékének meghatározása során a Miksa-féle bányarendtartás 39. cikkely 5. §-ának alkalmazásáról (18/288).
1284. 1791. 03. 23. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal utasítása az altárjog adományozásának és terjedelmének szabályozásáról (18/311).
1297. 1791. 11. 12. - a Főkamaragrófi Hivatalhoz utasítása a bányák adományozási feltételeiről (18/328).
1303. 1792. 02. 15. - szabályzat a selmeci és nagybányai kerületben érvényes bányamértékekről (18/337).
1307. 1792. 03. 20. - a bányabíróságok utasítása, hogy az adománylevélben, illetve a bányatelek-könyvben mindig pontosan tüntessék fel, hogy szabályos egész vagy osztott bányatelek adományozása történt-e (18/343).
1313. 1792. 05. 08. - a zalatnai Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy a már felmért bányakerületekben és az abrudbányai kerületben az addig alkalmazott bányamértékek továbbra is érvényesek (18/352).
1316. 1792. 05. 15. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása a bányatelkek szélességének kimérésére (18/358).
1317. 1792. 06. 12. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása a bányatelkek méretének meghatározásáról azon bányagigénylők esetében, akik még az új bányamértékek kihirdetése előtt igényelték adományt (18/359).
1320. 1792. 07. 04. - a selmeci Bányabíróság utasítása, hogy a régebbi bányatelkek méreteit önkényesen ne változtassa meg (18/362).
1321. 1792. 08. 07. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal és Kerületi Bányabíróság utasítása, hogy egy bányatársaságnak több bányatelket is adományozhat, de ezek összelyukasztásukig külön-külön tartandók üzemben (18/364).
1342. 1793. 03. 26. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása a királyi és királyi-bányatársulati bányaadományok és jogosítványok megerősítésére (18/416).
1364. 1793. 09. 27. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása, hogy a bányatelkek kiméréséhez az erdőhivatal kiküldöttjét is hívja meg, nehogy a feltárások során az erdőben aránytalan kár keletkezzék (18/471).
1367. 1793. 10. 04. - irányelvek a bányák adományozására vonatkozó előírások alkalmazásához (18/477).
1370. 1793. 11. 08. - az adományozásra irányuló kérvények elbírálásának szabályairól (18/483).
1382. 1794. 01. 31. - a kutatási engedélyekből fakadó jogosultságok és kötelezettségek szabályozásáról (18/514).
1388. 1794. 02. 14. - a bányászati Bányagazgatóság utasítása a bányagigénylések ügyében követendő eljárásra (18/521).
1389. 0794. 02. 21. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy az altáró-jogosultak elsőbbségi joguk érvényesítése céljából kötelesek a szabad bányaterületeken általuk feltárt teléreket, a feltárástól számított 6 héten belül felkérni (18/522).
1392. 1794. 02. 28. - utasítás a bányatelkek sarokpontjainak kicövekelésére (18/525).
1399. 1794. 05. 02. - a telérek és ércerek adományozásának szabályozásáról (18/533).
1400. 1794. 05. 30. - a bányaadományozás tárgyát képező vájvég vagy bányatárság bányabírósági szemléjéről (18/534).
1407. 1794. 09. 05. - a bányaadományozás tárgyát képező vájvég vagy bányatárság bányabírósági szemléje során az adomány tárgyra vonatkozó lényeges körülményeket fel kell deríteni (18/544).

1420. 1795. 01. 09. - a bányatelkek adományozása során a szemleki költség viselésének és a vitás kérdések elbírálásának szabályozásáról (19/2).
1439. 1795. 11. 20. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása, hogy figyelmeztesse azokat a bányatársaságokat, amelyek bizonytalan telérekre kaptak bányatelket, hogy a határozott telérek alapján kutatójogot igénylőket elsőbbségi jog illeti meg kutatóvágot kihajtására, kivéve ha a bányatársaság maga vállalja annak kihajtását (19/75).
1449. 1796. 04. 15. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása a kutatásra vagy adományozásra igényelt bányaterületek megtekintése során csoportos helyszíni szemlék tartására (19/93).
1455. 1796. 07. 22. - a nagybányai Felügyeleti Főhivatal utasítása arról, hogy a bányabíróság helyszíni szemléje nélkül a felkérvényeken nem keletkezik tulajdonjog (19/101).
1457. 1796. 08. 19. - a vasércbányák magánosok részére történő adományozásának szabályozása (19/104).
1470. 1797. 03. 03. - az érclelőhely feltárása és ércminta felmutatása hiányában adományozásra nincs mód (19/131).
1488. 1797. 09. 01. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy a bányai igényléseknek és adományleveleknek tartalmazniuk kell a bányatelkek pontos leírását és méreteit (19/169).
1489. 1797. 09. 09. - az erdélyi Kincstári Hivatal utasítása, hogy az aranymosókat a Miksa-féle bányarendtartás értelmében kötelezze rendes bányai igénylésre, illetve üzembentartásra és folytatólagos jogérvényesítésre (19/170) - Mihailovits 1934. 133.
1490. 1797. 09. 29. - a bányatelkek adományozásának szabályozása bizonytalan érctelérek esetében (19/171).
1505. 1798. 01. 26. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása az új bányaadományok kicövekelésekor a szomszédos bányatelkek határainak megjelölésére (19/189).
1517. 1798. 07. 13. - utasítás az adományozott bányatelkek kicövekelésére (19/207).
1522. 1798. 08. 17. - utasítás a korábban adományozott bányamértékek kicövekelésére (19/238).
1543. 1799. 09. 13. - a kincstári tisztviselők jogkörének és felelősségének szabályozása az adománykérvények elbírálása során (19/261).
1555. 1800. 01. 03. - a királyi és királyi bányatársulati bányaművek, zúzó- és mosóművek, aranymosások bányabírósági adományozásáról (19/283).
1580. 1800. 08. 16. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal utasítása a felkérvényekről és adományokról (19/312).
1593. 1800. 11. 28. - a közeli bányatársulatok megidézésének elrendelése a bányatelkek adományozásakor és kicövekelésekor tartandó szemlére (19/330).
1595. 1800. 12. 12. - a nagybányai Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy ugyanazon bányakerületben több bányateleknél ne adjon azonos nevet (19/332).
1602. 1801. 02. 08. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy minden adományozás előtt tartson helyszíni szemlét (19/338).
1604. 1801. 03. 20. - az érc és ásványok bányászatára vonatkozó felkérvények és adományok szabályozása (19/340).
1605. 1801. 04. 04. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy a még érintetlen hegyekre vonatkozó felkérvények esetében nem kell helyszíni szemlét tartania, ahol viszont több bányatelkek adományozása egyidejűleg folyik, ott együttes helyszíni szemlét tartson (19/341).
1608. 1801. 06. 05. - az erdélyi Kincstári Hivatal utasítása, hogy gondoskodjon a szomszédok jelenlétéről az adományozási helyszíni szemlén, ha azoknak ott régi vagy felhagyott bányái vannak (19/346).
1626. 1802. 01. 07. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása, hogy a bányatelkek közötti szabad területek (határközök) is csak az érctelérek feltárása után adományozhatók (19/378).
1627. 1802. 01. 14. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása arról, hogy a kutatótárók céljaira adományozott telkeket is határcövekekkel kell megjelölni (19/378).

1628. 1802. 01. 18. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy póttelkek csak akkor adományozhatók, ha az adományozott régi bányatelkek leművelése már a telekhatárhoz közel folyik (19/379).
1629. 1802. 04. 23. - az erdélyi Kincstári Hivatal kötelezése az Abrudbányán és Verespatakon szokványos havasalföldi bányatelek-mértékek törvényes bányamértékként való elismerésére (19/380).
1650. 1803. 05. 25. - a műrevaló erek és telérek adományozásának szabályozása Erdélyben (19/410).
1730. 1807. 02. 25. - rendelet a bányatársulatok részére adományozott bányamértékek korlátozásának tilalmáról (20/12).
1785. 1808. 07. 06. - az adománykérvények elintézésének szabályozása (20/153).
1789. 1808. 08. 10. - utasítás a vasércre vonatkozó adományozási okiratokban a kincstár részére teljesítendő urbafizetési kötelezettség feltüntetéséről (20/160).
1822. 1809. 10. 11. - az erdélyi Kincstárnoki Hivatal utasítása, hogy a vasércre vonatkozó felkérvények benyújtóival közölje, hogy kohók számára a kincstári erdőkből nem kaphatnak tűzfát (21/47).
1834. 1810. 02. 07. - az oravicai Bányabíróság utasítása, hogy a felkérvényeket nem utasíthatja el azért, mert az igényelt telér a külszínen meddőnek mutatkozik (21/64).
1835. 1810. 02. 07. - a bányabírósági hatáskörök szabályozásáról az adományozási eljárásokban (21/65).
1846. 1810. 05. 10. - a bánsági Bányabíróság utasítása, hogy az adományozást csak attól az igénylőtől tagadhatja meg, aki felkérvényét meddő kőzetű hegyre nyújtotta be, ellenben mindazoknak megadhatja, akiknek felkérvénye meddő telérekre vagy erekre vonatkozik (21/101).
1855. 1810. 06. 14. - az erdélyi Kincstárnoki Hivatal utasítása, hogy valamely bánya teljes elhanyagoltsága esetén az új adományozási eljárást a régi tulajdonos meghallgatása nélkül is lefolytathatja (21/126).
1864. 1810. 11. 06. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy egyazon igénylő egyidejűleg több bányatelket is kaphat, ha mindegyiket képes üzemeltetni, csiszolószemcsét csak bányabírósági adományozás útján lehet termelni, továbbá a vasércbányák felkérítőitől kérjen kötelezvényt, hogy az urbát megfizetik (21/141).
1872. 1811. 01. 03. - a felkérvényekben pontosan meg kell határozni a felkutatott lelőhely határait és jellemzőit (21/163).
1878. 1811. 03. 21. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása a kentelepek adományozásának szabályozásáról (21/170).
1886. 1811. 05. 22. - a trippel-, agyag- és homokkőbányák adományozásának szabályozása (21/194).
1888. 1811. 08. 01. - a kutatási adományok legfeljebb 12 hét időtartamra adhatók és ezt a bányabíróság záradékának is tartalmaznia kell (21/199).
1901. 1811. 11. 18. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy régi, felhagyott bányák igénylésekor a régi tulajdonost csak akkor kell megidéznie az adományozási szemlére, ha a bánya felhagyottsága nem köztudomású (21/225).
1955. 1813. 03. 11. - az adományozási okmányok kiállításáról és a bányarészesek kincstári érbeváltási kötelezettségének szabályozásáról (21/374).
2158. 1819. 04. 17. - az adományozással kapcsolatos jogviták elbírálásáról és a helyszíni szemlék lefolytatásáról (23/28).
2227. 1822. 04. 06. - az erdélyi Kincstári Hivatal utasítása, hogy a bányamértékek szabályozásáról a zalatnai Bányabíróság részére kibocsátott rendelete csak annyiban érvényes, amennyiben az elrendelt bányamértékek már korábban is törvényesek voltak és az újabb előírásokkal sem ellenkeznek (23/289).
2315. 1824. 10. 16. - magánosok részére salakhányó csak akkor adományozható, ha 1 órányi járásra kohóüzem található (24/130).
2348. 1826. 02. 03. - az erdélyi Kincstári Hivatal utasítása a bányabírósági tisztviselők közreműködéséről az adományozási szemléken (24/204).
2407. 1828. 01. 31. - utasítás a felkérvényeket elbíráló és az adományozni kért bányát felülvizsgáló bányatisztek részére (25/6).

2454. 1829. 08. 31. - a 2407. sorszámú rendelet 7. §-ában foglaltak értelmezése (25/90).
2557. 1834. 09. 20. - az adományozás szabályozása a szomolnoki kerület távol eső kincstári műveinek esetében (25/327).

7. A különleges érc kristályok kereskedelmének szabályozása

Az uralkodók mindenkor nagy gondot fordítottak a bányákban található ritka érc kristályok, ércminták (stufák) kezelésére, melyeket a bányaművelők régi szokások alapján előszeretettel fordítottak feljebbvalóik megajándékozására vagy értékesítéssel igyekeztek kivonni a kötelező ércbeváltás köréből. Ennek megakadályozása érdekében a kérdést számos jogszabály szabályozta.

52. 1543. 03. 01. - I. Ferdinánd megtiltja a bányavárosok polgárainak a nemesércek kristályainak titokban történő elvitelét (1/149) - Péch I. 191, Ember 314, Mihalovits 1934. 113-114, 482, Molnár 1986., Szabó 1994.
186. 1597. 01. 25. - I. Rudolf utasítja a szepesi kamarát, hogy a ritka aranyérc-kristályokat térítés ellenében küldje meg (3/278) - Mihalovits 1934. 482.
252. 1625. 07. 24. - az Udvari Kamara megtiltja a ritka érc kristályok szokásos ajándékozását és adásvételét (4/442) - Péch II. 209.
263. 1629. 02. 16. - II. Ferdinánd kiegészíti az I. Ferdinánd által 1571-ben kiadott bányarendtartás 18. és 21. cikkelyeit és megtiltja a bányarészesek és tisztviselők számára érc kristályok adását. Megparancsolja továbbá, hogy a magánkohók minden olvasztásról adjanak jelentést a bányabírósnak (4/463) - Péch II. 248.
264. 1629. 03. 31. - II. Ferdinánd utasítása selmeci pénztárnok részére, melyben a 263. sorszámú rendeletet értelmezi (4/471) - Péch II. 256.
322. 1660. 04. 30. - I. Lipót elrendeli, hogy a bányatársaságok által karácsonykor, húsvétkor és pünkösdkor a bányatiszteknek adott ajándékok és értékes érc kristályok a bányahozam arányában csökkentendők (5/15) - Ember 313, Péch III/1. 34.
801. 1767. 05. 04. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy az ércminta küldemények ládáin fel kell tüntetni a minták származási helyét és a ládában hivatalos jelentést, illetve jegyzéket kell helyezni (12/487).
838. 1770. 11. 02. - az erdélyi Bányagazgatóság utasítása, melyben a bányamunkásoknak és bányatiszteknek megtiltják az aranyérc-kristályokkal való kereskedést (13/278).
843. 1771. 01. 04. - rendelet az érc kristályok ajándékozásának megtiltásáról (13/298).
911. 1775. 10. 20. - az erdélyi Kincstári Hivatal felhatalmazása, hogy az arany- és ezüstkristályokkal való kereskedést tiltó 1773. október 23-i határozat alól bizonyos feltételek esetén eltérést engedélyezhet (14/34).
1011. 1780. 08. 11. - az Udvari Kamara megtiltja, hogy a bányatisztek ritka érc kristályokkal és ásványokkal kereskedjenek (15/4).
1215. 1788. 07. 30. - rendelet az érc kristályok elhordásának megtiltásáról (17/582).
1245. 1789. 07. 30. - újabb rendelet a ritka érc kristályok elvitelének megtiltásáról (18/246).
1256. 1789. 10. 14. - rendelet a királyt megillető érc kristályok árusításának szabályozásáról (18/261).
1467. 1796. 12. 25. - rendelet az érc kristályok jogosulatlan gyűjtésére vonatkozó tilalom megújításáról (19/128).
1518. 1798. 07. 20. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányabíróságok és bányahivatalok a munkásoknál tartsanak váratlan házkutatásokat a ritka érc kristályok elrejtésének megakadályozása érdekében (19/208) - Mihalovits 1934. 482.
1900. 1811. 11. 07. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy az arany- és ezüstérc-kristályokat az országból kivinni csak értékük megfizetését követően szabad (21/224).

- 1906. 1812. 01. 02. - a gazdag arany- és ezüsttartalmú érc-kristályok beszállítási kötelezettségének elrendelése (21/233).
- 2204. 1821. 06. 07. - a főkamagróf hozzájárul, hogy a szélaknai Bányahivatal a leadott érc-kristályokért jutalmat adjon a vándoroknak (23/166) - Mihailovics 1934. 482.
- 2332. 1825. 07. 30. - utasítás az értékes érc-kristályok bejelentésére (24/172).

8. A bányatulajdonra vonatkozó jogforrások

A bányák művelésére és fenntartására általában több tőkeerős bányatárs (bányarészes) összefogásával bányatársulatokat hoztak létre, melynek tagjai harmadik személyek irányában csak bányarészeik mértékében feleltek. A bányatársulat vagyonát általában 128 bányarészre (kux) osztották, amely a bányatársak között befektetések arányában oszlott meg. Sokáig szokásban volt, hogy a bányarészesek néhány kuxot az uralkodónak, az egyháznak vagy a földbirtokosnak ajándékoztak.

A megajándékozottnak természetesen személyes közreműködési kötelezettsége nem volt és a bányamű fenntartásának és művelésének költségeihez sem kellett hozzájárulnia, a nyereségből részes rész azonban megillette őt.

- 78. 1553. 11. 09. - Rubigalli Pál, Schlager Quirin és Öder Simon átadják a királynak a selmeci "Mittere Fuchsloch" bányamű birtokának 1/16 részét (1/224) - Péch I. 218.
- 314. 1653. 12. 20. - III. Ferdinánd rendelkezik a bányatársulatok ércfelosztásának szabályozásáról (4/793) - Péch III/3. 1037.
- 539. 1739. 02. 06. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a bányarészesek akkor sem szállnak a kincstárba, ha birtokosuk örökösök nélkül hal meg, azokat ugyanis az elhalt birtokos felmenői öröklik (6/539) - Péch III/1. 189, Mihailovics 1934. 406.
- 612. 1749. 02. 19. - a selmeci Bányabíróház utasítása, hogy az örökösök nélkül meghalt Richter Frigyes Vilmos minden bányabirtokát és vagyonát a kincstár számára foglalja le (8/21) - Péch III/1. 245.
- 780. 1765. 02. 21. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy azok a bányászok, akik munkaidejükön kívül kutatással foglalkoznak, a fellelt telepek bányarészjegyeiből 5 kuxot ingyen kapnak (12/103) - Mihailovics 1934. 132.
- 781. 1765. 02. 26. - az Udvari Kamara rendelete a magánosok által művelt bányákban a bányarészesek kincstári megszerzéséről (12/104).
- 942. 1777. 04. 04. - rendelet a törökök és más külföldiek bányaművelési és bányabirtoklási jogainak szabályozásáról (14/141).
- 943. 1777. 04. 11. - rendelet a bányarészeseknek a bányatársuk bányabirtokára vonatkozó elővásárlási joga gyakorlásáról (14/142).
- 1027. 1781. 03. 02. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányarészesekkel kapcsolatos sérelmek orvoslására keresetnek és általában a bányabiztosok perújításnak nincs helye (15/116) - Balkay 1902. 44.
- 1064. 1782. 08. 19. - az Udvari Kamara előírja, hogy a bányatársulatok kötelesek bányabiztosok intézésére és az elszámolások vezetésére ügyvivőket megbízni és a bányajövedelmek felosztása, illetve a költség-hozzájárulás csak a bányabíróház jóváhagyásával történhet (16/6).
- 1074. 1783. 02. 14. - rendelet a külföldi bányabirtokosok megbízott képviselőinek feladatköréről Erdélyben (16/19).
- 1076. 1783. 03. 04. - a bányatársulatok eljáróinak utasítása, hogy a bányabíróházra külön nyomtatványon jelentsék be a bányarészesek jövedelmeit és kiadásait (16/23).

1109. 1784. 04. 30. - rendelet a rokonok és bányatársak elővásárlási és elsőbbségi jogának szabályozásáról a bányarészek eladása, elzálogosítása, ajándékozása, cseréje, hagyományozása, átengedése vagy egyéb jogszerű használatba adása esetén a Magyar Királyságban és a hozzá tartozó tartományokban, valamint az Erdélyi Fejedelemségben (16/280).
1182. 1787. 04. 20. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a három alsó-magyarországi bányakerületben működő bányatársaságok nem kötelezhetők arra, hogy bányaterület átengedéséért a földesúrnak járó két bányarészjegyet, illetve a faellátás fejében öt megillető un. fa-kuxnak megfelelő két bányarészt ingyenesen műveljék (17/345).
1203. 1788. 01. 11. - rendelet a bányarészek eladási árainak bányabírószági nyilvántartásáról (17/420).
1288. 1791. 05. 13. - rendelet a külföldi bányarészesek esetében a hozzájárulások megfizetésének és a nyereségrészesedés kifizetésének szabályozásáról (18/315).
1358. 1793. 08. 05. - rendelet a bányatársulatok tulajdonosi létszámának bejelentési kötelezettségéről a bányabírószág felé, valamint a távollévő bányarészesek és képviselőjük közötti kapcsolattartás szabályozásáról (18/439).
1359. 1793. 08. 05. - utasítás a bányarészesek bányabírószágra történő bejelentési kötelezettségéről (18/441).
1372. 1793. 11. 08. - rendelet a külföldi bányarészesek törvényes mértékű költségrészesedésének megfizetéséről és megbízottjaik közreműködéséről (18/489).
1459. 1796. 09. 02. - rendelet a bányarészek átruházásának szabályozásáról (19/107).
1474. 1797. 03. 24. - az Udvari Kamara a bányarészek külföldiek számára történő átruházásához különleges felhatalmazást ír elő (19/149).
1503. 1798. 01. 12. - a bányatársulatok utasítása a távollévő bányarészesek értesítésére a bányák állapotáról (19/185).
1564. 1800. 03. 01. - rendelet a külföldi bányarészesek képviselőitére vonatkozó szabályozás alkalmazásáról (19/292).
1659. 1803. 09. 14. - az erdélyi Kincstári Hivatal utasítása, hogy aki egy bányatelek jogosítványt megszüntetnek állít, köteles állítását bizonyítani, továbbá bányatulajdon csak akkor szolgálhat polgári adósságok fedezetéül, ha a polgári vagyon már kimerült (19/422).
1700. 1805. 04. 18. - rendelet az üzemi költség-hozzájárulás megfizetésével adós bányarészesek bányarészeinek értékesítéséről (19/501).
1818. 1809. 08. 20. - rendelet a cinkérc-bányák bányarészeseiének jogviszonyairól, valamint a templomot és a bányatársulást megillető "szabadkux"-ról (21/35).
1841. 1810. 04. 10. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal és Bányabírószág utasítása a bányarészjegyekkel kapcsolatos csalások megakadályozása érdekében teendő intézkedésekre (21/75).
1849. 1810. 05. 29. - az Udvari kamara rendelete a bányák, bányarészek bérbeadásáról (21/114) - Mihailovits 1934. 114.
1853. 1810. 06. 13. - az Udvari Kamara újabb rendelete a bányák, bányarészek bérbeadásáról (21/123) - Mihailovits 1934. 114.
1857. 1810. 07. 05. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy az érvénytelenített bányarész a többi bányatársra száll át és csak a bányatársak közös megegyezésével ruházható egyetlen személyre (21/129).
2431. 1828. 12. 29. - udvari rendelet a szénbányák bérbeadásának szabályozásáról (25/54) - Rempot 112.

9. Az aranymosásokra vonatkozó jogforrások

A korabeli Magyarország és Erdély területén jelentős volt a folyópartokon és azok medrében, illetve a torlatokban található arany szemcsék mosása is. A keresés megkönnyítése érdekében az aranymosásra vonatkozó okmányokat külön fejezetbe gyűjtöttem.

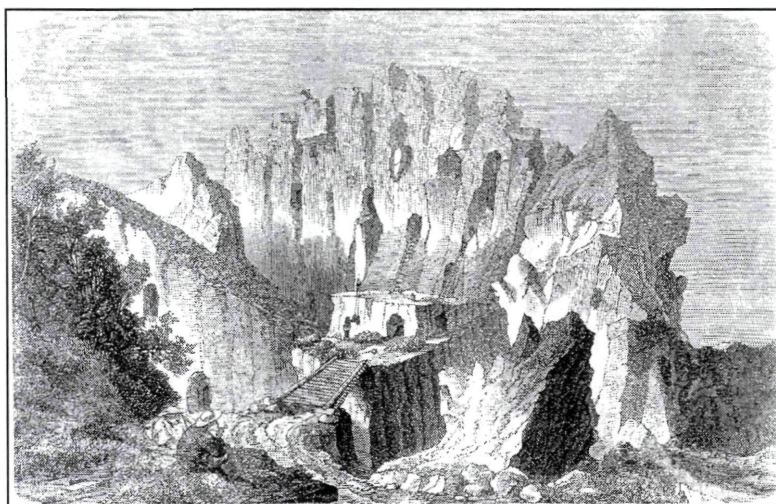
525. 1733. 10. 19. - intézkedések az aranymosások számának és termelésének növelésére (6/457).
529. 1734. 08. 19. - intézkedések a bánsági aranymosások jövedelmezőségének növelésére és az aranybeváltás két kerületre osztására (6/467).
530. 1735. 06. 15. - intézkedések az erdélyi aranymosások jövedelmezőségének fokozására és az urbura megfizetésére (6/468) - Mihalovits 1934. 133.
582. 1747. 06. 18. - utasítás Boja, Iliska és Dobka helységeiben az aranymosás újraindítására (7/312).
583. 1747. 06. 18. - rendelet a bánsági aranymosásoknál alkalmazandó hiteles súlyokról (7/313).
584. 1747. 06. 23. - a Magyar Kamara utasítása a Belényes-környéki (Bihar vármegye) aranymosások támogatására és fejlesztésére (7/314).
593. 1747. 09. 28. - rendelet a magyarországi aranymosások igazgatásáról és utasítás az aranymosókról évente történő névjegyzék készítésére (7/405) - Mihalovits 1934. 133.
602. 1748. 03. 16. - rendelet a Magyar Királyság területén végzett aranymosások szabályozásáról (7/506).
- 612/1. 1749. 04. 17. - Mária Terézia pátense az aranymosás szabályozásáról (8/25).
613. 1749. 05. 03. - Mária Terézia újabb pátense engedélyezi, hogy a bányaregálé szabályaitól eltérően, a földesurak birtokukon minden feltétel nélkül folytassanak aranymosást és a termelt aranyt saját szükségletüket képező részét megtartsák, megtiltja viszont az aranymosási jog bérbeadását (8/39) - Mihalovits 1934. 133.
938. 1777. 01. 31. - az 1776. január 21-i aranymosási pátens megújítása (14/130) - Mihalovits 1934. 133, 483.
939. 1777. 02. 14. - az aranymosási pátens végrehajtásáról, valamint a Miksa-féle bányarendtartás 39. cikkelyében foglaltak megsértésének megtiltásáról (14/137) - Mihalovits 1934. 133.
941. 1777. 03. 23. - magyarázatok az aranymosási pátens alkalmazásához, valamint a bányabíróságok aranymosások felett gyakorolt joghatóságának szabályozása (14/139) - Mihalovits 1934. 133.
979. 1778. 11. 13. - utasítás a saját erőből aranymosást végző, de kincstári ellátásra szoruló személyek felmérésére (14/253).
1026. 1781. 03. 02. - a magyarországi aranymosási pátens bevezetése a Bánságban (15/115) - Mihalovits 1934. 133.
1180. 1787. 03. 23. - rendelet az aranymosók teljesítmény-normáinak szabályozásáról (17/340) - Mihalovits 1934. 133.
1202. 1788. 01. 04. - rendelet az erdélyi aranymosások szabályozásáról és a vice-aranybeváltók utasítása (17/383) - Mihalovits 1934. 133.
1226. 1788. 11. 28. - rendelet az oláhláposbányai aranymosások szabályozásáról (18/40).
1640. 1802. 08. 05. - a bánsági aranymosási engedélyek tartalmi követelményeiről (19/399).
1772. 1808. 03. 14. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása, hogy a királyi zúzművek között magánosoknak nem adományozhat aranymosási jogot (20/138).
1859. 1810. 07. 12. - a magán aranymosások részére kincstári ércelőkészítőmű nem üzemeltethető (21/131).
1967. 1813. 07. 01. - utasítás az aranymosó cigányok összeírására (21/393) - Mihalovits 1934. 133.
2062. 1816. 01. 18. - intézkedések azon aranymosókkal szemben, akik a számukra megállapított éves arany mennyiséget nem termelik ki, illetve nem váltják be (22/228) - Mihalovits 1934. 133.
2149. 1819. 02. 27. - az aranymosások kezeléséről a Bánságban és a Katonai Kerületben (23/13) - Mihalovits 1934. 133.
2187. 1820. 09. 04. - az erdélyi aranymosók kiváltságainak szabályozása (23/123).
2269. 1823. 05. 31. - intézkedések a magyarországi és erdélyi aranymosások termelésének növelésére (23/400).

10. A bányászat és kohászat szükségleteit szolgáló erdők védelmére vonatkozó jogszabályok

A kőszénbányászat ipari méretű megindítását megelőzően a bányászat és kohászat építő-, illetve tüzelőanyag igényét kizárólag a bánya és kohóművek környékén lévő erdőségekből fedezte. A hatalmas méreteket öltő fafelhasználás hamar szükségessé tette az erdők védelmét szolgáló intézkedések fogantatását.

94. 1558. 05. 21. - I. Ferdinánd engedélyezi, hogy a tajovai kohó a szomszédos körmöci erdőségeket használhassa és ezért Körmöcbánya városának bért fizessen (1/314) - Péch I. 225, Szabó 1994.
118. 1565. 05. 15. - I. Miksa kihirdeti az alsó-magyarországi bányavárosokra vonatkozó új erdőrendtartását (2/84) - Péch I. 251, Szabó 1994., Heckenast 1991. 109-110.
126. 1567. 01. 31. - I. Miksa az erdőrendtartásnak megfelelően megtiltja a kecskék és juhok erdőkben tartását (2/149) - Péch I. 255, Szabó 1994.
129. 1567. 09. 22. - I. Miksa ismételten megtiltja a kecskék és juhok behajtását az erdőkbe és rendelkezik az erdők hasznosításáról (2/155) - Péch I. 255, Szabó 1994.
141. 1573. 02. 16. - I. Miksa pátense a bányászathoz tartozó magyar királyi erdőségek kezeléséről (2/221).
155. 1584. 06. 15. - I. Rudolf elrendeli, hogy a bányavárosok körül fekvő erdőkben kecskét vagy juhot tartani, illetve az erdőket legelő kialakítása végett kiirtani tilos (3/91) - Péch I. 338.
161. 1585. 06. 25. - I. Rudolf ismét megtiltja az erdők pusztítását és az állatok legeltetését az erdőkben (3/148) - Péch I. 340.
201. 1603. 02. 15. - az Alsó-ausztriai Kamara szabályozza a besztecebányai erdők kezelését (3/365) - Péch II. 34, Szabó 1994.
222. 1608. 02. 06. - Mátyás főherceg utasítja Breznóbánya lakosait, hogy a rézművek számára szükséges erdőket ne pusztítsák (4/97) - Péch II. 82.
235. 1612. 06. 06. - az Alsó-ausztriai Kamara megtiltja a legeltetést a bányák számára fenntartott erdőkben (4/301) - Péch II. 144.
245. 1622. 06. 06. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a 7 alsó-magyarországi bányaváros körüli erdőségekből fát csak az ércbányászat szükségleteinek fedezésére szabad használni, még a vasércbányák sem vehetik igénybe a rezervált erdőket (4/365) - Péch II. 178, Mihalovits 1925. 355.
302. 1649. 10. 06. - III. Ferdinánd elrendeli, hogy mindazok, akiknek a selmeci bányavidéken erdeik vannak kötelesek az ezüstolvasztáshoz faszenet biztosítani (4/717).
313. 1653. 09. 10. - III. Ferdinánd rendelete a bányászat célját szolgáló királyi erdők fenntartásáról és használatáról (4/791).
365. 1680. 02. 12. - I. Lipót ismét megtiltja a bányászat és kohászat céljára fenntartott erdőkben a kecskék legeltetését és az erdők irtását (5/382).
370. 1681. 11. 26. - I. Lipót utasítja Körmöcbánya városát, hogy a bányászat részére fenntartott királyi erdők pusztítását hagyja abba és a Mátyás király által kibocsátott erdőrendtartást tartsa be (5/395).
398. 1700. 07. 24. - I. Lipót erdőpátense a magyar bányavárosok számára (5/653).
- 674/1. 1752. 06. 12. - Mária Terézia utasítja Újbánya városát az erdőpusztítások abbahagyására (10/71).
675. 1752. 07. 13. - újabb utasítás Újbánya városához címezve, hogy tartózkodjon az erdők pusztításától (10/72).
677. 1752. 08. 27. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása az erdők pusztítóinak büntetésére és a fakiutalások szabályozása (10/77).
691. 1754. 06. 10. - Breznóbánya város utasítása az erdőségek megőrzésére (10/230).
700. 1755. 05. 10. - a Helytartótanács utasítja az alsó-magyarországi bányavárosokat, hogy a tűzifahiányt fűzfaültetéssel enyhítsék (10/263).

- 796/1. 1767. 01. 10. - utasítás a kecskék erdőkbe történő behajtásának megtiltásáról (12/475).
797. 1767. 02. 09. - rendelet a szarvasmarhák legeltetésének megtiltásáról az erdőségekben (12/476).
816. 1769. 01. 09. - a nagybányai Felügyelőségi Főhivatal utasítása erdészeti ügyekben (13/124) - Mihalovits 1934. 398, 451.
834. 1770. 05. 19. - az alsó-magyarországi erdőrendtartás (13/182).
912. 1775. 10. 27. - rendelet az erdélyi erdők szabályellenes módon történő igénybevételének büntetéséről és a rezervált erdőkben a legeltetés tilalmáról (14/46) - Mihalovits 1934. 398.
936. 1776. 12. 06. - az Udvari Kamara rendelete a rezervált erdők használatáról Szomolnokon, Svedlérén és Stószon, valamint a bányamunkások házépítéséhez és tatarozásához szükséges faanyag igénybevételéről (14/125) - Mihalovits 1934. 398.
945. 1777. 05. 16. - az erdők bányauzemi igénybevételének szabályozása Besztercebánya bányaváros területén (14/150).
957. 1777. 11. 21. - Besztercebánya város utasítása az erdőkben történő szurokfőzés megtiltására (14/181).
1014. 1780. 10. 06. - a nagybányai Felügyeleti Főhivatal utasítása a bányaerdőségekben a marhák és egyéb állatok legeltetésének megtiltására (15/10).
1184. 1787. 05. 02. - vármegyei küldött kirendelése a besztercebányai erdő-tanácskozásra (17/349).
1351. 1793. 05. 28. - rendelet az erdei kihágások szabályozásáról (18/431).
1444. 1796. 01. 15. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása a bányatársulatok épület- és haszonfa-igényeinek elbírálásáról, az erdőgondozásról és az erdei károk megakadályozásáról (19/80).
1594. 1800. 11. 28. - az 1800. évi bánsági erdőrendtartás végrehajtásáról (19/331).
1649. 1803. 05. 04. - az erdőrongálások jegyzőkönyvezésének szabályozása (19/408).
1702. 1805. 05. 29. - az erdei kihágások szankcionálása ügyében tartandó tárgyalások szabályozása (19/502).
1810. 1809. 02. 22. - rendelet a kincstári kezelésben lévő magyarországi és erdélyi erdők adminisztrációjáról és a bányamester erdőadományozási hatáskörének megszüntetéséről (21/13) - Mihalovits 1934. 398.
1893. 1811. 09. 12. - utasítás az erdőterületek irtásának azonnali megtiltására és a tettesek megbüntetésére (21/206).

**6. kép: Verespatak látképe Bernhard von Cotta:
Ungarische und Siebenbürgerische Bergorte című munkájából (1862)**

II. A montanisztika igazgatási szervezetére vonatkozó jogforrások

Az okmánytárban található jogforrások egyharmada (872 db) foglalkozik a kincstári, kamarai igazgatás és kezelés szervezeti kérdéseivel. A könnyebb áttekintés érdekében e csoporton belül is fejezetekbe rendezve igyekszem megkönnyíteni a tájékozódást.

1. A bányászat, kohászat, erdészet és pénzverés kincstári igazgatását, kezelését végző szervezeteket, azok hatáskörét, illetékességét és feladatait szabályozó jogszabályok

1.1. A kamarai igazgatási szervezet működésére vonatkozó jogforrások

Az okmánytárban feldolgozott korban az ország területét kerületekre osztották, melyek élén az alábbi kincstári szervezetek álltak:

- alsó-magyarországi bányakerület: Főkamaragrófi Hivatal (Selmecbánya), melynek alárendeltségébe tartozott a selmecbányai, körmöcbányai és besztecebányai Bányakamara;
- felső-magyarországi bányakerület: szomolnoki Felügyeleti Főhivatal;
- nagybányai bányakerület: nagybányai Felügyeleti Főhivatal;
- erdélyi bányakerület: erdélyi Bányászati és Pénzverdei Kincstári Hivatal;
- bánsági (bánáti) bányakerület: bánsági Bányai Igazgatóság (Oravica).

A kincstári javak igazgatását és kezelését elsősorban ezek a szervezetek látták el és számos kérdésben hatósági jogkört is gyakoroltak.

- 49. 1540. 06. 01. - Mária királyné utasítása bányabiztosaihoz a kamarai igazgatás megreformálása, az ezüstcsempészet megakadályozása, az olvasztott ezüst mennyiségének hiteles mérése és nyilvántartása tárgyában (1/121) - Péch I. 179-183, Paulinyi 1978. 332, Paulinyi 1980. 356, Ember 297-298, Mihalovits 1934. 288, Wenzel 1880. 186.
- 50. 1541. 02. 01. - I. Ferdinánd a huszti uradalmat a máramarosi sókamarákkal együtt Mayláth István erdélyi vajdának és székely ispánnak bérbe adja (1/145) - Ember 495, Wenzel 1880. 237.
- 57. 1546. 03. 21. - Mayláth István özvegye, Nádasdy Anna a máramarosi sókamarák igazgatását Broderich Mátyás huszti várnagyra bízva (1/164) - Ember 495, Wenzel 1880. 237.
- 69. 1549. 10. 11. - I. Ferdinánd a Mária királynéval kötött szerződés alapján kezelésbe veszi az alsó-magyarországi bányavárosokat és bányákat (1/198) - Péch I. 210, Ember 349.
- 73. 1551. 06. 03. - Fugger Antal a körmöci cementezőházat minden felszerelésével és jogával egyetemben átadja I. Ferdinándnak, aki azt visszahelyezi az alsó-magyarországi kamara szervezetébe (1/210) - Péch I. 216-217, Ember 328.
- 106. 1563. 11. 20. - I. Ferdinánd szabályozza a nagybányai kamara szervezetét és működését (1/382) - Ember 503, Szabó 1994.
- 133. 1569. 01. 14. - I. Miksa leirata a selmeci, körmöci kamarák, valamint a besztecebányai bányafőnökség szervezetére és működésére (2/163) - Péch I. 264-266, Mihalovits 1934. 178, Wenzel 1880. 202, Eckhart 1914. 208, Molnár 1986., Szabó 1994.

179. 1594. 01. 21. - Mátyás főherceg Fülek várának a töröktől történt visszafoglalása után az újrainduló bányászat fejlesztése érdekében a bányákat a besztercebányai kamarai bányatörvénykezés és a bányarendtartás hatálya alá rendeli (3/253).
- 241/1. 1619. 02. 11. - a bányavárosok utasítása, hogy polgárai kötelesek alávetni magukat a bányakamara joghatóságának (4/333).
253. 1625. 12. 31. - II. Ferdinánd értesíti a főkamagróft, hogy az Alsó-ausztriai Kamarát az Udvari Kamarába olvasztotta be (4/443) - Ember 300, Péch II. 204.
267. 1630. 04. 23. - II. Ferdinánd tájékoztatja a Főkamagrófi Hivatalt az Alsó-ausztriai Kamara újbóli felállításáról és arról, hogy a továbbiakban igazgatási és számviteli kérdésekben e kamara, pénztári ügyekben pedig az Udvari Kamara főhatósága alá tartozik (4/485) - Ember 301.
278. 1632. 09. 15. - II. Ferdinánd egy selmecbányai hagyatéki perben a személynök által hozott ítéletet megsemmisíti. Meghagyja, hogy bányaugyekben a főkamagrófhoz, felsőfokon pedig Hozzá vagy az Udvari Kamarához folyamodhatnak, nem pedig a Királyi Táblához vagy a személynökhöz (4/606).
279. 1633. 03. 09. - Ferdinánd főherceg szabályozza, hogy a bányaugyek legfelső irányításában a király szerepét a továbbiakban ő tölti be és az 1631. óta bérbe adott besztercebányai rézműveket átveszi (4/609) - Ember 301, Péch II. 304.
280. 1633. 04. 01. - Ferdinánd főherceg értesíti a besztercebányai rézművek vezetőit a bányaugyek átvételéről (4/610) - Péch II. 321.
287. 1635. 07. 04. - II. Ferdinánd közli az Alsó-ausztriai Kamara végleges megszüntetését és beolvasztását az Udvari Kamarába (4/639) - Ember 301, Péch II. 323.
304. 1650. 02. 28. - III. Ferdinánd elrendeli, hogy az Udvari Kamarához tartozó kincstári ügyeket tárgyalásuk előtt véleményező jelentéssel kell felterjeszteni (4/725).
318. 1656. 05. 10. - III. Ferdinánd visszaállítja az 1650. táján a körmöci Kamarába beolvasztott selmeci Kamara önállóságát (5/1) - Ember 313, 334, Péch III/1. 32.
387. 1694. 11. 22. - I. Lipót rendelete az erdélyi bányászat kincstári szervezetének átalakításáról (5/461) - Wenzel 1880. 229.
454. 1709. 06. 30. - utasítás kamarai bányatérkép-tárak létesítésére és a térképek nyilvántartására (6/1).
475. 1721. 12. 30. - rendelet a bánsági bányakerület tisztviselői részére az igazgatási kérdésekben, a sóügyről és a fagazdálkodásról, valamint a karánsebesi aranymosás beindítása után új aranymosó helyek felkutatásáról (6/158) - Varga 1974. 216.
495. 1727. 07. 06. - a kapnikbányai bányákat, illetve bányahivatalt a nagybányai bányahivatal alá rendelik (6/295) - Varga 1974. 217.
500. 1728. 03. 06. - utasítás bányakönyv felfektetésére a Bánságban (6/342).
512. 1730. 07. 10. - rendelet az arany és ezüst megmunkálását végző manufaktúrák részére (6/410).
517. 1731. 07. 30. - az engedélyezési eljárás szabályozása a bánsági aranymosások gyarapítása érdekében (6/427).
522. 1733. 02. 18. - a főkamagróf megkeresése, hogy a bányavárosokban a munkások uzsorásoktól történő megvédése érdekében kinevezendő fiskálist milyen módon rendeljék a Főkamagrófi Hivatalhoz (6/451) - Péch III/1. 161, Mihalovits 1934. 431.
550. 1742. 02. 06. - utasítás a bánsági bányaadminisztráció szervezetére (7/41).
559. 1745. 11. 06. - a bányászat és pénzverés vizsgálatával megbízott független Udvari Bizottság felállítása (7/81).
568. 1746. 10. 26. - utasítás a Réz- és Higanyhivatal, illetve a bányászat és pénzverés vizsgálatával megbízott Udvari Bizottság összevonására (7/125).
574. 1747. 02. 25. - Mária Terézia az Udvari Bizottságot a Bányászati és Pénzverési Igazgatóság kollégiumává alakítja át (7/142) - Péch III/3. 1051.
575. 1747. 03. 30. - a bánsági Bányahivatal létesítése (7/143).
578. 1747. 04. 25. - Mária Terézia elrendeli a kassai bányakamarai adminisztráció megszüntetését és a teljes felső-magyarországi bányai igazgatási szervezetet a főkamagróf irányítása alá helyezi (7/157).

579. 1747. 05. 09. - a szomolnoki Főfelügyelőség létrehozása a felső-magyarországi és a nagybányai bányakerületet igazgatására (7/160) - Péch III/3. 1051, Heckenast 1991. 145.
580. 1747. 05. 09. - a nagybányai Főfelügyelőség létrehozása, amely közvetlenül a szomolnoki Főfelügyelőség, közvetve pedig a főkamagróf alárendeltségébe tartozik (7/224) - Péch III/3. 1051.
585. 1747. 06. 26. - Mária Terézia leirata a bányarendtartás bevezetéséről és az erdélyi bányászatnak a Bányászati és Pénzverési Igazgatóság udvari kollégiuma alá rendeléséről (7/315).
590. 1747. 08. 21. - Mária Terézia a bányászat és pénzverés igazgatását az Udvari Kamarától a Bányászati és Pénzverési Igazgatósághoz helyezi át (7/396) - Péch III/1. 238.
595. 1747. 10. 30. - a Főkamagrófi Hivatal új szervezeti szabályzata és hatáskörének meghatározása (7/417) - Péch III/1. 238-242.
598. 1748. 03. 01. - a Főkamagrófi Hivatal szervezeti és működési szabályzatának módosítása (7/442) - Péch III/1. 243.
599. 1748. 03. 01. - a Főkamagrófi Hivatal utasítása számviteli kérdésekben (7/447) - Péch III/1. 243-245.
605. 1748. 07. 26. - utasítás az Erdélyi Fejedelemség bányászatának 1747. évi felmérésére (7/523) - Heckenast 1991. 177.
606. 1748. 08. 19. - rendelet a bánsági Bányahivatal szervezetéről (7/543).
607. 1748. 08. 20. - a Magyar Kamara alárendelése a Magyar Udvari Kamarának (7/570).
611. 1749. 02. 11. - utasítás a szomolnoki Bányafőfelügyelőség átszervezésére (8/3).
614. 1749. 06. 01. - utasítás a bányatelekkönyv vezetésére Felső-Magyarországon (8/54).
617. 1749. 07. 23. - utasítás a nagybányai Bányafőfelügyelőség átszervezésére (8/67) - Varga 1974. 216.
624. 1750. 01. 23. - a Bányászati és Pénzverési Igazgatóság kollégiuma elrendeli a három alkamara selmecbányai székhellyel történő egyesítését (8/254) - Péch III/1. 261.
626. 1750. 04. 11. - rendelet a Főkamagrófi Hivatal ülésein a határozathozatali jog gyakorlásáról (8/264).
679. 1753. 06. 12. - utasítás a szomolnoki Bányafőfelügyelőség működésére (10/80).
683. 1753. 10. 21. - a Főkamagrófi Hivatal utasítása a bányakönyvek (kutatások könyve, bányagénylések és haladékolások könyve, bányatelkek adománykönyve) vezetésére (10/168).
693. 1754. 10. 24. - rendelet a szomolnoki és besztarcebányai bányakamarai számvevőségek szervezeti hovatartozásáról (10/241).
710. 1756. 03. 18. - rendelet a Főkamagrófi Hivatal ügyvitelének szabályozásáról (10/325).
719. 1757. 01. 16. - a Bányászati és Pénzverési Igazgatóság kollégiuma tájékoztatja a bányakerületek főhivatalait, hogy a bányászat és pénzverés legfőbb irányítását az Udvari Bizottság veszi át (10/459).
720. 1757. 01. 26. - A bányászati és pénzverési ügyek Udvari Bizottsága tájékoztatja a Főkamagrófi Hivatalt a Bizottságon belül egy külön irányító testület, a pénzverési és bányászati ügyek direktóriumának létrehozásáról (10/462).
725. 1758. 08. 07. - az Udvari Bizottság tájékoztatja a Főkamagrófi Hivatalt, hogy a bányászati és pénzverési ügyek legfőbb vezetését a Bank- és Kereskedelmi Igazgatóság veszi át (10/530).
732. 1759. 01. 11. - rendelet a Réz-, Higany- és Bányafőpénztár, illetve a Bányatermény-áruda Igazgatóság létesítéséről (11/1).
741. 1759. 10. 03. - rendelet a jogszolgáltatás szabályozásáról a nagybányai Bányafőhivatalnál (11/18).
743. 1760. 01. 09. - a bányászati és pénzverési ügyek intézésének egyesítése az Udvari Kamaránál (11/22).
748. 1761. 06. 05. - rendelet a nagybányai Bányafőfelügyelőség átszervezéséről (11/203) - Mihalovits 1925. 372., 1934. 130, 153, 179, 224-226, 286, 451, 453.

773. 1764. 08. 12. - utasítás az erdélyi Kincstári Hivatalban egy bányászati igazgatói állás létesítésére (12/14).
787. 1766. 04. 14. - rendelet az erdélyi kincstartó feladatairól a bányászati ügyek intézése során (12/415).
790. 1766. 07. 02. - a „Constitutiones et Rescripta” kihirdetése a nagybányai kerületben (12/418) - Mihalovits 1934. 154, 155, 158, 223, 396, 432, 433, Wenzel 1866. 54, Wenzel 1880. 246.
792. 1766. 09. 17. - az Udvari Kamara rendelete Felsőbánya részére a „Constitutiones et Rescripta” kihirdetéséről a nagybányai kerületben (12/445) - Mihalovits 1934. 227, 248, 433, Wenzel 1866. 54, Wenzel 1880. 246.
794. 1766. 10. 29. - minden bányakamarát és birtokot érintő jogügyletben a képviselőt a causarum regalium director látja el (12/472).
804. 1767. 07. 20. - utasítás valamennyi külszíni fejtés évente történő felülvizsgálatára (12/491).
807. 1768. 02. 29. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal utasítása testületi vezetőség kinevezéséről, a döntéshozatalról és az ügykezelésről, a rézbányászat szabályozásáról (13/1).
808. 1768. 03. 14. - az erdélyi kincstárnok utasítása az erdélyi bányatársulati bányászat irányításáról, a nagyszebeni Bányafőigazgatóság szervezetéről és a nagyobb bányatársaságok részére max. 25088 négyzetöl területű bányatelek adományozásáról (13/65) - Mihalovits 1934. 113.
814. 1768. 09. 19. - személyzet rendszerezítése a nagyszebeni Bányászati és Pénzverési Igazgatóságon, valamint Bányafőhivatal létesítése Zalatnán (13/114).
818. 1769. 01. 21. - rendelet az erdélyi Kincstári Hivatal részére egy országos hivatal létesítése ügyében (13/135).
853. 1771. 07. 19. - az Udvari Kamara dekrétuma az erdélyi bányászat 1764. évben történt 8 kerületre osztásának fenntartásáról, a kerületek hegységeinek és bányáinak feltérképezéséről, az adományozható bányatelkek nagyságáról, a bányakönyvek vezetéséről, valamint a Miksa-féle bányarendtartás alkalmazásáról (13/319).
874. 1773. 02. 19. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a vándorló bányászok felett az a bányahatóság gyakorol joghatóságot, amelynek kerületében a munkás éppen tartózkodik (13/373) - Mihalovits. 1934. 179.
906. 1775. 08. 04. - rendelet a kövári kerületben, valamint Kraszna és Szolnok vármegyében működő bányatársulatoknak a kapnikbányai Bányahivatal gazdasági felügyelete alá rendeléséről, valamint arról, hogy jogvitáikban, fellebbezéseik ügyében az erdélyi Kincstári Hivatal dönt (14/14) - Mihalovits 1925. 287.
915. 1776. 03. 08. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a kincstári bányákban bekövetkező bányaszerencsétlenségeket a Bányafőhivatalokhoz be kell jelenteni, amelyek azt kötelesek kivizsgálni és a vétkeseket megbüntetni (14/58) - Mihalovits 1934. 401.
952. 1777. 08. 16. - az Udvari Kamara dekrétuma az erdélyi bányatársaságok munkáját segítő tanácsadásokról, illetve a bányafelmérési munkák költségmentes elvégzéséről (14/175).
978. 1778. 10. 23. - az Udvari Kamara ismét elrendeli, hogy a kincstári bányákban bekövetkező bányaszerencsétlenségeket be kell jelenteni és ki kell vizsgálni (14/252) - Mihalovits 1934. 401.
1053. 1782. 01. 23. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányafőhivatalok alá tartozó könyvelőségek a jövőben az udvari hivatal alá tartoznak (15/260).
1058. 1782. 03. 16. - rendelet a beszercebányai Kamarának a Főkamaragrófi Hivatal joghatósága alá rendeléséről (15/293).
1060. 1782. 05. 31. - rendelet a Külső-Szolnok vármegyei bányászati ügyek rézbányai bányatisztek által történő intézéséről, továbbá a szamobori Bányabírószéki Kirendeltség fellebbezési fórumaként a Főkamaragrófi Hivatal kijelöléséről (16/1).
1061. 1782. 07. 24. - Az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bánsági Bányaispékség a bányászathoz nem tartozó ügyekben a vármegye rendelkezéseit köteles végrehajtani (16/2).
1068. 1782. 11. 02. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal által első fokon hozott döntés ellen a Főkamaragrófi Hivatalhoz lehet fellebbezni (16/12).

1071. 1782. 12. 20. - az Udvari Kamara utasítja az erdélyi Kincstári Hivatalt, hogy a magasabb érbeváltási árakkal kedvezményezett bányatársulatok számadásait nem a bányabíróság, hanem a Bányafőhivatal köteles ellenőrizni (16/15).
1092. 1783. 12. 19. - rendelet az állami kezelő hivatalok szabályozási elveiről (16/50).
1102. 1784. 03. 31. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy Bihar vármegye bányarészesei kötelesek alávetni magukat a rézbányai Bányabíróság és a bánsági Bányaignazgatóság felügyeletének (16/81).
1134. 1785. 07. 21. - rendelet a kohóellenőrzések nyilvántartásáról és a kohók engedélyezésének szabályozásáról (16/362).
1141. 1785. 12. 22. - rendelet a hirtelen halálesetek bányabírószági kivizsgálásáról és orvosi bizonyítvánnyal történő igazolásáról (16/406).
1148. 1786. 02. 08. - a Főkamaragrófi Hivatal szervezeti szabályzata és hatáskörének szabályozása (17/52).
1152. 1786. 04. 20. - utasítás a máramarosszigeti Főszóhivatalnál egy számvevőség létesítésére (17/65).
1163. 1786. 09. 27. - az erdélyi Kincstári Hivatal utasítása a sőügyek tárgyában (17/298).
1166. 1786. 10. 24. - rendelet a sóhivatali és sókezelői veszteségek megakadályozása tárgyában (17/300).
1171. 1786. 11. 11. - rendelet a kémlőműhelyek, kohók és vegyi laboratóriumok rendszeres felülvizsgálatáról a kincstári veszteségek megszüntetése érdekében (17/320).
1187. 1787. 06. 15. - rendelet a számvevőségekre benyújtandó ügyiratok tárgyszerinti meghatározásáról (17/355).
1189. 1787. 07. 14. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy az egyházi birtokokon fekvő bányák igazgatását a Bányászati és Pénzverési Udvari Kamara veszi át, ezért a hivatalok küldjenek kimutatásokat ezekről a bányákról (17/361).
1207. 1788. 03. 11. - a zalatnai Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy a sócsempészési ügyekben a vizsgálat megindítása és a tényállás felvétele a kamarai adminisztráció feladatát képezi (17/428).
1228. 1788. 12. 06. - rendelet az oláhláposbányai bányatelepnek a nagybányai Felügyeleti Főhivatal és Bányabíróság kövéri bányakerületébe sorolásáról (18/206).
1241. 1789. 06. 23. - a bánsági Bányaignazgatóság és Kerületi Bányabíróság utasítása a polgári és bányászati ügyek szétválasztására (18/238).
1249. 1789. 08. 12. - az Udvari Kamara a bányászati szolgálat rendjébe ütköző fegyelemsértések elbírálását a bányafőhivatalok, mint közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalja (18/251) - Mihalovits 1934. 432.
1294. 1791. 09. 09. - rendelet az erdélyi Kincstári Hivatal hatáskörének szabályozásáról és a kamarai, illetve politikai ügyek szétválasztásáról (18/325).
1409. 1794. 09. 08. - rendelet a magyar sőügyi igazgatásnak a Magyar Kamara alá rendeléséről (18/547).
1425. 1795. 01. 30. - rendelet a zalatnai Felügyelőségi Főhivatalnál a mindenkor erdélyi főkincstartó alárendeltségébe tartozó Pénzverési és Bányászati Kezelőhivatal létrehozásáról (19/30).
1435. 1795. 08. 22. - utasítás a bányavárosi biztos hatáskörének szabályozásáról (19/64).
1437. 1795. 10. 16. - az erdélyi Kincstári Hivatal utasítása a bányaművek között felmerülő határviszályok esetén követendő eljárásról (19/71).
1460. 1796. 09. 16. - a Bányászati és Pénzverési Kincstári Hivatal visszaállítása Erdélyben (19/107).
1466. 1796. 12. 09. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása, hogy a bányakereseteket a felkérvény-könyvbe azonnali jegyezze be és a bányagénylőket, illetve a szomszédos bányatulajdonosokat is hívja meg a helyszíni szemlékre (19/127).
1469. 1797. 02. 10. - a szomolnokai Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy bányaadományozási ügyekben a királyi és királyi-bányatársasági tisztviselők mindenkor a királyi fiskálissal egyetértésben járjanak el (19/130).
1473. 1797. 03. 22. - az erdélyi Bányászati és Pénzverési Kincstári Hivatal alárendeltségébe tartozó bányahatóságok szabályozása és az abrudbányai Bányabíróság létrehozása (19/134).

1513. 1798. 06. 22. – utasítás a szerencsétlenségek bekövetkezése során mulasztást elkövető felügyeleti személyek büntetésére (19/203).
1572. 1800. 06. 06. - a Főkamagrófi Hivatal szervezeti szabályzata és hatáskörének szabályozása (19/302).
1575. 1800. 07. 25. - az Udvari Kamara dekrétuma az erdélyi Kincstári Hivatalhoz a korábban kiadott hatásköri utasítások végrehajtásáról (19/307).
1615. 1801. 08. 17. - a Főkamagrófi Hivatal utasítása, hogy a kincstár jogait a kincstári bányagazgató és a kincstári ügyész közösen köteles védelmezni (19/354).
1630. 1802. 04. 29. - rendelet a nyugberek megállapítása tárgyában a főhivatalok jogkörének szabályozásáról (19/381).
1661. 1803. 10. 26. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy Ung vármegye területén a bányaadományozási és bányabíróági ügyek a szomolnokai Felügyeleti Főhivatal hatáskörébe tartoznak (19/424).
1678. 1804. 03. 21. - rendelet a zalatnai bányászati igazgatás szervezetéről (19/458).
1747. 1807. 09. 09. - rendelet a magyar bányászat igazgatásának a Magyar Udvari Kamara főhatósága alatt történő egyesítéséről (20/87).
1778. 1808. 05. 11. - a Főkamagrófi Hivatal utasítása, hogy a közigazgatási ügyeket ne a Helytartósághoz, hanem a Magyar Udvari Kamarához terjessze fel (20/145).
1813. 1809. 04. 05. - rendelet a bányakamarai hatáskörök szabályozásáról a vasérc-felkérvények esetében (21/27).
1833. 1810. 01. 24. - rendelet a bányászat és kohászat kiszolgálását végző erdészet Magyar Udvari Kamara alá rendeléséről (21/63).
1946. 1813. 02. 04. - a Főkamagrófi Hivatal utasítása, hogy évente vezessen nyilvántartást az italmérési joggal rendelkezőkről, illetve az általuk eszközölt bányászati befektetésekről (21/353) - Mihalovits 1934. 131.
2018. 1814. 12. 14. - a munkások panaszainak elbírálása során a bányakonzultáción hozott határozattal meg nem elégedő munkás a bányahatósághoz fordulhat (22/118) - Mihalovits 1934. 179, 225, 249, 402.
2081. 1816. 05. 31. - rendelet az Udvari Kamarán belül három tanács létrehozásáról (22/310).
2115. 1817. 12. 05. - rendelet a számvevőt alkalmazó bányászati főhivatalok hatáskörének bővítéséről (22/448).
2221. 1821. 12. 05. - rendelet a bányahatóságok üzemellenőrzési és pénztárvizsgálati tevékenységének szabályozásáról (23/252).
2239. 1822. 08. 10. - utasítás a bérbe adott bányák évente történő felülvizsgálatára (23/309).
2280. 1823. 08. 13. - a magántulajdonban álló rézpörölők nem tartoznak a bányahatóság joghatósága alá (23/420) - Mihalovits 1934. 179.
2299. 1824. 02. 20. - a Magyar Udvari Kamara hatáskörébe tartozó ügyek intézéséről (24/109).
2300. 1824. 02. 28. - rendelet az abrudbányai aranybeváltó hivatal egyesítéséről az ottani bányagondnoksággal (24/110).
2359. 1826. 06. 02. - a Főkamagrófi Hivatal utasítása a bánya-, kohó- és vasművek ügyeinek együttes tárgyalására és a jegyzőkönyvek felterjesztésére (24/222).
2432. 1829. 01. 17. - udvari dekrétum az akadémiára kerülő ifjak előjegyzésének, illetve a végzett személyek beosztásának a Magyar Udvari Kamara feladatkörébe sorolásáról (25/56).
2509. 1832. 10. 16. - rendelet az erdélyi Gubernium és Kincstári Hivatal hatáskörének szabályozásáról a bányaművek csodeljárásaiban (25/229).
2559. 1834. 11. 14. - rendelet külön udvari kamara felállításáról a bányászati és pénzverdei ügyek számára (25/329).

1.2. A bányabíróságok szervezetére és működésére vonatkozó jogszabályok

A korszakban a bányabíróságok nem csak igazságszolgáltatási, hanem bányahatósági jogköröket is gyakoroltak. Illetékességük szabályozása általában igazodott az előző fejezetben ismertetett bányakerületek határaihoz. Minden kerületben egy-egy bányabíróság működött, melyeknek alárendeltségébe – a hatékonyabb feladatmegosztás érdekében – bányabírószági kirendeltségek tartozhattak.

79. 1553. 11. 09. - I. Ferdinánd elrendeli, hogy a bányavárosok a bányászatot illető perekben a felfolyamodást ne a tárnokmester és a személynök elé, hanem régi szokás szerint - az új bányarendtartás kihirdetéséig - közvetlenül a királyhoz intézzék (1/226) - Péch I. 218, Eckhart 1914. 204, Szabó 1994.
114. 1564. 11. 25. - I. Miksa elrendeli, hogy a bányaművelők ellen minden panaszt a bányabíróhoz kell benyújtani és az ítélet elleni felfolyamodást nem a magyar kancelláriához, hanem az Alsó-ausztriai kamarához kell intézni (1/456) - Péch I. 240, Heckenast 1991. 110, Szabó 1994.
241. 1619. 01. 28. - II. Mátyás utasítja a polgári hatóságokat, hogy a bányakamarához tartozó személyek felett ne bíraskodjanak, az ellenük felmerült panaszokat mindig terjesszék a király elé (4/330) - Péch II. 150.
299. 1649. 07. 02. - III. Ferdinánd megtiltja a polgári bíróságok által bányaugyekben hozott ítéletek végrehajtását és a bányaugyeket a király speciális ítélkezési jogkörébe sorolja (4/708).
316. 1654. 10. 04. - III. Ferdinánd meghagyja, hogy büntetést kötelesek fizetni azok a bányáörökösök, akik - a bányatörvényt megszegve - peres ügyeket nem a bányabírószágon, hanem Selmezbánya város bíróságán terjesztik elő (4/797) - Ember 313, Péch III/1. 32.
319. 1656. 05. 10. - III. Ferdinánd a régi törvények alapján újra deklarálja az uralkodó részére fenntartott bányabíráskodás jogát (5/3).
337. 1662. 02. 10. - utasítás a besztércebányai bányabíró részére (5/94) - Ember 358.
360. 1675. 07. 15. - I. Lipót a selmeci Bányabírószág esküdtjeinek számát négyre emeli, melyből 2 fő kamarai, 2 pedig városi tisztviselő (5/234) - Ember 326, 340-341, Péch III/1. 288.
498. 1727. 12. 15. - utasítás a bánsági Bányabírószág létrehozására (6/300) - Balkay 1902. 40, Heckenast 1991. 181.
557. 1745. 04. 06. - az Udvari Kamara dekrétuma a bányabírószágok feladatairól a nádor "mandatum praeceptorium"-a kapcsán (7/77).
597. 1747. 12. 10. - Mária Terézia leirata a selmeci bányabírószág szervezetéről (7/439) - Balkay 1902. 39-40, Péch III/1. 242-243.
- 619/1. 1749. 09. 24. - rendelet a felsőbányai bányabíráskodás szabályozásáról (8/113).
621. 1749. 10. 03. - Mária Terézia leirata a felsőbányai Bányabírószág megszervezéséről (8/115) - Balkay 1902. 40-41.
627. 1750. 07. 03. - utasítás a felső-magyarországi Bányafőfelügyelőség és a szomolnokai Főbányabírószág megszervezésére (8/268) - Balkay 1902. 42.
665. 1751. 04. 16. - rendelet az erdélyi örökös bányabírószági ülnökök kinevezésének szabályozásáról (10/1).
- 679/1. 1753. 08. 23. - utasítás az alsó-magyarországi bányavárosok bányabírói részére (10/80).
688. 1754. 03. 25. - az udvar megrója a selmeci Bányabírószágot, hogy a főkamagrófról megkérdezése nélkül tiltotta be a táncmulatságokat (10/226) - Mihalovits 1934. 222.
689. 1754. 03. 26. - magyarázatok a bányabírószági hatáskörökre vonatkozó 1747. évi legfelsőbb határozat 5. §-hoz (10/227).

694. 1754. 11. 03. - utasítás az 1747. évi legfelsőbb határozatban foglaltak alkalmazására a bírósági ítélkezés során, a bányászati ügyekben felmerülő vitás kérdésekben (10/247).
696. 1755. 01. 25. - rendelet a bányászattal kapcsolatos vitás kérdések eldöntésének szabályozásáról (10/257).
755. 1761. 11. 11. - rendelet a bányászati peres ügyek káros következményeinek kezeléséről és a viszálykodások megakadályozása érdekében teendő intézkedésekről (11/477).
768. 1764. 03. 13. - a bányabíróságok utasítása a Miksa-féle bányarendtartás szigorú betartására (12/1).
777. 1764. 11. 13. - Mária Terézia leirata a bányavárosok részére az igazságszolgáltatási hatásköri kérdésekben kiadott 1747. évi "Constitutiones et Rescripta"-k magyarázatáról és a telekkönyv intézményének bevezetéséről (12/93) - Mihalovits 1934. 396, 404, 405, 430, 433., Wenzel 1880. 246.
796. 1766. 12. 22. - rendelet a bányabíróságok jegyzőkönyv-vezetési kötelezettségeiről (12/475).
803. 1767. 06. 08. - utasítás két bányaugyvéd alkalmazására a peres eljárásokban (12/490).
809. 1768. 03. 21. - az Udvari Kamara dekrétuma a nagybányai Felügyeleti Főhivatal bírói jogköréről a bünvádi eljárásokban (13/96) - Mihalovits 1934. 431.
815. 1768. 10. 03. - a szomolnokai Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy a peres fél csak akkor kérheti ügyének királyi felülvizsgálatát, ha a Főkamagrófi Hivatal rendes fellebbezési úton meghozott ítéletét sérelmesnek tartja (13/123).
833. 1770. 04. 27. - az Udvari Kamara utasítja az erdélyi Kincstári Hivatalt a bányabíróságok előtt a felek képviselőjét ellátó bányajogban jártas személyek bevonására és az egyezségek, szerződések, egyéb okiratok bányabíróági jegyzőkönyvben történő feltüntetésére (13/181).
871. 1772. 10. 31. - utasítás a bányagyakornokok bevonására a Főkamagrófi Hivatal előtt folyó tartozási perekbe (13/360).
873. 1773. 01. 29. - a bányászatra és pénzverésre vonatkozó igazságszolgáltatási normák és bírósági rendtartás az erdélyi Kincstári Hivatal számára (13/366).
905. 1775. 07. 28. - az Udvari Kamara rendelete a magyar bányavárosok bányabíróságainak hatásköréről a súlyosnak minősülő bűncselekmények esetében (14/10) - Mihalovits 1934. 431, 432, Varga 1974. 220.
923. 1776. 06. 14. - utasítás a bányaperek során a bányatelek-határok kimérésére és nyilvántartására Felső-Magyarországon, az Alsó-Magyarországon is alkalmazott előírások betartásával (14/74).
924. 1776. 06. 14. - utasítás a bányaperek felülvizsgálatára a nagybányai bányakerületben (14/76).
932. 1776. 09. 20. - a Diósgyőri Vasgyár véleményének kikérése a dobsinai Bányabíróság ítéletével kapcsolatban (14/108).
944. 1777. 05. 09. - rendelet a bányabíróági nyilvántartó könyvek vezetéséről (14/143).
960. 1777. 12. 19. - utasítás a Főkamagrófi Hivatalnak alárendelt Bányabíróság felállítására Bazinban (14/191).
968. 1778. 05. 15. - rendelet a bazini Bányabíróság hatáskörének szabályozásáról (14/226).
994. 1779. 12. 17. - a Főkamagrófi Hivatal utasítása a bányavárosok magisztrátusa által kiküldött bányabíróági ülnökök felesketésére és szavazati jogosultságuk szabályozására (14/289).
1005. 1780. 03. 31. - az erdélyi Kincstári Hivatal kijelölése a kapnikbányai Bányabíróság által elbírált bányaperek fellebbezési fórumaként (14/332).
1023. 1781. 01. 26. - rendelet a bányabíróági eljárások szabályozásáról (15/111) - Balkay 1902. 44.
1033. 1781. 04. 27. - az Udvari Kamara dekrétuma a Főkamagrófi Hivatalhoz a periratok összeállításánál figyelembe vehető szempontokról (15/132).

1062. 1782. 07. 26. - utasítás a kapnikbányai Bányahivatal és Bányabírószági Kirendeltség zalatnai Bányabírószág alárendeltségébe helyezésére (16/3) - Varga 1974. 217.
1075. 1783. 02. 26. - Bányabírószág létesítése Bóczán a Liptó vármegyei bányák számára (16/20).
1112. 1784. 05. 07. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányaművek peres ügyeikben fellebbezéseiket a Magyar Királyságban a Tárnoki Székhez, az Erdélyi Fejedelemségben pedig a Guberniumhoz intézzék (16/290).
1123. 1785. 01. 19. - a főkamagróf rendelete a munkabérekből történő levonások törvényességének bányabírószági felügyeletéről (16/340) - Mihalovits 1934. 250.
1142. 1785. 12. 22. - az igazságszolgáltatás új rendjének szabályozása a magyar királyi bányabírószágokon (16/407).
1143. 1786. 01. 05. - az Udvari Kamara rendelete a bányabírószági eljárások szabályozásáról szóló rendelet hatályba léptetéséről (17/1) - Balkay 1902. 43.
1153. 1786. 04. 24. - az Udvari Kamara rendelete az igazságszolgáltatás rendjének és a bányabírószágok hatáskörének szabályozásáról Erdélyben (17/67) - Balkay 1902. 42.
1168. 1786. 11. 02. - a Hétszemélyes Tábla jelentése a király részére (17/304).
1175. 1787. 01. 31. - rendelet a bányászok bányabírószág előtti perbe fogásának szabályozásáról (17/328).
1177. 1787. 02. 28. - utasítás az erdélyi bányabírószág megszervezésére Abrudbányán (17/331).
1186. 1787. 06. 13. - határozat a zalatnai Felügyeleti Főhivatal bányabírószági alárendeltségbe tartozásáról (17/354).
1194. 1787. 09. 28. - rendelet az erdélyi Bányabírószág személyzeti beosztásának szabályozásáról (17/369).
1197. 1787. 11. 02. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a zalatnai Felügyeleti Főhivatal Bányabírószága csak bányakamarai ügyekben járhat el, de igazságügyi rendelet kibocsátására nem jogosult (17/378).
1218. 1788. 10. 20. - II. József szabályozza a magyar és erdélyi bányabírószágok hatáskörét és kerületi bányatörvényszékek felállítását rendeli el (18/5) - Mihalovits 1934. 404, 431-432, Wenzel 1866. 54, Wenzel 1880. 246, Balkay 1902. 42-43.
1233. 1789. 02. 10. - az Udvari Kamara rendelete II. József 1786. évi általános perrendtartásának alkalmazásáról a bányabírószági eljárásokban (18/214) - Balkay 1902. 43-44.
1258. 1789. 11. 10. - az Udvari Kamara eltiltja a főkamagróftól a gyámügyek elbírálásától, mert azok nem közigazgatási ügyek, ezért a bányabírószágra tartoznak (18/266) - Mihalovits 1934. 406.
1270. 1790. 08. 10. - rendelet a II. József által bevezetett változtatások eltörléséről és Trencsény, Árva, illetve Liptó vármegyék visszahelyezéséről a selmecbányai bányabírószági kerülethez (18/280) - Varga 1974. 229.
1272. 1790. 09. 02. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányabírószági jegyzőkönyveket a Főkamagrófi Hivatal részére meg kell küldeni (18/285).
1275. 1790. 12. 10. - az Udvari Kamara rendelete az erdélyi bányabírószágok szervezetéről és a fellebbezési fórumok meghatározásáról (18/290) - Balkay 1902. 45.
1278. 1791. 01. 21. - határozat az erdélyi bíróságok szervezeti szabályzatának hatályba léptetéséről (18/298).
1283. 1791. 02. 28. - az Udvari Kamara rendelete a magyarországi bányabírószágok szervezetéről és a fellebbezési fórumok meghatározásáról (18/310) - Balkay 1902. 45.
1293. 1791. 07. 23. - rendelet a bányabírószág joghatóságának alapvető elveiről (18/322).
1310. 1792. 04. 03. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bánya- és kohómunkások, favágók, szenítők és fuvarosok feleségükkel és gyermekeikkel együtt a bányabírószág joghatósága alá tartoznak (18/347) - Mihalovits 1934. 404, 405.
1318. 1792. 06. 26. - az Udvari Kamara tájékoztatja az erdélyi Kincstári Hivatalt, hogy a bányaperekben perújításnak nincs helye (18/360).
1322. 1792. 08. 14. - az erdélyi Kincstári Hivatal tájékoztatása arról, hogy az új bírósági rendtartás sem a Miksa-féle bányarendtartást, sem az erdélyi bányatörvényeket nem helyezte hatályon kívül (18/365).

1327. 1792. 09. 18. - az Udvari Kamara rendelete az erdélyi bányabírószágok fellebbezési fórumainak kijelöléséről (18/376) - Balkay 1902. 45.
1332. 1792. 11. 06. - az Udvari Kamara Erdélyben III. fokú bányabírószágként a Gubernium helyett a Bányászati és Udvari Kamarát jelöli ki (18/381) - Balkay 1902. 45.
1336. 1793. 02. 19. - az Udvari Kamara utasítja a zalatnai Kerületi Bányabírószágot, hogy eljárásait igazítsa a Miksa-féle bányarendtartás előírásaihoz (18/386) - Balkay 1902. 46.
1360. 1793. 08. 26. - az Udvari Kamara dekrétuma a bánsági Bányaaigazgatósághoz a bányaadományozások tárgyában a bányabírószági kirendeltségek hatáskörének szabályozásáról (18/442).
1361. 1793. 09. 06. - az Udvari Kamara felszólítja a Főkamagrófi Hivatalt, hogy a bányakeresetek elutasítása esetén az elutasítás okát is nevezze meg (18/444).
1368. 1793. 10. 18. - az Udvari Kamara utasítja a zalatnai Kerületi Bányabírószágot, hogy eljárásaiban az 1747. évi novelláris cikkelyeket tartsa szem előtt, továbbá visszaállítja az abrudbányai bányatörvénszéket (18/481) - Balkay 1902. 46.
1369. 1793. 11. 08. - az Udvari Kamara előírja a Főkamagrófi Hivatalnak, hogy a hiányosan benyújtott bányakereseteket kiegészítés végett azonnal adja vissza (18/482).
1373. 1793. 11. 08. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a munkás és családtagja - ha megidézését a bányabírószágnál be nem jelenti - a városi magisztrátus előtt tanúvallomást nem tehet (18/490) - Mihalovits 1934. 404.
1376. 1793. 12. 06. - az Udvari Kamara dekrétuma a megbízott bányatársulati képviselők bányabírószági ügyekben való közreműködéséről és a benyújtott keresetek hivatalos igazolásáról (18/496).
1380. 1794. 01. 24. - magyarázatok a bányabírószági kirendeltségek hatáskörét szabályozó rendelet alkalmazásához (18/510).
1381. 1794. 01. 24. - rendelet a polgári követelések bányabírószág útján történő érvényesítéséről (18/513) - Mihalovits 1934. 250, 431.
1396. 1794. 04. 04. - rendelet a bányászati kamarai igazságszolgáltatás szabályozásáról (18/529).
1405. 1794. 08. 22. - az Udvari Kamara utasítja a zalatnai Felügyeleti Főhivatalt, hogy a bányabíráskodásba idegen hatóság nem avatkozhat be (18/542).
1408. 1794. 09. 05. - rendelet a bányabírószági idézésekkel kapcsolatos eljárás szabályozásáról (18/545).
1415. 1794. 10. 31. - rendelet a Máramaros vármegye területén folyó bányabírószági ügyek nagybányai Kerületi Bányabírószág alá rendeléséről (18/556).
1434. 1795. 07. 24. - a bányabírószágok bűncselekményt elkövető bányamunkások feletti hatáskörének szabályozása (19/63) - Mihalovits 1934. 433.
1440. 1795. 12. 11. - kamarai, közigazgatási, illetve ítélkezési szabályzat kiadása német és latin nyelven (19/76).
1458. 1796. 08. 26. - a bányabírószágok hatáskörének szabályozása (19/105) - Mihalovits 1934. 433.
1463. 1796. 11. 11. - utasítás Bányabírószági Kirendeltség felállítására Oravicán (19/123).
1480. 1797. 05. 19. - rendelet a bányabírószágok hatásköréről és eljárásáról aranyhamisítási ügyekben (19/155).
1497. 1797. 12. 01. - a bírósági tárgyalások rendjének szabályozása bányaadományozási ügyekben (19/180).
1498. 1797. 12. 09. - kiegészítő rendelet a bányaadományozási ügyekben folytatott bírósági tárgyalásokról (19/180).
1500. 1798. 01. 05. - az Udvari Kamara dekrétuma a szomolnoki Felügyeleti Főhivatalhoz a bányaadományozási ügyekben folytatott bírósági tárgyalásokról (19/182).
1502. 1798. 01. 05. - rendelet a bányabírószágok hatáskörének szabályozásáról (19/183) - Mihalovits 1934. 433.
1512. 1798. 05. 25. - Magyarázatok az 1780. évi bírósági rendelet alkalmazásához a bányászat vitás ügyeiben (19/202).

1516. 1798. 07. 13. - az Udvari Kamara utasítja a Főkamaragrófi Hivatalt, hogy az üzemi tisztviselők csak akkor intézhetnek bányajogi és bányaadományozási kérdésekben beadványt a bányabírószékhez, ha előzetesen tárgyaltak a kincstári helytessel (19/206).
1552. 1799. 11. 08. - rendelet a bányabírószékek joghatóságának szabályozásáról a montanisztika területén (19/278).
1573. 1800. 06. 13. - az Udvari Kamara brennbergi Bányabírószéki Kirendeltség felállítását rendeli el, Sopron és Vas vármegyékre kiterjedő illetékességgel (19/305) - Faller 1957.
1612. 1801. 07. 24. - rendelet a bányabírószéki ítélkezési fórumokról (19/350).
1613. 1801. 07. 24. - az Udvari Kamara könyv vezetését írja elő a bányabírószékeknél a felhagyott bányarészekről, azok pontos meghatározásának feltüntetésével (19/351).
1614. 1801. 08. 10. - az Udvari Kamara előírja, hogy ha a munkás adósságát valamely jobbágytelek vagy városi ingatlan birtokosaként csinálta, az úgy a polgári bíróságra tartozik (19/352) - Mihalovits 1934. 431.
1616. 1801. 08. 17. - az Udvari Kamara utasítja az erdélyi Kincstári Hivatalt, hogy a bányászathoz tartozó személyek ellen indított adóssági keresetekben a bányabírószék dönt (19/355).
1617. 1801. 09. 29. - rendelet a harmadfokú bányabírószékek hatásköréről (19/356).
1618. 1801. 10. 29. - az Udvari Kamara utasítja a Főkamaragrófi Hivatalt, hogy a bányabírószék által kihirdetett büntetések elengedése iránti és a kegyelmi kérvények az udvari hivatalhoz nyújtandók be (19/357).
1631. 1802. 05. 06. - rendelet az alsó-magyarországi bányabírószékek és bányabírószéki kirendeltségek felügyeleti jogkörének szabályozásáról a díjak és urbafizetések felett (19/382).
1655. 1803. 08. 17. - az Udvari Kamara dekrétuma az erdélyi Kincstári Hivatalhoz a periratok benyújtási határidejéről és a bányabírószéki ülésnapok tartásáról (19/416).
1658. 1803. 09. 07. - az Udvari Kamara dekrétuma a Főkamaragrófi Hivatalhoz a bányatársulati napokon hozott határozatok érvényességéről és az azokat rögzítő jegyzőkönyvek bányabírószékre történő benyújtásáról (19/421).
1665. 1803. 12. 14. - az Udvari Kamara előírja, hogy a bányarészesek közgyűlését csak a kerületi bányabírószék tudtával és egy bírósági képviselő jelenlétében szabad megtartani (19/429).
1675. 1804. 03. 07. - a bányabírószékek utasítása a folyamatban lévő jogviták negyedévenként történő kimutatására a mellékelt űrlap szerint (19/453).
1686. 1804. 06. 27. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a bányabírószék előtt zajló jogvitákban csak az kaphat képviselői jogkört, aki megfelelő ismeretekkel rendelkezik a Miksa-féle bányarendtartás és az egyéb bányatörvények előírásairól (19/477).
1748. 1807. 09. 16. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a számviteli tisztviselők olyan bűnügyekben, melyek nem a szolgálatukkal kapcsolatosak, a bányabírószék igazságszolgáltatása alá tartoznak (20/91).
1777. 1808. 05. 04. - a bánsági Bányagazgatóság utasítása, hogy a bányarészesekre vonatkozó bekelezési kérelmek a bányabírószékhez terjesztendők be (20/144).
1783. 1808. 06. 22. - a Magyar Udvari Kamara elrendeli, hogy az alsó-magyarországi Kerületi Bányabírószék bányászok esetében - a drágaságra tekintettel - tartózkodjék a pénzbüntetés kiszabásától (20/151) - Mihalovits 1934. 451.
1797. 1808. 11. 09. - a nagybányai Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy a bányabírószéki kirendeltségek a bányatársasági könyvből csak írásbeli nyilatkozat alapján törölhetnek megszüntetett bányaműveket és a bányamunkásokat nem akadályozhatják abban, hogy saját bányákat műveljenek (20/172).
1866. 1810. 11. 28. - a szabolczi Felügyeleti Főhivatal és Bányabírószék utasítása a távol lévő tanúk idézésének és meghallgatásának szabályozásáról (21/146).
1870. 1810. 12. 24. - a bányarészesek közgyűlése csak a bányabírószék kiküldöttjének jelenlétében tartható meg (21/160).
1890. 1811. 08. 22. - az Udvari Kamara rendelete a bányabírószékek hatásköréről és feladatairól büntető ügyekben (21/202) - Varga 1974. 220.

1895. 1811. 10. 10. - az oravikai Bányagazgatóság és Kerületi Bányabíróság utasítása, hogy a periratok hivatalos korrektúrája a felek előzetes tudta és hozzájárulása nélkül tilos (21/208).
1969. 1813. 07. 15. - udvari rendelet az erdei kihágások bányabírósági tárgyalásairól (21/395) - Mihalovits 1934. 398.
2014. 1814. 11. 17. - rendelet a bányabírósági jegyzőkönyvek tartalmi követelményeiről (22/113).
2028. 1815. 03. 09. - utasítás a resicai Vasmű Kezelőhivatalának Bányabírósági Kirendeltségként történő egyidejű működtetésére (22/137).
2063. 1816. 01. 25. - rendelet a kutatási- és bányaadományok bányabírósági felügyeletéről, illetve nyilvántartásáról (22/229).
2091. 1816. 09. 20. - utasítás a bányászati tisztviselők bányarészeinek bányabírósági összeírására (22/372).
2093. 1816. 10. 02. - rendelet a bányászati-, gazdasági- és egyéb fontosabb peres ügyek szabályozásáról (22/374).
2097. 1816. 11. 08. - a varasdi Bányabírósági Kirendeltség megszüntetése és a Száván-túli kerületnek a laibach-i Bányabírósági Kirendeltség, valamint a klagenfurti Bányabíróság, a Száván-inneni kerületnek pedig a radoboji Bányabírósági Kirendeltség alá rendelése (22/401).
2099. 1816. 12. 11. - a fellebbezések előterjesztésének szabályozása bányászati perekben (22/407).
2199. 1821. 04. 11. - utasítás a vasérc utáni urbura fizetését megtagadó bányarészesekkel szemben bírósági eljárás lefolytatására (23/152).
2214. 1821. 09. 19. - magyarázatok a bányászati adóssági perekben történő ítélkezésről szóló jogszabály alkalmazásához (23/183).
2253. 1823. 01. 18. - rendelet a radoboji Bányabírósági Kirendeltségnek a selmeci Kerületi Bányabíróság alárendeltségében maradásáról (23/367).
2277. 1823. 08. 01. - a bányabíróságok joghatóságának szabályozása egyes polgári jogi kérdésekben (23/410).
2350. 1826. 02. 04. - dekrétum a szomolnoki Kerületi Bányabírósághoz a keresetlevelek tartalmi követelményeiről (24/208).
2395. 1827. 11. 02. - a bányaműveléssel és kohászattal összefüggő munkakörben dolgozók (pl. kovácsok, favágók, szenítők, stb.) a bányamester és a bányabíróság joghatósága alá tartoznak (24/402) - Mihalovits 1934. 179.
2515. 1833. 02. 12. - dekrétum az alsó-magyarországi Kerületi Bányabíróság bányászati és erdészeti hallgatók feletti ítélkezési jogkörére vonatkozó javaslatról (25/236).
2522. 1833. 06. 06. - rendelet a brennbergi Bányabírósági Kirendeltség megszüntetéséről (25/244).

65. 1548. 10. 24. - I. Ferdinánd utasítja a besztecerbányai rézvállalat intézőjét, hogy adja át a jaszenai bányákat a lipcsei uradalom bányatársaságának, peres ügyeket intézze el és adjon jelentést az alsó-ausztriai kamarának (1/189) - Ember 352, Szabó 1994.
77. 1553. 03. 09. - I. Ferdinánd intézkedései az Erdélybe kiküldött királyi biztosok jelentése alapján (1/220) - Ember 508., Szabó 1994.
83. 1555. 09. 11. - I. Ferdinánd megtiltja az ércjelek hamisítását, valamint, hogy a máshol termelt rézre olyan jegyet üssenek, mint amilyen a besztecerbányai rézet szották megjelölni (1/243) - Péch I. 220, Szabó 1994.
91. 1558. 01. 01. - I. Ferdinánd pátense a besztecerbányai kohászat szabályozásáról (1/262) - Ember 352, Szabó 1994.
98. 1560. 04. 10. - I. Ferdinánd utasítása a Besztecerbányán alkalmazandó rézolvastási eljárásra vonatkozóan (1/321).
136. 1571. 04. 28. - I. Miksa intézkedései az alsó-magyarországi bányavárosokba kiküldött bizottság jelentése alapján (2/192) - Péch I. 274-276, Eckhart 1914. 211, Szabó 1994.
139. 1571. 08. 30. - a Szepesi Kamara utasítása a nagybányai bányászat megreformálására (2/210) - Ember 369, Wenzel 1880. 230, Szabó 1994.
149. 1579. 09. 02. - az Alsó-ausztriai Kamara intézkedései a selmeci, újbányai és bakabányai bányászat vizsgálatára kirendelt bizottság jelentése alapján (3/1) - Wenzel 1880. 204-205, Szabó 1994.
150. 1580. 04. 21. - az Alsó-ausztriai Kamara intézkedései az úrvölgyi bányászok kérelme alapján (3/14) - Péch I. 304-305, Mihalovits 1925. 257, 273, 286, Heckenast 1991. 111, Molnár 1986.
151. 1580. 06. 30. - az Alsó-ausztriai Kamara rendelete a Rhónitz-patak mellett lévő vasgyár és hámor 3/4 részének átvételéről és a körmöci kamara felügyelete alá helyezéséről (3/38) - Péch I. 305-306.
153. 1582. 04. 02. - I. Rudolf utasítása a szepesi réz besztecerbányaitól eltérő jelzésére (3/45).
156. 1584. 07. 28. - Ernest főherceg leirata a körmöcbányai vizsgálóbizottság jelentése alapján (3/94) - Szathmáry 8, Szabó 1994.
157. 1584. 08. 18. - Ernest főherceg rendelete a besztecerbányai bányászat vizsgálati jelentése alapján (3/103) - Péch I. 336-337, Heckenast 1991. 111.
159. 1585. 02. 21. - Ernest főherceg leirata a besztecerbányai bányászat vizsgálatára kiküldött bizottság jelentése alapján (3/137).
160. 1585. 04. 27. - Ernest főherceg újabb leirata a besztecerbányai bányászat és kohászat vizsgálati jelentése alapján (3/142).
169. 1590. 01. 10. - az Alsó-ausztriai Kamara elrendeli, hogy a körmöci bányapolgároknak engedélyezett ellátmány csak feltárásokra és reményvágatokra fordítható (3/205) - Péch I. 350.
177. 1593. 09. 14. - az Alsó-ausztriai Kamara elrendeli, hogy Hodrusbányán a krebgrundt altárnában a művelést folytatni kell (3/232) - Péch I. 363-365, Szabó 1994.
178. 1593. 11. 20. - az Alsó-ausztriai Kamara rendelete a körmöci Goldkunsthaltung műveléséről (3/242) - Péch I. 366-367, Szabó 1994.
180. 1595. 02. 01. - I. Rudolf utasítja az Alsó-ausztriai Kamarát, hogy vizsgálja meg a körmöci bányák állapotát és jövedelmezőségét (3/255) - Péch I. 371.
183. 1596. 05. 31. - az Alsó-ausztriai Kamara elrendeli, hogy a veszteségekre tekintettel Körmöcbányán csak a reményvágatokat hajtsák és minden más munkát szüntessenek be (3/270) - Péch I. 374, Szabó 1994.
191. 1598. 11. 19. - I. Rudolf felszólítja a főkamagróft, hogy a pénzverdét Körmöcbányáról ne akarja Selmezbányára áttelepíteni (3/300) - Péch I. 381-382, Szabó 1994.
192. 1599. 02. 03. - Mátyás főherceg megparancsolja a főkamagrófnak, hogy a pénzverést Selmezbányán azonnal szüntesse meg és a körmöcieknek ezzel okozott kárt térítse meg (3/301) - Péch I. 382., Szabó 1994.
202. 1603. 02. 21. - az Alsó-ausztriai Kamara rendelete a kirendelt vizsgálóbiztosok selmeci bányászatra vonatkozó jelentése alapján (3/369) - Péch II. 32-33.

203. 1603. 02. 21. - az Alsó-ausztriai Kamara rendelete a kirendelt vizsgálóbiztosok besztecerbányai bányászatra vonatkozó jelentése alapján (3/395) - Péch II. 34.
204. 1603. 05. 05. - az Alsó-ausztriai Kamara rendelete a kirendelt vizsgálóbiztosok körmöci bányászatra vonatkozó jelentése alapján (3/411) - Péch II. 33-34.
205. 1603. 06. 18. - az Alsó-ausztriai Kamara rendelete a selmeci bányászatra vonatkozó 202. sorszámú rendelet kiegészítéséről (3/437) - Péch II. 32.
206. 1603. 06. 19. - az Alsó-ausztriai Kamara rendelete a besztecerbányai rézművekre vonatkozó 203. sorszámú rendelet kiegészítéséről (3/443) - Péch II. 35.
207. 1603. 11. 05. - I. Rudolf elrendeli, hogy az opált és más drágaköveket termelő bányatársaságokat munkájukban nem szabad háborgatni (3/481).
208. 1604. 08. 12. - a besztecerbányai rézvéallathoz tartozó rhónitzi vashuta szabályzata (3/482) - Ember 360, Péch II. 45, 47-48, Mihalovits 1934. 288.
210. 1604. 11. 09. - az Alsó-ausztriai Kamara rendelete a besztecerbányai kamarához tartozó réz- és vasércbányászat, illetve kohászat szabályozásáról (3/486) - Péch II. 45-47, Mihalovits 1934. 132, Heckenast 1991. 162.
218. 1607. 09. 27. - az Alsó-ausztriai Kamara intézkedései a kirendelt biztosok jelentése alapján az úrvölgyi bányászatra (4/25) - Péch II. 59, 80-81.
221. 1607. 12. 29. - az Alsó-ausztriai Kamara rendelete a besztecerbányai bányászat szabályozásáról (4/63) - Péch II. 59, 81, Heckenast 1991. 162, 168.
231. 1611. 08. 31. - az Udvari Kamara dekrétuma Körmöcbánya, Selmecebánya, Bakabánya, Újbánya, illetve Bélabánya bánya- és pénzügyeinek szabályozása tárgyában (4/215) - Molnár 1986.
256. 1626. 03. 28. - az Udvari Kamara felhatalmazza a főkamagróft, hogy a besztecerbányai rézművek működéséhez kölcsönt vegyen fel, egyben megtiltja az erdők további, nem bányászati célú pusztítását (4/452) - Péch II. 210.
274. 1632. 01. 10. - az Udvari Kamara megtiltja az expektánsok (tisztviselő jelöltek) foglalkoztatását (4/584) - Zsámboki 240.
300. 1649. 08. 18. - III. Ferdinánd elrendeli azoknak a bányatársaságoknak a megbüntetését, amelyek nyerészkedés céljából a dús ércbe silány ércet kevernek (4/709).
331. 1661. 10. 31. - I. Lipót intézkedései a selmeci bánya- és kohóügyek felülvizsgálatára kirendelt vizsgálóbizottság jelentése alapján (5/38).
353. 1665. 04. 28. - I. Lipót engedélyezi, hogy a szükségleti cikkeket a magánbányák is a kincstári anyagraktárból szerezzék be (5/203) - Mihalovits 1934. 396.
359. 1673. 07. 12. - az Udvari Kamara meghatározza a bormérés szabályait és a bor árát (5/232) - Péch III/1. 38, Mihalovits 1934. 286.
381. 1693. 02. 12. - az Udvari Kamara megtiltja, hogy idegenek a bányavárosok kerületében zabot vásároljanak (5/426).
384. 1693. 06. 01. - I. Lipót elrendeli 500 munkás toborzását a selmeci bányák víztelenítéséhez (5/436) - Péch III/1. 89, Mihalovits 1934. 132.
396. 1700. 01. 15. - I. Lipót leirata az erdélyi érc- és sóbányászat, valamint a pénzverés átalakításáról (5/623) - Wenzel 1880. 229, Trócsányi 1988. 255-256.
407. 1703. 04. 19. - rendelet Besztecerbánya (Herregrund) bányászatának fellendítése érdekében foganatosítandó intézkedésekről (5/777).
473. 1721. 01. 04. - az Udvari Kamara rendelete a maidanbecki török rézbánya helyreállítására, illetve más török ezüstitbányák és aranymosóhelyek felkutatására a Bánságban (6/141) - Mihalovits 1934. 286, 398.
479. 1723. 04. 19. - az Udvari Kamara utasítja a máramarosi sójövedék hivatalnokait a kincstár által átvett máramarosi sóbányászat megszervezésére (6/177).
492. 1727. 02. 01. - utasítás az újonnan bevezetett bécsi súlymértékek bányakamarai alkalmazására (6/245).
502. 1728. 08. 09. - rendelet a szomolnoki réz- és vasércbányászat fejlesztése érdekében tett intézkedésekről (6/350) - Heckenast 1991. 145.
509. 1729. 08. 05. - a főkamagróf utasítása a bányamunkára ítélt gonosztevők foglalkoztatására (6/400) - Péch. III/1. 144.

515. 1731. 05. 23. - utasítás a bányász népen belül a vallási viszályok elkerülésére és megakadályozására (6/416).
521. 1732. 06. 21. - utasítás a bécsi súlymértékek alkalmazásáról szóló 492. sorszámu rendelet alkalmazásának figyelemmel kísérésére a három bányakamaránál (6/444).
541. 1739. 10. 30. - rendelet a libetbányai réztermelésre vonatkozó intézkedésekről (6/545).
544. 1740. 07. 27. - a temesvári királyi adminisztráció rendelete a bánsági bányászat szervezeti kérdéseiről (6/551).
587. 1747. 07. 15. - a főkamagróf utasítása a lecsökkent termelés okainak feltárására (7/340) - Péch III/1. 231.
594. 1747. 10. 06. - rendelet a szombatonként megtartott szélaknai bányakonzultációkról (7/412) - Mihalovits 1934. 113.
604. 1748. 06. 25. - utasítás a bánsági és illir udvari küldöttség felosztatására és az ezzel összefüggő intézkedésekre (7/521).
616. 1749. 07. 04. - Báró Imhoff főkamagróf jelentése az alsó-magyarországi bányászat állapotáról (8/61) - Péch III/1. 248-258.
670. 1752. 01. 15. - a Főkamagrófi Hivatal utasítása gyakornokok foglalkoztatására a három bányakamaránál (10/36).
682. 1753. 09. 11. - rendelet a nemesfémekkel való feketezés megakadályozása érdekében az arany- és ezüstdróthúzás szabályozásáról a bányavárosokban (10/165).
699. 1755. 03. 21. - a főkamagrófi hivatal utasítása a bányaszükségleti cikkek szabad behozatalára jogosító igazolványok kiállítására (10/261).
707. 1756. 01. 02. - a Bányászati és Pénzverési Igazgatóság kollégiuma szabályozza a robbantáshoz szükséges löpor szolgáltatását a bányatársaságok részére (10/290).
711. 1756. 03. 22. - intézkedések a bánsági réz- és vasércbányászat fellendítése tárgyában (10/344) - Mihalovits 1934. 129, 178.
712. 1756. 05. 22. - kiegészítő rendelkezések a bánsági bányászat szervezésére (10/381) - Zsámboki 271.
716. 1756. 10. 28. - a Főkamagrófi Hivatal utasítása a bányaszolgáltatara alkalmatlan bányagyakornokok irodai és számviteli munkakörben történő foglalkoztatására (10/442).
724. 1758. 01. 10. - az alsó-magyarországi kincstári üzemek munkarendtartása (10/470) - Mihalovits 1934. 114, 130, 153, 222, 224, 402.
729. 1758. 11. 09. - a Bányászati és Pénzverési Igazgatóság dekrétuma a számlázásra vonatkozó szabályokról (10/536).
745. 1760. 09. 30. - az Udvari Kamara elrendeli a bányagazdasági és személyzeti ügyek kezelésére vonatkozó, un. Perlas-Stampfer rendszer alkalmazását a bánsági bányászatban (11/25) - Wenzel 1880. 250, Mihalovits 1934. 114, 130-131, 153, 223-225, 287, 397.
750. 1761. 07. 15. - rendelet az erdélyi arany-, ezüst- és ölmércbányászat fejlesztéséről (11/471).
759. 1762. 04. 21. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a főbányahivatalok minden egyes vidék újságjában hívják fel a szakma figyelmét a bányászati fejlesztésekre (11/483).
760. 1762. 05. 06. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy 5 megbízott képviselő támogatása nélkül nem lehet előterjesztést elfogadni (11/485).
764. 1762. 09. 30. - rendelet alkalmas és tapasztalt nyugdíjasok hivatali alkalmazásának engedélyezéséről (11/499).
772. 1764. 07. 14. - utasítás az anyag- és pénztárolás évente legalább egy alkalommal történő elvégzésére (12/13).
775. 1764. 09. 14. - rendelet az erdélyi bányászat és kohászat megreformálásáról (12/16) - Mihalovits 1934. 132.
783. 1765. 09. 17. - az Udvari Kamara rendelete a selmeci bányakonzultáció határozatai alapján Selmec-, Körmöc- és Besztercebánya részére kiadott munkarendtartásról (12/107) - Zsámboki 241.

791. 1766. 09. 09. - Mária Terézia rendelete a tőzeg- és köszénkutatás, illetve felhasználás jutalmazásáról (12/444) - Molnár 1982. 338, Zsámboki 1987. 11.
799. 1767. 03. 20. - az Udvari Kamara általános könyvelői ismeretekkel rendelkező személyek bányavárosokba küldését rendeli el, hogy bánya- és pénzverési gyakorlatra tegyenek szert és a bányakönyvelésben alkalmazhatók legyenek (12/485) - Zsámboki 241.
826. 1769. 11. 18. - utasítás a hivatali jelentések és elszámolások postaköltségeinek figyelemmel kísérésére (13/148).
829. 1770. 03. 24. - az Udvari Kamara dekrétuma a bányakerületek éves felülvizsgálatának lefolytatásáról (13/151).
846. 1771. 01. 11. - utasítás a bécsi márka súlymértékként való alkalmazására az ércbeváltásnál és a pénzverésnél (13/304).
854. 1771. 09. 13. - az Udvari Kamara dekrétuma az addig használt ún. "Mandl-súly" megszüntetéséről és helyette a rendes dukátsúly használatának elrendeléséről (13/341).
858. 1771. 09. 28. - rendelet a kirendelt biztosok naplóvezetési kötelezettségéről és utazási költségeinek térítéséről (13/345).
860. 1772. 01. 17. - rendelet a havi és negyedéves pénztári kivonatok előzetes felülvizsgálatának szabályozásáról (13/347).
867. 1772. 05. 02. - az Udvari Kamara rendelete a szomolnoki Felügyeleti Főhivatalhoz a fémjelzési jegyek készítéséről (13/355).
868. 1772. 05. 22. - az erdélyi Kincstári Hivatal tájékoztatása arról, hogy a bányászati és pénzverési ügyekben az iratok expedálása díjmentes (13/356).
883. 1773. 10. 15. - az Udvari Kamara dekrétuma a pénzverdei és beváltási hivatalokban a pfénny-súly használatának megszüntetéséről és helyette új súlymérték bevezetéséről (13/392).
890. 1774. 06. 24. - rendelet az erdélyi bányász-, kohász- és vasmunkás személyi állományra vonatkozó intézkedésekről (13/406).
893. 1774. 11. 25. - az Udvari Kamara megtiltja, hogy engedélye nélkül a pénzverési- vagy bányahivatalok, illetve más üzemek gyakornokokat alkalmazzanak (13/445).
894. 1774. 12. 16. - rendelet a pénztári hivatalok részére a hamisított elismervények vagy más dokumentumok benyújtása esetére vonatkozó teendőkről (13/446).
903. 1775. 04. 21. - utasítás a bányatisztviselők létszámának csökkentésére a bányatársulatoknál (14/6).
933. 1776. 10. 18. - nyomtatvány rendszerezése a bányászati ügyekben történő fogalmazvány tervezetekhez (14/109).
949. 1777. 06. 27. - rendelet a hivatali leltározások szabályozásáról (14/169).
958. 1777. 12. 12. - utasítás a Horvát (Illír) udvari küldöttség visszavonására (14/184).
974. 1778. 06. 26. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányavidékre utazók az üzemeket csak a Főkamagrófi Hivatal engedélyével tekinthetik meg (14/247).
975. 1778. 08. 07. - az Udvari Kamara megtiltja az idegenek engedély nélküli belépését a bányaművek területére (14/249).
982. 1779. 01. 29. - a bányamérők utasítása mérési könyv vezetésére (14/256).
999. 1780. 01. 28. - rendelet a bányaművek idegenek által történő meglátogatásának szabályozásáról (14/323).
1018. 1780. 11. 11. - újabb rendelet az üzemlátogatások szabályozásáról (15/16).
1032. 1781. 04. 27. - az Udvari Kamara szabályozza, hogy az országból történő eltávozáshoz szükséges engedély évente legfeljebb 6 hétre adható (15/131).
1041. 1781. 07. 23. - rendelet a faggyúellátás szabályozásáról (15/150).
1057. 1782. 03. 13. - utasítás a bányászati ügyek gyorsabb elintézésére (15/267).
1147. 1786. 02. 07. - az Udvari Kamara rendelete a Bécsbe küldött bányatermékek, iratok, tervrajzok, modellek vagy ércminták útlevél nélküli, szabad szállításáról (17/51).
1167. 1786. 10. 30. - utasítás az ügyintézési késedelmek felszámolására (17/301).

1178. 1787. 03. 06. - a Hétszemélyes Tábla "tekintetes" cím viselésére jogosítja a bányafőhivatalokat (17/337).
1195. 1787. 10. 03. - a zúzóművek szerkezeti megoldásainak szabályozása (17/376).
1205. 1788. 03. 07. - a saját kohójukban ércet olvasztó bányatársulatok feljogosítása foncsor behozatalára (17/425).
1209. 1788. 04. 19. - a Főkamaragrófi Hivatal rendelete az okiratok láttamozásának és kiadásának rendjéről (17/430).
1220. 1788. 11. 14. - utasítás a hátralékos behajtások haladéktalan megszüntetésére (18/28).
1280. 1791. 02. 18. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a próbamesterek és írnokok tanácskozásain a bányaelenőr adjunktusa elnököl (18/302).
1341. 1793. 03. 12. - a tanácskozásokon résztvevő tanácsstagok és ülnökök jelentéstételi kötelezettségének szabályozása (18/415).
1390. 1794. 02. 21. - az Udvari Kamara utasítja a bányakerültek főhivatalait, hogy a só-, pénzverdei- és bányapénztárak illetékügyekben az Általános Udvari Illeték-hivatalhoz kötelesek fordulni (18/523).
1401. 1794. 06. 06. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy azok a könyvelők, akik nem főhivatali tanácsnokok vagy ülnökök, a döntéshozatal során csak tanácskozási joggal rendelkeznek (18/535).
1451. 1796. 04. 29. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása a bányaszellőztetési és légvezetési kérdések megtárgyalására (19/95).
1454. 1796. 07. 15. - kiegészítő rendelkezések az Udvari Kamara engedélye nélkül a bányaműveket titokban felkereső külföldiekre (19/100).
1465. 1796. 12. 02. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a magyarországi bányakönyvelőségeken magyar születésű tisztviselőket kell alkalmazni (19/125).
1471. 1797. 03. 08. - az Udvari Kamara az indokolatlan költségek visszaszorítása érdekében bizottság létrehozásáról határoz (19/132).
1504. 1798. 01. 19. - a szászkai bányászat felvirágoztatására irányuló intézkedések (19/188).
1508. 1798. 02. 09. - a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy a bányabírósági periratokban és a helyszíni szemlék jegyzőkönyveiben a telérek és ásványtelepek csapását, dőlését, a telér minőségét és fémtartalmát pontosan rögzíteni kell (19/191).
1557. 1800. 01. 10. - a kincstári tisztviselők tanácsadási tevékenységének szabályozása (19/284).
1561. 1800. 02. 14. - rendelet a szolgálati beosztásokban történő változtatások udvari engedélyezésének szabályozásáról (19/288).
1563. 1800. 02. 14. - az Udvari Kamara előírja, hogy rokoni kapcsolat esetén az ügyet előadó bányatanácsos köteles szavazati jogáról lemondani és referensi ügykörét másnak átadni (19/292).
1567. 1800. 03. 28. - rendelet a kincstári ügyek intézéséről és az iratok csökkentése érdekében tett intézkedésekről (19/295).
1585. 1800. 10. 17. - utasítás az udvari könyvelőség által előírt kiegészítések és magyarázatok azonnali felterjesztésére (19/318).
1588. 1800. 10. 31. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a Főkamaragrófi Hivatal a magán bányatársulatoknál is vezesse be a kincstárnál már alkalmazott ellenőrzést az arany begyűjtése és tárolása során (19/321).
1590. 1800. 10. 31. - Bányaelátó és Terményáruda Igazgatóság alapítása (19/324).
1606. 1801. 04. 10. - utasítás a fizetett tisztviselői létszám csökkentésére (19/342).
1622. 1801. 12. 31. - általános utasítás az ügyintézésről és a negyedéves beszámoló jelentések kezeléséről (19/367).
1624. 1801. 12. 31. - rendelet a könyvvitel udvari és tartományi alárendeltségének szabályozásáról (19/376).
1625. 1802. 01. 07. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása a kincstári illeték- és tizedpénzek kettős zár alatti őrzésére és negyedévenkénti beszolgáltatására (19/377).

1632. 1802. 05. 06. - az Udvari Kamara előírja, hogy a túl magasán megszábotott illetékek helyesbítése az Általános Udvari Illetékhivataltól kérhető (19/383).
1635. 1802. 06. 16. - az Udvari Kamara dekrétuma a bánsági Bányagazgatósághoz a könyvelésben dolgozó tisztviselők hivatalos utazásairól (19/391).
1641. 1802. 11. 03. - a bánsági Bányagazgatóság utasítása a bánsági bányahelyeken a porták összeírására (19/400).
1663. 1803. 11. 23. - a szolgálati beosztások táblázatáról (19/428).
1669. 1804. 01. 18. - rendelet a kamarai ügyészek hatáskörének szabályozásáról a kerületi bányabíróságok szolgálati ügyeiben (19/436).
1670. 1804. 01. 18. - az Udvari Kamara rendelete a kijelölési javaslatok előterjesztési rendjéről (19/436).
1679. 1804. 04. 11. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a selmeci, körmöci és besztercebányai bányakerület fahiányára tekintettel udvari engedély nélkül vasércbánya adományok nem adhatók ki (19/460).
1693. 1804. 11. 28. - az Udvari Kamara dekrétuma a külföldön öntött acél behozatalának engedélyezéséről (19/492).
1694. 1805. 01. 02. - az Udvari Kamara rendelete a behozatal és kivitel engedélyezéséről (19/493).
1695. 1805. 01. 02. - utasítás az erdélyi bányatársulati bányák bejárására (19/494).
1709. 1805. 12. 05. - rendelet a rhónici kerületben megtelepedett idegenekre vonatkozó előírásokról (19/519).
1711. 1806. 01. 11. - a bánsági Bányagazgatóság utasítása, hogy a bányatérképeket rácsozással számozott négyzetekre ossza fel, hogy a számokra hivatkozni lehessen a jelentésekben (19/522).
1724. 1807. 01. 14. - utasítás bányakonzultációk tartására és a megtárgyalt ügyek jegyzőkönyvezésére (20/1).
1727. 1807. 01. 21. - Az Udvari Kamara elrendeli, hogy engedélye nélkül kincstári bányák vagy bányarészek nem hagyhatók fel (20/9).
1728. 1807. 01. 28. az Udvari Kamara előírja, hogy bányák, bányarészek bérbeadása csak abban az esetben engedhető meg, ha a bányabíróság mérlegelése szerint a bányamű emiatt hátrányt nem szenved (20/10) - Mihalovits 1934. 114.
1731. 1807. 02. 25. - rendelet a kincstári lakások felújításának feltételeiről (20/13).
1742. 1807. 06. 10. - az Udvari Kamara rendelete a bánsági bányászat általános szabályzatáról és munkarendtartásáról (20/40) - Mihalovits 1934. 111.
1745. 1807. 07. 22. - a selmeci és besztercebányai számviteli főnökök utasítása, hogy személyi ügyekben forduljanak az Általános Számviteli Igazgatósághoz (20/85).
1749. 1807. 09. 16. - az Udvari Kamara elrendeli a főhivatalok előjárói által tett utazások felülvizsgálatát (20/92).
1779. 1808. 05. 11. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása a kerületi bányabírósági jegyzőkönyvek felterjesztésére (20/146).
1782. 1808. 05. 24. - utasítás az alsó-magyarországi Kerületi Bányabíróság részére a kamarai és bírósági üléseken felvett jegyzőkönyvek megküldésére a Magyar Udvari Kamara részére (20/150).
1786. 1808. 07. 13. - udvari leiratok értelmezése és magyarázata (20/154).
1795. 1808. 10. 19. - rendelet a tisztviselők utazásaihoz szükséges közlekedési eszközök és kísérő személyzet igénybevételéről, illetve a költségek elszámolásáról (20/169).
1802. 1808. 12. 21. - utasítás a kísérettel utazó bányatisztek számára (20/490).
1811. 1809. 03. 01. - rendelet a műszakok időtartamának szabályozásáról a bányauzemekben (21/25).
1826. 1809. 11. 22. - udvari dekrétum a könyvelőségek véleményezési jogköréről (21/53).
1828. 1809. 12. 28. - rendelet a kerületi kezelőhivatalok jegyzőkönyvvezetéséről (21/56).
1850. 1810. 05. 30. - Utasítás a katonai parancsnokságok részére, hogy a kincstári bányaművek igazgatóságának megkeresése esetén haladéktalanul biztosítsanak megfelelő létszámú légénységet a bányamunkákhoz (21/115) - Mihalovits 1934. 132.

1858. 1810. 07. 05. - rendelet a katonaság bányászati alkalmazásáról (21/130).
1873. 1811. 01. 10. - rendelet az Udvari Kamara részére feladandó ládák és nehéz csomagok küldésére vonatkozó előírásokról (21/164).
1874. 1811. 01. 24. - rendelet a hivatalos akták tartalmának magánszemélyekkel történő közlésének szabályozásáról (21/166).
1879. 1811. 03. 21. - rendelet a hivatali gyorsposta működtetéséről (21/171).
1887. 1811. 06. 12. - az erdélyi Kincstári Hivatal személyzeti ügyeinek szabályozása (21/195).
1902. 1811. 11. 20. - rendszabály a henye és könnyelmű bányapraktikánsokkal szembeni eljárásról (21/226).
1913. 1812. 02. 20. - udvari dekrétum a számviteli tisztviselők kiküldetésének szabályozásáról (21/242).
1915. 1812. 03. 17. - észrevételek az udvari és helyi könyvelőségek által kifogásolt tételekhez (21/246).
1938. 1812. 12. 03. - rendelet a katonaság bányászati alkalmazásra vezényléséről (21/335).
1942. 1813. 01. 20. - utasítás a számviteli hivatalnokok részére a bér- és szakmányaelszámolások pontosabb megfogalmazására (21/345).
1943. 1813. 01. 21. - rendelet, amely generálisan megtiltja, hogy a kirurgusok a gyógyszerészektől a felírt gyógyszerek értéke után percentet fogadjanak el (21/348) - Mihailovits 1925. 372.
1947. 1813. 02. 06. - utasítás az üzemvitellel kapcsolatos feladatokról a bányaművek vezetői és személyzete részére (21/354).
1958. 1813. 05. 13. - utasítás a szabályzatok könyvének pontosabb vezetésére (21/377).
1970. 1813. 07. 15. - a bányászatban alkalmazott katonák ezredükhöz történő visszarendelése (21/396).
1977. 1813. 11. 09. - a Magyar Udvari Kamara dekrétuma a bányatisztek idézéséről (21/406).
1984. 1814. 01. 25. - utasítás az anyag- és pénzkezelés hatékonyabb felügyeletére és könyvelésére a bányászat területén (22/5).
1986. 1814. 02. 22. - további intézkedések az 1984. sorszámu utasítással kapcsolatban (22/36).
1988. 1814. 03. 10. - rendelet a kerületi bányabíróságok és kirendeltségek jegyzőkönyvezéséről (22/50).
1996. 1814. 06. 07. - rendelet a tisztviselők részére adható utazási engedélyek szabályozásáról (22/73).
1997. 1814. 06. 16. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása igazgatási kérdésekben (22/74).
1999. 1814. 07. 14. - utasítás a szállításra vonatkozó új találmány kísérleti alkalmazásáról szóló jegyzőkönyv felterjesztésére (22/76).
2015. 1814. 11. 22. - az Udvari Kamara rendelete a bányamunkások ellátásáról (22/114) - Mihailovits 1934. 287.
2021. 1815. 01. 12. - rendelet napibéres személyek alkalmazásának feltételeiről a számviteli hivatalokban (22/124).
2025. 1815. 02. 03. - a kaszakovácsok külföldre történő elvándorlásának megtiltása (22/132) - Mihailovits 1934. 157.
2083. 1816. 06. 19. - rendelet a bányászati hivatalok és pénztárak bankjegyhasználatáról (22/326).
2101. 1817. 02. 28. - rendelet a szolgálati posta továbbítását végző személyek felelősségének szabályozásáról (22/411).
2105. 1817. 05. 23. - rendelet az ércvágó munkások ellátását szolgáló gabonaraktárakról és őrlőmalmokról Selmezbányán (22/419) - Mihailovits 1925. 354.
2108. 1817. 08. 12. - utasítás a hivatalok és üzemek számviteli ellenőrzésére (22/431).
2116. 1817. 12. 27. - magyarázatok a 2108. sorszámu rendelet alkalmazásához (22/456).
2120. 1818. 03. 26. - legfelsőbb utasítás az üzletmenet egyszerűsítéséről (22/461).

2124. 1818. 05. 28. - rendelet az üzemi kiadásokhoz szükséges pénz, illetve az arany lovas kerülővel történő továbbításának engedélyezéséről (22/471).
2154. 1819. 04. 06. - utasítás a végzős bányászakadémikusok könyvviteli alkalmazására (23/20).
2160. 1819. 05. 26. - ideiglenes főkamagróf kinevezése és rendelet igazgatási kérdések szabályozásáról (23/31).
2169. 1819. 10. 21. - rendszabály az orvosi rendelvek hamisításának megakadályozásáról (23/59).
2177. 1820. 04. 15. - rendelet az állami felelősségvállalások szabályozásáról (23/96).
2188. 1820. 09. 21. - rendelet a selmeci és besztekerbányai kamarai pénztárak kezelésének és felelősségének szabályozásáról (23/127).
2196. 1821. 01. 27. - rendelet a zalatnai bányabírósi tisztviselők kiküldetésének szabályozásáról (23/148).
2226. 1822. 02. 20. - rendelet az áruvásárlással megbízott tisztviselők esetében a vásárlások előzetes főhivatali jóváhagyásának előírásáról (23/288).
2230. 1822. 04. 27. - az Udvari Kamara saját jogkörébe rendeli a munkásfelvételt és az alárendelt hatóságokat egyidejűleg eltiltja ettől (23/296).
2244. 1822. 10. 17. - főkamagrófi rendelet a kincstári bányüzemek rendtartásáról (23/324) - Mihlovits 1934. 108, 112, 157, 180, 181, 222, 224, 232, 252, 400, 432.
2278. 1823. 08. 04. - udvari rendelet a bányatársulatok fakiutalási igényeinek elbírálásáról (23/412) - Mihlovits 1934. 398.
2305. 1824. 03. 27. - a kamarai kémlőműhelybe és ezüstkohóba beosztott próbatörő és más beosztottak áthelyezésének megtiltása (24/116).
2309. 1824. 07. 02. - utasítás az előléptetésre méltónak ítélt számviteli tisztviselők magasabb fizetési fokozatba sorolására (24/122).
2374. 1826. 12. 10. - utasítás a bányászati szolgálati helyek betöltésére vonatkozó hirdetmények bécsi lapokban történő megjelentetésére (24/247).
2379. 1827. 02. 01. - rendelet a kamarai szolgálati helyek betöltésére vonatkozó határidőkről (24/360).
2399. 1827. 11. 26. - a Magyar Udvari Kamara dekrétuma a városi területen fekvő bányászati célra megváltott telkek évenkénti felülvizsgálatáról (24/406).
2409. 1828. 03. 03. - az udvar utasítja a lelkészeket, hogy az illetékes főhivatalnak jelentsék be a nyugbérések elhalálozásának és özvegyeik újabb házasságkötésének napját (25/14).
2411. 1828. 03. 10. - rendelet az üzemeket felkeresni kívánó végzett bányaiskolások kísérőleveleinek kiállításáról (25/18).
2438. 1829. 05. 08. - a számviteli ügyekben történő felterjesztéseket csak a felettes adminisztratív hatóság közbeiktatásával szabad a számviteli hivatalokhoz megküldeni (25/65).
2469. 1830. 08. 28. - rendelet a főszámvevők helyettesítéséről (25/153).
2477. 1831. 01. 03. - dekrétum az anyag- és termékhányok megállapításáról, illetve pótlásáról (25/168).
2480. 1831. 04. 11. - rendelet az állásbetöltési javaslatokhoz csatolandó adattáblázatok tartalmáról (25/173).
2481. 1831. 04. 30. - figyelemfelhívás a felső-magyarországi bányapolgárság számára (25/174).
2482. 1831. 06. 01. - a külföldre történő utazáshoz szükséges úti okmányokat a Magyar Udvari Kamara állítja ki (25/178).
2493. 1831. 12. 27. - utasítás az állami tisztviselők kötelességeinek és feladatkörének szabályozásáról (25/195).
2495. 1832. 01. 11. - utasítás a bányászati pénztárak harmadik ellenzárral történő ellátására (25/204).
2496. 1832. 01. 17. - rendelet a számviteli tisztviselők bizottsági kirendelésének szabályozásáról (25/208).

- 2505. 1832. 07. 21. - utasítás a fizetés-zárolások és hiánypótlások bemutatására a könyvelőségnek és a pénztárnapló revizorának (25/225).
- 2506. 1832. 09. 17. - rendelet a magyar nyelv használatáról az abrudbányai Bányabíróságon (25/226).
- 2513. 1833. 01. 02. - rendelet a hivatalos utazások engedélyezésének szabályozásáról (25/234).
- 2514. 1833. 01. 05. - rendelet az erdélyi kincstári hivatalok előjárói részére a Tartományi Bányabírósággal való kapcsolattartás szabályozásáról (25/235).
- 2520. 1833. 05. 04. - utasítás a bécsi magánutazások céljára szolgáló szabadságolás engedélyezése során a szükséges anyagi fedezet vizsgálatára (25/242).
- 2525. 1833. 07. 17. - dekrétum a polgári közigazgatás igényeinek érvényesítéséről katonai személyekkel szemben (25/249).
- 2531. 1833. 09. 05. - rendelet a vājárok tartozásaival kapcsolatos intézkedésekről (25/267).
- 2537. 1833. 11. 16. - utasítás az Oláh-Ilír Kormányzósági Kerületben található aranyosók letelepedésének támogatására (25/292) - Mihalovits 1934. 133.
- 2541. 1834. 03. 15. - utasítás a szomolnoki Felügyeleti Főhivatal és Kerületi Bányabíróság részéről két képviselő delegálására a felső-magyarországi bányapolgárság gyűléseire (25/300).

8. Kép: Giovanni Antonio Scopoli (1723-1788) orvos, természettudós, a selmeci akadémia tanára

2.2. A hivatali és üzemi szervezet jelentéseit, kimutatásait, előterjesztéseit és nyilvántartásait szabályozó jogforrások

286. 1635. 05. 11. - az Alsó-ausztriai Kamara kötelezi a körmöci, selmeci és besztercebányai bányakamarákat a jövedelmekről és a kiadásokról szóló kimutatások felterjesztésére (4/638).
293. 1641. 05. 24. - az Udvari Kamara elrendeli az arany- és ezüstjövedelekről készített kimutatások hetente történő felterjesztését (4/663).
312. 1653. 09. 10. - III. Ferdinánd utasítja a bányakamarák számvevőit, hogy mielőtt a bányabíróság joghatósága alól más bíróság hatósága alá kerülnek, kötelesek számadást készíteni (4/790).
356. 1671. 02. 28. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a bevételek és kiadások kimutatását nem hetente, hanem havonta kell hozzá felterjeszteni (5/211) - Péch III/1. 37.
376. 1690. 12. 26. - az Udvari Kamara elrendeli a bányakamarák elszámolásainak felülvizsgálatát (5/417).
464. 1717. 09. 15. - rendelet a heti elszámolások és bevételi kimutatások tartalmi követelményeiről és megküldésük módjáról (6/64).
471. 1720. 02. 03. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a negyedéves és éves kimutatásokat az eredeti okmányokkal ellátva hozzá, másolatukat pedig a Bankhivatalhoz kell betérjeszteni (6/138) - Péch III/1. 121.
497. 1727. 09. 16. - az Udvari Kamara utasítja a bányavárosokat, hogy számadásaikat a főkamagróf elé terjesszék, az adókimutatásokat pedig a Helytartótanácsnak küldjék meg (6/299) - Péch III/1. 140.
505. 1729. 02. 18. - utasítás a Belényes (Bihar vármegye) területén működő aranymosók évente történő névjegyzékbe vételére (6/388) - Mihalovits 1934. 133.
519. 1732. 01. 28. - utasítás a bányavárosok részére, hogy az elszámolásokat ne a Magyar Kamarához, hanem a Főkamagrófi Hivatalhoz nyújtsák be (6/439).
526. 1733. 12. 09. - az Udvari Kamara tudomásul veszi, hogy Selmec-, Körömc- és Besztercebánya városok gazdasági számadásaikat a főkamagróf elé terjesztették és kéri, hogy a főkamagróf a kisebb városoktól is kérje be számadásaikat (6/461) - Péch III/1. 165-166.
528. 1734. 06. 28. - az Udvari Kamara tudatja, hogy a király ismét felszólította a bányavárosokat arra, hogy számadásaikat a főkamagrófhoz terjesszék be (6/465) - Péch III/1. 166.
532. 1736. 02. 20. - utasítás a horvátországi kamarai igazgatás részére az aranymosók évente történő névjegyzékbe vételére (6/494) - Mihalovits 1934. 133.
534. 1737. 01. 11. - rendelet a bányák számadásainak összeállításáról (6/498).
537. 1738. 01. 18. - az Udvari Kamara utasítja a bányavárosokat a számadások vezetésére (6/525) - Péch III/1. 186.
564. 1746. 07. 08. - az Udvari Bizottság utasítja a főkamagróft a három bányakamara havi tanácskozásairól készített jegyzőkönyvek felterjesztésére (7/105) - Péch III/3. 1050-1051.
619. 1749. 08. 19. - utasítás a számadások negyedévenkénti összeállítására és évente december végén történő lezárására (8/112).
620. 1749. 09. 25. - utasítás a negyedévi kimutatások egy héten belül történő megküldésére (8/114).
628. 1750. 08. 01. - az Udvari Kollégium utasítja a Főkamagrófi Hivatalt az elszámolások és jelentések határidőben történő benyújtására (8/278).
629. 1750. 08. 06. - utasítás a büntető ítéletek végrehajtásáról szóló igazolások megküldésére a királyi udvarnak (8/279).
695. 1754. 11. 21. - a bányavárosok utasítása a negyedévi elszámolások mellékelt nyomtatvány szerinti megküldésére (10/248).

723. 1757. 10. 25. - Mária Terézia utasítása a távolmaradás engedélyezett idejét túllépő bányatisztviselők bejelentéséről (10/469).
726. 1758. 08. 10. - a minisztériumi bank-deputáció elnökének dekrétuma a jelentések beküldésének szabályozásáról (10/532).
727. 1758. 08. 31. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása a kohászati anyagkészletekről havonta készített kimutatások felterjesztésére (10/533).
735. 1759. 03. 29. - utasítás a bányatermékek elszámolásának évente történő megküldésére a királyi kincstárnak (11/6).
754. 1761. 10. 07. - az Udvari Kamara rendelete a hátralékos ügyekről és az elmaradások okairól havi beszámoló jelentés készítéséről (11/476).
762. 1762. 05. 25. - rendelet a pénztárak kimutatásainak és előirányzat-igényeinek havonta történő összeállításáról és felterjesztéséről (11/488).
784. 1765. 09. 23. - az Udvari Kamara dekrétuma a Számviteli Kamarának nyújtandó adatszolgáltatásokról, valamint a számlák és jelentések felterjesztésének szabályozásáról (12/408).
788. 1766. 06. 09. - utasítás az özvegyek és árvák nyugbérkimutatásainak összeállítására (12/416).
806. 1767. 10. 21. - rendelet a bányahivatalok részére az elszámolások és pénzügyi műveletek nyilvántartásáról (12/495).
836. 1770. 09. 08. - az Udvari Kamara rendelete a bányastatisztikák évenkénti felterjesztéséről (13/209) - Mihalovits 1934. 401.
837. 1770. 10. 27. - az Udvari Kamara rendelete a zúzóművek, illetve kohóüzemek érc- és fémtermelésére vonatkozó jelentés negyedévenkénti felterjesztéséről (13/210).
841. 1770. 12. 01. - rendelet a hátralékos ügyek kimutatásának havonta történő felterjesztéséről (13/296).
855. 1771. 09. 14. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányahatóságok minden év végén készítsenek kimutatást azokról a tisztviselőkről, akik nyugbért kapnak és másutt nem találtak elhelyezkedést (13/342).
859. 1771. 12. 13. - az Udvari Kamara dekrétuma a bánya- és egyéb üzemek vagyoni helyzetéről és adósságairól szóló negyedéves jelentések megküldéséről (13/346).
865. 1772. 04. 18. - rendelet a negyedéves jelentések összeállításáról és megküldéséről (13/353).
872. 1772. 12. 18. - utasítás a bányászati és kohászati nyereség-előirányzatok mellékelt űrlapon történő felterjesztésére (13/362).
889. 1774. 06. 24. - utasítás a hivatali helyettesítésekről szóló kimutatások felterjesztésére (13/405).
909. 1775. 09. 22. - utasítás havi üzleti jelentés és beszámoló megküldésére (14/29).
913. 1775. 12. 29. - rendelet a bányauzemi jelentések űrlapjainak összeállításáról és megküldéséről (14/48).
929. 1776. 08. 23. - utasítás kohóeltárak készítésére (14/101).
930. 1776. 08. 23. - utasítás a negyedéves szolgálati beosztások kimutatására (14/106).
947. 1777. 06. 18. - rendelet az előírt számadások felterjesztésének rendjéről (14/155).
959. 1777. 12. 16. - magyarázatok a kohómaradékok nyilvántartására vonatkozó rendelethez (14/185).
971. 1778. 06. 05. - rendelet a nyugbérek nyilvántartására vonatkozó kimutatások megküldésének szabályozásáról (14/244).
972. 1778. 06. 05. - utasítás a bányaművek szokásos igényeit meghaladó anyagok, szerszámok és élelmiszerek kimutatásának felterjesztésére (14/245).
973. 1778. 06. 12. - rendelet a zúzó- és szérelőművekre vonatkozó negyedéves kimutatások megküldésének szabályozásáról (14/246).
989. 1779. 07. 24. - a bányatársulatok utasítása, hogy azon termelvényeikről is készítsenek éves kimutatást, amelyek nem kerülnek kincstári beváltásra (14/264) - Mihalovits 1934. 401.

995. 1779. 12. 24. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a magasabb beváltási árat vagy urbumentességet élvező bányavállalatok évente kötelesek költségeikről és termelésükről összesítő kimutatást benyújtani a főbányahivatalokhoz (14/291) - Mihalovits 1934. 401.
1003. 1780. 02. 25. - utasítás a hátralékok negyedéves jelentéseinek összeállítására (14/329).
1028. 1781. 03. 09. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy minden alárendelt hivatal évente készítsen kimutatást az ingatlanok használatáról (15/118).
1031. 1784. 04. 20. - utasítás a számvevők és könyvelők által tartott ülésekről készített negyedéves beszámolók felterjesztésére (15/130).
1040. 1781. 06. 15. - rendelet a havi pénztári kimutatások udvarhoz történő megküldésére szolgáló űrlapokról (15/147).
1069. 1782. 11. 12. - utasítás termelési kimutatások készítésére és felterjesztésére (16/13) - Mihalovits 1934. 401.
1095. 1784. 01. 30. - az Udvari Kamara ismét elrendeli a 995. sorszámú rendeletben foglalt kimutatások felterjesztését (16/67) - Mihalovits 1934. 401.
1111. 1784. 05. 03. - utasítás a hivatali-díjszabások kimutatására és negyedévenként történő felterjesztésére (16/283).
1115. 1784. 06. 22. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy ha a bányaművek a kincstári beváltás alá nem került bányatermékekről a szükséges kimutatásokat határidőben nem terjesztik elő, akkor azok elkészítésére az ő költségükön egy hivatalos személy küldendő ki (16/320) - Mihalovits 1934. 401.
1125. 1785. 03. 11. - utasítás a számvevőségek számára a nyugbér-kimutatások és felülvizsgálati jegyzőkönyvek évente történő felterjesztésére (16/343).
1131. 1785. 06. 10. - a bányatársulatok utasítása ércbeváltásai nyilvántartására a mellékelt nyomtatvány szerint (16/360).
1138. 1785. 10. 14. - rendelet a nyugbér-kimutatások szabályozásáról (16/398).
1154. 1786. 05. 02. rendelet a termékeiket maguk értékesítő, urbumentességet élvező vasércbánya-birtokosok termelési kimutatás benyújtására kötelezéséről (17/174).
1170. 1786. 11. 06. - rendelet a sóhivatalok éves jelentéseinek szabályozásáról (17/306).
1174. 1787. 01. 19. - rendelet a kincstári bányatársulati bányaművek éves termelési kimutatásainak és jelentéseinek összeállításáról (17/327).
1334. 1792. 12. 04. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy azok a bányatársulatok, amelyek a bányájuk mellett egyéb melléküzemet is üzemeltetnek, kötelesek valamennyi üzemegységről elkülönített elszámolást vezetni (18/383).
1338. 1793. 03. 12. - rendelet a bányatársulatok veszteség-kimutatásainak szabályozásáról (18/390).
1402. 1794. 06. 06. - az Udvari Kamara utasítja a bányatársulatokat, hogy veszteség-kimutatásaikat és elszámolásukat a bányabíróshoz nyújtsák be (18/537).
1559. 1800. 01. 24. - utasítás a királyi és királyi bányatársulati művek nyilvántartására (19/286).
1619. 1801. 11. 05. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányatársulatoknak a telet követő újraindításról szóló jelentést már nem kell benyújtaniuk, ugyanakkor az éves jövedelem és veszteség kimutatásokhoz csatolniuk kell a bányatársak adatait is (19/358).
1620. 1801. 12. 03. - az Udvari Kamara a közszéntermelésre, illetve a vas- és acélgyártásra nézve is elrendeli a termelési adatok szolgáltatását (19/360) - Mihalovits 1934. 401.
1621. 1801. 12. 04. - rendelet a negyedéves beszámoló jelentések szabályozásáról (19/362).
1623. 1801. 12. 31. - az Udvari Kamara utasítja a Főkamaragrófi Hivatalt, hogy az éves bányabirtok kimutatások vezetését a bányatársulatoknál szüntesse be (19/375).
1636. 1802. 06. 24. - az Udvari Kamara dekrétuma a havi betegjelentések formanyomtatványáról (19/391).
1648. 1803. 05. 04. - utasítás a bányatisztviselők díjazásának évenkénti kimutatására (19/407).

1671. 1804. 01. 23. - rendelet az aktívumok és passzívumok éves kimutatásáról a mellékelt űrlap szerint (19/440).
1680. 1804. 04. 11. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a főbányahivatalok minden kincstári, illetve magán bánya-, kohó-, só- és pénzverő üzembről, azok üzemviteléről, kereskedelmi mérlegéről készítsenek jelentést (19/461) - Mihalovits 1934. 401.
1687. 1804. 07. 11. - rendelet a bányatársulatok negyedéves számadás-készítési kötelezettségének szabályozásáról (19/478).
1699. 1805. 03. 13. - rendelet a negyedéves beszámoló jelentések mellékletét képező összesítő táblázat rendszerezéséről (19/500).
1705. 1805. 08. 07. - az Udvari Kamara dekrétuma a szolgálati beosztások változásának jelentésére szolgáló nyomtatvány rendszerezéséről (19/510).
1714. 1806. 04. 23. - az Udvari Kamara utasítása a bűncselekmény elkövetése miatt bűcsülevél nélkül eltávozó bányamunkások nyilvántartásba vételére (19/527) - Mihalovits 1934. 403.
1733. 1807. 03. 11. - utasítás a negyedéves bányászati jelentések felterjesztésére (20/15).
1736. 1807. 04. 01. - az erdélyi Kincstári Hivatal és a bánsági Bányagazgatóság utasítása a szolgálati változás-kimutatások negyedévenként történő felterjesztésére (20/33).
1738. 1807. 04. 08. - utasítás a bányák állapotára vonatkozó heti jelentések összeállítására (20/35).
1758. 1808. 01. 20. - utasítás a negyedéves bánya- és kohókezelési kimutatások összeállítására (20/109).
1774. 1808. 03. 23. - a bánsági Bányagazgatóság utasítása a főpénztár adókimutatásainak és a kintlévőségek ismertetésének negyedévenként történő felterjesztésére (20/141).
1805. 1809. 01. 31. - rendelet a bányászatra vonatkozó negyedéves beszámoló jelentések szabályozásáról (21/3).
1842. 1810. 04. 11. - rendelet a kiküldetést teljesítő előadók beszámoló-készítési kötelezettségének szabályozásáról (21/76).
1847. 1810. - 05. 10. - rendelet a termelési kimutatások készítéséről (21/102) - Mihalovits 1934. 401.
1848. 1810. 05. 17. - utasítás az Alsó-Magyarországon végzett gyakornokok félévenkénti jegyzékbevételéről (21/113).
1851. 1810. 06. 05. - az Udvari Kamara havi kimutatás megküldését rendeli el a bányászatban alkalmazott katonákról (21/121).
1877. 1811. 02. 28. - utasítás a termelési kimutatások elkészítésére és megküldésére (21/169).
1908. 1812. 01. 14. - rendelet a bányaerdők ellenőrzéséről szóló hetijelentések megküldéséről a Magyar Udvari Kamara részére (21/235).
1918. 1812. 05. 04. - utasítás a bánya-, kohó-, zúzó-, pénzverdei- és erdei munkások, valamint az állandó üzemi szállítók és katonák évenkénti összeírására és nyilvántartásba vételére (21/252).
1921. 1812. 06. 18. - utasítás az éves bányászati termelési- és jövedelem-kimutatások elkészítésére (21/262).
1925. 1812. 08. 03. - rendelet a negyedévi kimutatások megküldéséről és az erre rendszerezett nyomtatványok kitöltéséről (21/273).
1931. 1812. 09. 24. - a bányakerületek főhivatalainak utasítása a negyedéves számveteli kivonatok összeállítására és felterjesztésére (21/319).
1956. 1813. 03. 24. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása a vasárakra vonatkozó időszakos jelentés előterjesztésére (21/375).
1962. 1813. 06. 03. - rendelet a számadások negyedévenkénti összeállításáról és felterjesztéséről (21/384).
1972. 1813. 08. 05. - rendelet a jövedelmek és veszteségek negyedéves kimutatására szolgáló nyomtatvány rendszerezéséről (21/399).
1989. 1814. 03. 31. - utasítás az éves bányászati vagyonskimutatások összeállítására (22/51).

1993. 1814. 04. 28. - nyomtatvány a jövedelem- és veszteségmérleg negyedéves kimutatásához (22/57).
1998. 1814. 06. 20. - rendelet a negyedéves bányászati termelési és gyártási kimutatások összeállításáról (22/75).
2000. 1814. 07. 21. - utasítás a bányaperek negyedéves kimutatásainak összeállítására és megküldésére (22/77).
2004. 1814. 08. 22. - nyomtatvány a bányatársulati bányaművek éves termelési kimutatásainak összeállításához (22/81).
2007. 1814. 09. 12. - rendelet a hátralékokról szóló jelentés kitöltésére szolgáló nyomtatvány rendszeresítéséről (22/102).
2009. 1814. 09. 22. - rendelet a negyedéves anyag- és költségelőirányzatok kitöltésére szolgáló nyomtatvány rendszeresítéséről (22/106).
2016. 1814. 12. 01. - kiegészítés a hátralékokról szóló jelentés kitöltésére vonatkozó 2007. sorszámú rendelethez (22/115).
2017. 1814. 12. 04. - a 2016. sorszámú rendelet kiegészítése (22/117).
2023. 1815. 01. 26. - utasítás a negyedéves üzemi jelentések egyszerűsítésére (22/127).
2024. 1815. 02. 03. - utasítás az üzemi jelentések előírt nyomtatványokon történő beterjesztésére (22/128).
2044. 1815. 09. 06. - a pénzverő hivatalok és beváltó pénztárak utasítása a bányatársulatoknak az ércbeváltás során kifizetett összegek, illetve az előirányzatok negyedéves kimutatásának összeállítására (22/183).
2048. 1815. 10. 05. - rendelet az urbajövedelmek negyedéves összesítéseinek elkülönített kezeléséről (22/207).
2061. 1816. 01. 18. - utasítás a negyedéves szolgálati beosztási rend kimutatására (22/226).
2065. 1816. 02. 15. - utasítás képviselői napidíj-jegyzék összeállítására (22/280).
2066. 1816. 02. 22. - utasítás a bányászati hivatalok, üzemek és gyárak időszakos gyarapodásának és eredményeinek kimutatására (22/280).
2070. 1816. 03. 07. - rendelet a termelési kimutatások összeállításáról és megküldéséről (22/287).
2072. 1816. 03. 21. - rendelet a szolgálati beosztások kimutatására szolgáló javított nyomtatvány használatáról (22/290).
2074. 1816. 03. 28. - utasítás külön negyedéves és éves kimutatások készítésére a pénzzé vert arany és ezüst mennyiségéről (22/295).
2088. 1816. 09. 06. - utasítás a bányászati jövedelem-kimutatások havonta történő elkészítésére (22/358).
2089. 1816. 09. 15. - utasítás a magyarországi bányászati pénztárak havi jövedelem-kimutatásainak összeállítására (22/364).
2090. 1816. 09. 15. - utasítás az erdélyi és bánsági bányászati pénztárak havi jövedelem-kimutatásainak összeállítására (22/368).
2102. 1817. 04. 10. - rendelet a havi jövedelem-kimutatások összeállításának szabályozásáról (22/412).
2106. 1817. 05. 29. - utasítás valamennyi bányamű részére az előirányzatok előterjesztésére (22/425).
2117. 1818. 01. 02. - utasítás a peres ügyek negyedéves és féléves kimutatásainak összeállítására (22/457).
2125. 1818. 06. 13. - utasítás és űrlap a bányaművek és pénztárak éves előirányzatainak előterjesztésére (22/471).
2141. 1818. 12. 19. - utasítás a havi jövedelem-kimutatások felterjesztésére (22/553).
2148. 1819. 02. 20. - rendelet a negyedéves számlakivonatok előterjesztésének szabályozásáról (23/12).
2189. 1820. 09. 23. - rendelet az urbajövedelmek éves előirányzatainak meghatározásáról a mellékelt nyomtatvány szerint (23/130).
2237. 1822. 07. 26. - rendelet a negyedéves pénztári kivonatok összeállításáról (23/307).

2248. 1822. 12. 09. - utasítás a bányauzemek jövedelem nyilvántartásainak katonai évenként (8 hónap) történő lezárására és a kimutatások elkészítésére (23/355).
2249. 1822. 12. 16. - rendelet a negyedéves pénzügyi kimutatások elkészítéséről (23/356).
2263. 1823. 04. 26. - rendelet a kincstári beváltásra nem kötelezett bányatermékek termelésének kimutatásairól (23/383).
2288. 1823. 10. 31. - rendelet a jövedelmi kimutatások lezárásának szabályozásáról Erdélyben (24/6).
2322. 1825. 01. 18. - rendelet a jövedelem-kimutatások formanyomtatványairól (24/141).
2326. 1825. 02. 07. - magyarázatok a negyedéves pénztári kivonatok összeállításáról szóló szabályzat alkalmazásához (24/147).
2331. 1825. 07. 29. - utasítás az aktívumok és passzívumok kimutatására a mellékelt nyomtatvány szerint (24/167).
2334. 1825. 08. 08. - magyarázatok a 2331. sorszámú rendeletben foglalt kimutatások összeállításához (24/174).
2337. 1825. 08. 24. - utasítás a vagyonkimutatások mellékelt nyomtatvány szerinti összeállítására (24/182).
2345. 1825. 12. 27. - utasítás a 2337. sorszámú rendelet végrehajtására (24/199).
2376. 1827. 01. 27. - utasítás termelési kimutatások készítésére (24/251) - Mihalovits 1934. 401.
2383. 1827. 03. 24. - rendelet a termelési kimutatásokkal kapcsolatos kérdések szabályozásáról (24/368).
2385. 1827. 04. 04. - rendelet a pénztárak év végi aktívum-passzívum kimutatásáról a mellékelt nyomtatvány szerint (24/370).
2390. 1827. 07. 14. - utasítás a bánya- és kohójövedelmek 1928. év elején történő kimutatására (24/383).
2394. 1827. 10. 21. - rendelet a bányatársládák vagyonának évenkénti kimutatására szolgáló nyomtatványokról (24/392).
2433. 1829. 01. 29. - utasítás az éves előirányzatok nyomtatványának használatára (25/58).
2442. 1829. 05. 29. - utasítás az ösztöndíjas és ösztöndíjban nem részesülő bányagyakornokok és bányaiskolások évenkénti kimutatásának elkészítésére (25/70).
2449. 1829. 06. 25. - rendelet az ércbeváltások negyedéves számla-kimutatásainak összeállításáról (25/82).
2462. 1830. 03. 13. - utasítás a személyi- és fizetési besorolások kétévenként történő kimutatására a mellékelt nyomtatvány szerint (25/134).
2476. 1830. 12. 05. - dekrétum a pénzügyi eredmény-kimutatások tartalmi követelményeiről (25/161).
2507. 1832. 09. 24. - utasítás a készletben maradt érc, valamint a színpor és kohótermékek mennyiségének feltüntetésére a kohóművek negyedéves jövedelem-kimutatásaiban (25/227).
2524. 1833. 07. 13. - utasítás a bányapolgárok jövedelem-kimutatásainak új nyomtatványon történő előterjesztésére (25/247).
2528. 1833. 08. 23. - rendelet az aranytermelésre vonatkozó üzleti jelentések összeállításáról (25/264).
2540. 1834. 02. 01. - utasítás a végzett bányauzemi növendékek évenkénti kimutatására (25/295).
2544. 1834. 04. 17. - utasítás a peres ügyek évenkénti kimutatásainak összeállítására (25/303).
2546. 1834. 04. 25. - rendelet a jövedelem-kimutatások szabályozásáról (25/305).
2553. 1834. 08. 06. - utasítás a bányaművek termelési kimutatásainak összeállítására (25/318).

2.3. Pénzügyi kérdéseket tárgyaló jogszabályok

A kincstári igazgatás alapvető feladatát a nyereségek optimalizálása képezte, amely számos pénzügyi jellegű kérdés jogi szabályozását vonta maga után. A fejezet az e körbe sorolható jogforrásokat és okmányokat, valamint a pénzveréssel összefüggő, a királyi dekrétumok között nem ismertetett dokumentumokat tartalmazza.

43. 1534. 11. 11. - Szebeni Pemflinger Márk jelentése Brassó és Beszterce (Erdély) kincstári jövedelmeiről (1/112).
63. 1547. 10. 12. - I. Ferdinánd Mária királynét új pénz verésére jogosítja fel (1/186).
85. 1556. 01. 27. - I. Ferdinánd vállalja, hogy tartozását 4 esztendő alatt Perényi Péter fiának, Gábornak a máramarosi sóbányák jövedelméből kifizeti és beleegyezik, hogy Perényi embere közreműködjön a só értékesítésében (1/249) - Ember 500.
86. 1556. 02. 04. - I. Ferdinánd engedélyezi, hogy a bányavárosokban élő ötvösöknek a 15 latos ezüst márkáját 7 forintért adják el, de előírja, hogy az így eladott ezüst mennyisége egyik kamaránál se haladja meg az 50 márkát (1/251) - Péch I. 220-221.
162. 1585. 07. 16. - az Alsó-ausztriai Kamara azzal a feltétellel engedélyezi a körmöci bányapolgárok részére éves ellátmány fizetését, hogy ezt a pénzt kizárólag a bányák művelésére fordíthatják (3/151) - Péch I. 339, Szabó 1994.
167. 1588. 12. 29. - az Alsó-ausztriai Kamara heti 2 Ft segély kifizetését engedélyezi a belábányai altárna hajtására (3/197) - Péch I. 344, Szabó 1994.
184. 1596. 10. 24. - az Alsó-ausztriai Kamara úgy rendelkezik, hogy ellátmány csak olyan bányatársulatoknak adható, amelyek bányáinak állapota reményt ad a visszatérítésre (3/276) - Péch I. 374, Szabó 1994.
244. 1622. 02. 18. - II. Ferdinánd utasítja a főkamagróft, hogy Körmöcbányán a felkelés idején Bethlen fejedelem képével vert pénz verését szüntesse be és a király képével ellátott törvényes pénzeket veressen (4/357) - Péch II. 177, Molnár 1986.
262. 1629. 01. 31. - II. Ferdinánd elrendeli, hogy a körmöci pénzverés nyereségének felét a selmeci kamara szükségleteinek fedezésére kell fordítani (4/461) - Péch II. 246.
290. 1637. 05. 20. - az Udvari Kamara előírja, hogy a kamarai tartozásokért fizetendő kamatokat 10 %-ra kell leszállítani és jóváhagyja a Bernhard Vitus rézkereskedővel kötött egyezségeket (4/653) - Péch II. 358-359.
291. 1638. 01. 29. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a király engedélye nélkül a Brenner Szövetkezet nem vehet fel kölcsönt (4/656) - Péch II. 359.
315. 1654. 01. 28. - III. Ferdinánd elrendeli, hogy a selmeci ezüstválató műben ezüstmárkánként fél pizét (fillér) illetéket kell fizetni (4/795) - Ember 312-313.
518. 1732. 01. 02. - utasítás a kamarai hivatalok elszámolásának rendjéről (6/429).
576. 1747. 04. 05. - rendelet a három alsó-magyarországi bányakamara számviteli elszámolásainak szabályozásáról (7/151).
622. 1749. 10. 11. - rendelet a magyarországi, erdélyi és bánsági bányahivatalok fuvardíj-normáiról (8/121).
697. 1755. 02. 17. - a Magyar Kamara tájékoztatja a főkamagróft a bányavárosok kölcsönigénylésére vonatkozó szabályokról (10/259).
701. 1755. 05. 16. - a szállításra fordítható költségek évenkénti maximált összegének meghatározása (10/266).
721. 1757. 03. 08. - rendelet, mely szerint a büntetéspénzek a kincstárt illetik meg (10/465) - Mihálovits 1934. 451.
740. 1759. 08. 29. - rendelet a bányaművek házikasszájából történő kifizetések szabályozásáról (11/17).
761. 1762. 05. 18. - rendelet az országos vagy fejedelmi kifizető pénztárakban a papírpénz használatának megtiltásáról (11/486).
842. 1770. 12. 28. - tudakozódás a pénztári tisztviselők ismertté vált elszámolási hiányairól (13/297).

931. 1776. 09. 13. - rendelet Főkamaragrófi Hivatal számára a fuvarköltségek szabályozásáról (14/107).
1044. 1781. 09. 07. - rendelet az arany- és ezüsbányászattal foglalkozó erdélyi bányatársaságok kincstári támogatásáról (15/226).
1072. 1783. 01. 17. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a pénztárakhoz befolyó illetékeket negyedévenként a magyar és erdélyi Illetékhivatalokhoz kell megküldeni (16/16).
1077. 1783. 04. 04. - rendelet a kérvények díjszabásának szabályozásáról (16/26).
1110. 1784. 05. 01. - rendelet a kutatási kérvények és adománylevelek díjszabásáról (16/282).
1116. 1784. 06. 25. - magyarázatok a kutatási-, felkérvény- és adománylevelek szabad-díjszabására vonatkozó előírások értelmezésére (16/321).
1146. 1786. 01. 23. - rendelet az aranypénzek értékének és a bányaarany kereskedelmi forgalmi értékének szabályozásáról (17/42).
1149. 1786. 02. 10. - magyarázatok az 1786. január 12-én kelt új aranypénz-pátens alkalmazásához (17/55).
1161. 1786. 08. 21. - az Udvari Kamara dekrétuma a Magyar Királyság és Erdély számára általános illetékszabályzat kiadásáról (17/235).
1234. 1789. 02. 14. - az Udvari Kamara dekrétuma a nagybányai Felügyeleti Főhivatalhoz és Kerületi Bányabíróshoz a bányaadományozási illetékek díjszabásáról (18/224).
1357. 1793. 08. 05. - az Udvari Kamara utasítja a bányakerületek főhivatalait, hogy a bányabírószági illetéket a bányapénztárak vételezzék be (18/438).
1394. 1794. 03. 20. - utasítás a pénztári ellenőrzésre vonatkozó rendelet alkalmazásához (18/527).
1542. 1799. 09. 06. - az Udvari Kamara dekrétuma az ügyfél kérelmére lefolytatott eljárások és vizsgálatok költségeinek viseléséről (19/260).
1571. 1800. 05. 13. - utasítás az 1788. évi magyarországi díjrendelet bevezetésére a zalatnai Bányabírószág illetékességi területén (19/301).
1589. 1800. 10. 31. - rendelet az erdélyi Tartományi Bányabírószág tervezett díjszabásáról (19/322).
1644. 1803. 03. 30. - az Udvari Kamara elrendeli az előlegek feltüntetését az útielszámolásokban (19/403).
1674. 1804. 02. 29. - rendelet a pénztári leltározás szabályozásáról (19/449).
1691. 1804. 10. 17. - rendelet az áttelepülési illeték szabályozásáról (19/489).
1713. 1806. 04. 09. - rendelet a veszteséges bányák kincstári támogatásának elbírálásáról (19/525).
1746. 1807. 08. 10. - rendelet a havi pénztári elszámolások és kimutatások szabályozásáról (20/85).
1751. 1807. 11. 11. - az Udvari Kamara elrendeli az orvosi vizsgálatok és kezelések költségeinek felülvizsgálatát (20/95).
1760. 1808. 01. 27. - rendelet az adománydíjak elszámolásának szabályozásáról (20/112).
1781. 1808. 05. 24. - utasítás a bányabírószági díjak alkalmazására (20/148).
1791. 1808. 08. 31. - rendelet az állami hivatalnokok által is váltható, illetve értékesíthető államkötvény kibocsátásáról (20/162).
1807. 1809. 01. 31. - rendelet a bányaművek negyedéves bérköltség-számadásának, illetve kohászati anyagszámadásainak elkészítéséről (21/8).
1863. 1810. 10. 28. - utasítás a bányászati és pénzverési jövedelmek elszámolására és kimutatására (21/139).
1867. 1810. 12. 06. - rendelet az új ólomérc-lelőhelyek felfedezőinek jutalmazásáról (21/147).
1880. 1811. 03. 28. - rendelet a pénzügyi elszámolásokra vonatkozó előírásokról (21/173).
1881. 1811. 04. 09. - utasítás az illetményekre és nyugbérekre vonatkozó új pénzügyi pátens alkalmazására (21/178).

1897. 1811. 10. 17. - utasítások az építési előlegek kiszámítására és a kiutalási kérelmek elbírálására (21/210).
1905. 1811. 12. 31. - rendelet új utazási, szállítási, kiszállási és felmérési díjnormák bevezetéséről a bányabíróságokon (21/230).
1920. 1812. 05. 21. - rendelet a bányabírósági díjak elszámolásának szabályozásáról (21/259).
1922. 1812. 06. 18. - rendelet a bányabírósági díjak mértékéről és elszámolásáról (21/268).
1940. 1812. 12. 19. - rendelet és nyomtatvány a bányászati költségelőirányzatok tervezéséről (21/338).
1941. 1813. 01. 07. - a kincstári pénztárakat a bérelőlegek kifizetése vonatkozásában megillető jogkör szabályozása (21/344).
1945. 1813. 01. 28. - valamely termék finanszírozására irányuló dotáció mértékét mindig a helyi árak alapján kell meghatározni (21/352).
1953. 1813. 02. 28. - rendelet a negyedéves költségelőirányzatok elkészítéséről (21/372).
1954. 1813. 03. 04. - magyarázatok a bérszámfejtési kimutatások felülvizsgálatához (21/373).
1960. 1813. 05. 13. - rendelet az állami pénzek kezelésének szabályozásáról és az előírások megsértőinek büntetéséről (21/379).
1963. 1813. 06. 13. - utasítás a bérelszámolások és bérfizetések szabályozásáról (21/385).
1965. 1813. 06. 24. - utasítás a pontos és takarékos pénzkezelésre, valamint a negyedéves kimutatások megküldésére (21/391).
1966. 1813. 06. 24. - a bányarészesek utasítása, hogy a költségek fedezetéről és kezeléséről maguk kötelesek gondoskodni (21/392).
2002. 1814. 08. 11. - utasítás az 1940. sorszám alatti rendelet végrehajtására (22/79).
2008. 1814. 09. 15. - rendelet egyes számviteli kérdések szabályozásáról (22/105).
2033. 1815. 05. 05. - rendelet a bérek pénztári kifizetéséről és az erről szóló nyugta kiállításáról (22/144).
2073. 1816. 03. 21. - rendelet a kiküldetések során fizetett vám- és kompdíjak elkülönített elszámolásáról (22/294).
2092. 1816. 09. 20. - rendelet a bányabírósági díjak szabályozásáról (22/373).
2107. 1817. 07. 04. - rendelet a hitelesítési díjak és másolási illetékek elszámolásának szabályozásáról (22/428).
2112. 1817. 09. 19. - utasítás a hitelesítési díjak megállapításáról szóló 1788. január 31-i körrendelet utólagos kihirdetésére (22/441).
2137. 1818. 11. 06. - rendelet az eladott fémek, bányatermékek, anyagok és egyéb termékek elszámolásának szabályozásáról (22/520).
2139. 1818. 11. 14. - rendelet a bérlevonásokkal kapcsolatos számviteli szabályozásról (22/549).
2144. 1819. 01. 16. - utasítás a főhivatalok negyedévi elszámolásainak összhangba hozására (23/1).
2152. 1819. 03. 20. - rendelet a bírósági kiszállásokért a bányarészesek által fizetendő díj szabályozásáról (23/17).
2159. 1819. 05. 01. - körlevél a főhivatalok számviteli tisztviselői részére az elszámolások rendjéről (23/29).
2164. 1819. 08. 18. - a tisztviselők pénzügyi-számviteli feladatainak szabályozása (23/39).
2168. 1819. 09. 27. - rendelet a kincstári késedelmi kamatok felszámításának szabályozásáról (23/58).
2174. 1820. 03. 01. - rendelet a bányakamarák által kiadott dokumentumok és okiratok hiteles bírósági másolatainak illetékéről (23/68).
2176. 1820. 03. 24. - utasítás a bányászati pénztárak számára a be- és kifizetések hagyományos fizetőeszközökkel történő teljesítésére (23/90).
2211. 1821. 08. 25. - rendelet a pénztári tisztviselők nyugtaadási kötelezettségének előírásáról (23/179).

- 2220. 1821. 11. 10. - rendelet a bányatársulatok veszteségszámításainak elbírálási elveiről (23/251).
- 2235. 1822. 07. 06. - Rendelet a bányászati főhivatalok működésére biztosított összeg kifizetésének engedélyezéséről (23/305).
- 2240. 1822. 08. 10. - rendelet a hivatali díjak behajtásának szabályozásáról (23/310).
- 2246. 1822. 11. 09. - rendelet egyes számviteli kérdések szabályozásáról (23/343).
- 2262. 1823. 04. 22. - rendelet a díjszabási táblázat összeállításáról (23/382).
- 2268. 1823. 05. 31. - normák a pénztári és egyéb elszámolások szabályozásához (23/395).
- 2271. 1823. 06. 28. - rendelet a jövedelmek elszámolási kérdéseinek szabályozásáról (23/402)
- 2284. 1823. 09. 10. - a Főkamagrófi Hivatal utasítása a kincstári pénztárak kintlévőségeinek kezelésére (24/1).
- 2285. 1823. 09. 11. - rendelet a kézikasszában lévő pénzkészletek kezeléséről és hetenkénti rovincsolásukról (24/3).
- 2291. 1823. 12. 01. - rendelet a nyugtaadás szabályozásáról (24/80).
- 2295. 1823. 12. 29. - magyarázatok az éves előirányzatok összeállítására vonatkozó rendeletben foglaltak végrehajtásához (24/86).
- 2328. 1825. 03. 23. - rendelet a pénztárátadásokra vonatkozó előírásokról és a pénztárnapló vezetéséről (24/161).
- 2330. 1825. 06. 06. - magyarázatok és észrevételek az elszámolás rendjére vonatkozó 1823. május 31-i rendelethez (24/165).
- 2339. 1825. 09. 20. - rendelet a tisztviselők nyugtaadásának szabályozásáról (24/187).
- 2340. 1825. 09. 28. - rendelet a pénztári elszámolások szabályozásáról (24/188).
- 2355. 1826. 04. 26. - rendelet az illetmények, illetve nyugberek számfejtésének és könyvelésének szabályozásáról (24/214).
- 2378. 1827. 01. 27. - utasítás a csappantyújavítás ellenértékének megtérítésére (24/359).
- 2387. 1827. 04. 18. - rendelet a vármegyék által a királyi kincstártól kért okiratok másolási illetékének szabályozásáról (24/377).
- 2398. 1827. 11. 26. - dekrétum az árvaszéki számlák bányakönyvelőségi felülvizsgálatáról és jóváhagyásáról (24/405).
- 2408. 1828. 02. 16. - utasítás a szomolnoki kerületben az alsó-magyarországra érvényes díjrendeletben foglalt bányabírószági díjak felszámolására (25/12).
- 2430. 1828. 12. 17. - rendelet az építési költségelszámolások összeállításáról és kezeléséről (25/52).
- 2437. 1829. 05. 02. - rendelet a pénztári tisztviselők nyugtaadási kötelezettségéről szóló 2211. sorszámú rendeletben foglaltak végrehajtásáról (25/64).
- 2441. 1829. 05. 27. - dekrétum a pénztárnapló vezetéséről (25/69).
- 2498. 1832. 02. 23. - utasítás az 1827. évi általános pénztári szabályzat alkalmazására minden bányászati hivatalban (25/211).
- 2518. 1833. 04. 17. - rendelet a pénzügyi előirányzatok elkészítéséről és felülvizsgálatáról (25/239).
- 2561. 1834. 11. 18. - rendelet az éves előirányzatok beterjesztésére vonatkozó szabályzat módosításáról (25/332).

2.4. A munkavédelem korabeli jogforrásai

Az okmánytárban a XVIII. század végétől kezdve található néhány, mai értelemben véve a munkavédelmi szabályozás tárgykörébe sorolható jogforrás, melyeket kis számuk ellenére is érdemesnek tartottam külön fejezetbe csoportosítani.

1443. 1795. 12. 30. - az Udvari Kamara rendelete a puskaporral való közetrepszés óvőrendszabályairól (19/79) - Mihalovits 1934. 108.
1537. 1799. 06. 28. - rendelet az arzén és más mérgek kezeléséről (19/255).
1569. 1800. 04. 12. - az Udvari Kamara rendelete az előfűrésoknál a balesetek megelőzésének szabályairól (19/300) - Mihalovits 1934. 108.
1710. 1805. 12. 05. - rendelet a puskaporral történő jövesztés óvőrendszabályairól (19/521).
1755. 1807. 12. 15. - udvari rendelet a bányaszerencsétlenségek elkerülésére szolgáló menedékutak és menhelyek kijelöléséről (20/106) - Mihalovits 1925. 302, 1934. 108, 400.
2381. 1827. 02. 07. - a nagybányai Felügyeleti Főhivatal utasítása a kincstári és magántársulati bányákban bekövetkezett balesetek azonnali jelentésére (24/366).
2393. 1827. 10. 12. - udvari rendelet a kincstári és a magánbányászat körében történt üzemi balesetek éves összesítő kimutatásáról (24/391) - Mihalovits 1934. 401.
2403. 1828. 01. 02. - magyarázatok a 2393. sorszámú rendelethez (25/1).
2410. 1828. 03. 07. - utasítás a szolgálati ártalmak késedelem nélkül történő bejelentésére (25/15).
2412. 1828. 03. 15. - rendelet a súlyos sérüléssel járó balesetek bányabírósági kivizsgálásának elrendeléséről (25/19).
2415. 1828. 05. 08. - rendelet a baleseti jelentések és kimutatások összeállításáról (25/22) - Mihalovits 1934. 401.
2419. 1828. 08. 09. - rendelet a szolgálati ártalmak közzétételéről (25/30).
2445. 1829. 06. 02. - az udvar előírja, hogy a baleset-statisztikákban a balesetek körülményeit is meg kell jelölni (25/74) - Mihalovits 1934. 401.

2.5. Építésügyi tárgyú jogszabályok

Az előző fejezethez hasonló szerkesztési elvek szem előtt tartásával külön fejezetbe gyűjtöttem az építésügyi tevékenység kincstári igazgatására vonatkozó okmányokat is.

737. 1759. 05. 18. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányavárosok királyi engedély nélkül jelentősebb épületet, építményt nem létesíthetnek (11/8).
900. 1775. 02. 17. - az Udvari Kamara dekrétuma az építési költségelőirányzatok és tervrajzok tartalmi követelményeiről (14/1).
970. 1778. 06. 05. - rendelet az építési előirányzatok felterjesztésének és elbírálásának szabályozásáról (14/228).
1007. 1780. 05. 19. - rendelet az építési-költségvetések összeállításának szabályozásáról (14/337).
1099. 1784. 03. 16. - rendelet az épület-felújítások engedélyezésének szabályozásáról (16/71).
1128. 1785. 05. 06. - utasítás a bánya- és pénzverő hivatalok építési- és felújítási költségvetéseinek összeállítására (16/352).
1158. 1786. 07. 28. - az Udvari Kamara utasítja a pénzverő-, bánya- és sóhivatalokat, hogy az üzemi épületek felmérésen alapuló tervrajzait küldjék meg (17/226).
1169. 1786. 11. 04. - rendelet az építési előirányzatok felterjesztésének szabályozásáról (17/305).
1214. 1788. 07. 25. - a 4887. sz. építési utasítás (17/455).
1221. 1788. 11. 14. - utasítás előzetes építési szabályzat készítésére (18/29).
1312. 1792. 05. 01. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy az éves építési költségelőirányzatokat az építkezések megkezdése előtt fel kell terjeszteni (18/350).
1501. 1798. 01. 05. - újabb utasítás az éves építési előirányzatok megküldésére (19/182).

- 1743. 1807. 06. 24. - rendelet az építési költségvetések tartalmi követelményeiről (20/78).
- 1801. 1808. 12. 14. - dekrétum az építési tevékenységek elszámolásának és ellenőrzésének szabályozásáról (20/177).
- 1862. 1810. 09. 20. - rendelet az építési költségvetések tartalmi követelményeiről (21/136).
- 1899. 1811. 11. 07. - az Udvari Kamara megtiltja, hogy az építésvezetők az adott építkezésre biztosított összeget más építkezések finanszírozására fordítsák (21/222).
- 2054. 1815. 12. 06. - rendelet az építési költségvetések tartalmi követelményeiről (22/217).
- 2185. 1820. 06. 28. - a kincstári építésvezetőségek utasítása a költségtakarékosság érdekében fogatosítandó intézkedésekről (23/113).
- 2207. 1821. 07. 28. - rendelet a főhivatalok építési engedélyezési jogkörének szabályozásáról (23/175).
- 2435. 1829. 02. 16. - dekrétum a kincstári és jövedéki építkezések kivitelezésére pályázó építési vállalkozók részére kiadható dokumentumokról (25/61).

2.6. A selmeci Bányászati Akadémiára és az oktatásügy szabályozására vonatkozó jogforrások

A kincstári hivatalok személyzetének megfelelő színvonalú szakképzésére vonatkozó igények már a XVIII. század elejétől kezdődően felmerültek, ezek vezettek végső soron a bányászati iskolák, illetve a Bányászati Akadémia alapításához.

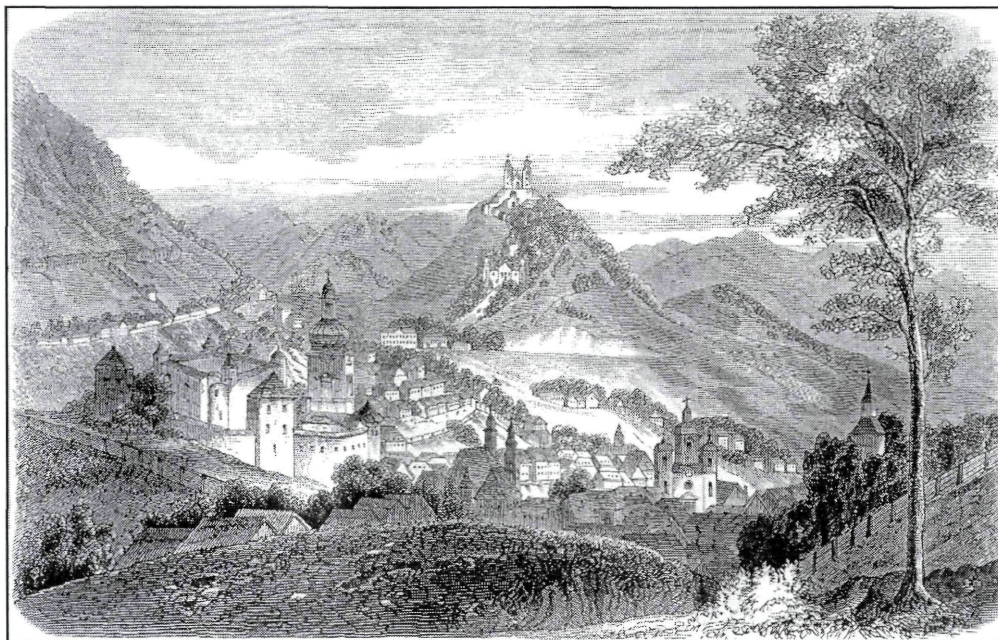
- 488. 1724. 12. 20. - az Udvari Kamara véleményt kér a főkamaragróftól a bányászat, kohászat és pénzverés szakember-utánpótlásának kiképzéséről (6/230) - Péch III/1. 134, Wenzel 1880. 260, Zsámboki 240.
- 531. 1735. 06. 22. - instrukciók a Selmecbányán felállításra kerülő Bányászati Iskola tanulmányi rendjéről és a megvalósítással kapcsolatos intézkedésekről (6/472) - Wenzel 1880. 261, Zsámboki 197, 204, 240, Vivat Academia 103-111.
- 535. 1737. 08. 06. - rendelet a selmeci Bergschule szervezetéről (6/512).
- 536. 1737. 09. 10. - az 535. sorszámú rendelet kiegészítése (6/520).
- 542. 1739. 12. 22. - az Udvari Kamara rendelete a Bergschule tanulóinak év végi elméleti és gyakorlati vizsgakötelezettségéről (6/547).
- 676. 1752. 08. 20. - a bányagyakornokok felvételéhez a Bányászati és Pénzverési Igazgatóság kollégiumának engedélye szükséges (10/75) - Zsámboki 241.
- 680. 1753. 08. 26. - a gyakornokok magán bányaművekhez történő beosztásához a bányaművek hozzájárulása szükséges (10/83).
- 692. 1754. 08. 26. - rendelet a bánya- és kohógyakornokok elkülönített gyakorlati oktatásáról (10/240).
- 698. 1755. 03. 15. - a Bányászati és Pénzverési Igazgatóság kollégiumának dekrétuma két gyakornoki állás létesítéséről Selmecbányán (10/260).
- 705. 1755. 11. 20. - határozat a selmeci bányagyakornokok oktatási- és vizsgaprémiumáról és annak felosztásáról (10/274) - Zsámboki 241.
- 713. 1756. 06. 18. - leirat az üzemi gyakorlatlól húzódozó selmeci gyakornokok részére, hogy magasabb beosztást mindaddig nem kaphatnak, amíg főfelőri, olvasztómesteri, stb. munkakörben ténylegesen és eredményesen nem tevékenykednek (10/420) - Zsámboki 205, Vivat Academia 115-117.
- 730. 1758. 12. 09. - a Bányászati és Pénzverési Igazgatóság dekrétuma a bányászati és pénzverdei gyakornokok alkalmazásáról (10/537).
- 751. 1761. 09. 19. - utasítás Selmecbányán 11, Körnöcbányán 4 és Besztercebányán 3 fizetett bányagyakornoki állás létesítésére (11/472).
- 752. 1761. 09. 19. - utasítás Szomolnokon 5 fizetett bányagyakornoki állás létesítésére (11/474).

753. 1761. 09. 19. - utasítás Nagybányán 2 fizetett bányagyakornoki állás létesítésére (11/475).
805. 1767. 09. 07. - az Udvari Kamara dekrétuma az ércolvasztásban kiemelkedő tisztviselők jutalmazásáról, valamint a bányagyakornokok ércolvasztási gyakorlati vizsgáztatásáról (12/492).
823. 1769. 07. 22. - utasítás a kohászat területén kiemelkedő gyakornokok alkalmazására (13/143).
831. 1770. 04. 14. - az Udvari Kamara rendelete a selmecbányai Bányászati Akadémia alapításáról, annak szervezetéről és tantervéről (13/153) - Faller 1871. 9. Zsámboki 166, 272, Vivat Academia 123-124.
839. 1770. 11. 17. - utasítás a Bányászati Akadémia negyedéves és éves vizsgáiról szóló jelentések megküldésére (13/279) - Zsámboki 272.
869. 1772. 05. 23. - utasítás a gyakornokok bányakollégium előtti beszámoltatására Selmecbányán (13/357).
904. 1775. 06. 23. - az Udvari Kamara dekrétuma a fiatal munkavezetők és szállítási felügyelők bányászati ismeretekből történő kioktatásáról (14/7).
946. 1777. 06. 13. - utasítás a bányagyakornokok gyakorlati bányamérési ismeretekre való oktatására (14/153).
953. 1777. 08. 16. - rendelet a bányagyakornokok bányabíróságokon és számvevőségeken teljesítendő gyakorlatáról (14/176).
976. 1778. 08. 28. - rendelet a Bányászati Akadémián a kohó- és zúzóművi tisztviselők képzésének szabályozásáról (14/250).
1012. 1780. 08. 18. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányatisztek fiai, akik valamely egyetemen fizikát és jogot is tanultak, előnyben részesítendők bármely más fizetés nélküli gyakornokkal szemben és senki nem alkalmazható bányagyakornokként, aki nem tanult legalább fizikát (15/6).
1029. 1781. 03. 18. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányatisztek fiai, akik a Bányászati Akadémia elvégzése után számviteli tanfolyam elvégzését is vállalják, gyakornoknak felvehetők (15/122).
1130. 1785. 06. 01. - a bányagyakornokok utasítása havi beszámoló készítésére (16/359).
1176. 1787. 02. 23. - rendelet a Bányászati Akadémián tanulók nyári szünetében végzendő feladatairól és a bányagyakornokok kohó-, bánya-, illetve zúzóművi gyakorlatáról (17/330).
1191. 1787. 08. 24. - utasítás a Bányászati Akadémián folyó tanfolyamok 2 évre történő korlátozására (17/367).
1274. 1790. 10. 01. - rendelet a Bányászati Akadémián az oktatás idejének 3 évre történő felemeléséről (18/289).
1285. 1791. 04. 01. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a magyar bányászati-ösztöndíj csak a magyar bányatiszteket, illetve a bányászatban praktizáló nemesifjakat illeti meg (18/312).
1295. 1791. 09. 13. - az Udvari Kamara dekrétuma a bányagyakornokok gyakorlati idejének meghatározásáról és naplóvezetési kötelezettségéről (18/326).
1301. 1792. 01. 10. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy az egyes bányakerületekbe beosztott bányagyakornokok minden év végén kötelesek gyakorlati vizsgát tenni (18/334).
1314. 1792. 05. 08. - az Udvari Kamara utasítja a Főkamaragrófi Hivatalt, hogy a Bányászati Akadémia hallgatói ne csak polgári építészeti tárgyakat, hanem bányászati építményeket is rajzoljanak tanulmányaik során (18/354).
1366. 1793. 10. 04. - rendelet a Bányászati Akadémia bányászattudományi tanulmányainak követelményeiről (18/475).
1379. 1794. 01. 17. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a magyar tanulmányi segélyalapból fizetett gyakornokok akkor élvezhetik 3 éven át az ösztöndíjat, ha kötelezik magukat arra, hogy a bányászati tudományokat elsajátítják (18/508).
1412. 1794. 09. 26. - utasítás tanári állás létesítésére a Bányászati Akadémián a bányászati és pénzügyi könyvelés, illetve számvitel gyakorlati oktatásához (18/551).

1421. 1795. 01. 16. - az Udvari Kamara dekrétuma a Bányászati Akadémiára történő beiskolázásról, illetve az önkéntes bányagyakornokokról (19/3).
1423. 1795. 01. 23. - Rendelet a szélaknai bányagyakornokok rajztanítása céljából bányamérő-adjunktusi állás létesítéséről (19/25).
1493. 1797. 10. 27. - rendelet bányászati-könyvelési ösztöndíj alapításáról és adományozásáról (19/175).
1514. 1798. 06. 22. - utasítás a bányagyakornokok tanítási szünetben történő gyakorlatának teljesítésére (19/204).
1530. 1799. 01. 25. - rendelet a Bányászati Akadémián folyó képzéssel kapcsolatos követelményekről (19/247).
1531. 1799. 03. 01. - utasítás a kémia oktatására a Bányászati Akadémián (19/248).
1541. 1799. 09. 06. - utasítás a Bányászati Akadémián kiemelkedő teljesítményt nyújtó gyakornokok dicséretben részesítésére (19/259).
1553. 1799. 11. 16. - rendelet a Bányászati Akadémián a rajz tanításának szabályozásáról (19/280).
1562. 1800. 02. 14. - rendelet a Bányászati Akadémia diákjai és gyakornokai közötti megkülönböztetés szabályozásáról (19/289).
1576. 1800. 07. 25. - rendelet a gyakornokok utazási szabadságának szabályozásáról (19/308).
1587. 1800. 10. 24. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a nem nemes bánya- és postatisztek - fiaik ösztöndíj-kérvényei vonatkozásában - a többi kamarai tisztviselővel azonos elbírálást élveznek (19/320).
1592. 1800. 11. 21. - rendelet a selmeci Bányászati Akadémia vizsgaszabályzatáról és a késedelmesen vizsgát teljesítő gyakornokok büntetéséről (19/326).
1609. 1801. 06. 19. - rendelet a gyakornokok bányalátogatásainak engedélyezéséről (19/347).
1653. 1803. 07. 20. - rendelet a gyakornoktól elvárt magatartási előírásokról (19/414).
1654. 1803. 07. 20. - rendelet a gyakornokok beszámoltatási kötelezettségeiről (19/415).
1662. 1803. 11. 10. - rendelet a gyakornokok bányamérési oktatásáról (19/425).
1676. 1804. 03. 14. - rendelet az ösztöndíjas és önkéntes bányagyakornokok számának meghatározásáról az alsó-magyarországi kerületben (19/456).
1697. 1805. 01. 09. - rendelet a bánya- és egyéb üzemek gyakornokok által történő meglátogatásának engedélyezéséről (19/498).
1737. 1807. 04. 01. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy ösztöndíjra csak az a növendék jelölhető, aki megfelelő tudományos felkészültséggel rendelkezik és a gyakorlati bányászati tudást is megszerezte (20/34).
1775. 1808. 03. 30. - a jövőben csak az vehető fel a selmeci Bányászati Akadémiára és ösztöndíjban is csak az részesülhet, aki igazolja, hogy fizikai tanulmányokat végzett (20/142).
1787. 1808. 07. 13. - dekrétum a selmeci Erdészeti Intézetben oktatott tantárgyakról, valamint a Bányászati Akadémián logikai és általános fizikai tanszék felállításáról (20/155).
1820. 1809. 09. 13. - Ásványelőkészítési Tanszék alapítása a Bányászati Akadémián (21/39).
1830. 1809. 12. 29. - utasítás a Bányászati Akadémia hallgatói, valamint az alsó-magyarországi kerületben alkalmazott gyakornokok és bányásztanulók féléves kimutatására (21/59).
1865. 1810. 11. 21. - előírások a Bányászati Akadémia Erdészeti Intézetében a vizsgáztatás és osztályozás rendjére (21/143).
1871. 1810. 12. 27. - határozat az Erdészeti Intézetben az oktatás folyamatosságáról (21/161).
1885. 1811. 05. 22. - rendelkezések az Erdészeti Intézet oktatási ügyeire vonatkozóan (21/192).
1896. 1811. 10. 10. - dekrétum a fizika oktatásáról és a mentesülés feltételeiről a Bányászati Akadémián (21/209).

1903. 1811. 11. 28. - határozat a Bányászati Akadémia Erdészeti Intézetében folyó oktatásról (21/227).
1926. 1812. 08. 12. - a bányászati oktatásban való részvételhez a 17. életév betöltése szükséges (21/284).
1928. 1812. 08. 14. - rendelet a gyakornokok gyakorlati bányamérés-oktatásáról (21/287).
1936. 1812. 11. 19. - rendelet a Bányászati Akadémián tanuló hallgatók és gyakornokok vizsgáztatásáról matematikából, illetve fizikából (21/333).
1961. 1813. 05. 26. - utasítás a gyakornokok szigorú felügyeletére és vizsgálatára, valamint a gyakornokok üzemlátogatásainak szabályozására (21/380).
1968. 1813. 07. 08. - rendelet a Bányászati Akadémián az oktatási idő szabályozásáról (21/394).
1976. 1813. 10. 28. - határozatok a Bányászati Akadémia oktatási ügyeiről (21/404).
1978. 1813. 12. 02. - magyarázatok az 1976. sorszám alatt kiadott határozatokhoz (21/409).
1981. 1813. 12. 23. - rendelet a végzett gyakornokok részére számviteli gyakorlat szerzésének előírásáról (21/415).
2003. 1814. 08. 18. - a Bányászati Akadémia utasítása, hogy a kérvények közvetlenül a Főkamagrófi Hivatalhoz nyújtandók be (22/80).
2027. 1815. 03. 02. - rendelet a Bányászati Akadémián tanuló, 18. életévüket be nem töltött hallgatókról (22/136).
2030. 1815. 04. 06. - rendelet a rajz oktatásáról a Bányászati Akadémián (22/140).
2031. 1815. 04. 13. - rendelet a gyakornokok és bányásztanulók tényleges szolgálati posztokra történő kiképzéséről (22/142).
2051. 1815. 11. 02. - utasítás az üzemi gyakorlatot végző gyakornokok részére, hogy a jövőben a beszámoló jelentések helyett gyakorlati vizsgát kell tenniük (22/211).
2076. 1816. 03. 28. - rendelet a Bányászati Akadémia tanárainak jogköréről (22/305).
2162. 1819. 06. 05. - rendelet a bányagyakornokok bányamérési és ércelőkészítési tanfolyamra kötelezéséről (23/36).
2163. 1819. 06. 12. - javaslat lovagi rang adományozására a Bányászati Akadémia ösztöndíjasai körében (23/38).
2195. 1821. 01. 19. - rendelet a bányászakadémikusok ismételt vizsgáinak engedélyezési feltételeiről (23/147).
2205. 1821. 06. 19. - rendelet a Bányászati Akadémia hallgatóira vonatkozó osztályozási rend meghatározásáról (23/170).
2206. 1821. 07. 04. - rendelet a selmeci Bányaiskolában alkalmazandó oktatási elvekről (23/172).
2216. 1821. 09. 29. - a selmecbányai Bányaiskola tanterve (23/185).
2224. 1822. 01. 19. - kiegészítések a 2205. sorszámú rendeletben meghatározott osztályozási rangsorhoz (23/285).
2245. 1822. 11. 02. - rendelet az erdészeti tanulmányok bányagyakornokok által történő folytatásának engedélyezési feltételeiről (23/341).
2274. 1823. 07. 12. - rendelet a selmeci bányagyakornokok és bányaiskolások kötelezettségeinek szabályozásáról (23/407).
2276. 1823. 07. 26. - utasítás az ösztöndíjak elnyerésének eskütelhez kötésére (23/409).
2450. 1829. 06. 27. - dekrétum a Bányászati Akadémia növendékeinek pótvizsgára bocsátásának és az előadások kötelező rendszeres látogatásának szabályozásáról (25/83).
2502. 1832. 05. 18. - a Bányászati Akadémia új szabályzata (25/218).
2512. 1832. 12. 29. - a 2502. sorszámú akadémiai szabályzat kiegészítése (25/233).
2517. 1833. 04. 04. - rendelet a selmeci Bányászati Akadémia hallgatóinak más bányakerületben teljesített gyakorlatairól (25/238).
2530. 1833. 08. 24. - rendelet a Bányászati Akadémia hallgatóinak ösztöndíjban részesítéséről és segélyezéséről (25/266).

2538. 1833. 12. 07. - rendelet a szélaknai Bányászati iskola hallgatóinak bizonyítványáról (25/293).
2543. 1834. 04. 05. - utasítás a Bányászati Akadémia ösztöndíjainak legkésőbb augusztus végéig történő megítélésére (25/302).
2550. 1834. 05. 24. - rendelet a magánszolgálatban álló személyek részére a Bányászati Akadémián történő továbbtanulás engedélyezéséről (25/314).
2554. 1834. 08. 16. - rendelet az ösztöndíjas bányagyakornokok kötelezettségeinek szabályozásáról (25/319).
2555. 1834. 09. 06. - rendelet az erdélyi bányamérők, valamint az abrudbányai és nagyági Bányászati Iskola számára (25/320).

9. kép: Selmechánya látképe Bernhard von Cotta: *Ungarische und Siebenbürgerische Bergorte* című munkájából (1862)

III. A kincstári alkalmazásában álló személyzet jogviszonyait szabályozó jogforrások

A hivatalokban és az egyes üzemekben tevékenykedő kincstári személyzet munkaügyi, személyzeti kérdéseit, valamint illetményét és egyéb járandóságait tárgyaló jogszabályokból összesen 661 db található az okmánytárban.

1. Munkaügyi, munkajogi kérdéseket tárgyaló előírások

A kincstári hivatalok egyre hierarchizáltabb szervezete és működtetése fokozatosan igényelte a munkaügyi és személyzeti kérdések kimerítő jogi szabályozását. A fejezetben ezek a jogforrások találhatók meg.

261. 1627. 08. 13. - II. Ferdinánd elrendeli, hogy a főkamagróf csak ideiglenesen és eskütétel nélkül alkalmazhat tisztviselőket (4/459) - Péch II. 233.
308. 1652. 03. 20. - III. Ferdinánd megtiltja, hogy a királyi biztos vagy a főtisztek kinevezési jogkört gyakoroljanak, azt magának tartva fenn (4/749) - Ember 364, Péch III/3. 1037.
329. 1661. 07. 16. - az Udvari Kamara előírja, hogy a főkamagróf a kamarai tisztviselők kinevezésére vonatkozó javaslatait továbbra is köteles a király elé terjeszteni (5/34) - Ember 364, Péch III/1. 35.
367. 1680. 10. 01. - az Udvari Kamara meghatározza a kamarai tisztviselők kinevezésének szabályait, illetve a pályázati és minősítési eljárást (5/388) - Ember 364, Péch III/1. 64.
566. 1746. 09. 12. - az Udvari Bizottság dekrétuma 8 órás bányabeli műszakok szabályozásáról (7/108) - Mihalovits 1934. 224.
573. 1747. 01. 07. - utasítás a tisztjelöltek és gyakornokok alkalmasságát vizsgáló udvari bizottság felállítására (7/140).
664. 1751. 02. 12. - rendelet a három alsó-magyarországi bányakamaránál ércszállítást végző személyek besorolásáról és rangsoráról (9/9-634) - Zsámboki 241., Heckenast 1986. 1065.
667. 1751. 06. 03. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a távozó munkásnak mindaddig nem adható búcsúlevél, amíg társládai kölcsönadósságát ki nem egyenlítette (10/5) - Mihalovits 1925. 353, 403, 1934. 129, 253.
714. 1756. 07. 27. - az Udvari Kamara utasítja a főkamagróft, hogy idegen bányamunkásokat csak abban az esetben alkalmazzon, ha az elkerülhetetlenül szükséges (10/423) - Mihalovits 1934. 153.
736. 1759. 04. 05. - utasítás a ki nem vett szabadságok kifizetésére (11/7).
747. 1761. 04. 16. - az Udvari Kamara előírja, hogy a Bánságban a kezdő kohómunkások a kohótisztek előtt kötelesek vizsgát tenni és csak ennek sikere esetén alkalmazhatók állandó munkásként (11/191) - Mihalovits 1934. 155, 226, 287.
793. 1766. 09. 22. - Mária Terézia elrendeli, hogy azok a vasmunkások, akiknek a vasgyártási fórumoktól nincs passzusuk és az országot el kívánják hagyni, feltartóztatandók és a helyi hatóságoknak átadandók (12/470) - Mihalovits 1934. 157.
795. 1766. 12. 17. - az Udvari Kamara dekrétuma a bányatisztek vasárnapi és ünnepnap irodai tartózkodásainak szabályozásáról (12/473).
802. 1767. 05. 18. - az Udvari Kamara rendelete a bányamunkások panaszos vagy peres ügyeiben kijelölt fórumokról (12/489) - Mihalovits 1934. 179-180.
819. 1769. 03. 31. - az Udvari Kamara engedélyezi, hogy a kincstári nyugbérben részesülő munkás magán bányatársulatoknál bányamunkát végezhet vagy polgári foglalkozást űzhet (13/136) - Mihalovits 1925. 303.
821. 1769. 04. 29. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a rokonai kapcsolat csak a tisztviselők alkalmazásánál kizáró feltétel, a gyakornokok esetében nem (13/140).
862. 1772. 03. 20. - az Udvari Kamara utasítja az erdélyi Kincstári Hivalt, hogy a bányászathoz tartozó személyek fegyelmi vétségeit bírálja el, polgári vagy büntető ügyekben viszont a bányabíróság ítélkezik (13/349).
878. 1773. 07. 02. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy az önhibájukból felfüggesztésre kerülő tisztviselőknek a felfüggesztés idejére nem jár bér (13/384).
879. 1773. 07. 30. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a tisztviselők járandóságait a kinevezési javaslatokban fel kell tüntetni (13/385).
922. 1776. 06. 07. - utasítás a szolgálati beosztások változásakor átadás-átvételi jegyzőkönyvek készítésére (14/73).

969. 1778. 05. 22. - rendelet a tisztviselők szolgálati ügyekben végzett tevékenységének munkaügyi szabályozásáról (14/227).
991. 1779. 08. 20. - rendelet a végzett bányagyakornokok zúzó- és kohótisztai megbízásának szabályozásáról (14/284).
993. 1779. 09. 17. - rendelet a Cseh- és Morvaországból Magyarországra áttelepülő bányamunkásokról (14/288).
1039. 1781. 06. 01. - rendelet a hivatalnokokat megillető szabadság szabályozásáról (15/146).
1047. 1781. 11. 02. - az udvari kamara elrendeli, hogy minden hivatal betöltésénél az illető vallására való tekintet nélkül, csakis a becsületesség és a rátermettség legyen irányadó (15/233).
1093. 1783. 12. 19. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a magánlevelezés során elkövetett hivatali kötelezettségzegések elbocsátással büntetendők (16/64).
1132. 1785. 06. 20. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányatulajdonos a távozó munkásnak a bányamester útján ingyenesen köteles búcsúlevelet adni (16/360) - Mihalovits 1934. 403.
1216. 1788. 07. 31. - az Udvari Kamara rendelete munkaügyi kérdésekről, a munkások felesketéséről és a munkáügyi bírságok szabályozásáról, valamint a bányabíróságok hatáskörének megreformálásáról (17/584) - Mihalovits 1934. 153, 156, 403, Balkay 1902. 42.
1230. 1787. 01. 30. - rendelet a felmondási-okmányok tartalmi követelményeiről (18/209).
1231. 1789. 01. 30. - rendelet a hivatalnokokat megillető szabadság szabályozásáról (18/211).
1265. 1790. 05. 11. - az Udvari Kamara visszaállítja azt a korábbi előírást, hogy a bányaművek a munkáskövetelések képviselőjére a bányatársláda költségén szószólót állítsanak (18/275) - Mihalovits 1934. 158, 406.
1266. 1790. 05. 14. - rendelet új esküformula kiadásáról a bányatisztek és a távollévő bányarészesek meghatalmazottai részére (18/276).
1308. 1792. 03. 22. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a főhatósággal történő egyeztetés nélkül nem szabad a vétséget vagy bűncselekményt elkövető bányatisztet elbocsátani, illetve újraalkalmazására indítványt előterjeszteni (18/345).
1311. 1792. 04. 10. - Az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a bányahatóságok nem alkalmazhatnak, illetve felvételre nem javasolhatnak szolgálati vétek vagy büntett miatt elbocsátott tisztviselőt (18/349).
1319. 1792. 06. 26. - az Udvari Kamara dekrétuma a bányatisztek szabadság kérelmeinek elbírálásáról (18/361).
1331. 1792. 11. 06. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy ha egy ösztöndíjas valamely állást elnyer, akkor azt az ösztöndíját intéző Főkamara grófi Hivatalnak köteles bejelentenie (18/381).
1337. 1793. 03. 05. - az Udvari Kamara rendelete az ideiglenesen szabadságolt katonák bányabeli munkavállalásáról (18/388) - Mihalovits 1934. 432.
1348. 1793. 05. 07. - rendelet a gyakornoki állások betöltésére irányuló javaslatok elbírálásának szempontjairól (18/427).
1377. 1794. 01. 10. - rendelet a bányagyakornokok előmenetelének szabályozásáról (18/498).
1398. 1794. 04. 25. - rendelet a bányagyakornokok oktatási időszak alatti szabadság-kérelmeinek elbírálásáról (18/532).
1438. 1795. 10. 23. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a járadékok és lakáspénzek bírói zár alá nem vehetők, de a személyi pótlék és a munkabér levonható (19/73).
1464. 1796. 11. 18. - rendelet a tisztviselők és gyakornokok szolgálati helyükről történő önkényes elbocsátásának tilalmáról (19/124).
1495. 1797. 11. 04. - az Udvari Kamara előírja, hogy a végzős gyakornokok csak fél éves próbaidőre alkalmazhatók (19/177).
1526. 1798. 10. 26. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a selmeci kerületben minden munkás elveszíti munkáját, aki az I. fokú bányahatóság engedélye nélkül panaszai elintézésére Bécsbe utazik (19/242) - Mihalovits 1934. 180.

1536. 1799. 06. 24. - rendelet a kincstári tisztviselők meghatalmazásairól (19/255).
1558. 1800. 01. 17. - az Udvari Kamara rendelete az iparosok alkalmazásáról (19/285) - Mihalovits 1934. 155.
1565. 1800. 03. 07. - az Udvari Kamara előírja, hogy azok a vájárok, akik a robbantó munkánál saját hibájukból szenvednek balesetet, sem betegpénzre, sem egyéb segélyre nem tarthatnak igényt (19/293) - Mihalovits 1925. 302.
1566. 1800. 03. 14. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányamunkások községi hivatali tisztséget csak akkor viselhetnek, ha arra más alkalmas polgári személy nincs (19/294) - Mihalovits 1934. 223.
1598. 1800. 12. 19. - rendelet a főhivatali engedéllyel a bányatársulatoknak kikölcsonzott királyi bányamunkások kincstári szolgálati idejének számításáról (19/335).
1610. 1801. 06. 26. - rendelet a kincstári munkások magántársulatok részére történő átengedésének engedélyezéséről (19/348).
1642. 1802. 12. 15. - az Udvari Kamara dekrétuma a Főkamagrófi Hivatalhoz az un. betegségi műszakok kiosztásáról (19/401).
1651. 1803. 06. 01. - rendelet a minősítési űrlapokról (19/411).
1656. 1803. 08. 17. - rendelet a minősítési lapok kitöltésének szabályozásáról (19/417).
1683. 1804. 05. 30. - az Udvari Kamara megtiltja, hogy a főhivatalok a rendszeresített fizetéseket önkényes módon megváltoztassák (19/473).
1689. 1804. 08. 22. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a tisztviselők szolgálati idejét a kinevezési okmányuk keltezési dátuma alapján kell meghatározni (19/487).
1698. 1805. 02. 13. - rendelet a törvényes ok nélküli szolgálat megtagadás esetén követendő eljárásról (19/499).
1712. 1806. 02. 20. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a bányatiszteknek szabadság csak akkor adható, ha azt az egészségi állapotuk vagy családi okok indokolják (19/524).
1734. 1807. 03. 24. - az Udvari Kamara kizárja a kincstári szolgálatból a közönséges büntettekben elítélt személyeket (20/16) - Mihalovits 1934. 155.
1740. 1807. 04. 15. - rendelet a tisztviselői jelölések és állások betöltésének szabályozásáról (20/37).
1770. 1808. 03. 09. - utasítás a titokban eltávozó számviteli tisztviselők személyleírásának megadására az alárendelt pénztárak és hatóságok részére (20/136).
1823. 1809. 10. 11. - utasítás az engedélyezett szabadság túllépése esetén az állami hivatalnokok megbüntetésére (21/50).
1861. 1810. 09. 13. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a kincstári bányáknál a munkás felvétele előtt - nehogy egy másik kincstári üzem munkását alkalmazzák - ki kell kérni az érdekelt bányahivatal álláspontját (21/135) - Mihalovits 1934. 156.
1904. 1811. 12. 10. - az Udvari Kancellária rendelete munkaügyi kérdésekben (21/229) - Mihalovits 1934. 403.
1909. 1812. 01. 16. - határozat a bányászatban alkalmazott katonák bérezéséről (21/236).
1927. 1812. 08. 13. - rendelet a bűncselekmény miatt elítélt tisztviselők szolgálatból történő elbocsátásáról és újraalkalmazásának feltételeiről (21/285).
1932. 1812. 10. 12. - udvari rendelet a szakmánybér megállapításának és a szakmáymunka átvételének szabályairól (21/320) - Mihalovits 1934. 129.
1934. 1812. 10. 22. - magyarázatok a szakmáymunka átvételére vonatkozó 1932. sorszámu rendelethez (21/329).
1935. 1812. 11. 02. - az Udvari Bizottság elrendeli, hogy a kincstári bányákban történő alkalmazásnál preferálni kell a többgyermekes családapákat (21/330) - Mihalovits 1934. 154.
1944. 1813. 01. 25. - az Udvari Bizottság elrendeli, hogy rövidebb tartamú betegség esetén a beteg vájár fenntartásáról, a munkáscsapat köteles gondoskodni (21/350) - Mihalovits 1925. 302., 1934. 226.
1948. 1813. 02. 11. - a Főkamagrófi Hivatal utasítása, hogy a kincstári bányákban műszakot mulasztó vájárokat kötelezze a rendes munkaidőn túl 4 óras külszíni büntetési műszak letöltésére (21/358) - Mihalovits 1934. 224.

1951. 1813. 02. 25. - az Udvari Kamara rendelete tisztviselők helyettesítésének szabályozásáról (21/361) - Mihalovits 1934. 108.
1980. 1813. 12. 23. - újabb kiegészítések az 1932. sorszám alatti udvari rendelethez (21/413) - Mihalovits 1934. 129.
1995. 1814. 06. 02. - magyarázatok az elbocsátott állami tisztviselők újraalkalmazásának feltételeire vonatkozó 1812. 06. 30-i legfelsőbb határozathoz (22/71).
2013. 1814. 11. 17. - rendelet a más tartományokba áthelyezett tisztviselők jogállásáról (22/112).
2038. 1815. 06. 08. - rendelet a büntetőjogi vétség miatt szolgálatból elbocsátott tisztviselők és alacsonyabb rangú beosztottak újraalkalmazásának feltételeiről (22/173).
2050. 1815. 10. 19. - rendelet a hivatali szolgálati- és alkalmazási bizonyítványokról (22/210).
2055. 1816. 01. 04. - rendelet a pénztári hivatalnokok igazolványairól (22/218).
2060. 1816. 01. 18. - az Udvari Kamara rendelete a fegyelmi vétséget elkövetők munkaviszonyának felmondásáról (22/225) - Mihalovits 1934. 402.
2071. 1816. 03. 16. - rendelet az alárendelt hatóságoknál dolgozó tisztviselők szolgálati igazolványainak kiállításáról (22/288).
2167. 1819. 09. 25. - utasítás a pénztári szolgálatra pályázók először írnoki és járulnoki alkalmazására (23/53).
2181. 1820. 05. 27. - rendelet a bányamunkások és egyéb beosztottak betegállományának szabályozásáról (23/107).
2232. 1822. 06. 03. - az Udvari Kamara hozzájárul a közönséges büntettekben elítélt személyek kincstári szolgálatra történő felvételéhez, ha kegyelemben részesültek, de szolgálati idejüket csak a felvételtől kezdve engedi számítani (23/298) - Mihalovits 1934. 155, 452.
2254. 1823. 01. 25. - udvari rendelet, amely a Főkamaragrófi Hivatalnál is elrendeli a legénységi anyakönyvek vezetését (23/371) - Mihalovits 1925. 305.
2298. 1824. 02. 14. - udvari dekrétum az idegen állampolgárok állami alkalmazásának feltételeiről (24/108).
2301. 1824. 03. 09. - rendelet a bányamunkásnak álló elbocsátott tisztviselők jogállásáról (24/112).
2303. 1824. 03. 18. - rendelet a tisztviselők szolgálati idő igazolásainak kiállítására vonatkozó tilalom megújításáról (24/114).
2308. 1824. 04. 16. - rendelet a keresőképtelenség igazolásának szabályairól (24/121).
2317. 1824. 10. 30. - az Udvar elrendeli, hogy az Erdélyből elvándorolt bányászok búcsúlevelében fel kell tüntetni családi állapotukat is (24/133) - Mihalovits 1934. 222.
2318. 1824. 11. 05. - udvari dekrétum a nyugállományban álló személyek alkalmazásának feltételeiről (24/134).
2319. 1824. 11. 28. - utasítás a javadalmazás nélküli, fölös tisztviselők elbocsátására (24/135).
2323. 1825. 01. 26. - udvari dekrétum a tisztviselők kinevezési okmányainak tartalmi követelményeiről (24/143).
2325. 1825. 02. 02. - a 2298. sorszámú rendelet magyarázata (24/146) - Mihalovits 1934. 153.
2333. 1825. 07. 30. - a Főkamaragrófi Hivatal felhatalmazása a Bécsbe utazásra jogosító eltávozási engedélyek kiadására (24/173).
2338. 1825. 09. 03. - a Főkamaragrófi Hivatal felhatalmazása a bányagyakornokok szünidő alatti eltávozási engedélyeinek kiadására (24/186).
2361. 1826. 06. 11. - rendelet a felelős beosztású pénztári tisztviselők helyettesítésének szabályozásáról (24/226).
2363. 1826. 06. 15. - rendelet a szolgálati helyettesítések szabályozásáról és ellentételezéséről (24/229).
2364. 1826. 07. 21. - udvari dekrétum az elbocsátott tisztviselők, illetve a bűnügyi nyilvántartásban szereplő személyek alkalmazási feltételeiről (24/230).

2366. 1826. 08. 09. - a Magyar Udvari Kamara dekrétuma a magasabb beosztásba helyezett személyek illetményének kifizetéséről (24/234).
2367. 1826. 08. 26. - rendelet a tisztviselők szabadság-meghosszabbításra vonatkozó kérvényeinek benyújtásáról és elbírálásáról (24/235).
2377. 1827. 01. 27. - az Udvari Kamara előírja, hogy bányabírószági fogalmazóként csak olyan végzett bányagyakornok alkalmazhatók, aki egyúttal jogvégzett is (24/358).
2391. 1827. 08. 21. - határozat a rokonok vagy sógorok ugyanazon hivatalnál történő alkalmazásának tilalmáról (24/388).
2396. 1827. 11. 03. - rendelet a vasmunkások felvételének és elbocsátásának szabályozásáról a magyarországi bányakerületekben (24/403).
2397. 1827. 11. 07. - a Magyar Udvari Kamara dekrétuma azon szokás megszüntetéséről, hogy a szolgálatból kilépő személy állását fiára vagy rokonára hagyja a nyugberről történő lemondása ellenében (24/404).
2400. 1827. 11. 26. - rendelet a nyugdíjazáshoz vagy jubileumhoz szükséges szolgálati évek meghatározásáról (24/407).
2404. 1828. 01. 05. - a Magyar Udvari Kamara utasítása a bányászatban megüresedő tiszti állások újságban történő meghirdetésére (25/2).
2416. 1828. 05. 21. - szabályzat a tisztviselők felfüggesztéséről és tartási díjuk megállapításáról (25/26).
2436. 1829. 04. 04. - udvari dekrétum a büntetésből áthelyezett tisztviselők besorolásáról (25/63).
2443. 1829. 05. 31. - utasítás a nagymértékű tartozást felhalmozó és azt megfizetni nem képes fizetés nélküli tisztviselők felmentésére (25/71).
2455. 1829. 09. 14. - udvari rendelet a kincstári bányáknál a munkások felesketésére vonatkozó előírások fenntartásáról (25/91) - Mihalovits 1934. 153.
2471. 1830. 09. 22. - rendelet a pénztári tisztviselőkkel sógori vagy rokoni kapcsolatban álló személyek foglalkoztatási tilalmáról (25/155).
2474. 1830. 10. 27. - rendelet a szolgálatcserék engedélyezéséről (25/158).
2483. 1831. 08. 04. - udvari dekrétum a saját kérésükre más helységekbe áthelyezett személyek rangjáról és illetményéről (25/179).
2487. 1831. 10. 01. - az Udvari Kamara előírja, hogy a kincstári szolgálatból kilépő személyt búcsúlevelében tájékoztatni kell arról, hogy újbóli szolgálatba lépése esetén a provízió megállapításánál előbbi szolgálati ideje nem vehető figyelembe (25/185) - Mihalovits 1925. 304.
2490. 1831. 10. 24. - rendelet a szolgálati beosztások betöltésére alkalmas személyek kiválasztási szempontrendszeréről (25/189).
2491. 1831. 10. 30. - rendelet a megüresedett álláshelyek betöltésének feltételeiről (25/190).
2516. 1833. 03. 30. - rendelet a helyettesítő és az ideiglenes jelleggel szolgálatba beosztott személyek megkülönböztetéséről (25/237).
2519. 1833. 04. 20. - udvari dekrétum a felesküdt fogalmazói vagy igazgatási gyakornokok elbocsátásánál alkalmazandó eljárásról (25/241).
2563. 1834. 12. 22. - udvari dekrétum a szolgálati viszonyból eredő kincstári követelések érvényesítéséről a hivatalnokok fizetéséből, ill. nyugbéréből történő levonás útján (25/334).

10. kép. Szomolnok látképe Bernhard von Cotta: *Ungarische und Siebenbürgerische Bergorte* című munkájából (1862)

2. Instrukciók

A munkaügyi előírások körében sajátos szerepet töltöttek be az instrukciók, amelyeket ma leginkább munkaköri leírásnak, feladatkör meghatározásnak nevezhetnénk. Az okmánytárban található 269 db instrukció (az összes jogforrás több mint egytizede) célszerűen önálló fejezetbe rendezést igényelt.

58. 1546. 03. 28. - I. Ferdinánd a besztercebányai rézvállalat kamarai igazgatás alá vonásának megszervezésére biztosokat küld Besztercebányára és instrukciókat ad részükre (1/166) - Péch I. 201, Ember 350, Wenzel 1880. 192, Szabó 1994.
70. 1550. 08. 08. - I. Ferdinánd biztosokat küld az alsó-magyarországi bányavárosokba és instrukciókat ad részükre (1/200) - Péch I. 212, Szabó 1994.
92. 1558. 01. 01. - instrukciók a besztercebányai számvivő és pénztárnok számára (1/289) - Péch I. 455-458, Ember 355-356.
101. 1561. 02. 25. - I. Ferdinánd királyi biztosokat rendel Besztercebányára és utasítja őket, hogy próbaolvasztások alapján döntsenek az olvasztási módok tárgyában kialakult vitában (1/333) - Péch I. 229, Szathmáry 8, Szabó 1994.
104. 1561. 10. 13. - I. Ferdinánd instrukciói a kirendelt vizsgálóbizottságban résztvevő bányavárosi követek jogköréről (1/344) - Péch I. 230, Mihalovits 1934. 155, Szabó 1994.
105. 1563. 10. 16. - I. Ferdinánd biztosokat rendel Besztercebányára és instrukciókat ad számukra (1/355) - Péch I. 235-237.
110. 1564. 03. 20. - I. Ferdinánd instrukciói a királyi biztosok részére a besztercebányai kohók üzemeltetéséről (1/390) - Péch I. 237-238, Szabó 1994.

111. 1564. 03. 23. - I. Ferdinánd instrukciókban szabályozza a beszercebányai részvállalat erdeinek gondozásával újonnan megbízott két erdész jogkörét (1/401) - Péch I. 238, Ember 361, Mihalovits 1934. 249.
112. 1564. 09. 10. - I. Miksa instrukciói a királyi biztosok részére, melyben említést tesz az új bányarendtartás publikálásáról (1/412) - Péch I. 239-240, Eckhart 1914. 206.
113. 1564. 10. 17. - az Alsó-ausztriai Kamara instrukciói a beszercebányai rézművek intézőjének, melyben meghagyja, hogy minden évben tartson főbejárásokat és jelentéseit terjessze fel (1/426) - Péch I. 240.
117. 1565. 03. 16. - instrukciók a beszercebányai intéző, pénztárnok és számvevő részére (2/7) - Péch I. 244-250, Ember 351 és 353-354, Mihalovits 1925. 273, 306, 1934. 155, 226, 397, Heckenast 1991. 110.
123. 1566. 03. 12. - I. Miksa instrukciói Gienger Jakab beszercebányai biztoshoz az úrvölgyi bányászok segélypénzének megtagadása miatt kitört lázadással kapcsolatban (2/143) - Péch I. 254-255, Mihalovits 1934. 526.
144. 1575. 05. 21. - instrukciók a pozsonyi sókamara vezetője részére (2/460) - Ember 499, Szabó 1994.
147. 1578. 10. 23. - Ernest főherceg instrukciói a bányavárosokba kiküldött biztosok részére (2/466) - Péch I. 296-297, Mihalovits 1925. 319, Szabó 1994.
152. 1580. 11. 04. - I. Rudolf instrukciói a selmecbányai ellenőr számára (3/41) - Péch I. 303-304, Ember 333, Szabó 1994.
154. 1583. 01. 19. - I. Rudolf instrukciói a bányavárosokba kirendelt királyi biztosok részére (3/46) - Péch I. 312-316, Wenzel 1880. 204-205, 215.
164. 1587. 01. 15. - I. Rudolf instrukciói az új beszercebányai intéző részére (3/154) - Péch I. 343, Ember 351, Heckenast 1991. 162.
165. 1587. 01. 15. - I. Rudolf instrukciói az új beszercebányai pénztáros részére (3/164) - Ember 354, Szabó 1994.
166. 1588. 01. 22. - az Udvari Kamara biztosokat küld a bányavárosokba és instrukciókkal látja el őket (3/170) - Péch I. 345-346, Szabó 1994.
168. 1589. 02. 04. - I. Rudolf új intézőt nevez ki Beszercebányára és instrukciókat ad számára, illetve a pénztáros részére (3/198) - Péch I. 346, Ember 354, Szabó 1994.
170. 1590. 01. 12. - instrukciók a selmecbányai ellenőr számára (3/206) - Péch I. 350, Ember 333.
171. 1590. 01. 13. - instrukciók a selmecbányai és körmöcbányai könyvelő számára (3/211) - Péch I. 350.
172. 1590. 01. 15. - instrukciók a körmöcbányai pénztáros számára (3/212) - Péch I. 350, Szabó 1994.
175. 1592. 03. 16. - I. Rudolf instrukciói a beszercebányai pénztári ellenőr számára (3/221) - Péch I. 360, Ember 354.
181. 1596. 05. 16. - I. Rudolf instrukciói a selmecbányai számvevő részére (3/256) - Péch I. 373, Ember 338.
182. 1596. 05. 30. - az Alsó-ausztriai Kamara instrukciói a körmöcbányai pénzvizsgáló feladatköréről, bányaművelési és hivatalviselési tilalmáról (3/267) - Ember 365, Szabó 1994.
190. 1598. 02. 28. - I. Rudolf instrukciókkal látja el a hét bányaváros főkamagrófiájá kinevezett Haag Dávid udvari kamarai tanácsost (3/286) - Péch. I. 378-381, Molnár 1986, Szabó 1994.
193. 1600. 08. 28. - I. Rudolf a lemondott Haag Dávid utódjául Rappach Kristófot nevezi ki főkamagrófnak és instrukciókat ad részére (3/304) - Ember 309, Péch II. 7, Szabó 1994.
194. 1600. 09. 02. - I. Rudolf a beszercebányai rézművek állapotának vizsgálatára újabb bizottságot küld ki és a biztosokat instrukciókkal látja el (3/316) - Péch II. 9-10, Mihalovits 1934. 285, Szabó 1994.
198. 1601. 05. 01. - instrukciók a selmecbányai számvevő részére (3/337) - Ember 338, Péch II. 12.
199. 1601. 11. 13. - instrukciók a selmecbányai pénztárnok részére (3/348) - Ember 333-334, Péch II. 13-14, Szabó 1994.

211. 1604. 11. 09. - instrukciók a selmecbányai szertársáfári tisztség létrehozására és feladatkörének meghatározására (3/519) - Ember 342.
212. 1605. 04. 18. - instrukciók a háborús intézkedésekkel összefüggésben a selmecbányai számvevő és ellenőr részére (3/524) - Ember 338, Péch II. 51.
214. 1605. 06. 16. - instrukciók a selmecbányai pénztárnok részére (3/536) - Ember 334, Péch II. 51.
215. 1606. 04. 01. - az Alsó-ausztriai Kamara instrukciói a körmöcbányai számvevő és ellenőr számára (3/554) - Ember 320-322, Péch II. 59.
216. 1607. 05. 01. - Mátyás főherceg instrukciói Fleisch György körmöcbányai alkamaragróf és pénztáros számára (4/1) - Péch II. 59, Molnár 1986.
217. 1607. 06. 11. - instrukciók a besztecebányai erdősáfár részére (4/19) - Ember 362, Péch II. 82.
219. 1607. 10. 01. - I. Rudolf instrukciói a körmöcbányai Goldkunsthdlgung igazgatójának feladatköréről (4/39) - Ember 323, Péch II. 80, Mihalovits 1934. 155, 227.
220. 1607. 11. 09. - I. Rudolf instrukciói Rittaler Farkas, újonnan kinevezett besztecebányai ellenőr részére (4/55) - Ember 355, Péch II. 81.
223. 1608. 06. 04. - az Alsó-ausztriai Kamara instrukciói az újonnan kinevezett Viechter János selmecbányai számvevő számára (4/100) - Ember 338, Péch II. 82.
228. 1610. 06. 08. - az Alsó-ausztriai Kamara instrukciói a besztecebányai munkások lázadását követően a bányavárosokba küldött biztosok számára (4/130) - Péch II. 105-106, Heckenast 1991. 168.
229. 1610. 08. 21. - II. Mátyás Bloenstein Mátyást főkamagróffá nevezi ki és instrukciókban szabályozza feladatkörét (4/180) - Ember 310, Péch II. 106-107, Molnár 1986.
230. 1611. 08. 19. - instrukciók Lienbacher János selmecbányai pénztárnok részére (4/196) - Ember 334, Péch II. 114.
234. 1612. 06. 01. - az Udvari Kamara instrukciói a besztecebányai intéző, pénztárnok és számvevő részére (4/230) - Ember 351, 354, 356, Péch II. 140.
237. 1613. 05. 30. - az Udvari Kamara instrukciói Wennger Mihály körmöci számvevő és ellenőr részére (4/305) - Ember 322, Péch II. 137.
242. 1619. 02. 22. - az Udvari Kamara instrukciói Lienpacher János, újonnan kinevezett körmöci alkamaragróf részére (4/335) - Ember 319, Péch II. 150.
248. 1623. 04. 27. - az Alsó-ausztriai Kamara instrukciói a besztecebányai számvevő számára (4/383) - Ember 356, Péch II. 180.
249. 1623. 05. 26. - az Alsó-ausztriai Kamara instrukciói a besztecebányai (úrvölgyi) bányamester számára (4/402) - Ember 356-358, Péch II. 180.
250. 1624. 07. 06. - II. Ferdinánd Wendenstein Jánost főkamagróffá nevezi ki és instrukciókkal látja el (4/419) - Ember 311-312, Péch II. 183-184.
251. 1625. 03. 14. - instrukciók Prandauer Pál besztecebányai kohótiszt részére (4/435) - Ember 358, Péch II. 222-224.
265. 1629. 04. 06. - II. Ferdinánd instrukciói a besztecebányai intéző számára (4/480) - Péch II. 258.
268. 1630. 08. 11. - az Udvari Kamara instrukciókban szabályozza a besztecebányai intéző, pénztárnok és számvevő feladatkörét (4/486) - Ember 351, 356, Péch II. 300-302, Mihalovits 1934. 155, 252, Molnár 1986.
271. 1631. 07. 24. - instrukciók Ulsenheim Konrád besztecebányai pénztárnok részére (4/562) - Ember 354, Péch II. 302.
272. 1631. 09. 10. - az Udvari Kamara instrukciói a körmöcbányai számvevő és ellenőr részére (4/569) - Ember 322, Péch II. 297.
275. 1632. 01. 17. - az Alsó-ausztriai Kamara instrukciói a besztecebányai pénztáros és ellenőr részére (4/585).
277. 1632. 04. 30. - II. Ferdinánd instrukciói az újonnan kinevezett főkamagróf részére (4/588) - Ember 312, Péch II. 304.
281. 1633. 06. 20. - II. Ferdinánd az új főkamagróf részére a korábbiakkal megegyező instrukciókat ad ki (4/612) - Ember 312, Péch II. 304.

282. 1633. 10. 06. - II. Ferdinánd instrukciói a bányavárosokba kirendelt biztosok részére (4/625).
289. 1636. 04. 08. - instrukciók Kornheimb Gergely besztercebányai pénztárnok részére (4/645) - Ember 354, Péch II. 355.
294. 1645. 03. 31. - az Udvari Kamara instrukciói Sonнау György bányavárosokba küldött biztos részére (4/664) - Péch II. 453.
295. 1646. 04. 30. - az Udvari Kamara instrukciókban írja elő, hogy a kiküldött biztosok a Brenner Szövetkezet bukására tekintettel vizsgálják meg a Biebertárna kincstári átvételének lehetőségét (4/669) - Péch II. 459, Molnár 1986.
301. 1649. 09. 10. - III. Ferdinánd instrukciói a selmeci-, körmöci- és besztercebányai kamarák adósságainak kezelésére (4/711).
305. 1651. 10. 21. - instrukciók Sonнау György, Selmecbányára, Körmöcbányára és Besztercebányára kiküldött vizsgálóbiztos számára (4/726) - Péch III/3. 1033-1035.
306. 1651. 10. 26. - Sonнау György vizsgálóbiztos instrukcióinak kiegészítése (4/733) - Péch III/3. 1035.
307. 1652. 03. 20. - újabb instrukciók Sonнау György vizsgálóbiztos számára (4/736) - Péch III/3. 1035-1037.
310. 1653. 03. 05. - instrukciók a selmecbányai kémle-ellenőri tisztség létrehozásáról és feladatköréről (4/769) - Ember 349.
311. 1653. 09. 10. - III. Ferdinánd újabb instrukciói Sonнау György vizsgálóbiztos részére (4/774).
332. 1662. 02. 10. - instrukciók a besztercebányai pénztárnok részére (5/46) - Ember 354.
333. 1662. 02. 10. - instrukciók a besztercebányai számvevő részére (5/55) - Ember 356.
334. 1662. 02. 10. - instrukciók a besztercebányai segédintéző részére (5/64) - Ember 353.
335. 1662. 02. 10. - instrukciók a besztercebányai részvállalat saját gazdaságát vezető, udvarbírónak is nevezett anyagsáfár részére (5/66) - Ember 361.
336. 1662. 02. 10. - instrukciók a besztercebányai bányamester részére (5/75) - Ember 356-358.
338. 1662. 02. 10. - instrukciók a besztercebányai erdőmester és erdőőrök részére (5/96) - Ember 362.
339. 1662. 02. 10. - instrukciók a besztercebányai kohótiszt részére (5/99) - Ember 358.
340. 1662. 02. 10. - instrukciók a besztercebányai rézhámor-sáfár részére (5/108) - Ember 360.
341. 1662. 02. 10. - instrukciók a besztercebányai kohósáfárok és írnokok részére (5/115) - Ember 359.
342. 1662. 02. 10. - instrukciók a mostenici kohó (Besztercebánya) sáfárja és írnoka részére (5/128) - Ember 359.
343. 1662. 02. 10. - instrukciók az óhegyi kohó (Besztercebánya) sáfárja részére (5/144) - Ember 359.
344. 1662. 02. 10. - instrukciók a besztercebányai kémlész részére (5/156) - Ember 360.
345. 1662. 02. 10. - instrukciók a tajovai kohó (Besztercebánya) sáfárja részére (5/166) - Ember 359.
346. 1662. 02. 10. - instrukciók a rhónici vasmű sáfárja részére (5/179) - Ember 359.
347. 1662. 02. 10. - instrukciók a Garam folyón úsztatott fát kezelő besztercebányai írnok részére (5/185) - Ember 361.
348. 1662. 02. 10. - instrukciók a besztercebányai részvállalat faellátásával megbízott írnok részére (5/189) - Ember 361.
358. 1672. 09. 04. - az Udvari Kamara instrukciói Vichter von Grueb András János selmecbányai számvevő részére (5/217) - Ember 338, Péch III/1. 38.
362. 1676. 09. 22. - az Udvari Kamara instrukciói a selmeci kamara tisztviselői részére (5/237) - Ember 334-337, 338-339, 341-349, Péch III/1. 44, Zsámboki 204, 240.
363. 1679. 02. 23. - az Udvari Bizottság instrukciói a selmeci bányászat és kohászat felülvizsgálatára (5/367).

364. 1679. 04. 07. - az Udvari Bizottság instrukciói a körmöci bányászat és kohászat felülvizsgálatára (5/375).
368. 1681. 04. 17. - I. Lipót instrukciói a Szepesi Kamara tanácsosai részére (5/389).
369. 1681. 11. 24. - instrukciók a besztercebányai réz értékesítésével megbízott igazgatók mellé kinevezett számvevő részére (5/390) - Ember 363.
373. 1685. 03. 20. - I. Lipót instrukciói a Szepesi Kamara adminisztrátora részére (5/407) - Molnár 1986.
374. 1686. 09. 24. - instrukciók a besztercebányai rézkereskedés számvevője részére (5/409) - Ember 364.
382. 1693. 04. 29. - I. Lipót instrukciói az erdélyi kincstárnok részére, az erdélyi bányászat átalakításával kapcsolatos feladatokról (5/427) - Wenzel 1880. 229.
386. 1693. 11. 12. - I. Lipót instrukciói a főkamagróf számára (5/440).
389. 1696. 03. 12. - I. Lipót instrukciói Apor István erdélyi kincstárnok részére (5/468) - Trócsányi 1988. 247-248, Molnár 1986.
390. 1696. 03. 14. - I. Lipót instrukciói az erdélyi kincstartó részére, az erdélyi sóbányászat átszervezésére (5/473) - Trócsányi 1988. 248.
392. 1699. 06. 30. - I. Lipót instrukciói Thavonath főkamagróf részére, melyben megbízza, hogy az erdélyi bányászatot vizsgálja felül (5/586) - Péch III/1. 93, Trócsányi 1988. 251-252.
394. 1699. 07. 02. - instrukciók a szomolnoki és besztercebányai rézeladással megbízott számvevő részére (5/602).
395. 1699. 07. 30. - az Udvari Kamara instrukciói a főkamagróf részére, az erdélyi bányászat felülvizsgálatára (5/610) - Trócsányi 1988. 252-253.
400. 1700. 12. 06. - I. Lipót instrukciói Johann Friedrich Seeau főkamagróf számára, az erdélyi bányászat átalakítására vonatkozóan (5/662) - Wenzel 1880. 229, Trócsányi 1988. 258.
401. 1701. 09. 09. - I. Lipót instrukciói Mathias Nombsy, az erdélyi sószállítás biztosa részére (5/683) - Trócsányi 1988. 259.
402. 1702. 01. 27. - instrukciók a máramarosi sóbányák felügyelője számára (5/690).
404. 1702. 08. 13. - instrukciók Köleséri Sámuel erdélyi ércbányafelügyelő (inspektor) számára (5/726) - Trócsányi 1988. 259, Balkay 1902. 36.
405. 1702. 08. 13. - instrukciók az erdélyi aranybevéltő számára (5/747) - Trócsányi 1988. 260.
406. 1702. 08. 15. - instrukciók az erdélyi sóbányák alkalmazottai részére (5/756).
409. 1705. 08. 29. - instrukciók a horvátországi Gousdanski várbirtok területén folyó ércbányászat kincstári ellenőrének számára (5/801) - Wenzel 1880. 242.
410. 1708. 09. 20. - instrukciók az erdélyi sóbányák főpénztárosa részére (5/804) - Wenzel 1880. 229.
457. 1712. 01. 01. - instrukciók az erdélyi sóbányászat felügyelőjének számára (6/18).
460. 1714. 03. 23. - instrukciók az erdélyi bányászat és pénzverés kirendelt vizsgálóbizottsága részére (6/33).
461. 1714. 12. 28. - az Udvari Kamara instrukciói az erdélyi sókereskedelem főpénztárosa és a sófőperceptor részére (6/36) - Trócsányi 1988. 349-350.
462. 1715. 09. 26. - instrukciók a pesti sófelügyelő számára (6/46).
465. 1717. 12. 07. - instrukciók a török uralom alól felszabadult Bánságba kirendelt királyi bányabiztosok számára (6/81) - Varga 1974. 215-216.
467. 1718. 12. 12. - instrukciók az oravicai bányamester számára (6/105) - Varga 1974. 215-216.
468. 1719. 11. 06. - instrukciók az újpalánkai bányakerület (Bánság) gondnoka részére (6/116).
469. 1719. - instrukciók a "Baia di Arame"-i (Bánság) rézbevéltő részére (6/120).
470. 1719. - instrukciók a "Baia di arame"-i (Bánság) rézsáfár számára (6/134).

477. 1722. 09. 03. - instrukciók a selmeci pénztárhivatal ellenőrének feladatköréről (6/168) - Péch III/1. 125.
478. 1722. 12. 16. - az Udvari Kamara instrukciói a horvátországi bányabíró részére (6/174) - Mihalovits 1934. 133.
481. 1723. 09. 27. - instrukciók báró Sternbach főkamagróf részére (6/186) - Péch III/3. 1046-1050.
482. 1723. 10. 16. - instrukciók a Szerb Királyság próbamestere számára (6/206).
490. 1726. 03. 16. - instrukciók a rosenbergi sóhivatal részére (6/233).
499. 1728. 02. 20. - instrukciók a szomolnoki bányagondnok részére (6/326).
503. 1728. 10. 11. - az Udvari Kamara instrukciói Horvátország, Dalmácia és Szlavónia kémlelő- és próbamestere, egyben ideiglenes bányabírója számára (6/363) - Wenzel 1880. 242, Balkay 1902. 41.
506. 1729. 04. 15. - instrukciók a besztercei (Erdély) aranybevéltő számára (6/389) - Wenzel 1880. 242.
507. 1729. 05. 13. - instrukciók a körösbányai császári ellenőr részére (6/396).
514. 1730. 10. 20. - az Udvari Kamara instrukciói a főkamagróf számára (6/415).
516. 1731. 05. 25. - instrukciók a terestényi aranybánya bányamestere részére (6/421).
520. 1732. 04. 19. - az Udvari Kamara instrukciói a főkamagróf számára (6/441) - Péch III/1. 160.
546. 1741. 01. 01. - instrukciók a szomolnoki rézbánya vezető tisztjei számára (7/1) - Mihalovits 1934. 113.
552. 1742. 03. 08. - instrukciók a szomolnoki kohósáfár részére (7/53).
555. 1744. 03. 15. - instrukciók a besztercebányai és szomolnoki rézbányászat adminisztrátora részére (7/69).
562. 1746. 06. 04. - instrukciók az erdélyi Bányamesteri Hivatal gondnoka részére (7/86).
- 562/1. 1746. 06. 07. - Mária Terézia instrukciói az erdélyi Gubernium részére a bányák felülvizsgálatára (7/93).
567. 1746. 10. 25. - instrukciók az erdélyi kincstárnok számára (7/110).
569. 1746. 10. 26. - instrukciók a Réz- és Higanyhivatal pénztárosa és könyvelője számára, a higany- és rézbányászat szabályzatának alkalmazásáról (7/127).
571. 1746. 11. 09. - instrukciók a felső-magyarországi bányászati felügyelő számára (7/131).
581. 1747. 06. 16. - Mária Terézia instrukciói a kincstári hivatalok és a bányavárosok közötti vitás kérdések eldöntésére (7/232) - Péch III/3. 1051-1052.
588. 1747. 08. 14. - instrukciók az alsó-magyarországi bányavárosokba kiküldött királyi biztosok számára (7/341) - Péch III/1. 231-238.
589. 1747. 08. 19. - instrukciók az erdélyi kincstárnok számára az abrudbányai aranymosások igazgatására (7/361).
591. 1747. 09. 11. - instrukciók az alsó-magyarországi bányavárosok bányászati és pénzverési számvevője részére (7/398).
592. 1747. 09. 18. - instrukciók az erdélyi aranymosó cigányok vezetője részére (7/402) - Mihalovits 1934. 133.
- 594/1. 1747. 10. 12. - újabb instrukciók az erdélyi aranymosó cigányok vezetője részére (7/415).
600. 1748. 03. 01. - instrukciók a felső-magyarországi bányászati adminisztrátor számára (7/459).
601. 1748. 03. 09. - instrukciók a nagybányai bánya- és pénzverési felügyelő számára (7/491).
603. 1748. 06. 17. - instrukciók az erdélyi higanyégető főfelügyelő részére a cinóbertermelés és higanybányászat szabályozására (7/512).
608. 1748. 09. 13. - instrukciók és utasítások a zalatnai erdősáfár számára (7/571).

618. 1749. 07. 27. - Mária Terézia instrukciói a selmeci bányabíróság részére a helyettes bányamester kijelölésére (8/99) - Péch III/1. 245-248, Mihalovits 1934. 225, Balkay 1902. 41.
623. 1749. 10. 16. - Mária Terézia instrukciói az újonnan kinevezett selmeci főkamagrófról részére (8/124) - Péch III/1. 258-260, Mihalovits 1934. 155, 481, Zsámboki 1987. 11.
630. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki könyvelő részére (8/281).
631. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki pénztáros részére (8/290).
632. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki bányagondnok részére (8/296).
633. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki kohó- és kamaragondnok részére (8/303).
634. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki erdőmester részére (8/311).
635. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki bányairnok részére (8/318).
636. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki bányamérő részére (8/321).
637. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki próbamester részére (8/326).
638. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki kohósáfár részére (8/329).
639. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki kohóírnok részére (8/334).
640. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki gazdasági felügyelő részére (8/339).
641. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki anyagírnok részére (8/349).
642. 1750. 10. 12. - instrukciók a gölnicbányai bánya- és kohósáfár részére (8/351).
643. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki kohó-próbamester részére (8/355).
644. 1750. 10. 12. - instrukciók a stószói hámosáfár és ellenőr részére (8/358) - Heckenast 1991. 145.
645. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki cement- és kénkohó írnoka részére (8/363).
646. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki bányaadjunktus részére (8/367).
647. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki jegyzőkönyv-vezető részére (8/371).
648. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki erdőtisztek részére (8/374).
649. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki I. ércírnok részére (8/383).
650. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki II. ércírnok részére (8/385).
651. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki III. ércírnok részére (8/388).
652. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki munkafelügyelő részére (8/390).
653. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki kocsimester részére (8/396).
654. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki I. rézellenőr részére (8/400).
655. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki II. rézellenőr részére (8/403).
656. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki mechanikus részére (8/406).
657. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki I. érc- és faszénmázsáló részére (8/408).
658. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki II. érc- és faszénmázsáló részére (8/411).
659. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki III. érc- és faszénmázsáló részére (8/414).
660. 1750. 10. 12. - instrukciók a svedléri érc- és faszénmázsáló részére (8/417).
661. 1750. 10. 12. - instrukciók a szomolnoki sörmester részére (8/420).
- 670/1. 1752. 02. 01. - instrukciók a Causarum Regalium Director számára (10/38).
671. 1752. 02. 22. - instrukciók az erdélyi kincstárnok részére (10/39).
672. 1752. 02. 26. - újabb instrukciók a Causarum Regalium Director számára (10/41).
673. 1752. 03. 05. - instrukciók a főkamagrófi hivatal részére (10/49).
- 679/2. 1753. 08. 23. - instrukciók a beszercebányai kamarai gondnok részére (10/81).
- 679/3. 1753. 08. 23. - instrukciók a beszercebányai bányakönyvelő részére (10/81).
- 679/4. 1753. 08. 23. - instrukciók a beszercebányai kamarai pénztáros részére (10/82).

681. 1753. 09. 07. - instrukciók a besztercebányai gondnok, könyvelő és pénztáros részére (10/84) - Mihalovits 1934. 130, 251, 398, 402.
685. 1753. 11. 05. - instrukciók a szomolnoki pénztáros részére (10/185).
686. 1753. 11. 05. - instrukciók a szomolnoki könyvelő részére (10/194).
687. 1753. 11. 05. - Instrukciók a szomolnoki ellenőr részére (10/217).
690. 1754. 03. 28. - instrukciók a bányakamarai megbízottak részére (10/229).
- 706/1. 1755. 12. 31. - instrukciók a bányakamarai főszámvevők részére (10/288).
709. 1756. 02. 27. - instrukciók a bányakamarai számvevők részére (10/298).
- 711/1. 1756. 03. 22. - instrukciók a bánsági könyvelő részére (10/365).
- 711/2. 1756. 03. 22. - instrukciók a bánsági rézsáfár részére (10/374).
- 712/1. 1756. 05. 22. - instrukciók a bánsági pénztáros és ellenőr részére (10/402) - Mihalovits 1934. 252.
715. 1756. 10. 22. - instrukciók a vajdahunyadi adminisztrátor részére (10/429) - Mihalovits 1934. 153.
- 747/1. 1761. 06. 02. - instrukciók a nagybányai könyvelők részére (11/198).
- 748/1. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai bányamester részére (11/314).
- 748/2. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai bányáirnok részére (11/325).
- 748/3. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai kerülő részére (11/329).
- 748/4. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai kémlész részére (11/335).
- 748/5. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai szertáirnok részére (11/339).
- 748/6. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai szekérsáfár részére (11/344).
- 748/7. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai főfelőr részére (11/347).
- 748/8. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai hajózási-felőr részére (11/353).
- 748/9. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai tisztviselők részére (11/356).
- 748/10. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai naposfelőr részére (11/361).
- 748/11. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai faggyúkezelő részére (11/364).
- 748/12. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai üzemírnok részére (11/367).
- 748/13. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai segédírnok részére (11/373).
- 748/14. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai üzemsáfár részére (11/377).
- 748/15. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai kohóirnok és kohósáfár részére (11/382).
- 748/16. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai szénmérő részére (11/390).
- 748/17. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai főerdőmester részére (11/393).
- 748/18. 1761. 06. 05. - instrukciók a felsőbányai faírnok részére (11/400).
- 748/19. 1761. 06. 05. - instrukciók a kapnikbányai bányamester részére (11/404).
- 748/20. 1761. 06. 05. - instrukciók a kapnikbányai bányáirnok részére (11/415).
- 748/21. 1761. 06. 05. - instrukciók a kapnikbányai segédkerülő részére (11/418).
- 748/22. 1761. 06. 05. - instrukciók a kapnikbányai kohóirnok részére (11/423).
- 748/23. 1761. 06. 05. - instrukciók a kapnikbányai kémlész és szertáirnok részére (11/429).
- 748/24. 1761. 06. 05. - instrukciók a kapnikbányai üzemírnok részére (11/435).
- 748/25. 1761. 06. 05. - instrukciók a kapnikbányai segédírnok és üzemsáfár részére (11/441).
- 748/26. 1761. 06. 05. - instrukciók a kapnikbányai főfelőr és segédjei részére (11/445).
- 748/27. 1761. 06. 05. - instrukciók a kapnikbányai faggyúkezelő részére (11/449).
- 748/28. 1761. 06. 05. - instrukciók a kapnikbányai erdősfáfár részére (11/452).
- 748/29. 1761. 06. 05. - instrukciók a kapnikbányai ideiglenes ügyvivő részére (11/458).
- 748/30. 1761. 06. 05. - instrukciók a kapnikbányai frumentárius részére (11/467).

763. 1762. 07. 07. - instrukciók a németlipcsei erdőmester számára (11/489).
765. 1763. 03. 12. - instrukciók az alsó-magyarországi kohóellenőr számára (11/500).
771. 1764. 07. 03. - instrukciók az alsó-magyarországi kohóellenőr és a beszercebányai pénztáros részére a Gerstorfer-féle rézkohósítási eljárás gyakorlatban történő kipróbálására (12/8).
778. 1764. 12. 18. - Mária Terézia instrukciói a Magyar Udvari Kamarához kinevezett Stampfer Teofil részére (12/101).
813. 1768. 05. 23. - instrukciók a horvátországi gvozdzanski és majdani bányasáfár részére a Babina-hegység bányászatára (13/106).
908. 1775. 08. 25. - instrukciók a diósgyőri Vasmű tisztviselői részére (14/18).
926. 1776. 07. 04. - instrukciók az alsó-magyarországi bányavárosok kohóellenőre számára (14/80).
1019. 1780. 12. 01. - instrukciók a felsőbányai üzemek és bányatisztek részére (15/17).
1043. 1781. 08. 23. - instrukciók a kapnikbányai bánya-, zúzó- és kohótisztek számára (15/155) - Mihalovits 1934. 108.
1059. 1782. 05. 17. - az Udvari Kamara instrukciói a szomolnoki bányakerület kincstári bánya- és kohótisztviselői részére (15/293) - Mihalovits 1934. 129, 288.
1122. 1785. 01. 03. - instrukciók a felsőbányai hámosásfár számára (16/331).
1145. 1786. 01. 20. - instrukciók az alsó-magyarországi zúzó- és kohótisztviselői részére (17/4).
1156. 1786. 06. 11. - instrukciók és szabályzat a főellenőrök számára a sóügy és sócsempészés ügyében (17/176).
1227. 1788. 11. 28. - instrukciók az építési ellenőrök számára (18/44).
1339. 1793. 03. 12. - instrukciók a felső-magyarországi vasműgondnok részére a rhónici, tiszolci, libetbányai, pojniki és diósgyőri vasművek közös igazgatás alá helyezésével kapcsolatban (18/391) - Heckenast 1986. 1065.
1340. 1793. 03. 12. - instrukciók a magyar kincstári próbamester és segédje részére (18/397).
1353. 1793. 07. 15. - instrukciók a vármegyei közgyűlésekre delegált kincstári küldöttek számára (18/435).
1378. 1794. 01. 12. - instrukciók a pénztári ellenőrök részére (18/501).
1410. 1794. 09. 12. - instrukciók a magyar és erdélyi sóbányagyakornokok részére (18/548).
1422. 1795. 01. 16. - instrukciók a Főkamaragrófi Hivatal alárendeltségébe tartozó vasművek tisztviselői részére (19/5).
1430. 1795. 05. 15. - instrukciók az alsó-magyarországi vasműgondnok részére (19/44).
1477. 1797. 04. 28. - instrukciók a bányaszámveteli hivatalnokok részére (19/153).
1486. 1797. 07. 28. - instrukciók az erdélyi aranymosó üzemek intézői számára (19/162) - Mihalovits 1934. 133.
1509. 1798. 03. 02. - instrukciók a selmeci bányakamarai Főpénztár részére (19/192).
1682. 1804. 05. 23. - instrukciók a magyar ügyvédek részére bányászati ügyekben (19/463).
1688. 1804. 08. 16. - instrukciók a zalatnai Igazgatóság számára (19/480).
1845. 1810. 05. 02. - instrukciók a hivatali küldeményeket kézbesítő futárok részére (21/82).
1883. 1811. 05. 16. - instrukciók a számvittel foglalkozó pénztári hivatalnokok részére (21/190).
1985. 1814. 01. 28. - instrukciók a bányatelepek, valamint a munka- és szállítási felügyelők, illetve a bányaácsok részére (22/16).
2005. 1814. 08. 25. - általános instrukciók az erdőmérnökök számára (22/84).
2082. 1816. 06. 15. - instrukciók a beszercebányai kamarai igazgatósági kerület számára (22/312).
2086. 1816. 08. 23. - instrukciók a bányászati pénztárosok részére (22/353).

- 2095. 1816. 10. 11. - instrukciók a körmöcbányai igazgatósági hivatal részére (22/396).
- 2138. 1818. 11. 14. - instrukciók a bányavezetők és felügyelők számára (22/522).
- 2241. 1822. 09. 12. - instrukciók a jarobai üzemi felügyelő részére (23/312).
- 2356. 1826. 05. 01. - instrukciók a körmöcbányai főaranyválasztó részére (24/215).
- 2389. 1827. 05. 29. - instrukciók a szomolnoki erdőmester számára (24/382).
- 2456. 1829. 09. 14. - instrukciók a zalatnai ércbeváltó- és próbahivatal tisztviselői számára (25/92).
- 2494. 1832. 01. 04. - instrukciók a pénztárnaplók felülvizsgálatát végzők részére (25/196).
- 2527. 1833. 08. 03. - instrukciók a nagybányai kerület próbamesterei számára (25/250).
- 2535. 1833. 10. 19. - instrukciók a körmöci, besztecebányai és selmeci ezüstkohók tisztviselői számára (25/273).

**11. kép: ChristophTraugott Delius (1728-1779)
bányamérnök portréja**

3. A tisztviselők jogait és kötelezettségeit szabályozó jogforrások

3.1. A kincstári tisztviselők foglalkozási és bányaművelési tilalmára vonatkozó előírások

A kincstári szolgálatban álló tisztviselők kötelezettségei között kiemelt jelentőségű volt, hogy az általuk felügyelt tevékenység végzésében személyesen, vagy családjuk révén, közvetett módon ne működjenek közre. Az okmánytárban szép számmal található ezt tiltó, illetve szabályozó jogforrás, melyet e fejezet tartalmaz.

115. 1565. 02. 10. - I. Miksa elrendeli, hogy a bányakamarai tisztviselők a bányászattal összefüggő üzleti vállalkozásban sem közvetve, sem közvetlenül nem vehetnek részt (2/1) Ember 365.
200. 1602. 10. 08. - I. Rudolf ismét előírja, hogy a bányakamarai tisztviselők a bányászattal összefüggő vállalkozásban nem vehetnek részt és fémbeváltással sem foglalkozhatnak (3/362) - Ember 365, Péch II. 12.
258. 1626. 10. 26. - II. Ferdinánd megtiltja, hogy a kamarai tisztviselők bányát műveljenek vagy ügynökösködést vállaljanak (4/457) - Péch II. 210.
260. 1626. 10. 26. - II. Ferdinánd elrendeli, hogy a bányatisztek sem maguk, sem rokonaik javára nem foglalkozhatnak bányaműveléssel és kereskedelemmel (4/458).
276. 1632. 03. 22. - az Alsó-ausztriai Kamara elrendeli, hogy a bányakamarai tisztviselők a bányászattal összefüggő vállalkozásban nem vehetnek részt (4/587) - Ember 365, Péch II. 304.
485. 1724. 06. 15. - az Udvari Kamara a tisztviselőknek megtiltja a bányák művelését és elrendeli egy kimutatás készítését a bányatulajdonnal rendelkező tisztviselőkről (6/223) - Péch III/1. 131.
666. 1751. 04. 29. - utasítás a felső-magyarországi bányatisztek szolgálatvesztés terhe melletti bányanyitásától és birtoklástól való eltiltására (10/3).
669. 1751. 11. 29. - a Bányászati és Pénzverési Igazgatóság kollégiumának dekrétuma a bányatisztek bányaműveléstől és bányabirtoklástól való eltiltása tárgyában, melyben az alacsonyabb beosztású hivatalnokok és hozzátartozóik részére megengedi, hogy a szolgálati helyükön kívül bányászkodjanak (10/34).
739. 1759. 07. 11. - a Bányászati és Pénzverési Igazgatóság megtiltja, hogy a bányatisztviselők, azok feleségei és gyerekei bármilyen címen bányát műveljenek és bányarészt birtokoljanak abban a kerületben, melyben szolgálatukat töltik (11/11).
746. 1760. 10. 29. - a 739. sorszámu rendelet értelmezése a bánya- és kohótisztek vonatkozásában (11/190).
756. 1761. 12. 16. - a bányatisztek bányarész-birtoklásának megtiltása (11/478).
918. 1776. 04. 20. - rendelet a közhivatalok tisztviselőinek birtoklásával, részesedésével, haszonbérletével, kereskedelmi tevékenységével, stb. kapcsolatos tilalmakról (14/61).
997. 1780. 01. 07. - rendelet a bányatisztviselők által végzett bányaművelés vagy bányarész-birtoklás szabályozásáról (14/297).
1054. 1782. 02. 13. - rendelet a bányaművelés engedélyezéséről a régi bányatisztek, illetve azok feleségei és gyermekei részére (15/262).
1118. 1784. 07. 10. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányakerületekben a királyi bányatisztek külön engedély nélkül bányarészeket nem birtokolhatnak (16/325).
1243. 1789. 07. 10. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy az irattári és gazdasági hivatal irodái személyzete, az irodatisztek, díjnokok, írkokok saját hivatali kerületükben csak engedéllyel vehetnek részt a bányászatban (18/243).

1306. 1792. 03. 13. - az Udvari Kamara utasítja a zalatnai Felügyeleti Főhivatalt, hogy a bányabíróság tagjai nem fogadhatnak el magánszemélyektől megbízást, nem művelhetnek bányát és nem foglalkozhatnak bányarészek adásvételével sem (18/342).
1329. 1792. 10. 09. - az Udvari Kamara engedélyezi a zalatnai Felügyeleti Főhivatalnak, hogy a bányabírósági tisztviselők kivételével a bányatisztek a Bányafőhivatal hozzájárulásával a bányaművelésbe bekapcsolódhatnak (18/378).
1374. 1793. 11. 22. - az Udvari Kamara utasítja a Főkamagrófi Hivatalt, hogy a bányabirtoklási és bányaművelési tilalom azoknak a bányatársulatoknak a tisztviselőire is vonatkozik, amelyekben a kincstárnak elsőbbségi joga van (18/492).
1395. 1794. 03. 28. - rendelet a királyi bányatisztek magán- vagy kamarai haszonbérletének engedélyezéséről (18/528).
1433. 1795. 07. 10. - rendelet a kincstári tisztviselők és bányamunkások foglalkozási tilalmának szabályozásáról (19/61) - Mihalovits 1934. 223, 430.
1447. 1796. 03. 11. - az Udvari Kamara utasítja az erdélyi Kincstári Hivatalt, hogy a bányakamarai ügyész - a többi tisztviselőhöz hasonlóan - nem vállalhat magánképviseletet, az igazgatóság engedélye nélkül (19/91).
1491. 1797. 10. 21. - rendelet az udvari- és bányatanácsosok bányatulajdonjogának szabályozásáról (19/173).
1507. 1798. 02. 09. - az Udvari Kamara engedélyezi, hogy a bánsági bányatársulati bányáknál a bányaugyelők, munkavezetők és esküdtek bányarészesek lehetnek, a kincstári bányák esetében azonban ezt megtiltja (19/190).
1533. 1799. 04. 19. - rendelet a kincstári tisztviselők foglalkozási tilalmáról (19/250).
1540. 1799. 08. 23. - rendelet a bánsági kincstári tisztviselők meghatalmazásainak szabályozásáról a magántársulatok irányítására (19/257).
1577. 1800. 08. 08. - az Udvari Kamara megtiltja, hogy az erdélyi kincstári hivatalnokok a bányatársasági bányák irányításán kívül más megbízatást is vállaljanak (19/309).
1584. 1800. 09. 26. - az Udvari Kamara szabályozza azokat az eseteket, amikor az erdélyi kincstári tisztviselők magán-bányatársaságok képviselőjét elvállalhatják (19/317).
1645. 1803. 04. 06. - az Udvari Kamara elrendeli a bányarészek birtoklására engedéllyel nem rendelkező tisztviselők bányarészeinek elkobzását (19/404).
1715. 1806. 06. 11. - rendelet a bányatermékekkel történő kereskedelem tilalmának kiterjesztéséről valamennyi kamarai és állami tisztviselőre (19/527).
1716. 1806. 08. 06. - magyarázatok a tisztviselők magánügyleteit és magánbányáik megbízottjainak kijelölését szabályozó rendelethez (19/529).
1723. 1806. 11. 12. - az Udvari Kamara a tisztviselők arany- vagy ezüstbányászattal való foglalkozásának engedélyezése ügyében a döntést magához vonja (19/535).
1894. 1811. 09. 26. - újabb rendelet a kincstári tisztviselők foglalkozási tilalmáról (21/207).
1933. 1812. 10. 18. - rendelet a kincstári munkások foglalkozási és kocsmatartási tilalmáról (21/324) - Mihalovits 1934. 223.
2012. 1814. 11. 03. - a bányászati és számviteli tisztviselőkre, azok feleségeire és gyermekeire vonatkozó bányászati tilalom megújítása (22/111).
2069. 1816. 03. 07. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányatisztviselők, illetve feleségeik és gyermekeik nem birtokolhatnak bányát vagy más üzemet abban a kerületben, melyben a tisztviselő tevékenykedik (22/285).
2080. 1816. 05. 31. - a tisztviselők bányabirtoklási tilalmának újabb szabályozása (22/309).
2119. 1818. 03. 19. - a Főkamagrófi Hivatal titkárnak utasítása a bányabirtoklás és borkimérés üzemeltetésének tilalmáról (22/459).
2175. 1820. 03. 01. - rendelet az erdélyi kincstári meghatalmazottak bányabirtoklásának szabályozásáról (23/69).
2422. 1828. 09. 30. - rendelet a kincstári tisztviselők foglalkozási tilalmának szabályozásáról (25/33).
2536. 1833. 10. 26. - rendelet a kincstári tisztviselők fémbeolvasztási tilalmának szabályozásáról (25/291).

3.2. A tisztviselők anyagi felelősségét szabályozó rendeletek

A hivatalnokok és tisztviselők, illetve házastársaik vonatkozásában további kötelezettséget jelentett anyagi felelősségük szabályozása, melyet a korabeli jogforrások óvadékfizetés, illetve lemondó nyilatkozat (reverzális) révén biztosítottak.

- 325. 1660. 06. 14. - I. Lipót elrendeli, hogy a kamarai elszámolásokban elszaporodott szabálytalanságok megszüntetése érdekében a hivatalnokok óvadékot kötelesek adni (5/23) - Péch III/1. 35, Ember 364.
- 810. 1768. 03. 29. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a pénzkezelő tisztviselők feleségeinek vagyonnyilatkozatot kell benyújtaniuk és nyilatkozniuk kell arról (reverzális), hogy a férj hibájából származó pénztári hiány fedezéséig lemondanak a közös vagyon megfelelő részéről és kártérítést sem követelnek (13/98).
- 817. 1769. 01. 21. - az Udvari Kamara tájékoztatja a szomolnoki Felügyeleti Főhivatalt, a pénzkezeléssel megbízott tisztviselők házastársai által adandó reverzális tartalmi követelményeiről (13/134).
- 832. 1770. 04. 20. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a pénztári és számviteli tisztek feleségei nem kényszeríthetők reverzális adására, de azt a házastársat, aki ezt megtagadja, a nyugdíjazásból ki kell zárni (13/180).
- 934. 1776. 11. 22. - rendelet és nyomtatvány a köztisztviselők és hitvесеik reverzális adásának szabályozásáról (14/114).
- 983. 1779. 02. 05. - utasítás a királyi szolgálatban álló tisztviselők részére, hogy áthelyezésük esetén új reverzalist kell adniuk (14/257).
- 1051. 1781. 12. 14. - rendelet a hivatalnokok felelősségének és megtérítési kötelezettségének szabályozásáról (15/258).
- 1356. 1793. 07. 29. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányatisztek házastársainak reverzálisát két tanú aláírásával kell hitelesíteni (18/438).
- 1482. 1797. 06. 09. - rendelet a hivatalnokok által nyújtandó óvadékok szabályozásáról és kezeléséről (19/157).
- 1707. 1805. 09. 11. - határozat az erdélyi pénzverdei és bányatisztviselők óvadéknyújtási kötelezettségéről (19/511).
- 1891. 1811. 08. 29. - normák a szolgálati és egyéb óvadékok letételére vonatkozóan (21/203).
- 1911. 1812. 01. 30. - az udvar elrendeli, hogy a főszámvevő felesége csak akkor kaphat özvegyi nyugbért, ha kötelezvényt ad arról, hogy a férje által okozott kár esetében lemond a férjével szemben fennálló követeléseiről (21/239).
- 1990. 1814. 01. 14. - rendelet a tisztviselők által nyújtandó szolgálati-óvadék szabályozásáról (22/52).
- 1991. 1814. 04. 14. - irányelvek a tisztviselők által nyújtandó szolgálati-óvadék készpénzben vagy kötelezvény formájában történő teljesítéséhez (22/54).
- 2026. 1815. 02. 23. - rendelet az állami tisztviselők szolgálati-óvadékának szabályozásáról (22/133).
- 2198. 1821. 03. 07. - rendelet a kötelezettségvállalással összefüggő óvadékok letételének szabályozásáról (23/150).
- 2302. 1824. 03. 13. - rendelet a tisztviselők szolgálati óvadéknyújtási kötelezettség alóli mentesítésének eseteiről (24/113).
- 2320. 1824. 12. 04. - rendelet az ideiglenes, illetve helyettesítő tisztviselők szolgálati óvadék fizetési kötelezettségének szabályozásáról (24/136).
- 2417. 1828. 06. 06. - határozat a királyi tisztviselők által nyújtandó óvadék szabályozásáról (25/27).
- 2461. 1829. 12. 16. - a Magyar Udvari Kamara dekrétuma a számviteli tisztviselők feleségei által adandó reverzálisok tartalmi követelményeiről (25/131).
- 2547. 1834. 05. 06. - dekrétum az erdélyi bányagyakornokok által nyújtandó óvadék szabályozásáról (25/311).
- 2548. 1834. 05. 07. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása az előléptetett tisztviselők óvadékának szabályozásáról (25/312).

3.3. A tisztviselők jogviszonyára vonatkozó egyéb jogszabályok

A fejezet azokat a jogforrásokat és okmányokat tartalmazza, melyeket az előző alfejezetek egyikébe sem tudtam besorolni. Ezek közül pl. érdekesek azok a dokumentumok, amelyek a tisztviselők Bécsbe utazását és ott tartózkodását szabályozták.

- 213. 1605. 04. 22. - az Alsó-ausztriai Kamara utasítja Selmezbánya városát, hogy a bányakamarai tisztviselők nem tartoznak a városi és megyei hatóságok illetékessége alá (3/535) - Ember 365, Péch II. 51.
- 224. 1608. 06. 30. - az Alsó-ausztriai Kamara szabályozza, hogy a kamarai tisztviselők nem tartoznak a városi és megyei hatóságok illetékessége alá (4/112) - Ember 365, Péch II. 82.
- 236. 1612. 10. 22. - az Alsó-ausztriai Kamara megismétli a 224. sorszámú rendeletét és szabályozza, hogy a bányavárosok az alárendeltségébe tartoznak (4/304) - Ember 365, Péch II. 144.
- 257. 1626. 06. 10. - az Udvari Kamara utasítja a főkamagróft, hogy az esztergomi érsek kívánságára a bányavárosokban a katolikus vallás terjesztése érdekében a hivatalokat katolikus vallású személyekkel kell betölteni (4/456).
- 273. 1631. 09. 20. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányászat területén csak katolikus vallásúak nevezhetők ki tisztviselővé (4/582) - Péch II. 263.
- 408. 1703. 04. 20. - a főkamagróf utasítja tisztviselőit, hogy a kincstár érdekeit a legnagyobb szorgalommal, hűséggel és jó gazdálkodással szolgálják (5/792) - Péch III/1. 98.
- 466. 1718. 10. 12. - rendelet az oravicai királyi rézművek kohászainak eskü-formulájáról (6/102).
- 577. 1747. 04. 21. - a Bányászati és Pénzverési Igazgatóság rendelete a bányakamarai tisztviselők rangsorának megállapításáról (7/155) - Péch III/1. 223.
- 674. 1752. 03. 21. - a bányatisztek utasítása, hogy a bányavárosok tanácsaiban csak az Udvari Kollégium engedélye alapján vállalhatnak tisztséget (10/71).
- 684. 1753. 10. 21. - a Bányászati és Pénzverési Igazgatóság kollégiumának dekrétuma a bányatisztek nemesi cím kérelmeinek elbírálásáról, továbbá, hogy a bányakamarák szolgálatában álló nemeseknek szolgálati idejük alatt nemesi előjogaikról le kell mondaniuk (10/184).
- 776. 1764. 10. 29. - az Udvari Kamara szabályozza a bányatisztek feladatait, ha polgári bíróságtól idézést kapnak (10/92).
- 828. 1769. 12. 01. - az Udvari Kamara dekrétuma a bányatisztek utazási engedélyeinek szabályozásáról (13/150).
- 861. 1772. 03. 20. - az Udvari Kamara megtiltja, hogy engedélye nélkül bármely kincstári szolgálatban álló tisztviselő a bányakezelésre, bányagépekre, a bányarendtartásra vagy a bányajogra vonatkozó nyomtatott közleményt jelentessen meg (13/348).
- 864. 1772. 04. 04. - az Udvari Kamara megtiltja, hogy engedélye nélkül bárki gépmodelleket vagy leírásokat készítsen, illetve utóbbiakat kinyomtassa (13/352).
- 866. 1772. 04. 18. - az Udvari Kamara megtiltja, hogy bárki engedélye nélkül ásványtani vagy tűzzel végzett kísérletekről szóló tanulmányt tegyen közzé (13/354).
- 888. 1774. 06. 17. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a körmöci bányamester rangban megelőzi a pénzverdei pénzvizsgálót (13/403).
- 897. 1774. 12. 23. - rendelet az ügyeik intézésére Bécsbe utazó tisztviselők kérelmeinek elbírálásáról (13/451).
- 919. 1776. 04. 26. - rendelet a kamarai tisztviselők kinevezésének feltételeiről és kötelezettségvállalásáról (14/63).
- 1016. 1780. 10. 27. - rendelet a bányatisztek Bécsbe történő utazásainak szabályozásáról (15/13).
- 1035. 1781. 05. 04. - rendelet a bányatisztek üzemellenőrzési kötelezettségeinek és beszámoló jelentéseinek szabályozásáról (15/135).

1042. 1781. 07. 28. - rendelet az alsó-magyarországi kémle- és kohótisztek státuszának szabályozásáról (15/150).
1045. 1781. 09. 27. - rendelet bányagyakornokok házassági tilalmának szabályozásáról (15/230).
1049. 1781. 11. 14. - az Udvari Kamara előírja, hogy csak azoknak a bányavárosi magisztrátusi tagoknak kell külön esküt tenniük, akik bányabíróvági ülnökök (15/256).
1052. 1782. 01. 22. - rendelet a tisztviselők magánlevelezésének szabályozásáról (15/259).
1084. 1783. 07. 31. - rendelet a bányagyakornokok házassági tilalmáról szóló előírás megújításáról és magyarázatáról (16/38).
1120. 1784. 09. 08. - a nagybányai Felügyeleti Főhivatal utasítása a főhivatali ülnökök rangsorolásának szabályozásáról (16/326).
1193. 1787. 09. 19. - a bányászati és kohászati hivatalnokok esküformulájának szabályozása (17/368).
1206. 1788. 03. 14. - a zalatnai Felügyeleti Főhivatal utasítása a bányabíróság tagjai által tett hivatalos és magáncélú utazások bejelentési kötelezettségéről (17/426).
1248. 1789. 08. 10. - rendelet a bányabíróvági kirendeltségek személyzetének felesketéséről (18/250).
1252. 1789. 08. 24. - határozat a bányászatban és kohászatban dolgozó könyvelők hivatali rangfokozatainak szabályozásáról (18/254).
1290. 1791. 05. 20. - rendelet az utazási- és szállítási költségnormák szabályozásáról a máramarosi Só- és Erdőhivatal, illetve Számtartóság személyzete részére (18/317).
1305. 1792. 03. 06. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányászathoz tartozó tisztviselők magánszemélyek országgyűlési képviselőt nem vállalhatják és ha őket a vármegye legátusnak megválasztja, kötelesek az Udvari Kamara hozzájárulását kikérni (18/341).
1309. 1792. 03. 27. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a kincstári szolgálatban a bányaszámvevőket azontúl sihtamestereknek kell nevezni (18/346) - Mihalovits 1934. 113.
1363. 1793. 09. 13. - rendelet a vesztegetési ügyek szabályozásáról (18/446).
1386. 1794. 02. 14. - a Magyar Udvari Kamara utasítása, hogy a tisztviselők fizetésének felét meghaladó bírói letiltás nem érvényesíthető (18/519).
1387. 1794. 02. 14. - az Udvari Kamara dekrétuma az Erdélyi Kincstári Hivatalhoz az 1386. sorszámu rendelet alkalmazásáról (18/520).
1417. 1794. 11. 21. - rendelet a távollévő tisztviselők minősítésének szabályozásáról (18/559).
1424. 1795. 01. 30. - az Udvari Kamara előírja, hogy a bányamunkás községi hivatali tisztséget csak akkor viselhet, ha a hivatalra más alkalmas polgári személy nincs (19/29) - Mihalovits 1934. 223.
1427. 1795. 02. 06. - a bányagyakornokok figyelmeztetése az eladósodás elkerülésére (19/41).
1442. 1795. 12. 15. - az Udvari Kamara rendelete megismétli azt az előírást, hogy a bányamunkás községi hivatali tisztséget csak akkor viselhet, ha a hivatalra más alkalmas polgári személyt nem találnak (19/78) - Mihalovits 1934. 223.
1494. 1797. 10. 27. - az Udvari Kamara engedélyezi a bányakerületek főhivatalainak, hogy a kincstári tisztviselők a bányatársulatokat tiszteletdíj ellenében tanáccsal láthassák el (19/176).
1532. 1799. 04. 05. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a kincstári bányatisztek a munkásoktól ajándékot nem fogadhatnak el (19/249) - Mihalovits 1934. 249, 253.
1556. 1800. 01. 03. - rendelet az alacsony sorból származó bányatisztekről (19/284).
1574. 1800. 07. 04. - rendelet a magánutazások legfeljebb 6 hét időtartamra korlátozásáról (19/306).
1708. 1805. 10. 23. - legfelsőbb elhatározás a szolgálati titoktartás és a tisztviselők egymás közötti kapcsolatának szabályozásáról (19/516).
1720. 1806. 10. 17. - rendelet a hivatalfőnökök felelősségének szabályozásáról az indokolatlan anyagi ráfordítások vonatkozásában (19/533).

- 1722. 1806. 10. 29. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy ha egy hivatalnok ellen a büntető eljárást csupán bizonyítékok hiányában szünetik meg, az illető további alkalmazása ügyében maga dönt (19/534).
- 1729. 1807. 02. 25. - az Udvari Kamara a házassági engedély korhatárát 20-ról 24 évre emeli fel (20/11) - Mihalovits 1934. 222.
- 1982. 1814. 01. 20. - rendelet az erdőkerülőknek a Bergverwandten kötelékébe tartozásáról (22/1) - Mihalovits 1934. 398.
- 2118. 1818. 03. 13. - az udvar megtiltja, hogy a bányászati tisztviselők engedély nélkül szabadságukat Bécsben töltsék (22/458).
- 2131. 1818. 09. 05. - rendelet a késedelmeskedő számvevők büntetésének szabályozásáról (22/506).
- 2193. 1820. 11. 28. - rendelet az alsó-magyarországi Kerületi Bányabíróság vezetőjének bányatanácsosi cím adományozásáról (23/145).
- 2218. 1821. 11. 03. - az Udvari Kamara rendelete a kincstári tisztviselők rangsoráról (23/243) - Mihalovits 1925. 287.
- 2373. 1826. 12. 05. - rendelet a 14 napot meg nem haladó időtartamú magánutazások bejelentéséről (24/245).
- 2459. 1829. 10. 10. - rendelet a bányabírósági gyakornokok jogkörének szabályozásáról (25/129).
- 2552. 1834. 07. 19. - rendelet a szabadságukat Bécsben töltő tisztviselők kötelezettségeinek szabályozásáról (25/317).

4. A tisztviselők illetményét és egyéb járandóságait szabályozó jogszabályok

A kincstári tisztviselők illetményét, illetve az őket megillető egyéb járandóságok rendszerét több mint 150 korabeli jogszabály szabályozta. A fejezet e jogforrásokat gyűjti csokorba.

- 131. 1568. 01. 31. - I. Miksa megszünteti a bevándorolt munkások részére a táppénz és kegydíj fizetését, melyet II. Lajos 1523. évi I. dekrétumában szabályozott (2/160) - Mihalovits 1934. 153.
- 513. 1730. 07. 16. - rendelet a bányatisztek, díjnokok és hivatalszolgák bérezéséről (6/413).
- 749. 1761. 06. 08. - utasítás a bányamunkások tartozásainak bérlevonás útján történő kiegyenlítésére (11/470).
- 800. 1767. 03. 30. - rendelet a munkabérek maximális összegének meghatározásáról (12/486).
- 881. 1773. 09. 10. - az Udvari Kamara rendelete a munkások bérezéséről és ellátásáról (13/387) - Mihalovits 1934. 248, 287.
- 914. 1776. 02. 23. - rendelet a körmöcbányai királyi ércfejtők részére fizetendő ércbértarifákról (14/48).
- 954. 1777. 08. 16. - rendelet a tisztviselők elszállásolásának és kincstári ellátásának szabályozásáról (14/177).
- 961. 1777. 12. 19. - rendelet az illetmények elszámolásának és nyugtázásának szabályozásáról (14/193).
- 980. 1778. 11. 27. - rendelet a tisztviselők utazási költségeinek fizetésére vonatkozó szabályokról (14/254).
- 981. 1779. 01. 15. - a tisztviselők utazási költségeinek fizetésére vonatkozó 980. sorszámú rendelet magyarázata (14/255).
- 984. 1779. 04. 23. - rendelet az önkéntes gyakornokok napidíjáról és egyéb járandóságaik szabályozásáról (14/258).

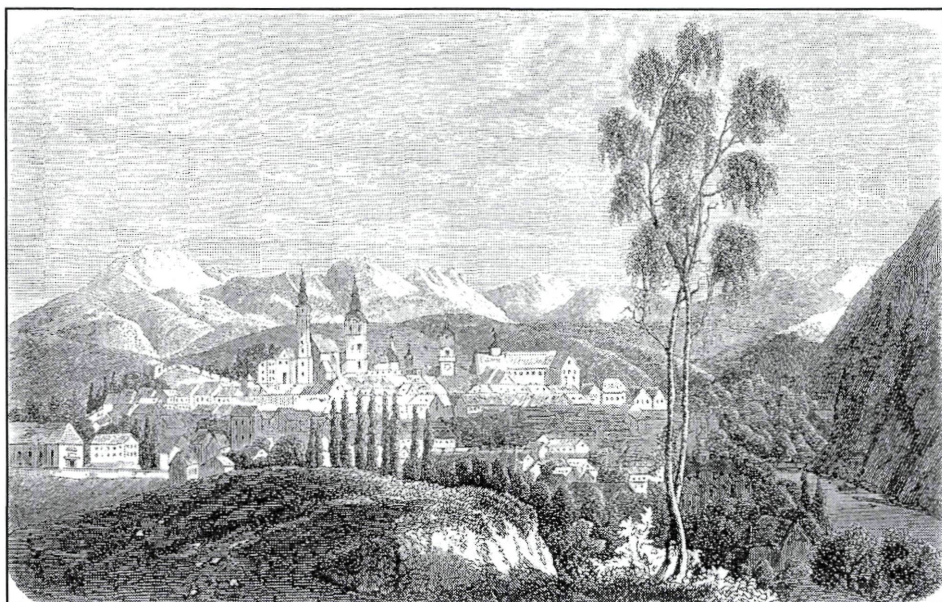
987. 1779. 06. 25. - rendelet az érczúzó és ércmosó munkások fizetési normáiról (14/261).
990. 1779. 08. 06. - rendelet a bányahivatali dolgozók illetményének meghatározásáról (14/265).
1000. 1780. 02. 04. - rendelet az egészségre ártalmas ércet olvasztását végző kohótisztek kincstári juttatásainak szabályozásáról (14/325).
1001. 1780. 02. 18. - az Udvari Kamara dekrétuma a bányatisztek szolgálati lakásainak fenntartására fordítható költségek szabályozásáról (14/326).
1006. 1780. 04. 28. - rendelet a napibérek és az un. „élelmi díjak” meghatározásáról (14/335).
1015. 1780. 10. 06. - rendelet a bányatisztek illetmény-fizetésének szabályozásáról (15/12).
1024. 1781. 02. 03. - az Udvari Kamara dekrétuma az utazási napidíjak megszüntetéséről és helyettük új utazási költségtérítési normák bevezetéséről (15/112).
1025. 1781. 02. 23. - rendelet a bányászat és pénzverés területén dolgozó díjtalan járulnokok és gyakornokok illetményének, illetve jutalmazásának meghatározásáról (15/114).
1037. 1781. 05. 11. - rendelet a bányamunkásokat megillető táppénz szabályozásáról (15/142).
1070. 1782. 11. 16. - rendelet a jubiláló, illetve nyugalmazott hivatalnokok járandóságairól (16/14).
1079. 1783. 05. 17. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a hivatali tisztviselők és könyvelők részére utazási napidíj nem számolható el, csupán a hivatalosan kiküldött bizottsági tagoknak fizethető méltányos jutalom (16/29).
1080. 1783. 06. 04. - rendelet a bányahivatalok élelmi díj és utazási költségnormáinak szabályozásáról (16/30).
1081. 1783. 07. 05. - magyarázatok az utazási költségnormák alkalmazásához (16/35).
1085. 1783. 08. 16. - rendelet a tisztviselőket hivatalos eljárásaik során megillető járandóságok szabályozásáról (16/39).
1086. 1783. 08. 16. - rendelet az erdélyi Kincstári Hivatalnál az utazási- és élelmi díjak mértékének szabályozásáról (16/40).
1094. 1784. 01. 23. - rendelet a tisztviselők utazási költségeinek kiutalásáról és felülvizsgálatáról (16/66).
1096. 1784. 02. 06. - rendelet az önkéntes bányagyakornokok részére fizethető ösztöndíj feltételeinek szabályozásáról (16/68).
1299. 1791. 12. 16. - rendelet a fizetésemelésre vagy rendkívüli jutalmazásra vonatkozó kérvények felterjesztésének rendjéről (18/332).
1371. 1793. 11. 08. - rendelet a bányatisztek illetményének szabályozásáról (18/488).
1393. 1794. 03. 14. - újabb rendelet a bányatisztek illetményének szabályozásáról (18/526).
1432. 1795. 07. 03. - rendelet a hivatali tisztségeket betöltő személyek bérezéséről (19/60).
1484. 1797. 07. 05. - rendelet a tisztviselők illetményének szabályozásáról (19/160).
1519. 1798. 08. 03. - az Udvari Kamara dekrétuma az erdélyi Kincstári Hivatalnál a lótartási pénz és az un. ló-deputátum szabályozásáról (19/211).
1523. 1798. 08. 31. - rendelet a betegállományba került tisztviselők járandóságainak szabályozásáról (19/239).
1527. 1798. 11. 02. - rendelet a tisztviselői illetmények meghatározásáról (19/243).
1528. 1798. 11. 09. - az Udvari Kamara dekrétuma a hivatalos kiküldetést teljesítő tisztviselők napidíjáról (19/245).
1535. 1799. 06. 07. - utasítás a bányászati szolgálatot teljesítő vármegyei tisztviselőknek fizetendő járandóságokról (19/254).
1546. 1799. 10. 04. - rendelet a halálozási-negyed kiutalásának szabályozásáról (19/264).
1550. 1799. 11. 02. - rendelet az illetmény-előlegek megállapításáról (19/272).
1578. 1800. 08. 08. - az Udvari Kamara dekrétuma a nősülésre jogosult polgári tisztviselők fizetésének megállapítása tárgyában (19/309).

1582. 1800. 09. 12. - rendelet a bányakamarai személyzet fizetésének szabályozásáról (19/314).
1600. 1801. 01. 16. - az Udvari Kamara rendelete az erdélyi bányakamarai orvosok és sebészek díjazásáról (19/336) - Mihalovits 1925. 372.
1601. 1801. 02. 06. - az Udvari Kamara rendelete a gyógyszerészek díjazásáról (19/337).
1611. 1801. 07. 03. - az Udvari Kamara rendelete az un. „sebesülési díj” fizetésének szabályairól (19/349) - Mihalovits 1925. 307.
1657. 1803. 08. 31. - az Udvari Kamara dekrétuma az átmenetileg bányamunkára vezényelt katonák bérezéséről (19/418).
1690. 1804. 10. 10. - rendelet a zalatnai bányahatósági ülnökök képviselői díjának meghatározásáról (19/488).
1739. 1807. 04. 08. - rendelet a főaknamesterek járandóságainak szabályozásáról (20/36).
1741. 1807. 04. 29. - rendelet a lovasok széna- és zabjárandóságáról (20/39).
1753. 1807. 12. 02. - rendelet a bányahivatalnokok bizottsági képviselőiapidijának szabályozásáról (20/97).
1754. 1807. 12. 09. - rendelet a pénzküldeményeket szállító pénztári tisztviselők járandóságairól (20/105).
1762. 1808. 01. 27. - rendelet a bányaüzemi gyakornokok utazási költségeinek megtérítéséről (20/115).
1763. 1808. 02. 10. - a főkamagróf rendelete azon vájárok díjazásáról, akik a selmeci polgárok temetésén hívivöként, koporsó hordozóként vagy fákyavivöként működnek közre (20/117) - Mihalovits 1934. 249.
1764. 1808. 02. 10. - magyarázatok a képviselőiapidij-normák alkalmazásához (20/123).
1765. 1808. 02. 17. - rendelet az alsó-magyarországi bányakerület bányatanácsosai részére elszámolhatóapidijakról (20/127).
1766. 1808. 02. 17. - rendelet az utazási költségek elszámolásának szabályozásáról (20/128).
1767. 1808. 02. 17. - magyarázatok az erdélyi bányászati tisztviselőkapidij-normáinak alkalmazásához (20/129).
1768. 1808. 02. 24. - a nagybányai Felügyeleti Főhivatal utasítása az ideiglenesen alkalmazott tisztviselők ésapidijasok útiköltségének elszámolására (20/134).
1773. 1808. 03. 23. - rendelet a tisztviselők részére fizetendő élelmi díj mértékének meghatározásáról (20/139).
1776. 1808. 04. 13. - magyarázatok a tisztviselőiapidij-normák alkalmazásához a nagybányai bányakerületben (20/143).
1788. 1808. 08. 10. - magyarázatok a hivatalnokok alapilletményére vonatkozó határozat alkalmazásához (20/158).
1790. 1808. 08. 17. - rendelet a Főkamagrófi Hivatal irodatisztjeinek járandóságairól (20/161).
1812. 1809. 03. 01. - rendelet a postamesterek kocspénzének meghatározásáról (21/26).
1815. 1809. 06. 21. - magyarázatok a képviselőiapidij-normák alkalmazásához (21/29).
1821. 1809. 10. 05. - rendelet a számviteli-gyakornokok ösztöndíjának megállapításáról (21/46).
1825. 1809. 11. 16. - a nagybányai Felügyeleti Főhivatal utasítása a fagygyú- és lódeputátum természetben történő kiadására (21/52).
1839. 1810. 02. 28. - rendelet a fajjárandóságok kiadásának szabályozásáról (21/71).
1843. 1810. 04. 25. - a nagybányai Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy a bányatiszteknek járó pénzbeli juttatások nem teljesíthetők természetben (21/77).
1860. 1810. 08. 09. - rendelet a lótarási járandóság fizetésének szabályozásáról (21/133).
1875. 1811. 01. 24. - utasítás a selmeci Bányászati Akadémia gyakornokainak ösztöndíjáról és járandóságairól (21/167).
1882. 1811. 04. 18. - dekrétum az alsó-magyarországi kamarai alkalmazottak természetbeni tűzifa és világítási deputátumáról (21/180).

1884. 1811. 05. 16. - utasítás a polgári hivatalnokok férjhez menő leányai részére fizethető egyszeri kegyes adományról (21/191).
1889. 1811. 08. 08. - normák a bányagyakornokok un. "mérőföldpénzének" elszámolásához (21/199).
1919. 1812. 05. 21. - rendelet a képviselői díjak mértékének megállapításáról (21/258).
1923. 1812. 07. 02. - rendelet a bányászatban alkalmazott katonák járandóságainak meghatározásáról (21/270).
1937. 1812. 11. 19. - rendelet a tisztviselői illetmények kifizetésének szabályairól (21/334).
1939. 1812. 12. 10. - rendelet a bányászatban alkalmazott katonákat megillető járandóságokról azokon a napokon, amikor nem végeznek munkát (21/336).
1949. 1813. 02. 19. - a főkamagróf rendelete a körmöci és besztercebányai kerületben új táppénzszabályok bevezetéséről (21/359) - Mihalovits 1925. 302.
1950. 1813. 02. 24. - rendelet az ideiglenesen kinevezett tisztviselők és az alacsonyabb beosztásban lévő napibérének szabályozásáról (21/360).
1957. 1813. 05. 06. - rendelet a napidíjas hivatalnokok és egyéb beosztottak kiküldetési díjainak szabályozásáról (21/376).
1964. 1813. 06. 16. - rendelet a bányatisztek faggyúellátásának szabályozásáról (21/389).
1971. 1813. 07. 29. - dekrétum a bányákban foglalkoztatott katonai részlegek tisztjeinek napidijáról (21/398).
1973. 1813. 08. 05. - rendelet a bányászatban alkalmazott katonák tisztjeinek járó fa- és faggyújárandóság mértékéről (21/400).
1979. 1813. 12. 16. - rendelet a bányatisztek és beosztottak étkezési hozzájárulásának szabályozásáról (21/411).
1987. 1814. 02. 24. - előírások a kiküldetést teljesítő hivatalnokok étkezési hozzájárulásának szabályozásáról Erdélyben (22/44).
1992. 1814. 04. 28. - magyarázatok az 1979. sorszámu rendelethez (22/55).
2032. 1815. 04. 13. - rendelet a bor és gyümölcsvásárlást végző tisztviselők napidijának szabályozásáról (22/143).
2040. 1815. 07. 13. - rendelet a kincstári tisztviselők részére fizethető pótlék szabályozásáról (22/175).
2041. 1815. 07. 27. - határozat a bánsági kerületen kívül dolgozó tisztviselők utazási- és lóhasználati díjának elszámolásáról (22/177).
2046. 1815. 09. 21. - rendelet a betegállományban lévő keresőképtelen személyek adomány kérvényeinek elbírálásáról (22/204).
2047. 1815. 09. 27. - rendelet a munkabérekből történő törvénytelen levonások tilalmának megújításáról (22/205) - Mihalovits 1934. 250.
2053. 1815. 11. 16. - utasítás a bánsági kerületben a tisztviselők és alacsonyabb rangú beosztottak részére az utazási és szállítási díjak felszámítására (22/214).
2059. 1816. 01. 11. - rendelet a kincstári tisztviselők jutalmazásának szabályozásáról (22/224).
2064. 1816. 01. 31. - rendelet a képviselői napidij-normákról a Magyar Királyság és a kapcsolt tartományok területén (22/231).
2067. 1816. 02. 29. - utasítás az 1937. sorszámu rendeletben foglaltak végrehajtására az elhunyt tisztviselők örökösei vonatkozásában (22/282).
2079. 1816. 05. 24. - rendelet az erdészek un. „útípenzéről” (22/308).
2098. 1816. 11. 19. - rendelet a bánsági bányakerületben az útípenzek negyedéves elszámolásáról (22/406).
2103. 1817. 04. 16. - rendelet az illetmények és nyugbérek számfejtésének szabályozásáról (22/413).
2127. 1818. 06. 24. - utasítás a képviselői és élelmi díjak elszámolásáról a bánsági tisztviselők és görögkeleti papok esetében (22/498).
2129. 1818. 08. 14. - rendelet az ösztöndíjas gyakornokok utazási költségeinek megtérítéséről (22/502).

2130. 1818. 08. 29. - rendelet a képviselői napidíj és ételmi díj normákról (22/503).
2134. 1818. 10. 03. - rendelet az udvari és állami hivatalnokok járandóságainak szabályozásáról (22/510).
2146. 1819. 02. 19. - magyarázatok a 2134. sorszámú rendelethez (23/4).
2150. 1819. 03. 06. - rendelet az erdészgyakornokok kiküldetési díjának szabályozásáról (23/15).
2155. 1819. 04. 08. - utasítás a tisztviselőket megillető járandóságok fémpénzzel történő kifizetésére (23/22).
2156. 1819. 04. 10. - rendelet az utazási költségek elszámolásának szabályozásáról (23/26).
2184. 1820. 06. 24. - rendelet a hivatalnokok ételmi díjának szabályozásáról (23/112).
2194. 1820. 12. 05. - rendelet a szolgálati kiküldetések díjazásának szabályozásáról (23/146).
2197. 1821. 02. 03. - magyarázatok az 1979. és 2155. sorszámú rendeletekben foglaltak alkalmazásához (23/149).
2210. 1821. 08. 11. - rendelet a zalatnai bánya-, kohó- és uradalmi intéző ételmi díjának és kiküldetési napidíjának meghatározásáról (23/178).
2217. 1821. 10. 08. - rendelet a bányabírószági tisztviselők kiküldetési díjának és költségtérítésének megállapításáról (23/242).
2223. 1822. 01. 12. - rendelet a hivatalos kiküldöttek költségtérítésének szabályozásáról (23/283).
2236. 1822. 07. 26. - rendelet a bányagyakornokok és bányásziskolások ösztöndíjának megállapításáról (23/306).
2238. 1822. 07. 27. - rendelet a helyettesítést ellátó bányagyakornokok díjazásának szabályozásáról (23/308).
2242. 1822. 09. 21. - rendelet a 40 évet elérő szolgálati idővel rendelkező állami tisztviselők járandóságairól (23/321).
2251. 1822. 12. 30. - rendelet az újból alkalmazott vagy előléptetett beosztottak munkabérének és járandóságainak megállapításáról (23/361).
2257. 1823. 02. 08. - rendelet a szolgálatból felfüggesztett tisztviselők tartásdíjának megállapításáról (23/376).
2258. 1823. 03. 22. - rendelet a kiküldetést teljesítő tisztviselők díjazásáról (23/377).
2261. 1823. 04. 19. - rendelet a megbetegedett tisztviselők gyógyszerköltségének megtérítéséről (23/380) - Mihalovits 1925. 288.
2279. 1823. 08. 07. - rendelet a felfüggesztett tisztviselők, illetve azok családjának járó tartásdíj meghatározásáról (23/419).
2290. 1823. 11. 08. - magyarázatok az utazási-, szállítási- és ételmi díjak normáinak alkalmazásához (24/70).
2293. 1823. 12. 27. - rendelet a szakmányos munkások bérének meghatározásáról (24/83).
2306. 1824. 04. 04. - rendelet a szakmányberek megállapításának és nyilvántartásának szabályozásáról (24/117).
2311. 1824. 07. 21. - rendelet az ösztöndíjas gyakornokokat megillető szolgálati pótlékok mértékének szabályozásáról (24/124).
2312. 1824. 08. 14. - dekrétum az előléptetett tisztviselők illetményének meghatározásáról (24/126).
2314. 1824. 10. 06. - rendelet a 40 évet elérő szolgálati idővel rendelkező állami tisztviselők keresetének megállapításáról (24/129).
2327. 1825. 03.- 05. - rendelet az illetményletiltások meghosszabbításának eseteiről (24/160).
2335. 1825. 08. 21. - magyarázatok a napidíj-normák alkalmazásához (24/176).
2336. 1825. 08. 22. - utasítás a napidíjak mértékének csökkentésére (24/179).
2342. 1825. 11. 12. - dekrétum tisztviselői illetmények kifizetéséről (24/195).

2344. 1825. 11. 19. - utasítás az alacsonyabb beosztású személyek étkezési hozzájárulásának csökkentésére (24/197).
2346. 1826. 01. 10. - rendelet a körmöci pénzverdei alkalmazottak béréről és járandóságairól (24/200).
2349. 1826. 02. 04. - rendelet az alacsonyabb beosztású alkalmazottak étkezési hozzájárulásának meghatározásáról (24/205).
2351. 1826. 02. 23. - határozat a vájárok, bányaácsok, csillések és göngörítő munkások táppénzének meghatározásáról (24/209).
2382. 1827. 03. 03. - rendelet a tisztviselők élelmi díjának megállapításáról (24/367).
2401. 1827. 11. 27. - rendelet a napidíjas tisztviselők illetményének megállapításáról (24/408).
2413. 1828. 03. 20. - rendelet a kiküldetést teljesítő kincstári tisztviselők utazási és étkezési költségeinek, illetve egyéb járandóságainak kifizetéséről (25/20).
2420. 1828. 08. 22. - rendelet a fizetés nélküli gyakornokok járandóságairól, ha valamely tisztviselő helyett tényleges szolgálatot teljesítenek (25/31).
2423. 1828. 10. 26. - rendelet a helyettesítések díjazásáról a bányabíróági, erdészeti és a gazdasági szervezetek esetében (25/34).
2424. 1828. 10. 13. - dekrétum a tisztviselők és állami hivatalnokok lakáspénzéről és lakásilletékéről (25/35).
2425. 1828. 10. 17. - rendelet a lakóhelyükön kívül helyettesítést végző bányagyakornokok járandóságairól (25/36).
2428. 1828. 12. 05. - rendelet a tényleges tisztviselőket helyettesítő gyakornokok járandóságainak szabályozásáról (25/46).
2429. 1828. 12. 06. - rendelet a szolgálati kiküldetést teljesítő tisztviselők és gyakornokok útielölégének szabályozásáról (25/47).
2439. 1829. 05. 18. - rendelet a Bányászati Akadémia elvégzésére önként jelentkező bányaiskolások járandóságairól (25/67).
2444. 1829. 06. 02. - dekrétum a pénzverdei munkások és örök felemelt járadékának számításáról (25/72).
2446. 1829. 06. 16. - rendelet a felfüggesztett alacsonyabb beosztású személyek tartási ellátmányának meghatározásáról (25/75).
2448. 1829. 06. 24. - rendelet a fogalmazó-gyakornokok díjnormáinak meghatározásáról (25/78).
2452. 1829. 07. 29. - utasítás a tisztviselők napidíjainak és útiköltség térítéseinek átalánydíj formájában történő kifizetésére (25/86).
2467. 1830. 07. 31. - dekrétum a számviteli hivatalnokok előleg-kérvényeinek elbírálásáról (25/150).
2470. 1830. 08. 30. - rendelet a helyettesítő tisztviselők utazási költségeinek térítéséről (25/154).
2485. 1831. 08. 06. - rendelet az újonnan belépő tisztviselők illetményének és egyéb járandóságainak megállapításáról (25/182).
2508. 1832. 09. 26. - rendelet a végzett bányagyakornokok ösztöndíjazásának szabályozásáról (25/228).
2545. 1834. 04. 19. - rendelet az un. "kegyes adományok" szabályozásáról (25/304).
2549. 1834. 05. 17. - rendelet a bányakamarai orvosok és sebészek napidíjának megállapításáról (25/313).
2562. 1834. 11. 29. - rendelet a gyakornokok helyettesítési díjának szabályozásáról (25/333).

12. kép: Besztercebánya látképe Bernhard von Cotta: *Ungarische und Siebenbürgerische Bergorte* című munkájából (1862)

IV. Az önszegélyezés szervezetére és legfontosabb jogintézményeire vonatkozó jogforrások

A bányászat veszélyes munkakörülményei, a bányamunkásoknak az ásványi nyersanyagok ritka előfordulásából fakadó területi elkülönültsége és ebből következő fokozott egymásra utaltsága már nagyon korán kiváltotta az összetartás és szolidaritás iránti igényt, melynek hatására az önszegélyezés – a mai értelemben vett társadalombiztosítás – legkorábbi szervezeti és szabályozási megoldásai e szakterületen honosodtak meg elsőként. A betegség vagy baleset miatt munkaképtelenné vált, illetve elaggott bányászok, valamint özvegyeik és árvaik önszegélyezésére szolgáló bányatársulások, bányatársulások intézménye fokozatosan a legtöbb magyarországi bányavidéken kialakult és létrehozásukat a kincstár is szorgalmazta. Ezt a törekvést jól szemlélteti, hogy e tárgykörből összesen 317 jogszabály található az okmánytárban.

1. A bányatársulások szervezetét és működését szabályozó előírások

A bányatársulások olyan, a munkaszervezet és munkaközösség által fenntartott pénztárak voltak, melybe a munkaképes alkalmazottak keresetük egy részét beszedeltették, és ebből azután baleset bekövetkezésekor, vagy ha a munkás megbetegedett, megöregedett, vagy munkára képtelenné vált, megfelelő módon segítséget kapott. A társulások kezelését a

közösség által választott tisztségviselők végezték, akiknek legfőbb ellenőrzési szerve a bányahatóság volt.

- 298. 1648. 04. 28. - a kirendelt vizsgálóbiztosok magyarázatokkal egészítik ki és megerősítik a selmeci bányatársláda 1600. január 18-án kelt szabályzatát (4/699).
- 328. 1661. 03. 24. - I. Lipót leirata a társládák kölcsönügyleteiről, valamint a vājárnép számára felállított őrlőmalmokról Kőrmöcbányán (5/33) - Mihalovits 1925. 354, 1934. 286.
- 722. 1757. 03. 22. - az Udvari Kamara előírja, hogy a bányatársulatoknak szabadságukban áll saját társládát létesíteni és nem kényszeríthetők arra, hogy a társládai járulékot a kincstári társládába szolgáltatassák be (10/467) - Mihalovits 1925. 276.
- 731. 1758. 12. 28. - az Udvari Kamara megtiltja a társládák vagyonának kikölcsönzését (10/540) - Mihalovits 1925. 353.
- 820. 1769. 04. 29. - az Udvari Kamara rendelete a szomolnoki bányatársláda statútumairól (13/137) - Mihalovits 1925. 290, 303, 306, 319, 320.
- 916. 1776. 03. 22. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányatársládák gazdálkodását évente számvevővel felül kell vizsgáltatni (14/59) - Mihalovits 1925. 371.
- 948. 1777. 06. 19. - az Udvari Bizottság szabályozza az alsó-magyarországi bányavárosok bányatársládaiknak kölcsönügyleteit (14/164) - Mihalovits 1925. 353, 371.
- 955. 1777. 10. 17. - az Udvari Kamara rendelete az oravikai, dognácskai, szászkaik és moldovai társládák egyesítéséről és az oravikai társpénztárba tömörítéséről (14/178) - Mihalovits 1925. 287.
- 964. 1778. 03. 27. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a kincstári felügyelet alatt álló bányatársulatoknál külön társládák nem hozhatók létre, hanem főtárspénztárba kell tömörülniük (14/213) - Mihalovits 1925. 275, 287.
- 1004. 1780. 03. 31. - rendelet az ezüstfinomítók bányatársláda szabályzatáról (14/331).
- 1009. 1780. 07. 21. - rendelet a társláda-számvevők óvadék letéti kötelezettségének szabályozásáról (15/2).
- 1013. 1780. 09. 29. - az Udvari Kamara rendelete a vajdahunyadi vasmű társpénztárának szabályzatáról (15/7) - Mihalovits 1925. 303-304.
- 1055. 1782. 02. 15. - az Udvari Kamara a Bánságban megszünteti a bányatisztek kötelező társládai tagságát és járulékfizetését (15/264) - Mihalovits 1925. 288, 289, 372.
- 1121. 1784. 10. 13. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a munkássorból állami nyugdíjjogosultsággal járó beosztásba kerülő személyek társláda-tagsága automatikusan megszűnik és az addig befizetett járulékok sem követelhetők vissza (16/327) - Mihalovits 1925. 288, 304, 306, 319.
- 1137. 1785. 09. 30. - az Udvari Kamara rendelete a bánsági társládák szabályzatáról (16/364) - Mihalovits 1925. 287, 288, 290, 303, 304, 318, 372.
- 1144. 1786. 01. 13. - az Udvari Kamara rendelete a bánsági bányatársládák szabályzatának magyarázatáról (17/2) - Mihalovits 1925. 304-305.
- 1162. 1786. 08. 21. - az Udvari Kamara kötelezi a bányatársulatokat társládák létrehozására (17/296) - Mihalovits 1925. 276, 371.
- 1196. 1787. 10. 19. - az Udvari Kamara rendelete az erdélyi magántársulati és kincstári társládák egyesítésének javaslatáról (17/377) - Mihalovits 1925. 287.
- 1263. 1790. 03. 12. - az Udvari Kamara rendelete a Bánsági Egyesített Társpénztár szabályzatáról (18/271) - Mihalovits 1925. 302.
- 1264. 1790. 05. 07. - az Udvari Kamara kötelezi a nagybányai társláda vagyonát kezelő társládai tisztségviselőt, hogy minden év végén számadást terjesszen be a bányabíróshoz (18/274) - Mihalovits 1925. 371.
- 1326. 1792. 09. 11. - az Udvari Kamara rendelete a Bánsági Egyesített Bányatársláda nyugalombiztosításának reformjáról (18/370) - Mihalovits 1925. 290, 302, 303.
- 1431. 1795. 06. 05. - az Udvari Kamara utasítja a főkamagróft a kincstári társládák által fizetendő betegpénzekről, a temetkezési segélyről és az ún. koporsópénzről (19/59) - Mihalovits 1925. 302, 319.
- 1461. 1796. 09. 23. - az Udvari Kamara utasítja a szomolnoki Felügyeleti Főhivatalt a bányatársulati társládai járulékok fizetéséről és mértékéről (19/121).

1521. 1798. 08. 10. - az Udvari Kamara rendelete a besztercebányai rézpörölynél dolgozók társládájának szabályzatáról (19/235) - Mihalovits 1925. 305.
1638. 1802. 07. 22. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a társláda tagok és tisztviselők beleegyezése nélkül a társláda nem kényszeríthető kötelezettségvállalásra (19/397) - Mihalovits 1925. 372.
1664. 1803. 12. 14. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a társláda által kiutalható kölcsönök maximális összegét a főbányahivatal állapítja meg (19/428) - Mihalovits 1925. 371.
1701. 1805. 04. 18. - az Udvari Kamara megtiltja, hogy a még élő bányászok gyermekeinek a bányatársláda bármilyen juttatást adjon (19/501).
1704. 1805. 07. 10. - utasítás az alsó-magyarországi bányakerületben a bányatársládák kezelésének és ügyvitelének javítására (19/504).
1735. 1807. 03. 27. - utasítás a Bánsági Társpénztár részére az elszámolás helyes rendjéről (20/17).
1752. 1807. 11. 18. - az erdélyi Kincstári Hivatal utasítása, hogy a társláda csak azoknak a fuvarosoknak, ill. özvegyeiknek és gyermekeiknek fizethet járadékot, akik rendszeresen végeztek fuvarozást és így többet fizettek a társládába, mint az alkalmi fuvarosok (20/96).
1983. 1814. 01. 22. - az Udvari Bizottság rendelete a selmeci társládából igényelhető kölcsönökről (22/2) - Mihalovits 1934. 250.
2087. 1816. 09. 06. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bábaasszonyt a társláda köteles fizetni és a társláda nyújt neki províziót is (22/357) - Mihalovits 1925. 372.
2166. 1819. 09. 14. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy Erdélyben a bába fizetését és nyugbérét is a társláda köteles fizetni (23/52) - Mihalovits 1925. 372.
2172. 1820. 01. 08. - az Udvari Kamara rendelete a kincstár által támogatott magánbányák társládáiról (23/65) - Mihalovits 1925. 276, 306, 371, 372.
2192. 1820. 11. 18. - az Udvari Kamara általánosan kötelezővé teszi a hutmanok és más altisztek bányatársládába való belépését (23/144) - Mihalovits 1925. 287.
2215. 1821. 09. 22. - az Udvari Kamara rendelete a bányatársládák által nyújtott kölcsönökről (23/185) - Mihalovits 1925. 354.
2228. 1822. 04. 06. - a szomolnoki és nagybányai Felügyeleti Főhivatalok utasítása a hutmanok és más altisztek bányatársládába való belépésének kötelező elrendeléséről (23/290).
2229. 1822. 04. 20. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányászok szabad költözködési joga alapján az a bányász, aki több társládánál is legalább 8 évi, megszakítás nélküli szolgálattal bír, munkaképtelenné válása esetén attól a társládától kapja járadékát, amelynél munkaképtelenné vált (23/294) - Mihalovits 1925. 304.
2231. 1822. 05. 17. - rendelet a társládák vagyonának jövedelmezőbb kezelésére vonatkozó intézkedésekről (23/297).
2234. 1822. 06. 28. - rendelet az Erdélyre vonatkozó társládai statútum tervezetéről (23/300) - Mihalovits 1925. 275, 371.
2247. 1822. 11. 30. - határozat a selmeci bányatársláda gondnoka részére (23/344) - Mihalovits 1925. 290.
2264. 1823. 05. 15. - magyarázatok a 2247. sorszámú határozathoz (23/384).
2272. 1823. 06. 30. - újabb magyarázatok a 2247. sorszámú határozathoz (23/403).
2296. 1824. 01. 12. - rendelet a körmöci bánya-, zúzó- és kohómunkások, valamint szenítők társláda-statútumainak megújításáról (24/96) - Mihalovits 1925. 290, 303.
2329. 1825. 03. 26. - normatívák a kincstári bányatársládák tőkéjének gyümölcsöztetéséhez (24/162) - Mihalovits 1925. 354.
2341. 1825. 11. 07. - a bányatársládák utasítása a végrehajthatatlan bírósági kötelezések bejelentésére (24/194).
2421. 1828. 09. 06. - rendelet a selmeci bányatársláda által fenntartott gabonaraktárak megszüntetéséről és a munkások ellátásának piaci alapokon történő megszervezéséről (25/32) - Mihalovits 1934. 286, 397.
2453. 1829. 08. 17. - rendelet a bányatársulati bányairnokok részére a társláda-díjak beszédésével és könyvelésével kapcsolatos előírásokról (25/88).

2463. 1830. 04. 10. - udvari rendelet a kincstári- és magántárspénztárakról (25/145) - Mihalovits 1925. 322.
2492. 1831. 11. 12. - rendelet a selmeci bányatársláda által fenntartott magtárakra és pékségekre vonatkozó 2247. és 2421. sorszámú határozatokban foglaltak végrehajtásáról (25/191) - Mihalovits 1925. 322.

2. A nyugberekre vonatkozó szabályozás

A kincstári tisztviselők és a beosztott személyzet számára a társláda által biztosított szolgáltatások egyik legfontosabbika az öregségi nyugbér¹² (provízió, penzió) és végkielégítés volt. A provízió mértékét kezdetben eseti döntésekkel határozták meg és csak később vált általánossá, hogy a fizetendő járadék összege a szolgálatban töltött időtől, a járulékfizetés időtartamától és a munkakör jellegétől függött.

733. 1759. 03. 01. - rendelet a selmeci, körmöci és besztecebányai bányakamarák nyugbérnormáinak szabályozásáról (11/2)
758. 1762. 03. 09. - utasítás a bányászat és pénzverés területén a nyugberek meghatározásánál zsinórmértékként alkalmazandó szabályok alkalmazására (11/481).
769. 1764. 05. 01. - rendelet az öregségi nyugberek szabályozásáról (12/6).
785. 1765. 11. 25. - rendelet a nyugberek maximális mértékének meghatározásáról (12/409).
789. 1766. 06. 30. - rendelet a nyugberek megállapítására vonatkozó előírások alkalmazásáról (12/417).
825. 1769. 09. 02. - rendelet a bányahivatalok hivatali állományának nyugbérnormáiról (13/146).
870. 1772. 06. 27. - az Udvari Kamara rendelete a bogsáni és resicai Vasművek munkásainak nyugbérnormáiról (13/358) - Mihalovits 1925. 318.
907. 1775. 08. 18. - rendelet a vajdahunyadi Vasműveknél alkalmazott nyugbérnormákról (14/15).
910. 1775. 10. 20. - az Udvari Kamara rendelete az erdélyi aranymosók, illetve özvegyeik és gyermekeik nyugbérének szabályozásáról (14/33) - Mihalovits 1925. 287.
963. 1778. 02. 27. - az Udvari Kamara rendelete a nyugberek szabályozásáról (14/212) - Mihalovits 1925. 303.
967. 1778. 05. 08. - az Udvari Kamara rendelete a szomolnoki bányakerületben fizethető nyugbérekről és járandóságokról (14/217) - Mihalovits 1925. 287.
992. 1779. 09. 03. - rendelet a diósgyőri bánya-, kohó- és vasmunkások nyugbérnormáinak szabályozásáról (14/285).
998. 1780. 01. 21. - az Udvari Kamara rendelete a selmeci, körmöci és besztecebányai bányakamarák területén, valamint a rhónici és tiszolci Vasműveknél alkalmazott nyugbérnormák szabályozásáról (14/302) - Mihalovits 1925. 306, 318.
1021. 1780. 12. 09. - az Udvari Kamara rendelete a nagybányai bányakerületben érvényes nyugbérnormákról (15/103) - Mihalovits 1925. 305.
1036. 1781. 05. 04. - rendelet a nyugbérnormák szabályozásáról és a személyenként kifizethető összeg meghatározásáról (15/137).
1038. 1781. 05. 31. - a nyugbérnormákra vonatkozó 1036. sorszámú rendelet kiegészítése (15/143).
1063. 1782. 07. 26. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a nyugdíj- és járadék-jegyzékekben fel kell tüntetni a kérelmezőnek, az özvegy volt férjének, valamint a kérelmező apjának javadalmasát is (16/5).

¹² A ma használatos nyugdíj kifejezés helyett célszerűnek tartottam az eredeti nyugbér kifejezés használatát.

1082. 1783. 07. 25. - az Udvari Kamara megtiltja az erdélyi bányatiszteknek, hogy állami nyugbérük mellé társláda tagság létesítésével társládai províziót is igényeljenek (16/37) - Mihalovits 1925. 288.
1083. 1783. 07. 28. - táblázatok az alacsonyabb beosztású hetibéres tisztviselők nyugbér-járandóságának meghatározásához (16/38).
1098. 1784. 03. 15. - rendelet a hetibéreseket megillető nyugbér szabályozásáról (16/70).
1100. 1784. 03. 19. - az Udvari Kamara a más jövedelemmel is rendelkezők kiszűrése érdekében előírja a provízióban részesülők évenkénti felülvizsgálatát (16/72) - Mihalovits 1925. 303, 305.
1105. 1784. 04. 19. - rendelet a tisztviselők nyugdíjazásakor figyelembe vehető szolgálati évek meghatározásáról (16/88).
1114. 1784. 06. 18. - rendelet az alsó-magyarországi kerületben a mázsáló-írnokok és özvegyeik nyugbérjárandóságairól (16/319).
1124. 1785. 02. 12. - az Udvari Kamara előírja, hogy a munkások és özvegyeik nyugbérének 50 %-a a kincstárt terheli és a társláda csak a különbözetet köteles fizetni (16/342) - Mihalovits 1925. 289, 290, 318.
1126. 1785. 04. 06. - az Udvari Kamara rendelete a nyugbérfizetés szabályozásáról a selmeci bányatársládánál (16/348) - Mihalovits 1925. 303.
1129. 1785. 05. 20. - rendelet a selmeci és körmöci szénégetők nyugbérjogosultságának szabályozásáról (16/358).
1136. 1785. 09. 16. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a bányakovácsok nyugdíja a kohókovácsokéval egyforma mértékű (16/363).
1150. 1786. 02. 22. - az Udvari Kamara szénégető munkásokra vonatkozó nyugbér-rendelete (17/58) - Mihalovits 1925. 287.
1160. 1786. 08. 19. - az Udvari Kamara a magyarországi bányamunkások társaspénztáira vonatkozó nyugbér-szabályzatot a kabolapojanai vasművek és a máramarosi sóbányák munkásaira is kiterjeszti (17/228) - Mihalovits 1925. 287.
1173. 1786. 11. 29. - az Udvari Kamara rendelete a nyugdíjjogosultság szabályozásáról a sóvári sóbányában (17/322) - Mihalovits 1925. 287, 304, 318.
1181. 1787. 03. 30. - rendelet a nyugbér- és egyéb járandóságok iránti kérvények előterjesztésének szabályozásáról (17/344).
1183. 1787. 04. 28. - az Udvari Kamara nyugbér-szabályzata a sóvári sóbánya részére (17/347) - Mihalovits 1925. 304.
1185. 1787. 06. 13. - az Udvari Kamara rendelete az erdélyi sóbányák számára, a nyugbér-járandóságok szabályozásáról (17/350) - Mihalovits 1925. 286, 304.
1188. 1787. 07. 11. - az Udvari Kamara rendelete a nyugdíjjogosultság szabályozásáról a máramarosi sóbányákban (17/359) - Mihalovits 1925. 287.
1204. 1788. 03. 03. - rendelet az oláhláposbányai Vasművek személyzetének nyugbér-járandóságáról (17/421).
1232. 1789. 01. 30. - az Udvari Kamara a 40 évet meghaladóan dolgozó (jubiláló) munkások províziójának mértékét az utolsó munkabér teljes összegében határozza meg (18/213) - Mihalovits 1925. 305.
1235. 1789. 03. 20. - az Udvari Kamara utasítja a zalatnai Felügyeleti Főhivatalt, hogy a bányatársaságok jogosultak saját vagyonukból a 40 éven át becsülettel szolgált munkásoknak magasabb járadékot fizetni (18/225).
1242. 1789. 07. 03. - az Udvari Kamara rendelete a társládai járulékok fizetésének kötelezettségéről, valamint a provízióhoz szükséges szolgálati idő szabályozásáról (18/239) - Mihalovits 1925. 287, 303-306.
1251. 1789. 08. 21. - az Udvari Kamara maximálja a jubiláló munkások esetében fizethető nyugbér mértékét (18/253) - Mihalovits 1925. 305.
1253. 1789. 09. 04. - rendelet a körmöcbányai kovácsműhelyben dolgozók nyugbérjogosultságának szabályozásáról (18/255).
1261. 1790. 01. 15. - rendelet a szállító- és pörkölmesterek, valamint a szállítósegédek és a szenítőmesterek segédei nyugbérének meghatározásának szabályairól (18/269).
1281. 1791. 02. 18. - az Udvari Kamara rendelete a jászói vas- és ércbányamunkások nyugbérnormáinak szabályozásáról (18/303) - Mihalovits 1925. 305, 354.

1286. 1791. 04. 15. - az Udvari Kamara rendelete a tanítókat, illetve azok özvegyeit és árváit megillető nyugbérjárandóságokról (18/313).
1323. 1792. 08. 14. - az Udvari Kamara dekrétuma a mosóüzemek felügyelőinek, a zúzóművek ellenőreinek, illetve özvegyeiknek járadék-normáiról (18/366).
1324. 1792. 09. 04. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a provízió megítélésénél a könnyebb munkára való képtelenséget orvosi bizonyítvánnyal kell igazolni és a nyugbér folyósításához előzetes jóváhagyás szükséges (18/367) - Mihalovits 1925. 305.
1330. 1792. 10. 30. - rendelet a bányakovácsműhelyekben dolgozók nyugbérének szabályozásáról (18/379).
1344. 1793. 04. 23. - az Udvari Kamara a provízió mértékének megállapításához több évi kereset átlagának alapulvételét írja elő (18/420) - Mihalovits 1925. 305.
1345. 1793. 04. 23. - rendelet a bányatisztek házastársainak nyugbérjogosultságairól szóló rendelet kiegészítéséről (18/422).
1383. 1794. 01. 31. - rendelet a bányamunkások nyugbérfizetéssel kapcsolatos felelősségének szabályozásáról (18/515).
1384. 1794. 02. 07. - rendelet a nyugbérék pénztári nyilvántartásának szabályozásáról (18/516).
1406. 1794. 08. 29. - rendelet a kohászatban dolgozók nyugbérének szabályozásáról (18/543).
1411. 1794. 09. 26. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a provízió folyósításához az orvosi bizonyítványon kívül az illető korábbi vezetőjének, a hutmannak és munkatársainak tanúsítványa is szükséges (18/549) - Mihalovits 1925. 305.
1419. 1795. 01. 09. - rendelet a salakmosók nyugbérének szabályozásáról (19/1).
1428. 1795. 03. 06. - rendelet a 40 év feletti szolgálattal rendelkező erdőmesterek nyugbérének szabályozásáról (19/42).
1429. 1795. 05. 08. - rendelet a bányagazgatósági huszárok nyugbérének megállapításáról (19/43).
1441. 1795. 12. 11. - rendelet a bányakovácsok nyugbérének szabályozásáról (19/77).
1478. 1797. 05. 12. - az Udvari Kamara előírja, hogy a provízióban részesülő munkásnak gyógyszer-járandóság nem fizethető (19/153) - Mihalovits 1925. 289.
1483. 1797. 06. 17. - rendelet a bányabírószági hivatalozgák nyugbérének szabályozásáról (19/159).
1511. 1798. 03. 30. - az Udvari Kamara rendelete a körmöci Pénzverde társ-pénztáránál a nyugbér meghatározására vonatkozó előírásokról (19/198) - Mihalovits 1925. 289, 305.
1525. 1798. 09. 28. - rendelet az alsó-magyarországi kerület bányakamarai kirurgusának és özvegyének nyugbérjárandóságairól (19/241).
1529. 1798. 12. 07. - rendelet a szomolnoki kerület vasmunkásainak nyugbérjárandóságairól (19/246).
1539. 1799. 08. 16. - rendelet a vajdahunyadi vasműveknél alkalmazandó nyugbér-normákról (19/256).
1583. 1800. 09. 19. - rendelet a rhónici szeggyártók nyugbérjárandóságairól (19/315).
1591. 1800. 11. 07. - rendelet a nyugbér-javaslatok elbírálásáról és az ehhez szükséges orvosi bizonyítványról (19/325).
1599. 1800. 12. 19. - rendelet az erdélyi kincstári beváltó műhelyekben dolgozó kémlészek és próbatőrök nyugbérjárandóságairól (19/336).
1633. 1802. 05. 20. - rendelet a rhónici Vasmű és fióküzemei nyugbér-szabályzatáról (19/384).
1637. 1802. 07. 01. - az Udvari Kamara rendelete a munkások és özvegyeik províziójának meghatározásáról (19/396) - Mihalovits 1925. 371.
1685. 1804. 06. 27. - rendelet a helyettesítést ellátó munkások nyugbérjárandóságának meghatározásáról (19/475).
1692. 1804. 11. 07. - rendelet a próbakészítők feleségeinek és gyermekeinek nyugbérjárandóságairól (19/491).

1717. 1806. 08. 20. - rendelet a rézpörlykezelők és olvasztósegédek nyugbérjárandóságáról (19/530).
1732. 1807. 03. 04. - az Udvari Kamara dekrétuma a nyugdíjasok állandó belföldi tartózkodásának valamely egyházi vagy polgári hatóság által történő igazolásáról (20/14).
1744. 1807. 07. 01. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy katonai szolgálat után nyugbérre csak az a személy jogosult, aki leszerelését követően kincstári szolgálatba lép (20/84).
1750. 1807. 11. 04. - rendelet a kincstári szolgálatba lépő leszerelt katonák nyugbérjárandóságairól (20/93).
1759. 1808. 01. 20. - az udvar elrendeli, hogy a külföldiek csak legfelsőbb engedéllyel részesülhetnek kincstári nyugbérben (20/110).
1769. 1808. 02. 24. - az Udvari Kamara rendelete a provízióhoz szükséges szolgálati idő szabályozásáról (20/135) - Mihalovits 1925. 304.
1794. 1808. 10. 05. - javaslat az alacsony beosztásban álló személyek nyugbéréllátására (20/168).
1816. 1809. 07. 05. - dekrétum a járadékok folyósításának szabályozásáról az erdélyi Kincstári Hivatalnál (21/33).
1819. 1809. 08. 24. - rendelet a vajdahunyadi vasművekben 40 évet ledolgozó olvasztómunkások és kovácsok nyugbérjárandóságáról (21/36).
1854. 1810. 06. 14. - az Udvari Kamara rendelete a bogsáni és resicai Vasmű munkásainak és azok özvegyeinek nyugbérjárandóságáról (21/124) - Mihalovits 1925. 303-304.
1876. 1811. 01. 24. - utasítás a nyugberek értékállandóságának megtartására vonatkozó intézkedésekről (21/168).
1907. 1812. 01. 09. - rendelet a nyugberek mértékének megállapításáról (21/234).
1912. 1812. 02. 13. - az udvar elrendeli, hogy a nyugdíjnyugtákon a lelkésszel igazoltatni kell, hogy az illető még jogosult a járandóság felvételére és a nyugdíjas elhalálozását azonnal jelentenie kell (21/241).
1994. 1814. 05. 20. - utasítás minden bánya- és sóhivatalnál a szolgálati idők nyilvántartására szolgáló anyakönyvek vezetésére, a provízió meghatározása érdekében (22/70) - Mihalovits 1925. 305, 1934. 226.
2036. 1815. 06. 01. - rendelet a nyugbérjárandósággal kapcsolatos kérdések szabályozásáról (22/154).
2057. 1816. 01. 11. - az udvar elrendeli, hogy az a munkás, akinek nincs 8 évi kincstári szolgálata, a kincstári társládából nem kaphat províziót, de ez nem zárja ki azt, hogy magántársulat társpénztárából számára nyugbért folyósítsanak (22/222) - Mihalovits 1925. 304.
2075. 1816. 03. 28. - rendelet az újracházasodó, majd ismételten megözvegyülő nyugdíjasok nyugbérének mértékéről (22/304).
2077. 1816. 04. 12. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy társládai járulékok fizetésének hiányában nem lehet szolgálati időt figyelembe venni a nyugbér megállapításához (22/306) - Mihalovits 1925. 304.
2122. 1818. 04. 24. - utasítás a szolgálati nyugbérjavaslatok felterjesztésére a Magyar Udvari Kamarához (22/468).
2123. 1818. 05. 25. - rendelet az ácsállérok és özvegyeik nyugbérjárandóságának szabályozásáról (22/469).
2128. 1818. 08. 01. - rendelet a nyugberek kifizetésével kapcsolatos egyes kérdések szabályozásáról (22/501).
2135. 1818. 10. 23. - rendelet a nyugberek kifizetésének szabályozásáról (22/517).
2140. 1818. 11. 21. - rendelet a lelkészek nyugbérének szabályozásáról (22/551).
2142. 1818. 12. 24. - utasítás a bírósági letiltás alá vont nyugberek levonásáról (22/555).
2143. 1818. 12. 31. - rendelet a diósgyőri Vasműben legalább 40 év szolgálati idővel rendelkező munkások nyugbérnormáinak szabályozásáról (22/560).
2145. 1819. 01. 20. - rendelet a nyugberek és támogatások kifizetéséről az 1815. évi direktívák figyelembevételével (23/2).

2151. 1819. 03. 13. - udvari rendelet a nyugberek kiszámításának szabályairól (23/16) - Mihalovits 1925. 305.
2157. 1819. 04. 14. - rendelet a szérelő-, illetve zúzólegények társládai províziójának meghatározásáról (23/27).
2165. 1819. 09. 11. - irányelvek a tisztviselők nyugbérjárandóságainak meghatározásához (23/49).
2179. 1820. 04. 22. - az Udvari Kamara rendelete egyes besztercebányai tisztviselők nyugbérenek megállapításáról (23/99) - Mihalovits 1925. 287.
2190. 1820. 10. 21. - rendelet a nyugberek fizetésére vonatkozó szabályokról (23/140).
2202. 1821. 04. 22. - magyarázatok a nyugberek megállapítására vonatkozó előírások alkalmazásához (23/156).
2212. 1821. 09. 10. - magyarázatok a 2202. sorszámú rendelet alkalmazásáról a katonai szolgálatra besorozott bányászok asszonyai vonatkozásában (23/180).
2213. 1821. 09. 15. - magyarázatok a nyugbérjogosultsággal kapcsolatos kérdések elbírálásához (23/182).
2219. 1821. 11. 03. - rendelet a kamarai fennhatóság alatt álló tanítók nyugbérjárandóságának meghatározásáról (23/250).
2233. 1822. 06. 15. - rendelet a csalárd módon megszerzett nyugbérjogosultságok esetében követendő eljárásról (23/299).
2243. 1822. 10. 05. - rendelet a nyugállományba vonuláskor teendő intézkedésekről (23/322).
2250. 1822. 12. 29. - rendelet a tisztviselők nyugbérenek megállapításáról (23/360).
2252. 1823. 01. 03. - rendelet a nyugdíjasoknak adandó elismervények szabályozásáról (23/367).
2255. 1823. 01. 29. - rendelet a besztercebányai rézpörölykezelők nyugbérenek szabályozásáról (23/372).
2256. 1823. 01. 31. - határozat a nyugbérjogosultság megállapításának feltételeiről (23/373).
2259. 1823. 04. 03. - rendelet az erdőőrök és özvegyeik nyugbérjárandóságának szabályozásáról (23/378).
2265. 1823. 05. 25. - rendelet a pénzverő-hivatalokban dolgozók nyugbérjárandóságainak megállapításáról (23/387).
2266. 1823. 05. 31. - normák a nyugberek mértékének megállapításához Erdélyben (23/388).
2267. 1823. 05. 31. - normák a nyugberek mértékének megállapításához a Bánságban (23/392).
2273. 1823. 07. 12. - rendelet egyes tisztviselői alárendeltségbe tartozó beosztottak nyugbérjárandóságának szabályozásáról (23/406).
2275. 1823. 07. 19. - rendelet a nyugbérjogosultsággal kapcsolatos kérdések szabályozásáról (23/408).
2282. 1823. 08. 30. - az udvar elrendeli, hogy a provízió mértéke nem lehet magasabb a tényleges bérnél (23/422) - Mihalovits 1925. 305.
2294. 1823. 12. 29. - legfelsőbb utasítás a bányamunkások sorából előrelépett tisztviselők szolgálati idejének és nyugbérenek meghatározásáról (24/85).
2297. 1824. 01. 13. - rendelet a szénpordöngölők nyugbérjárandóságáról (24/106).
2304. 1824. 03. 27. - rendelet a gyümölcsjárandóság beszámításának módjáról a bányatársláda által a tisztviselőknek fizetett nyugbérbe (24/115).
2310. 1824. 07. 05. - rendelet a közösen alkalmazott erdőőrök kincstári nyugbérpénztárral fennálló jogviszonyának szabályozásáról (24/113).
2316. 1824. 10. 30. - rendelet azon építőmesterek és ács munkások nyugbérenek mértékéről, akik a nyári hónapokban magánmunkát végeznek és a társládai hozzájárulást nem fizetik (24/131).
2324. 1825. 01. 31. - utasítás a tisztviselői nyugbér mértékének a teljes szolgálati időtől függő meghatározására (24/145).

2343. 1825. 11. 12. - rendelet a szakmányos vajúrok nyugbérének szabályozásáról (24/196).
2347. 1826. 01. 10. - rendelet a buktató- és szállítómesterek nyugbérének meghatározásáról (24/203).
2353. 1826. 03. 23. - rendelet a szolgálati idők és nyugberek számításáról (24/211).
2354. 1826. 04. 17. - az udvar ismét elrendeli, hogy a provízió összege nem lehet magasabb a tényleges bérnél (24/213) - Mihalovits 1925. 305.
2357. 1826. 05. 24. - az udvar elrendeli, hogy 40 évi megszakítás nélküli szolgálat teljesítése esetén a nyugbér mértéke a tényleges bérrel egyezik meg (24/220).
2358. 1826. 05. 24. - magyarázatok a 2353. sorszámú rendelethez (24/221).
2365. 1826. 08. 01. - rendelet a munkások nyugbérének mértékét meghatározó 1818. április 17-i rendeletben foglaltak alkalmazásáról (24/231).
2371. 1826. 10. 27. - rendelet a létszámleépítés vagy megbetegedés miatt nyugbér csökkenést szenvedett munkások províziójának korrigálásáról (24/241) - Mihalovits 1934. 402.
2380. 1827. 02. 05. - rendelet a 40 év feletti szolgálati idővel rendelkező zúzó- és mosóművi munkások nyugbérének megállapításáról (24/361).
2386. 1827. 04. 06. - rendelet a szakmányos fémmunkások társládai nyugbérjárándóságának szabályozásáról (24/376).
2402. 1827. 11. 22. - rendelet az 1912. sorszámú rendelet alapján a lelkészek által kiállítandó igazolásokról (24/409).
2406. 1828. 01. 16. - rendelet a nyugberek, nevelési- és egyéb járandóságok átruházására irányuló kérvények előterjesztéséről (25/5).
2414. 1828. 04. 19. - rendelet egyes munkások nyugbéremelésének feltételeiről (25/21).
2464. 1830. 04. 14. - rendelet az erdélyi bánya-, zúzó- és kohóművekben, valamint az erdészetben dolgozó munkások nyugbérnormáinak meghatározásáról (25/146).
2465. 1830. 06. 15. - rendelet a bánsági bányakerületben a bányatársláda által nyújtott nyugberek szabályozásáról (25/147).
2472. 1830. 09. 25. - rendelet az erdőmesterek, erdőőrök és özvegyeik nyugbérének szabályozásáról (25/156).
2489. 1831. 10. 14. - rendelet a bűncselekmény vagy súlyos szabálysértés elkövetése miatt elítélt személyek nyugbérének felfüggesztéséről (25/188).
2497. 1832. 02. 13. - magyarázatok a nyugbérnormák 1830. évi szabályozásához (25/210).
2500. 1832. 03. 13. - dekrétum a Főkamaragrófi Hivatalt a nyugbérkérdésekben megillető igazgatási hatósági döntési jogkörök szabályozásáról (25/216).
2511. 1832. 12. 12. - az udvar elrendeli, hogy nyugbér csak az állandó szolgálatból visszavonult személyeket illeti meg (25/232).
2523. 1833. 07. 06. - az Udvari Kamara rendelete a bányamunkások nyugbérének és végkielégítésének megállapításáról (25/246) - Mihalovits 1925. 306.
2532. 1833. 09. 17. - rendelet a három zalatnai erdőkerületben dolgozók nyugbérének szabályozásáról (25/269).
2542. 1834. 03. 24. - rendelet a nyugberek és adományok mértékének évenkénti felülvizsgálatáról (25/301).

13. kép: Born Ignác (1742-1791) geológus portréja

3. A kincstár alkalmazásában állók özvegyeinek járandóságait szabályozó jogszabályok

Az okmánytárban meglehetősen nagy számban találhatunk a kincstári hivatalnokok és személyzet özvegyeinek járandóságait szabályozó rendelkezéseket, melyek jól szemléltetik az önszegélyezési-rendszer fejlettségét.

- 511. 1730. 05. 12. - rendelet az özvegyi nyugberek és járandóságok szabályozásáról (6/408).
- 615. 1749. 07. 02. - Mária Terézia leirata a Főkamaragrófi Hivatalhoz a hivatali alkalmazottak özvegyei és árvái esetében a nyugbér helyett 1 évi végkielégítés fizetéséről (8/58).
- 702. 1755. 06. 07. - rendelet a bányatisztek özvegyeit vagy gyermekeit negyedévenként megillető járandóságok szabályozásáról (10/267).
- 774. 1764. 08. 14. - az Udvari Kamara dekrétuma a temetkezési költségek fedezésére szolgáló, ún. "halálozási negyed" kifizetésének feltételeiről (12/15).
- 786. 1766. 01. 24. - az Udvari Kamara rendelete a munkaképtelen özvegyek províziójáról, ha férjük legalább 8 év szolgálati idővel rendelkezett vagy munka közben szenvedett halálos balesetet (12/411) - Mihalovits 1925. 305, 306, 318.
- 798. 1767. 02. 23. - az Udvari Kamara rendelete a balesetben elhunyt munkások özvegyeit megillető provízió megítélésének szabályairól (12/479) - Mihalovits 1925. 306, 307.
- 844. 1771. 01. 11. - rendelet a bányatisztek özvegyeinek és gyermekeinek járó nyugbér szabályozásáról (13/299).
- 847. 1771. 03. 01. - rendelet az özvegyek és gyermekek nyugbérjárandóságáról (13/307).

849. 1771. 03. 09. - utasítás az özvegyek és gyermekek nyugbérjárandóságára vonatkozó előírások végrehajtására (13/309).
857. 1771. 09. 28. - rendelet az özvegyek és gyermekek részére fizetendő nyugbér szabályozásáról (13/344).
885. 1773. 12. 04. - az Udvari Kamara dekrétuma halálozási negyed kérvényezéséről és megítéléséről (13/397).
891. 1774. 07. 01. - rendelet az erdőörök özvegyeinek nyugbér-meghatározásáról (13/443).
896. 1774. 12. 23. - kiegészítő határozat a tisztviselő-özvegyek nyugbérjárandóságainak szabályozásáról (13/450).
927. 1776. 07. 09. - rendelet a tisztviselők özvegyeit vagy egyéb örököseit megillető járandóságokról az elhalálozást követő évben (14/96).
966. 1778. 04. 18. - rendelet az újrահázasodó özvegyek kötelezettségeinek és járandóságainak szabályozásáról (14/216).
977. 1778. 10. 09. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy azoknak a tisztviselőknek az özvegyei, akik 4 évnél rövidebb ideig éltek házasságban és gyermektelenek maradtak, csak végkielégítésre jogosultak (14/251).
1017. 1780. 10. 28. - rendelet az erdélyi sóbányászok özvegyeinek nyugbénormáiról (15/14).
1030. 1781. 03. 30. - alapelvek a bánya- és pénzverőtisztek feleségeinek járó végkielégítés, valamint a gyermekek nevelési hozzájárulásának meghatározásához (15/123).
1106. 1784. 04. 28. - rendelet az özvegyi nyugbérék és járandóságok szabályozásáról (16/89).
1159. 1786. 08. 14. - rendelet a bányatanácsosok özvegyeit megillető járandóságok szabályozásáról (17/227).
1259. 1789. 12. 11. - az Udvari Kamara rendelete az özvegyi provízió megállapításáról Szomolnokon (18/267) - Mihalovits 1925. 307.
1267. 1790. 07. 09. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a 60 évesnél idősebb hivatalnokkal házasságra lépett özvegyek nem nyugbérképesek, ha gyermeknemzés nélkül 4 évet nem éltek együtt a férjükkal (18/277).
1269. 1790. 07. 30. - rendelet az érc- és szénmesterek, valamint kohofelügyelők özvegyeit megillető nyugbér mértékének megállapításáról (18/279).
1271. 1790. 08. 20. - rendelet az özvegyi nyugbérék mértékének meghatározásáról (18/284).
1289. 1791. 05. 16. - rendelet a halálozási negyed kifizetésének szabályozásáról (18/316).
1300. 1791. 12. 24. - az Udvari Kamara utasítja a zalatnai Felügyeleti Főhivaltalt, hogy a bányászözvegyek végkielégítésként csak 1 évi járadékra jogosultak (18/333).
1325. 1792. 09. 04. - rendelet az újrահázasodó özvegyet és gyermekeit megillető járandóságokról (18/369).
1328. 1792. 09. 29. - az Udvari Kamara dekrétuma a máramaroszi Felügyeleti Főhivatalnál a nevelési hozzájárulás iránti kérelmek elbírálásáról (18/377).
1362. 1793. 09. 09. - rendelet a nyugbérjárandóságok szabályozásáról a gyermeküket kitagadó anyák esetében (18/445).
1391. 1794. 02. 21. - az Udvari Kamara rendelete az ismételten házasságra lépő özvegyek províziójáról (18/524) - Mihalovits 1925. 307.
1450. 1796. 04. 22. - rendelet a szakmányos vájárok özvegyeinek nyugbérjárandóságairól (19/94).
1472. 1797. 03. 10. - rendelet az özvegyi járandóságok szabályozásáról (19/133).
1481. 1797. 06. 09. - rendelet az ércmőrök özvegyeinek nyugbérjárandóságairól (19/156).
1492. 1797. 10. 20. - rendelet a bánsági bányafelőrök özvegyeinek nyugbérjárandóságairól (19/174).
1506. 1798. 02. 09. - rendelet a rézpöröly-mesterek özvegyeinek nyugbérjárandóságáról (19/189).
1510. 1798. 03. 18. - rendelet az özvegyi nyugbérjárandóságok szabályozásáról (19/197).

1515. 1798. 06. 30. - rendelet az özvegyek részére fizetendő penzió mértékének meghatározásáról (19/205).
1520. 1798. 08. 03. - rendelet az özvegyi járandóságok szabályozásáról (19/234).
1534. 1799. 06. 07. - az Udvari Kamara rendelete a nevelési járulék szabályozásáról a Bánságban (19/251) - Mihalovits 1925. 318.
1668. 1804. 01. 14. - rendelet a mosóművi munkások özvegyeinek nyugbérjárandóságairól (19/435).
1684. 1804. 06. 13. - rendelet a nyugbérre nem jogosult férfiak özvegyeinek ellátásáról (19/474).
1706. 1805. 09. 04. - határozat a próbatörök özvegyeinek nyugbérjárandóságairól (19/510).
1721. 1806. 10. 29. - az Udvari Kamara rendelete a balesetben elhunyt munkások árváinak nevelési ellátmányáról, valamint az özvegyek províziójáról (19/534) - Mihalovits 1925. 318.
1780. 1808. 05. 24. - udvari dekrétum a nyugbérre nem jogosult özvegy végkielégítésének mértékéről (20/147).
1814. 1809. 04. 05. - dekrétum a halálozási negyed kifizetésének igényléséről és mértékéről (21/28).
1838. 1810. 02. 28. - rendelet a köműves-pallérok özvegyeinek nyugbérjárandóságáról (21/71).
1852. 1810. 06. 10. - dekrétum a kincstári bognárok özvegyeinek nyugbérjárandóságairól (21/122).
1929. 1812. 09. 10. - az Udvari Kamara rendelete az özvegyi végkielégítés kifizetésének szabályairól (21/288) - Mihalovits 1925. 307.
1959. 1813. 05. 13. - utasítás az állami tisztviselők nem megfelelő nyugbérrel rendelkező özvegyeinek összeírására (21/378).
1975. 1813. 10. 28. - az udvar utasítja a bányakerületek főhivatalait, hogy azoknak a bányászözvegyeknek, akik munkabírók és nincsenek kiskorú gyermekeik, járadék helyett biztosítsanak munkalehetőséget (21/402).
2011. 1814. 10. 20. - rendelet a tisztviselő-özvegyek nyugbérkérelmének tartalmi követelményeiről, valamint a hagyatéki leltár hiteles másolatának becsatolásáról (22/110).
2020. 1814. 12. 29. - rendelet a tisztviselők özvegyeinek járó nyugbérjárandóság egyes kérdéseinek szabályozásáról (22/123).
2035. 1815. 05. 15. - rendelet aapidíjas írkok özvegyei által benyújtott segély vagy nyugbr iránti igények elbrálásáról (22/153).
2052. 1815. 11. 09. - udvari rendelet az ismételten házasságra lépő özvegyek províziójáról (22/212) - Mihalovits 1925. 307.
2104. 1817. 05. 17. - rendelet a halálozási negyed kifizetésének szabályozásáról (22/417).
2113. 1817. 10. 21. - rendelet a tisztviselők özvegyeinek fizetendő nevelési hozzájárulás szabályozásáról Magyarországon és Erdélyben (22/443).
2132. 1818. 09. 23. - rendelet az özvegyeket és gyermekeiket megillető járandóságok szabályozásáról (22/508).
2153. 1819. 04. 03. - királyi határozat az 1267. sorszámú rendeletben foglaltak alkalmazásáról (23/19) - Mihalovits 1925. 306.
2161. 1819. 05. 28. - rendelet a halálozási negyed fizetésének feltételeiről (23/35).
2173. 1820. 02. 26. - rendelet a 2153. sorszámú rendeletben foglaltak megújításáról (23/67).
2191. 1820. 10. 28. - az udvar általános érvennyel előírja, hogy a balesetben elhunyt munkás özvegyét az elhunyt províziójának fele illeti meg végkielégítésként, továbbá az özvegyi nyugbr és nevelési járulék 50 %-át a kincstár, másik felét a társáda fizeti (23/142) - Mihalovits 1925. 306, 318.
2208. 1821. 08. 04. - rendelet a gyermektelen, fiatal, egészséges és munkaképes bánya-, illetve kohómunkás-özvegyek nyugbérjárandóságának szabályozásáról (23/176).
2270. 1823. 06. 22. - udvari rendelet az ismételten házasságra lépő özvegyek províziójáról (23/401) - Mihalovits 1925. 307.

- 2281. 1823. 08. 30. - rendelet az özvegyi járandóságok mértékének szabályozásáról (23/421).
- 2287. 1823. 09. 26. - udvari dekrétum a tanácsos vagy magasabb rangú tisztviselők örököseit megillető járandóságokról (24/5).
- 2289. 1823. 11. 07. - udvari rendelet az özvegyi végkielégítés fizetésének szabályairól a kincstári üzemekben (24/69) - Mihalovits 1925. 307.
- 2352. 1826. 03. 17. - udvari rendelet az újráházasodó özvegyek províziójának szabályozásáról (24/210) - Mihalovits 1925. 307.
- 2362. 1826. 06. 12. - rendelet az újráházasodó özvegyeket megillető járandóságok szabályozásáról (24/227).
- 2426. 1828. 11. 19. - rendelet az özvegyi halálozási negyed meghatározásának és kifizetésének szabályozásáról (25/37).
- 2447. 1829. 06. 21. - rendelet a kincstári nyugalomra nem jogosult özvegyek társzlada által fizethető járandóságainak meghatározásáról (25/77).
- 2458. 1829. 09. 25. - rendelet a halálozási negyed kifizetésének feltételeiről az özvegyek és árvák részére (25/128).
- 2503. 1832. 05. 30. - utasítás az özvegyi járandóságok felülvizsgálatára (25/222).
- 2539. 1833. 12. 21. - az Udvari Kamara rendelete az özvegyi nyugalombérek és végkielégítések megállapításáról (25/294) - Mihalovits 1925. 306.

4. A gyermek- és árvaellátásra vonatkozó jogszabályok

Az előző fejezet bevezetőjében leírtak vonatkoznak a tisztviselők és hivatalnokok árváinak ellátására is, akik általában a nyugalombérek megfelelő összegű provízióra voltak jogosultak. Az árvaellátás költségeinek 2/3-át a kincstár fedezte, míg a bányatárszládákra a költségek 1/3-a hárult.

- 757. 1762. 01. 03. - rendelet az árva gyermekek tartásának és ellátásának szabályozásáról (11/480).
- 1155. 1786. 06. 07. - az Udvari Kamara utasítja az erdélyi Kincstári Hivatalt a testi fogyatékoságuk miatt egész életük tartamára járadékra jogosult árvák feltüntetéséről a járadék-kimutatásokban (17/175).
- 1192. 1787. 08. 24. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a fiúk 20 éves, a lányok 18 éves kor felett már nem jogosultak provízió igénybevételére (17/368).
- 1277. 1791. 01. 18. - rendelet a hivatalnokok árváit megillető járandóságokról (18/298).
- 1279. 1791. 01. 28. - rendelet a kamarai tisztviselők árvái részére nevelési-hozzájárulás fizetésének engedélyezéséről (18/300).
- 1291. 1791. 07. 08. - magyarázatok a bányatisztek kiskorú árváinak járandóságait szabályozó 1791. január 14-i rendelethez (18/321).
- 1292. 1791. 07. 22. - rendelet a gyermekek nyugalombérügeinek intézéséhez szükséges adatokról és okmányokról (18/322).
- 1335. 1793. 02. 05. - rendelet a bányamunkások özvegyeinek gyermekeit megillető járandóságok szabályozásáról (18/384).
- 1347. 1793. 05. 07. - rendelet az alacsony sorból származó bányaszemélyzet árváinak juttatandó nevelési-hozzájárulás szabályozásáról (18/426).
- 1350. 1793. 05. 28. - rendelet a gyermekek járandóságainak szabályozásáról (18/430).
- 1414. 1794. 10. 24. - az Udvari Kamara rendelete az árvaellátásáról (18/555) - Mihalovits 1925. 318.
- 1416. 1794. 11. 07. - rendelet a kitagadott gyermekek járandóságairól (18/557).

- 1475. 1797. 03. 24. - rendelet az anyátlan árváknak járó juttatások szabályozásáról (19/150).
- 1487. 1797. 08. 11. - az Udvari Kamara dekrétuma a tisztviselők árvaít megillető járadék megállapításáról (19/168).
- 1538. 1799. 07. 19. - rendelet a bányatársládák által a gyermekek részére fizetendő járandóságok szabályozásáról (19/256).
- 1784. 1808. 06. 30. - az udvar elrendeli, hogy az a gyermek, akinek anyja újraházasodik, nyugbérjárandóságát elveszíti, tekintettel a nevelési hozzájárulásra (20/152).
- 1796. 1808. 11. 02. - rendelet a bánsági bánya- és kohómunkások árváinak ellátásáról (20/171) - Mihalovits 1925. 318.
- 1824. 1809. 11. 10. - a Főkamaragrófi Hivatal utasítása az ismeretlen helyen tartózkodó bányatiszti árvák felszólítására, árvaellátásuk átvétele végett (21/51).
- 2200. 1821. 04. 14. - rendelet az árvákat megillető nevelési hozzájárulások, adományok és kegydíjak kifizetésének szabályozásáról (23/154).
- 2203. 1821. 05. 04. - rendelet az alacsonyabb beosztású személyek gyermekeinek járó járandóságok szabályozásáról (23/165).
- 2260. 1823. 04. 04. - határozat az árva gyermekek társládai ellátásának szabályozásáról (23/379).
- 2283. 1823. 08. 31. - rendelet a bánya-, kohó-, bányabírószági és pénzverdei tisztviselők árváinak ellátásáról (23/423).
- 2313. 1824. 09. 10. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a balesetben elhunyt munkás után a gyermekeinek járó végkielégítés megítélésénél a mostoha és édes gyermekek egy tekintet alá esnek (24/128) - Mihalovits 1925. 306, 307.
- 2321. 1825. 01. 14. - rendelet a gyermekek gyámügyi vagyonkezelésének szabályozásáról (24/137).
- 2388. 1827. 04. 28. - magyarázatok a 2321. sorszámú rendeletben foglaltak végrehajtásához (24/378).
- 2418. 1828. 07. 23. - rendelet az apátlan és anyátlan árvák járandóságairól (25/29).
- 2434. 1829. 02. 13. - udvari rendelet a balesetben elhunyt munkások gyermekeinek nevelési ellátmányáról (25/60) - Mihalovits 1925. 318.
- 2457. 1829. 09. 19. - rendelet a 2200. sorszámú rendeletben foglaltak alkalmazásáról (25/127).
- 2479. 1831. 03. 07. - rendelet a bányász-árva gyámjainak elszámolási kötelezettségéről (25/172).
- 2484. 1831. 08. 05. - rendelet a katonai és állami szolgálatban állt személyek árváinak ellátásáról (25/180).
- 2534. 1833. 10. 13. - kiegészítés az 1538. sorszámú rendeletben foglaltak alkalmazásához (25/272).
- 2560. 1834. 11. 18. - utasítás a jogosultság felső korhatárát betöltött nyomorék árvák járadékának továbbfolyósítására (25/330).
- 2564. 1834. 12. 29. - udvari dekrétum a nyugállomány alatt kötött házasságból származó gyermekek járadékának megállapításáról (25/336).

5. Az egészségügyi ellátásra vonatkozó jogszabályok

Betegség esetén a társládai tagok ellátása általában betegsegély fizetésére, ingyenes orvosi kezelésre és gyógyszerellátásra terjedt ki. A rövidebb tartamú betegségek esetében azonban a beteg ellátásáról az a munkáscsapat volt köteles gondoskodni, akikhez a beteg be volt osztva.

59. 1546. 08. 11. - I. Ferdinánd elrendeli, hogy a besztercebányai kórház és a hozzátartozó javak - mint királyi alapítványok - a királyi bányászat szervezetéhez tartoznak (1/177) - Péch I. 203, Mihalovits 1925. 256, 258, Szabó 1994.
197. 1601. 03. 31. - Mátyás főherceg hozzájárul ahhoz, hogy Selmecbánya város orvosa a kincstártól segílyt kapjon, ennek fejében kötelezi arra, hogy a bányatisztviselőket ingyen gyógykezelje (3/336) - Ember 349-350, Péch II. 12, Mihalovits 1925. 289, 372.
937. 1777. 01. 24. - rendelet a bányaüzemek részére egy királyi bányakirurgus felvételének engedélyezéséről (14/129).
986. 1779. 06. 04. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a vájárok részére kiszolgáltatott gyógyszerek költsége a kamara pénztárát terheli (14/260) - Mihalovits 1925. 289.
1022. 1780. 12. 29. - rendelet a királyi és bányatársulati pénztárnokok, írnokok és gazdasági tisztok számára a kirurgus szolgáltatásainak igénybevételéről (15/109).
1164. 1786. 10. 20. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a kincstár alkalmazásában álló selmeci kohómunkások és vájárok részére kiszolgáltatott gyógyszerek költsége kizárólag a kamara pénztárát terheli (17/298) - Mihalovits 1925. 289.
1172. 1786. 11. 29. - a főkamaragróf elrendeli, hogy a bányászbetegségben szenvedőket felépülésükig a külszínen kell foglalkoztatni (17/321) - Mihalovits 1934. 400.
1219. 1788. 11. 07. - rendelet a bányásznép körében a költséges orvosságok és gyógyszerészeti eszközök juttatásának szabályozásáról (18/27).
1262. 1790. 03. 12. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy az ingyenes kamarai gyógyszer szolgáltatás csak a munkás részére jár, de nem adható a feleség, a gyermekek és az egyéb házi nép számára (18/270) - Mihalovits 1925. 289.
1544. 1799. 09. 20. - az Udvari Kamara utasítja a Főkamaragrófi Hivatalt, hogy a munkások munkaképtelenségéről és a nyomorék gyermekekről csak a kamarai orvosok és kirurgusok állíthatnak ki bizonyítványt (19/262).
1856. 1810. 06. 14. - rendelet a bányászati szolgálat során megbetegedett katonák orvosi kezelésének szabályozásáról (21/127).
2180. 1820. 05. 06. - rendelet az alsó-magyarországi bányakerület bányamunkásai által az orvosságokért fizetendő térítés meghatározásáról (23/101).
2222. 1822. 01. 05. - rendelet a tisztviselők orvosi vizsgálata során felmerülő költségek térítéséről (23/281).
2225. 1822. 01. 25. - rendelet a bányamunkások munkaképtelenségének megállapítása során az ápolók feladatkörének szabályozásáról (23/287).
2369. 1826. 08. 31. - rendelet a bányakamarai kirurgusi állások betöltéséről (24/238).

14. kép: Kőrmöcbánya látképe Bernhard von Cotta: *Ungarische und Siebenbürgerische Bergorte* című munkájából (1862)

V. Az okmánytár egyéb kérdéseket szabályozó jogforrásai

Az utolsó csoportba sorolt 197 db okmány túlnyomórészt magánjogi és büntetőjogi, adózási, katonai és olyan egyéb viszonyokat szabályoz, amelyek a vármegyék és városok vezetőit, polgári lakosságát, illetve az ott tartózkodó más személyeket érintették.

1. A magánjog és az adózás tárgykörébe sorolható jogszabályok

8. 1439. 08. 20. - II. Albert a körmöci bánya- és pénzverdei jövedelemből 14000 Ft-ot rendel nejjének, Erzsébet királynőnek (1/36) - Péch I. 44.
18. 1493. 05. 15. - Glocknitzer Benedek és Königsberger Mihály besztercebányai bányapolgárok átadják a sandbergi Kollmann-féle bányákat Thurzó Jánosnak (1/56) - Wenzel 1880. 166, Izsó 2006. 56.
19. 1495. 10. 30. - a csanádi káptalan bizonyoságlevele arról, hogy Szatmári György a Schubstein és Krottempfol nevű Jung-féle ezüstabányákat, a Kollmann-féle bánya részeivel együtt 6000 Ft-ért eladta Thurzó Jánosnak (1/59) - Wenzel 1880. 166.
21. 1496. 03. 27. - II. Ulászló megerősíti Mátyás királynak a körmöci cementező műhely Langsfelder családnak történt átadásáról szóló 1479. évi okmányát (1/62) - Péch I. 68, 72, Szathmáry 3.

30. 1522. 02. 02. - II. Lajos házassági ajándécul Mária királynőre íratja a kőrmöci kamarát, az alsó-magyarországi bányavárosokat, a máramarosi koronavárosokat és sókamarát (1/85) - Péch I. 107, Hermann 1975. 324., Molnár 1986.
33. 1525. 04. 24. - Mária királyné a selmeci arany- és ezüstváltó műhelyt minden tartozékával együtt Behem Bernátnak és örökösének adja (1/92) - Péch I. 116, Ember 349, Wenzel 1880. 184.
34. 1525. 04. 24. - II. Lajos megerősíti Mária királyné adománylevelét a selmeci váltatóházra vonatkozóan (1/93).
37. 1527. 11. 25. - I. Ferdinánd biztosítja Mária királyné jövedelmeit és megerősíti azt a szerződést, amelyet Miksa császár és II. Ulászló a királyné eljegyeztetése alkalmából kötött (1/99) - Péch I. 127.
38. 1528. 02. 04. - Mária királyné a selmeci váltató műhely fele birtokát Pempfflingen Sebestyénnek adja, miután azt annak tulajdonosától, a János király pártjára állt Krueg Jánostól elvette (1/102) - Péch I. 129, Ember 349.
40. 1532. 01. 12. - I. Ferdinánd megerősíti Mária királynénak a 38. sorszám alatti adományát (1/106) - Péch I. 131.
41. 1533. 02. 09. - I. Ferdinánd Radnabányát Pempfflinger Márk nagyszebeni ispánnak adományozza (1/108) - Ember 507, Wenzel 1880. 134.
42. 1533. 04. 05. - Pempfflingen Sebestyén a selmeci váltató műhelybeli tulajdonrészét eladja Behem Bernát főkamagrófnak, ezzel a váltató műhely egészében Behem Bernát birtokába kerül (1/110) - Péch I. 138, Wenzel 1880. 184.
93. 1558. 01. 10. - I. Ferdinánd Végles várát és uradalmát Dobó Istvánnak adományozza azzal a feltétellel, hogy köteles a bányászoknak megengedni az erdők és vizek szabad használatát, illetve köteles őket élelmiszerekkel ellátni (1/311) - Péch I. 225.
140. 1572. 08. 27. - I. Miksa Lipcse várát tartozékaival együtt Rubigalli Pál használatába adja, aki cserében köteles a besztercebányai bányászokat élelmiszerekkel ellátni és az erdők bányászati célra történő használatát biztosítani (2/216) - Péch I. 281-282.
158. 1584. 12. 13. - Ernest főherceg utasítja a Szepesi Kamarát, hogy Herberstein Félix nagybányai bányavállalkozó ólomszükségletét harmincad-mentesen biztosítsa (3/137).
174. 1591. 06. 14. - az Alsó-ausztriai Kamara végrehajtás céljából megküldi Ernest főherceg parancsát a marhák előzetes felvásárlásának tilalmáról (3/220).
187. 1597. 04. 11. - I. Rudolf Balassa Zsigmondnak és Imrének adományozza Újvár várát és tartozékait, kivéve azokat az erdőket és vizeket, melyek a besztercebányai bányák fenntartásához szükségesek és fenntartja magának a bányákat és az érclelőhelyeket is (3/279) - Péch I. 377.
195. 1600. 12. 01. - I. Rudolf zálogul Trybl Gáspárnak adja a lipcsei várát és tartozékait, mert Trybl kifizette a király tartozását Rubigalli Pál özvegyének (3/330) - Péch II. 10.
259. 1626. 10. 26. - II. Ferdinánd utasítja a főkamagróft, hogy a kohómunkások részére főzött világos sör másoknak nem adható el (4/458).
283. 1634. 06. 29. - II. Ferdinánd engedélyezi a réz vámmentesen történő szállítását (4/632) - Péch II. 352.
284. 1634. 09. 09. - II. Ferdinánd újabb rendeletben engedélyezi az ólom vámmentes behozatalát (4/635) - Péch II. 352.
455. 1710. 02. 20. - I. József elrendeli, hogy a kétkezi munkájukból élő bányamunkások a továbbiakban is minden adófizetéstől mentesítve legyenek (6/6) - Péch III/1. 109, Mihalovits 1934. 158.
458. 1712. 03. 31. - III. Károly rendeletben tudatja az Udvari Kamarával, hogy a stefultói bányászokat is mentesítette minden adófizetés alól (6/26) - Péch III/1. 110, Mihalovits 1934. 158.
533. 1736. 09. 10. - az Udvari Kamara szabályozza, hogy azok a bányamunkások, akiknek se földbirtokuk, se házuk nincsen, nem kötelesek adót fizetni (6/495) - Péch III/1. 182, Mihalovits 1934. 158.
545. 1740. 08. 22. - az Udvari Kamara főkamagrófhhoz intézett rendelete a bányászat szükségleti cikkeinek vám- és illetékmentességéről (6/558).

547. 1741. 03. 31. - az Udvari Kamara dekrétuma a bányászat szükségleteinek kielégítése érdekében Magyarországról Erdélybe szállított élelmiszerek vám és harmincad-mentességéről (7/32).
706. 1755. 12. 17. - a bányabíróság által kiszabott büntetés jóváhagyása Kretzmary György selmeci bányapolgár hagyatéki ügyében (10/287).
738. 1759. 05. 18. - a bányavárosokban a telekadó-hátralék nem haladhatja meg a megadóztatott telek értékének felét (11/10).
742. 1759. 11. 28. - rendelet az adófizetés mértékének 2-5 %-os növeléséről (11/21).
767. 1763. 10. 07. - utasítás a bányavárosokban az ingatlanok nyilvántartásba vételére és helyszínrajzok készítésére a birtokviszályok elkerülése érdekében (11/512).
822. 1769. 06. 25. - az Udvari Kamara engedélyezi, hogy az alsó-magyarországi bányakerületben a cseh- és osztrák örökös tartományokból származó állandó bányamunkások okirat nélkül házasodhatnak (13/141).
840. 1770. 11. 26. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy Erdélyben a bányamunkások és aranymosók, illetve gyermekeik mentesek az újoncozás és a fejadó alól, de a pénzverők az ország többi lakosával egy tekintet alá esnek (13/294) - Mihalovits 1934. 133, 158.
852. 1771. 05. 17-18. - az Udvari Kamara dekrétuma a bányászathoz és kohászathoz szükséges személyek és anyagok adómentességéről (13/316) - Mihalovits 1934. 158.
877. 1773. 06. 18. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy Erdélyben a bányamunkások mentesek a fejadó fizetése alól (13/379) - Mihalovits 1934. 158.
880. 1773. 08. 27. - az Udvari Kamara dekrétuma a bányászathoz tartozó telkek adómentességéről (13/386).
886. 1774. 03. 18. - az Udvari Kamara megismétli rendeletét, hogy Erdélyben a bányamunkások mentesek a fejadó alól (13/398) - Mihalovits 1934. 158.
892. 1774. 07. 22. - az Udvari Kamara rendelete a külföldről behozandó anyagok vámmentességére vonatkozó passzusok kiállításáról (13/444) - Mihalovits 1934. 287.
898. 1774. 12. 30. - rendelet a galíciai és lodomériai bányák szükségleteinek kielégítésére szolgáló anyagok, szerszámok és élelmiszerek vám- és harmincad-mentességéről (13/452).
928. 1776. 08. 02. - rendelet a bányatársulatok bányáira és bányamunkásaira vonatkozó hagyatéki ügyek szabályozásáról (17/99) - Mihalovits 1934. 406.
965. 1778. 04. 10. - az Udvari Kamara utasítása a taksák határidőben történő hiánytalan behajtására (14/215).
985. 1779. 05. 14. - az Udvari Kamara dekrétuma a bányapolgárok, bányatársak, bányatisztek és bányamunkások örökösödésének szabályozásáról (14/259).
988. 1779. 07. 23. - udvari rendelet a bányászathoz tartozók hagyatéki ügyeinek szabályozásáról (14/263) - Mihalovits 1934. 406.
1078. 1783. 05. 12. - az Udvari Kamara rendelete a szénégetők és szénfuvarozók ingatlanhasználatáról (16/27) - Mihalovits 1934. 158.
1090. 1783. 11. 28. - rendelet a húsarak és a mészárosok által használt mérő súlyok felülvizsgálatáról (16/48).
1229. 1788. 12. 31. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy azok a bányamunkások, akiknek valamely bányaváros területén házuk vagy földjük van, az ingatlanuk után kötelesek a városi adót megfizetni (18/207) - Mihalovits 1934. 158.
1240. 1789. 06. 12. - az Udvari Kamara dekrétuma a bányászok és házastársuk adómentességéről (18/236) - Mihalovits 1934. 158.
1260. 1790. 01. 12. - az Udvari Kamara megismétli az 1229. sorszámú rendeletben foglaltakat (18/268) - Mihalovits 1934. 158.
1268. 1790. 07. 21. - rendelet az öröklés érvénytelenségi okainak szabályozásáról a bányászat területén (18/278).
1352. 1793. 07. 01. - rendelet a bányatisztek hagyatéki eljárásainak és azok bányabírószági felülvizsgálatának szabályozásáról (18/433).
1385. 1794. 02. 07. - a földesúri birtokon lakó és úrbéri ingatlanokat hasznélvező bányamunkások kötelezése az úrbéri terhek viselésére (18/518) - Mihalovits 1934. 158.

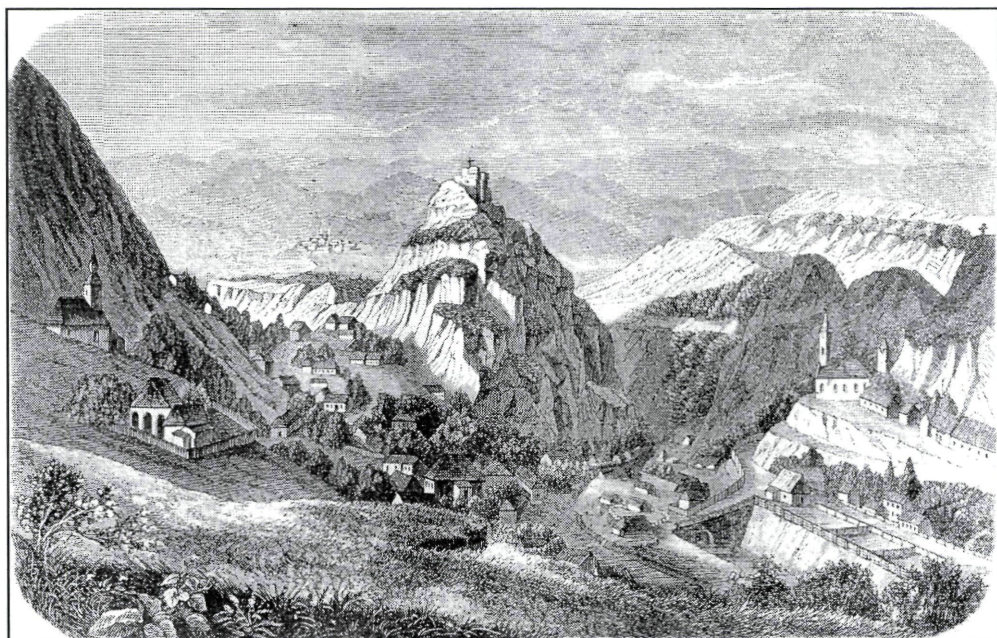
1445. 1796. 02. 12. - az Udvari Kamara előírja, hogy a bányamunkás a tulajdonában álló, a város területén fekvő ingatlanok, illetve nem bányászati jellegű ingóságok tekintetében a polgári hatóságok joghatósága alá tartozik (19/84) - Mihalovits 1934. 405.
1479. 1797. 05. 12. - az Udvari Kamara ismét elrendeli, hogy a földesúri birtokon lakó és úrbéri ingatlanokat hasznélvező bányamunkások is viselni tartoznak az úrbéri terheket (19/154) - Mihalovits 1934. 158.
1485. 1797. 07. 07. - az Udvari Kamara rendelete a bányarészek, érckészletek lefoglalásának szabályairól polgári tartozások fejében (19/161) - Mihalovits 1934. 427.
1496. 1797. 11. 17. - az Udvari Kamara szabályozza a kereskedelmi hitelezői igények kiegészítésének módját a bányamunkások esetében (19/178) - Mihalovits 1934. 250, 431.
1726. 1807. 01. 14. - az Udvari Kamara a bányamunkások hagyatéki ügyeit Erdélyben - az ország többi részétől eltérően - nem a bányabíróság, hanem a polgári hatóságok kizárólagos jogkörébe utalja (20/8) - Mihalovits 1934. 405.
1761. 1808. 01. 27. - az Udvari Kamara elrendeli a bányászati és számviteli tisztviselők hagyatéki eljárásainak a polgári törvényszékek elé utalását, a bányabíróságok helyett (20/113).
2039. 1815. 06. 08. - utasítás a kincstári ingatlanok nyilvános eljárás keretében történő bérbeadására (22/174).
2049. 1815. 10. 19. - rendelet a szállítási szerződésekben a kincstár részére nyújtandó biztosítékdás szabályozásáról (22/208).
2170. 1819. 11. 06. - rendelet a tisztviselők hagyatéki kérdéseinek szabályozásáról (23/61).
2171. 1819. 11. 17. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy bányakamarai tisztviselő bérbe adott királyi javadalmat nem árverezhet el (23/64).
2186. 1820. 07. 17. - rendelet a kincstári szerződések tartalmi követelményeinek szabályozásáról (23/122).
2286. 1823. 09. 13. - rendelet a fiskális perekben történő ítélezésről és az ítéletek végrehajtásáról (24/4).
2307. 1824. 04. 13. - utasítás a selmeci városi tanács polgári joghoz értő jogtudóinak bevonására a Bányabíróság polgári jogalkotással megbízott testületébe (24/119).
2427. 1828. 11. 26. - rendelet a szerződések és kötelezvények teljesítésére, illetve kifizetésére vonatkozó feltételek szabályozásáról (25/39).
2440. 1829. 05. 23. - rendelet a német örökös tartományokból Magyarországra bevándorolt bányászok házasságkötésének engedélyezéséről (25/68).
2521. 1833. 05. 28. - rendelet a 2440. sorszámu rendelet hatályának kiterjesztéséről Erdélyre (25/243).
2533. 1833. 10. 10. - kiegészítés a 2521. sorszámu rendelethez (25/271).

2. A büntetőjog körébe tartozó jogviszonyokat szabályozó jogforrások

487. 1724. 10. 15. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy mikor kell a bányabíróságnak átadni a büntetéseket a városi bíróság részére (6/227) - Péch III/1. 132.
494. 1727. 06. 04. - udvari rendelet a gályarabságra ítélt büntetésének kényszer-bányamunkára változtatásáról, a római „ad Metalla” mintájára (6/294) - Péch III/1. 140, Mihalovits 1934. 132.
504. 1728. 12. 10. - III. Károly pátense a gályarabságra ítélt büntetésének selmecbányai kényszer-bányamunkára változtatásáról (6/381) - Péch III/1. 142, Mihalovits 1934. 132.
538. 1738. 10. 31. - az Udvari Kamara dekrétuma az arany- és ezüstlopás esetén teendő intézkedésekről (6/537).

551. 1742. 03. 02. - rendelet a pénzverési- és bányaregálé ellen elkövetett bűncselekmények kivizsgálásáról és büntetéséről Erdélyben (7/43).
812. 1768. 05. 02. - az Udvari Kamara rendelete a bányászok által polgári személyek ellen elkövetett hatalmaskodási ügyekben való eljárásról (13/104) - Mihalovits 1934. 431.
848. 1771. 03. 02. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bűnügyi eljárás valamennyi magyarországi és erdélyi bányahivatalnál az 1769. február 19-én kelt német büntetőrendtartás szerint foganatosítandó (13/308).
863. 1772. 03. 21. - rendelet a tisztviselők által elkövetett hűtlen kezelések vagy egyéb vétségek hivatalos kivizsgálásának szabályozásáról (13/351).
882. 1773. 09. 24. - az Udvari Kamara rendelete a bányászok által polgári személyek ellen elkövetett hatalmaskodási ügyekben való eljárásról (13/390) - Mihalovits 1934. 431.
884. 1773. 11. 05. - az Udvari Kamara dekrétuma azoknak a főbenjáró bűneseteknek a tárgyalásáról, melyek esetében a bányászati hatóság - földesúrként - pallosjoggal élhet (13/396).
887. 1774. 04. 02. - rendelet a pénztári hűtlen kezelések esetében foganatosítandó intézkedésekről (13/402).
895. 1774. 12. 23. - rendelet a büntetőbíráskodás nyilvánosságáról és a bányászati igazgatáson belüli hatalommegosztásról (13/448).
899. 1774. - rendelet az erdélyi arany-, ezüst és higanybányászat büntetőjogi normáit áthágókkal szembeni intézkedésekről (13/453).
925. 1776. 06. 14. - rendelet a bűnügyekben a halálbüntetéssel kapcsolatos kegyelmi kérvények elbírálásának az Udvari Kancelláriához utalásáról (14/77).
1034. 1781. 04. 27. - rendelet a Bánságban a bányafelség pallosjoggal való felruházásáról (15/134).
1065. 1782. 10. 16. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a Magyar Királyság területén a halálbüntetés végrehajtását mindaddig fel kell függeszteni, amíg a Magyar Udvari Hivatal az ítéletet jóvá nem hagyta (16/8).
1067. 1782. 10. 29. - dekrétum az 1065. sorszámú rendeletben foglaltak értelmezéséről (16/11).
1087. 1783. 10. 24. - rendelet az udvari Bányászati és Pénzverdei Bizottság kegyelmi jogkörének szabályozásáról (16/44).
1200. 1787. 12. 14. - az Udvari Kamara utasítja a Főkamaragrófi Hivatalt, hogy a büntetőbíróságok létrehozására tekintettel a bányászat kötelékébe tartozó gonosztevőket adja át a vármegyei bíróságoknak (17/381).
1225. 1788. 11. 26. - rendelet a bányászati bűncselekmények nyomozására vonatkozó szabályok alkalmazásáról (18/38).
1236. 1789. 03. 21. - az Udvari Kamara dekrétuma a bányaművi és mosott arannyal elkövetett bűntettek kivizsgálásáról és bírósági eljárásáról (18/226).
1238. 1789. 05. 13. - a Főkamaragrófi Hivatal selmeci Kerületi Bányabírószághoz intézett rendelete a büntetőügyek kivizsgálásának rendjéről (18/233).
1296. 1791. 10. 14. - rendelet a zalatnai Felügyelőségi Főhivatal alá tartozó ügyekben eljáró büntetőbíróság kijelöléséről (18/327).
1354. 1793. 07. 22. - Rendelet az erdei kihágásokról szóló 1351. sorszámú rendeletben foglaltak megsértői elleni büntetőeljárások szabályozásáról (18/436).
1375. 1793. 11. 29. - a zalatnai Felügyeleti Főhivatal utasítása, hogy a só-, fém- és érclopás, illetve sikkasztás vagy csempészés miatt elítélt személyek bányamunkára és bányaszolgálatra alkalmatlannak minősülnek és az illetők a bányatelepekről száműzendők (18/495) - Mihalovits 1934. 482.
1404. 1794. 08. 22. - az Udvari Kamara dekrétuma az ércscsempészeknek és sikkasztóknak az 1747. és 1755. évi novellák szerinti büntetéséről (18/541).
1547. 1799. 10. 11. - az Udvari Kamara utasítja a bányakerületek főhivatalait, hogy a bányászathoz tartozó bűnelkövetőket, az első vizsgálatot követően a vármegyének vagy a szabad királyi városnak át kell adni ítélezés végett (19/265).
1586. 1800. 10. 17. - az Udvari Kamara dekrétuma a fatolvajláson ért bánsági kamarai beosztottak büntetéséről (19/319).

1660. 1803. 09. 28. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a polgári házakban a házkutatásokat egy városi képviselő jelenlétében kell megtartani (19/424).
1673. 1804. 02. 15. - az Udvari Kamara előírja, hogy az ércek és fémek eltulajdonítása az 1773. évi normatíva szerint büntetendő (19/449).
1725. 1807. 01. 14. - rendelet az aranyérc és színpor eltulajdonítás és hamisítás büntetéséről (20/5).
1798. 1808. 11. 30. - az Udvar elrendeli, hogy a politikai hatóságok a bányászati hatóságok tudta nélkül letartóztathatják a bányászathoz tartozó erőszakos bűncselekményeket elkövető személyeket (20/173).
1800. 1808. - ítélkezési normák a bűncselekmény elkövetésén tetten ért bányászok esetében (20/176).
1806. 1809. 01. 31. - rendelet az erdélyi bányászok politikai hatóság által történő letartóztatásának szabályozásáról (21/4).
1809. 1809. 02. 15. - Erdély részére kiadott rendelet a büntetőbíráskodásról (21/12) - Mihalovits 1934. 433.
1974. 1813. 10. 09. - az Udvar utasítja a bányakerületek főhivatalait, hogy a kincstári pénztárakból történt pénzeltulajdonítás esetén a feljelentést akkor is meg kell tenniük, ha az illető a hiányt pótolja (21/401).
2029. 1815. 03. 24. - rendelet a bűncselekményt és súlyos szabálysértést elkövető tisztviselőkkel szembeni intézkedésekről (22/139).
2045. 1815. 09. 06. - rendelet a letartóztatottak szabadon bocsáthatóságának szabályozásáról kezességvállalás esetén (22/203).
2058. 1816. 01. 11. - rendelet a bűncselekmények és kihágások ügyében hatáskörrel felruházott eljáró hatóságok meghatározásáról (22/223).

15. kép. Nagyág látképe Bernhard von Cotta: Ungarische und Siebenbürgerische Bergorte című munkájából (1862)

3. A vármegyéket és városokat érintő kérdéseket szabályozó előírások

13. 1481. 03. 27. - I. Mátyás szabályozza, hogy Selmecebánya város területén csak azok kaphatnak borkimérési jogot, akik bányabirtokosok, vagy zúzó- és olvasztóművet építenek (1/42) - Mihalovits 1934. 131.
44. 1535. 11. 01. - I. Ferdinánd megparancsolja Gyncz Máté zólyomi kapitánynak, hogy Libetbánya város polgáraitól nem követelhet adót, mert mentesítve vannak az adófizetés alól (1/115) - Péch I. 174.
54. 1544. 01. 04. - I. Ferdinánd megparancsolja Várday Pál esztergomi érseknek és Albert prépostnak, hogy a bányavárosokat ne zsarolják, adóval ne terheljék és oltalmazzák őket szabadalmaik élvezetében (1/155) - Péch I. 195, Szabó 1994.
55. 1545. 04. 28. - I. Ferdinánd elrendeli, hogy a bányavárosi polgároktól semmiféle adó vagy vám nem követelhető és részükre mindenütt megengedett az erdők használata (1/157) - Péch I. 196, Szabó 1994.
87. 1556. 04. 09. - I. Ferdinánd Libetbánya bányavárosát mentesíti a közönséges adó megfizetése alól (1/252).
88. 1556. 06. 30. - I. Ferdinánd elrendeli, hogy a Libetbánya bányavárosra eső közönséges adó mértékét a többi magyar bányavárosra kell ráterhelni (1/253).
95. 1558. 07. 28. - I. Ferdinánd utasítja Besztercebánya város Tanácsát, hogy a bányakórház javait ne vonja el és a kórház földjeiért járó haszonbért adja át az intézőnek, aki azt a szegény és beteg bányászok javára fordítsa (1/315) - Péch I. 225, Mihalovits 1925. 274.
100. 1560. 12. 04. - I. Ferdinánd utasítja Breznóbánya városát, hogy ne háborgassa a bányapolgárokat, ne avatkozzon a bányabíróság munkájába és a bányamester előírásait hajtsa végre (1/332).
107. 1563. 11. 30. - I. Ferdinánd leiratában megerősíti Bócza város bányapolgárainak vámszabadalmait (1/384) - Mihalovits 1934. 288, Wenzel 1880. 214, Szabó 1994.
124. 1566. 07. 08. - I. Miksa megparancsolja, hogy a bányavárosok polgáraitól a bányaműveléshez szükséges anyagok után semmiféle vámot nem szedhetnek (2/145) - Péch I. 255, Szabó 1994.
127. 1567. 06. 26. - I. Miksa szabályozza a bányavárosok hadmentességét, illetve a bányaműveléshez szükséges anyagok utáni vámszedés tilalmát (2/151) - Péch I. 257, Mihalovits 1934. 178.
128. 1567. 08. 01. - I. Miksa megtiltja, hogy a lipthói ispánság bányapolgáraitól Gejbában, a szükségleteik fedezésére szolgáló élelmiszerek után jogtalanul vámot szedjenek (2/154).
163. 1585. 09. 10. - Báthory István fejedelem Felsőbánya város polgárait - a nagybányaiakhoz hasonlóan - a régi szokásjog alapján felmenti a bányacikkek és élelmiszerek után fizetendő harmincad- és vámkötelezettség alól (3/152).
173. 1591. 06. 05. - rendelet a bányavárosok élelmiszer kereskedelmének szabályozásáról és a marhaszállítmányok uzsoraáron történő adásvételének tilalmáról (3/218) - Mihalovits 1934. 397.
189. 1597. 06. 04. - utasítás Besztercebánya bányaváros szabadságainak és ezen belül a vámentesség tiszteletben tartására (3/285) - Mihalovits 1934. 288.
239. 1614. 06. 18. - II. Mátyás kötelezi Körmöcbánya városát, hogy ne avatkozzon a bányászati és erdészeti ügyekbe, mert a bányakamarai tisztviselők nem tartoznak a városi és megyei hatóságok illetékessége alá (4/324) - Ember 365, Péch II. 144.
243. 1619. 04. 17. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy a bányavárosok a főkamagróffal elleni panaszait az Alsó-ausztriai Kamara, vagy közvetlenül a király elé terjeszthetik (4/356) - Péch II. 152.
285. 1635. 03. 29. - II. Ferdinánd utasítja Selmecebánya városát, hogy a bányászok a bányamester és a bányabíróság joghatósága alá tartoznak (4/636) - Ember 365, Péch II. 323, Mihalovits 1934. 179, Molnár 1986.
297. 1647. 10. 27. - Selmecebánya városának utasítása, hogy a bányabíróságra Haidt Jeromost, az addigi bányabírósági írnokot ajánlja bányabírónak (4/696) - Péch II. 463-464.

375. 1690. 02. 22. - Viechter főkamagróf rendelete Körmöcbánya város tanácsához (5/413) - Ember 313.
380. 1693. 01. 24. - I. Lipót körirata Zólyom, Túróc, Hont és Bars megyékhez, melyben megtiltja, hogy a zsidók a bányavárosoktól mért 7 mérföldnél közelebb letelepedjenek (5/423) - Péch III/1. 89.
383. 1693. 05. 13. - az Udvari Kamara utasítja Bars, Túróc, Liptó, Hont, Zólyom és Árva vármegyéket, hogy a Bieber-tárhoz víztelenítéséhez küldjenek munkásokat (5/430) - Péch III/1. 89, Mihalovits 1934. 132.
385. 1693. 07. 06. - I. Lipót újabb körirata Liptó, Árva, Nyitra és Nógrád vármegyékhez, hogy a selmeci vízhúzáshoz küldjenek munkásokat (5/437) - Péch III/1. 89, Mihalovits 1934. 132.
388. 1695. 07. 29. - I. Lipót a zsidóknak fővesztés büntetése mellett megtiltja, hogy Zólyom, Bars és Hont vármegyében a bányavárosokat 7 mérföldnél jobban megközelítsék (5/466) - Péch III/1. 91.
399. 1700. 07. 29. - I. Lipót megtiltja Selmezbánya városának, hogy a kamarai tisztek és hozzátartozóik felett bírói hatóságot gyakoroljon (5/656) - Péch III/1. 95.
459. 1712. 06. 13. - Hont, Bars, Zólyom, Túróc, Liptó vármegyék utasítása 200 ló és 500 munkás kiállítására a selmeci bányák újraindításához (6/28).
486. 1724. 06. 26. - rendelet a zsidók ismételt kitiltásáról a bányavárosokból és 7 mérföldes környezetükből (6/225).
493. 1727. 04. 05. - III. Károly újra elrendeli, hogy a zsidók a bányavárosoktól 7 mérföldnél közelebb nem telepedhetnek le (6/291) - Péch III/1. 139.
560. 1746. 03. 02. - Mária Terézia a bányavárosokat mentesíti a katonai beszállásolás kötelezettsége alól (7/83) - Péch III/1. 223.
610. 1749. 01. 01. - rendelet a zsidók kitiltásáról a bányavárosok körzetéből (8/1).
625. 1750. 03. 16. - rendelet Bakabánya bányaváros segélyezéséről (8/262).
- 677/1. 1753. 02. 01. - utasítás a zsidók távoltartására a bányavárosok 7 mérföldes körzetéből (10/77).
678. 1753. 02. 12. - újabb rendelet a zsidók kitiltásáról a bányavárosokból (10/78).
703. 1755. 08. 26. - a bányavárosok magisztrátusára vonatkozó szabályzat (10/268).
728. 1758. 11. 02. - a Főkamagrófi Hivatal tájékoztatása arról, hogy Bars-, Hont és Zólyom vármegyék mentesülnek a gabona-beszolgáltatás alól (10/534).
734. 1759. 03. 01. - rendelet a zsidók kitiltásáról Nyitra vármegye bányásztelepüléseiről és azok környékéről (11/4).
744. 1760. 04. 30. - az Udvari Kamara rendelete az egyházi javadalmakkal való elszámolás szabályozásáról (11/24).
782. 1765. 04. 16. - Szomolnok bányaváros bányapolgárainak és lakosainak mentesítése az élelmiszer ellátás során az útvám megfizetése alól (12/106).
875. 1773. 02. 20. - rendelet a 13 szepesi bányavárosnak a szomolnoki Főhivatal joghatósága alá rendeléséről (13/375).
876. 1773. 04. 16. - rendelet Breznóbánya város kecsketartásának szabályozásáról és a város kötelezése az erdőrendtartás betartására (13/377).
901. 1775. 03. 24. - rendelet a zsidók kitiltásáról Nógrád vármegye három helységéből, Balassagyarmatról, Szécsényből és Szügyről (14/2).
1073. 1783. 01. 21. - az Udvari Kamara rendelete a vásártartás szabályozásáról a Bánságban (16/17) - Mihalovits 1934. 396.
1088. 1783. 11. 07. - rendelet a magyar városok gazdálkodásának állami felügyelet alá rendeléséről (16/45).
1101. 1784. 03. 27. - előírások a lelképásztor jelöltek kiválasztásának feltételeiről (16/73).
1107. 1784. 04. 30. - az Udvari Kamara rendelete az italmérési jog gyakorlásáról a bányavárosokban (16/90) - Mihalovits 1934. 131, 250.
1119. 1784. 08. 20. - az Udvari Kamara rendelete Körmöcbánya bányaváros vásártartásáról (16/325) - Mihalovits 1934. 396.

1198. 1787. 12. 04. - rendelet Bélabánya bányaváros egyesítéséről Selmecbánya szabad királyi bányavárossal (17/379).
1210. 1788. 04. 23. - az Udvari Kamara dekrétuma az egyházi beneficiumokra pályázó kandidátusok vizsgáztatásáról (17/432).
1282. 1791. 02. 23. - Gömör Vármegye utasítása, hogy tartózkodjon a bányatörvény alá tartozó ügyek vitelétől (18/308).
1287. 1791. 04. 09. - rendelet Gömör Vármegye ismételt eltiltásáról a bányabíróság ügyeibe történő erőszakos beavatkozástól (18/314).
1302. 1792. 01. 27. - az Udvari Kamara ismét utasítja Gömör Vármegyét, hogy ne avatkozzon a bányabíraskodásba (18/335).
1349. 1793. 05. 14. - rendelet Bars Vármegye eltiltásáról a bányabíróság hatáskörébe történő beavatkozástól (18/428) - Mihalovits 1934. 403.
1365. 1793. 09. 30. - rendelet Gömör Vármegye újabb eltiltásáról a bányabíróság ügyeibe történő erőszakos beavatkozástól (18/473).
1413. 1794. 10. 03. - a selmecbányai magisztrátus eltiltása a bányabíróság hatáskörébe avatkozástól (18/552) - Mihalovits 1934. 403.
1426. 1795. 01. 30. - rendelet Gömör Vármegye vasművek feletti törvényhatóságának szabályozásáról (19/38).
1448. 1796. 04. 15. - rendelet zsidók kitiltásáról a bányavárosokból (19/92).
1468. 1797. 01. 27. - az Udvari Kamara úgy rendelkezik, hogy a főkamagróf - bányavárosi biztosi minőségében - felvilágosítást kérhet a Főkamagrófi Hivaltaltól (19/129).
1524. 1798. 09. 07. - rendelet a zsidók kitiltásáról Nagybánya és Felsőbánya bányavárosokból (19/240).
1603. 1801. 03. 06. - rendelet a zsidók és görögök távoltartásáról az arany, ezüst és higany bányaművekkel rendelkező helységek határaitól (19/339).
1634. 1802. 06. 10. - rendelet a zsidók kitiltásáról a bányavárosok körzetéből (19/390).
1639. 1802. 07. 22. - rendelet a zsidók kitiltásáról a bányavárosokból (19/398).
1677. 1804. 03. 21. - az Udvari Kamara dekrétuma az egyházi hivatalok betöltésének szabályozásáról (19/457).
1719. 1806. 10. 08. - rendelet a zsidók bányakerületekből való kitiltására vonatkozó rendelkezések ismételt hatálybaléptetéséről (19/532).
1914. 1812. 03. 17. - udvari rendelet az italmérési jog és kocsmatartás szabályozásáról (21/245) - Mihalovits 1934. 131.
1917. 1812. 04. 14. - rendelet a bányapolgárok és azok bérlői által üzemeltetett borkimérések pénzügyi elszámolásának szabályozásáról (21/250).
2019. 1814. 12. 22. - rendelet a zsidók kitiltásáról Liptó vármegye bányásztelepüléseiről (22/122).
2094. 1816. 10. 02. - rendelet a zsidók kitiltásáról a bányavárosokból és bányaművekből (22/393).
2096. 1816. 11. 16. - rendelet a zsidók kitiltásáról a magyar bányavárosokból és 7 mérföldes körzetükből (22/400).
2111. 1817. 09. 05. - rendelet a zsidók kitiltásáról a bányavárosokból (22/438).
2510. 1832. 12. 12. - rendelet a zsidók kitiltásáról Nagybánya városából (25/230).

4. Hadügyi, katonai kérdéseket szabályozó jogforrások

378. 1691. 12. 10. - az Udvari Kamara megtiltja a bányamunkások katonai toborzását és elrendeli a már besorozott bányamunkások elbocsátását (5/420) - Péch III/1. 87, Mihalovits 1934. 178, Molnár 1986.

379. 1692. 04. 30. - I. Lipót megtiltja, hogy Selmezbányán katonai toborzó hivatalt állítsanak fel (5/421) - Péch III/1. 88.
474. 1721. 06. 05. - az Udvari Kamara utasítja a nagyváradi katonai parancsnokot, hogy nyújtson védelmet a Fekete-Körös mentén tevékenykedő aranyosoknak (6/157) - Mihalovits 1934. 133.
554. 1743. 04. 25. - az Udvari Kamara jóváhagyja a bányamunkások fegyveres kiképzését és ágyuk öntését engedélyezi Besztercebányán (7/65) - Péch III/1. 207-208, Mihalovits 1934. 178.
717. 1756. 12. 24. - az Udvari Kamara Selmezbányán ideiglenesen felfüggeszti a bányavárosokra vonatkozó katonai toborzási tilalmat, de meghagyja, hogy tanult bányamunkásokat nem lehet besorozni (10/443) - Mihalovits 1934. 132, 154.
1213. 1788. 07. 04. - az Udvari Kamara utasítása a zalatnai Felügyeleti Főhivatalhoz, a bányászok besorozásának szabályozásáról (17/446).
1222. 1788. 11. 129. - az Udvari Kamara a bányavárosokban is megengedi a katonai toborzást, de bánya- és sómunkások besorozását továbbra is tiltja (18/33) - Mihalovits 1934. 178.
1436. 1795. 09. 25. - utasítás a katonai-határvidéken állandó határtírti szolgálat felállítására (19/70).
1453. 1796. 06. 11. - az udvar a bányavárosokban is megengedi a katonai toborzást, de a bányamunkások besorozását továbbra is tiltja (19/98) - Mihalovits 1934. 178.
1551. 1799. 11. 08. - legfelsőbb határozat a magyar bányamunkások katonai sorozásának szabályozásáról (19/273).
1652. 1803. 07. 06. - az Udvari Kamara rendelete a megyei és a bányahatóságok együttműködéséről katonai kérdésekben (19/412) - Mihalovits 1934. 179.
1703. 1805. 06. 12. - az Udvari Kamara elrendeli, hogy szükség esetén a fegyelmi büntetés alatt álló bányamunkások besorozhatók (19/503) - Mihalovits 1934. 179.
1827. 1809. 11. 22. - udvari rendelet a hadmentességet élvező bánya-, kohó- és pénzverdei munkásokról (21/54) - Mihalovits 1934. 178.
1829. 1809. 12. 28. - utasítás a bányászathoz tartozó egyének katonai sorozásánál az 1827. sorszámu rendeletben foglaltak megtartásáról (21/57).
1836. 1810. 02. 07. - rendelet az újoncozás szabályozásáról a bányászat területén (21/68).
1837. 1810. 02. 14. - udvari rendelet a hadmentességet élvező bányamunkásokról (21/69) - Mihalovits 1934. 178.
1840. 1810. 03. 13. - udvari rendelet a hadmentességet élvező erdélyi bányamunkásokról (21/74) - Mihalovits 1934. 178.
1924. 1812. 07. 23. - utasítás a fegyelmi büntetés alatt álló bányamunkások szükség szerinti besorozására (21/271) - Mihalovits 1934. 179.
2001. 1814. 07. 26. - rendelet a fegyelmi büntetés alatt álló bányamunkások szükség esetén történő besorozásáról (22/78) - Mihalovits 1934. 179.
2006. 1814. 08. 25. - a bányászathoz tartozó besorozott személyek éves összeírásáról szóló rendelet megújítása (22/101).
2010. 1814. 10. 04. - az Udvari Kamara megtiltja a tanult bányamunkások erősítési, katonai robbantási munkákra történő besorozását (22/108) - Mihalovits 1934. 178.

16. kép. Nagybánya látképe Bernhard von Cotta Ungarische und Siebenbürgerische Bergorte című munkájából (1862)

Irodalomjegyzék

Balkay 1902. = Balkay Béla: Bíraskodásunk bányaugyekben (Apollo Rt. Budapest, 1902., BKL. 1902. 342-344, 363-372, 381-389)

Bán 1953. = Bán Imre: A magyar kőszénbányászat története az 1759-1918. években (MTA. Műszaki Tudományok Osztályának Közleményei, VIII. kötet 3-4. sz. 499-524)

Eckhart 1914. = Eckhart Ferenc: A főbányagrófi hivatal szervezése (Századok 1914. 1. sz. 197-213)

Ember = Ember Győző: Az újkori magyar közigazgatás története Mohácstól a török kiűzéséig (Irod. Műv. Tud. Int. Budapest, 1946.)

Faller 1871. = Faller Gusztáv: A Selmeczi m. k. Bányász- és Erdész- Akadémia évszázados fennállásának emlékkönyve 1770-1870. (Joerges Ágoston, Selmecz, 1871.)

Faller 1957. = Faller Jenő: Brennbergbánya a bécsi Fries és Társa Bankház bérletében 1822-1827. (Soproni Szemle 11. évf. 1957. 1-2. sz. 10-33)

Heckenast 1986. = Heckenast Gusztáv: Magyarország vastermelése II. József korában (Századok 1986. 5-6. sz. 1040-1094)

Heckenast 1991. = Heckenast Gusztáv: A magyarországi vaskohászat története a feudalizmus korában. A XIII. század közepétől a XVIII. század végéig (Akadémiai Kiadó, Budapest, 1991.)

Hermann 1975. = Hermann Zsuzsanna: Államháztartás és a pénz értéke a Mohács előtti Magyarországon (Századok 1975. 2. sz. 301-336)

Izsó 2006. = Izsó István: Szemelvények a középkori montanisztika magyarországi történetének írott forrásaiból (Rudabánya, 2006.)

Mihalovits 1925. = Mihalovits János: A hazai bányatársulások eredete és fejlődésük főbb mozzanatai 1854-ig (BKL. 1925. 253-258, 272-277, 286-291, 302-307, 318-322, 353-395, 369-374)

Mihalovits 1934. = Mihalovits János: Munkásjog az 1573. évi Miksa-féle bányarendtartásban (BKL. 1934. 106-114, 128-134, 153-158, 178-182, 222-227, 248-253, 285-289, 396-406, 427-433, 451-453, 481-483, 525-527)

Molnár 1982. = Molnár László: Mária Terézia rendeletei és azok hatása a magyar bányászatra (BKL. Bányászat 1982. 5. sz. 336-340)

Molnár 1986. = Molnár László: A XVI-XVII. századi nemesfémérc-bányászat Magyarországon és Erdélyben (BKL. Bányászat 1986. 1. sz. különszám, K45-K55)

Paulinyi 1978. = Paulinyi Oszkár: Kimutatások a körmöcbányai bányakamarai körzet nemesfémtermeléséről a XVI. század első felében (Századok 1978. 2. sz. 326-346, Gazdag föld – szegény ország, Budapest, 2005.)

Paulinyi 1980. = Paulinyi Oszkár: A bányajoghatóság centralizációjának első kísérlete Magyarországon. A Miksa-féle bányarendtartás bevezetésének előtörténetéből. (Századok 1980. 1. sz. 3-21, Gazdag föld – szegény ország, Budapest, 2005.)

Péchy I. = Péchy Antal: Alsómagyarország bányamívelésének története I. kötet (MTA. Budapest, 1884.)

Péchy II. = Péchy Antal: Alsómagyarország bányamívelésének története II. kötet (MTA. Budapest, 1887.)

Péchy III. = Péchy Antal: Alsómagyarország bányamívelésének története III/1- III/3. kötet (OMBKE, Budapest, 1967. Szerk: Kosáry Domokos)

Rempert = Rempert Zoltán: Magyarország vaskohászata az ipari forradalom előestéjén 1800-1850. (Montan-Press Kft. Budapest, 1995.)

Szabó 1994. = Szabó Béla: A bányajog forrásai és szabályozásának tárgya a 16. században. In: Agricola évszázada. Georgius Agricola (1494-1555) születésének 500. évfordulója alkalmából tartott ülészek előadásai, Miskolci Egyetem 1994. június 29. (Miskolci Egyetem, 1994.)

Szathmáry = Szathmáry László: A cementesek (A magyar Vegyészeti Múzeumban őrzött kézirat - Internetes közlés)

Trócsányi 1988. = Trócsányi Zsolt: Habsburg-politika és Habsburg-kormányzat Erdélyben, 1690-1740. (Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988.)

Varga 1974. = Varga Endre: Magyarország bányabírósi szervezete 1686-1854. In: Jogtörténeti tanulmányok III. (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1974. 213-236)

Vivat Academia = VIVAT ACADEMIA. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület és az Országos Erdészeti Egyesület emlékkönyve. (Budapest, 1985.)

Wenzel 1866. = Wenzel Gusztáv: A magyar és erdélyi bányajog rendszere (Athenaeum, Budapest, 1866.)

Wenzel 1880. = Wenzel Gusztáv: Magyarország bányászatának kritikai története (MTA. Budapest, 1880.)

Zsámboki = Zsámboki László: Selmeczi ezüst, körmöci arany (Rudabánya – Miskolc, 2005.)

Zsámboki 1987. = A kőszén-ismeret és kőszénfelhasználás kezdetei Magyarországon. In: Közlemények a magyarországi ásványi nyersanyagok történetéből III. (Nehézipari Műszaki Egyetem, Miskolc, 1987. 5-23)

Tartalomjegyzék

A montanisztika magyarországi történetének levéltári forrásai II.

Előszó	3
Bevezetés	4
I. A bányászat, kohászat, erdészet és pénzverés jogforrásai	9
1. Királyi dekrétumok	9
2. Általános bányajogi előírások	13
3. A királyi ércmonopóliumra és érckereskedelemre vonatkozó előírások	16
4. Az ércek kincstári beváltását szabályozó jogszabályok	17
5. A kitermelt ásványi nyersanyag utáni bányavámfizetésre vonatkozó előírások	22
6. A bányák adományozását szabályozó jogforrások	24
7. A különleges érc kristályok kereskedelmének szabályozása	28
8. A bányatulajdonra vonatkozó jogforrások	29
9. Az aranymosásokra vonatkozó jogforrások	30
10. A bányászat és kohászat szükségleteit szolgáló erdők védelmére vonatkozó jogszabályok	32
II. A montanisztika igazgatási szervezetére vonatkozó jogforrások	34
1. A bányászat, kohászat, erdészet és pénzverés kincstári igazgatását, kezelését végző szervezeteket, azok hatáskörét, illetékességét és feladatait szabályozó jogszabályok	34
1.1. A kamarai igazgatási szervezet működésére vonatkozó jogforrások	34
1.2. A bányabíróságok szervezetére és működésére vonatkozó jogszabályok	40
2. A kincstári szervezet működését és a felügyelt tevékenységeket szabályozó jogszabályok	46
2.1. A kincstári igazgatás tárgykörébe sorolható jogforrások	46
2.2. A hivatali és üzemi szervezet jelentéseit, kimutatásait, előterjesztéseit és nyilvántartásait szabályozó jogforrások	56
2.3. Pénzügyi kérdéseket tárgyaló jogszabályok	62
2.4. A munkavédelem korabeli jogforrásai	65
2.5. Építészügyi tárgyú jogszabályok	66
2.6. A selmeci Bányászati Akadémiára és az oktatásügy szabályozására vonatkozó jogforrások	67
III. A kincstári alkalmazásában álló személyzet jogviszonyait szabályozó jogforrások	71
1. Munkaügyi, munkajogi kérdéseket tárgyaló előírások	72
2. Instrukciók	77
3. A tisztviselők jogait és kötelezettségeit szabályozó jogforrások	87
3.1. A kincstári tisztviselők foglalkozási és bányaművelési tilalmára vonatkozó előírások	87
3.2. A tisztviselők anyagi felelősségét szabályozó rendeletek	89
3.3. A tisztviselők jogviszonyára vonatkozó egyéb jogszabályok	90
4. A tisztviselők illetményét és egyéb járandóságait szabályozó jogszabályok	92
IV. Az önségélyezés szervezetére és legfontosabb jogintézményeire vonatkozó jogforrások	98
1. A bányatársládák szervezetét és működését szabályozó előírások	98
2. A nyugbérékre vonatkozó szabályozás	101
3. A kincstár alkalmazásában állók özvegyeinek járandóságait szabályozó jogszabályok	107
4. A gyermek- és árvaellátásra vonatkozó jogszabályok	110
5. Az egészségügyi ellátásra vonatkozó jogszabályok	111

V. Az okmánytár egyéb kérdéseket szabályozó jogforrásai	113
1. A magánjog és az adózás tárgykörébe sorolható jogszabályok	113
2. A büntetőjog körébe tartozó jogviszonyokat szabályozó jogforrások	116
3. A vármegyéket és városokat érintő kérdéseket szabályozó előírások	119
4. Hadügyi, katonai kérdéseket szabályozó jogforrások	121
Irodalomjegyzék	124
Tartalomjegyzék	126

Bergwerks- Ordnung.

Besteht aus einer ersten Beschreibung sowohl
der Art und Weise, als auch der Ordnung im Bergbau
und in der Hüttenkunde.

